

ces opusculis appelleris nova par
rappor cum precedentibus opuscula
varia 1652 propt eo.

1. 7 feuillets p. 56.

4 feuillets p. 113.

2. Th. Bartholini De lactis thoracici
ibid. p. 59

3. Th. Barthol. vasa lymphatica ibid.
p. 32; 2 feuillets.

4. Th. Bartholini Dubia De lactis ibid.
p. 36.

tam. 195.

4.697
OPVSCULA

32089

Canull. Lud. natal. NOVA *salomon. aggr. fil. And. nepos*
ANATOMICA, *dy3*

Iudiciū nouum de Venis Lacteis tam
Mesentericis quā Thoracicis,
aduersus Th. Bartholinum.

Lymphatica Vasa Bartholini refutata.

Animaduersiones secundæ ad Anato-
miam Reformatam Bartholini.

*Eiusdem Dubia Anatomica de Lacteis
Thoracicis resoluta.*

Hepatis Funerati & Resuscitati Vindicix.

Authore JOANNE RIOLANO.

32089

PARISIIS,

Apud Viduam MATHVRINI DV PVIS,
viâ Iacobeâ, sub signo Coronæ Aureæ.

M. DC. LIII.

Cum Privilegio Regis.

OPUSCULA

NOVA

ANATOMICA

Institutionum de Vitis

Medicinae quae Thesaurus

adhibet Th. Bartholinus

et Vitis

Anatomia de Vitis

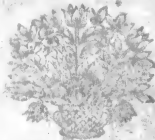
et Vitis

et Vitis

et Vitis

et Vitis

et Vitis

32083

PARISIIS

AT Vitis

et Vitis

et Vitis

et Vitis

 PRÆSTANTISSIMIS
 MEDICIS DOCTORIBVS
 Scholæ Medicæ Parisiensis, Or-
 thodoxis, Hippocraticæ Medi-
 cinæ veræ cultoribus, neutiquam
 stibialibus, & stygialibus, eius-
 que Decano dignissimo pro
 tempore, D. D. Paulo Courtois,
 εὐχρηστον καὶ εὐδόξον, bene valere
 & recta facere exoptat Ioannes
 Riolanus, Antiquior Scholæ
 Magister.

IRI CELEBERRIMI,

*Liceat mihi vestram
 Scholam salutare, ac interpellare, Vir-
 giliij versibus, quibus Romanam Gen-
 tem affatus est, vno tantum verbulo
 mutato:*

EPISTOLA.

Salve magna parens Medicum, Sa-
turnia tellus,
Magna Virum, tibi res antiquæ lau-
dis, & artis,
Ingredior sacros ausus recludere
fontes.

*Est enim vestra Schola omnium anti-
quissima, ut pote quæ à sexcentis annis in
eo studio floruit, & stat adhuc non inglo-
ria; Medicos etiam præstantissimos pro-
tulit diuersis temporibus; atque semper
Hippocratis & Galeni Medicinam
veram, & inculpatam religiosè coluit.
Vestris auspiciis aggredior paradoxa,
vitæ humanæ perniciofa, artémque ve-
stram infamantia euertere, scilicet He-
par partem esse in corpore igna-
uam, ignobilem, nec amplius ex
chylo sanguinem elaborare, sed bi-
li fecernendæ & colligendæ desti-
nari. Quod quidem paradoxum inau-
ditum, & falsissimum his libellis refuta-
ui, simulque indicaui veros fontes chy-*

EPISTOLA.

li, & sanguinis. simulque uniones siue
synanastomoses Venarum Portæ & Ca-
uæ, atque per eas motum sanguinis, ut in
mari Oceano & Mediterraneo perfici.

Quæ omnia à me detecta sunt, & de-
monstrata in confusionem iuniorum A-
natomicorum. Controuersia ortum, pro-
gressum, & statum paucis ostendam, &
inde consequentias valde perniciosas, ut
iis occurratur, ne longius serpent in de-
trimentum artis vestræ, salutisque publi-
cæ. Ab octo & viginti annis Afellij
liber posthumus de Venis Lacteis, pro-
diit in lucem. Nouitate sua placuit, quia
demonstrauit scripto & picturis, novas
venas Lacteas in Mesenterio, diuersas à
Mesentericis vulgaribus, quæ sugentes
chylum ab intestinis, deferunt ad glan-
dulam magnam, in centro Mesenterij lo-
catam, quam nouum Pancreas vocat,
veluti fontem & lacum chyli, inde refer-
ri per quatuor ramos ad Hepar.

A quadriennio noua Secta exorta est.

EPISTOLA.

Novitj quidam Anatomici curiosis oculis & manibus, in huius rei veritatem inquirentes, ramos ad Hepar pertingentes negant exstare, sed ramulos duos, interdum unicum inuenire, qui ascendunt secundum longitudinem dorsi vertebris instrati, usque ad axillares, & in iis album chylum contineri monstrant.

Ex ista Observatione concludunt Pecquetus & Bartholinus, per istos ramos Thoracicos chylum ad Cor deferri, nullum ad Hepar ire: ea propter hæmatoseos functione priuandum, & in Corde exchylo hæmatosin fieri, istumque sanguinem adhuc chylosum vel crassum & incoctum per varias circulationes intra venas & arterias concoqui & attenuari.

Quum autem Anatomicus Anglus, Highmorus, deprehendisset fibrillas varias tanquam vasula ex Hepate emergentia, inseri in verum Pancreas, ex quo suctum chylum reuehant ad Hepar,

EPISTOLA.

quod scripto ex Iconibus demonstrauit: Bartholinus, Anatomicus Danus, non indoctus, occasionem arripuit istud refellendi tanquam falsum, & ad alios usus isthæc uasula destinauit: consimilia per uniuersum corpus reperiri sustinuit: atque Vasa Lymphatica nominauit, de quibus libellum conscripsit. Nec contentus isto scripto, quod mihi obtulit examinandum, per Dubia quædam Anatomica, contra Riolanum scripta, pro Pecqueto, pugnauit.

Nunc eò Controuersie status perductus est, ut Iecur varijs opinionum fluctibus agitatum, de sua potestate periclitetur, nisi forti manu fulciatur & vindicetur. Id meis vindiciis tentauit: imprimis demonstraui istas venas Lacteas nouas, esse propagines rami Mesenterici, aut si non fuerint tales, Galeno tamen non ignotas fuisse, quando scripsit, in Mesenterio reperiri venas, quæ non ab Hepate prodeunt.

EPISTOLA.

Recentiores Anatomici contendunt Lacteas venas à Mesentericis distinctas esse, quia chylo distentæ albescent remanentibus Mesentericis rubicundis, chylum solum deferunt ad Hepar, ut sanguis refluens ad intestina pro nutritione, habeat suas venas separatas.

Mesentericus autem ramus in quatuor partes sectus est; una principio Jejuni Intestini inseritur, altera amplior ad glandulam magnam abit; tertia & quarta pars versus cæcum & column intestina distribuantur.

Alterius factionis Anatomici sustinent chylum nullo modo ad Hepar, sed per ramulos duos vel unicum, ex fonticulo chyli, in Mesenterij centro locato, totum ad axillares migrare, inde ad Cor, ut in sanguinem mutetur, ac proinde in Corde hæmatosim perfici. Istius erroris & deceptionis causas aperui ex Vesalio; ramus etenim Mesentericus deducendis chylo & sanguini destinatus, alternis vicibus,

EPISTOLA.

ubi peruenit ad magnam glandulam in centro Mesenterij sitam, inter duos renes, mirabili artificio in venulas innumeras funditur, quæ ad intestina tenuia spiratim conuoluta tendunt, ut chylum exsugant, & deferant ad magnam istam glandulam. Id factum à Natura fuit, cum non posset directè istas innumerabiles venas dirigere ad intestina, oportuit in aliquo fonticulo riuulos procreare, qui ex intestinis chylum referret.

Dubitatur an ab ista glandula illæ venulæ sint sæboles ramii Mesenterici, quia continuatio non est satis euident. An potiùs genus quoddam vasis peculiaris præter rami Mesentericum? Attamen insufflato trunco Mesenterico distenduntur illæ venulæ, sed hoc non conuincit continuitatem eiusdem substantiæ, sed tantùm cavitatis.

Ab ista glandula magna ceu fonticulo chyli, ramus Mesentericus haurit chylum, & deducit ad Hepar, quod virtute sua attractrice auide expetit, & allicit. Sed cum huius rami cavitatis sit satis ampla ad conti-

EPISTOLA.

nendum sanguinem, non potest totum sanguinem Hepar ad se reuellere. Propterea chylus permeans istum canalem, rubescere incipit. Quum autem in isto trunco Mesenterico non obseruarent istam albedinem chyli, qualem intuentur in venulis & fonticulo Mesenterij, inde iudicarunt chylum ad Hepar nullo modo deferri, sed per istos ramulos Thoracicos ad Cor; unicum eumque sinistrum ramum notatum fuisse à Vesalio & Rondeletio deprehendi: eius originem, quam alij putarunt esse insertionem, repetunt ab axillari, & ad partes inferiores descendere prodiderunt.

Isthac Obseruatio diligenter expensa, & animo agitata, mihi indicauit venarum Portæ & Causæ uniones siue synanastomoses, tantopere à Vcteribus & Recentioribus Anatomicis quæsitæ, atque motum sanguinis intra istos canales venosos & arteriosos Aortæ. Quum enim corpus humanum iudicatum fuerit ab Antiquis & Recentioribus, compendium & simulachrum maio-

EPISTOLA.

ris mundi, nemo adhuc duo *Maria*, *Oce-*
num & *Mediterraneum* dico, maioris
mundi, in homine, *Microcosmo*, designa-
uerat: neque utriusque maris connexiones,
neque motus per fluxum & refluxum intra
venas & arterias, ut feci in his *Disquisi-*
tionibus de Venis Lacteis & circulations
sanguinis, aduersus *Haruei* opinio-
nem. Itaque demonstraui per *Venas La-*
cteas tam *Mesentericas*, quàm *Thoracicas*,
Vena Portæ & *Cauæ* uniones, tam in su-
peris, quàm inferis partibus ventris infe-
rioris, & istarum unionum utilitates insi-
gnes ad vitæ conseruationem, & morborum
depulsionem: Præterea, motum sangui-
nis circulatorium per *Cor* necessarium
esse, ad *humidi primigenij* restaurationem
in *Corde*, & reliquis corporis partibus, at-
que arteriosi sanguinis confectionem, qui
non potest in *Corde* perfici, nisi recipiatur
& expellatur. Istos motus non potest *Cor*
edere, nisi assidue moueatur per *diastolem* &
systolem. Eas ob causas sanguinis motus

EPISTOLA.

circularis per Cor absolutè necessarius est, ut si per dimidium sextantem horæ cessaret, vita terminaretur. Quum autem Harueus, Author vel potius Renouator circularis motus designati ab Hippocrate, magno cum apparatu & artificio, & Medicorum applausu, demonstrasset istum motum fieri per uniuersum corpus, undique ex minima parte redire sanguinem per venas ad Cor, id fore valde perniciosum saluti humanæ probauit; Neque à tertia regione, multò minùs à prima, nostri corporis culinâ & cloacâ, sanguinem remeare ad Cor, sed in prima regione suis terminis coerceri, & moueri motu peculiari.

Quod spectat ad tertiam regionē, eius sanguinem impendi & ab sumi in nutritionem partium demonstraui, & per habitum corporis diffundi, nec ab utraque regione sanguinem redire ad Cor, nisi in summa penuria massæ sanguineæ intra vasa maiora circulatoria, venam Cauam & Aortam, in

EPISTOLA.

quibus absoluitur ista circulatio sanguinis. Atque istas opiniones iam per Academias late peruagatas, & pro veris ferme receptas sic composui, ut nullum deinceps detrimentum capiat Respublica Medica, & prisca Medicina sarta tecta conseruetur.

Reddo tamen gratias cum Aristotele, malè philosophantibus : nam occasionem præbent vera inquirendi & inueniendi. Dignoscit, inquit Plato, qui inuenit; inuenit, qui quærit; quærit, qui putat se ignorare. Id sedulâ & exactâ diligentiam sum tandem assequutus.

Cæterum, rerum Naturæ contemplatio quamuis non faciat Medicum, authore Plinio, aptiorem tamen reddit Medicinæ, atque perfectiorem. At ista contemplatio & cognitio Venarum Lactearum & Circulationis sanguinis, non est superflua & inutilis Medico, imò reddit peritiorem in operibus artis suæ; quippe vera cognitio Venarum Lactearum, docet non esse recedendum à doctrina veterum Me-

EPISTOLA.

dicorum & Anatomicorum, & in praxi Medica nihil innouandum esse. Cognitio Circulationis sanguinis insinuat in missione sanguinis moderationem esse adhibendam, siue sit purus & integer, siue corruptus, atque febris adsit ardentissima, ut non tantum qualitas spectetur, sed etiam quantitas, quæ sufficiens supersit in venis, ad confectionem sanguinis arteriosi, & reparationem humidi primigenij, tam in Corde quam reliquis corporis partibus, & conseruationem motus perpetui Cordis, quod non mouetur, nisi appulsu sanguinis, quo deficiente pereundum est, sensim elanguescente motu Cordis, vel subito concidente.

Hæc qui nouerit, perfectior erit Medicus, & plures seruabit egrotantes, quos nimis audaci venæ sectione, & stibialibus medicamentis quotidie perire cernimus: hæc Cor prefocare violento vomitu facile demonstrabo in administratione Anatomica. Quum autem Plato eum predicârit beatum, cui in extrema senectute verum peruidere

EPISTOLA.

licuit, Deo Optimo Maximo gratias
 immortales ago, quod me in prouecta etate
 tali beatitudine dignum iudicârit, mihiq[ue]
 indicârît Venarum Lactearum veros v-
 sus, atque veræ Circulationis sanguinis
 insignes utilitates ad salutis humanæ con-
 seruationem. Si vultis meum iudicium no-
 uum de venis lacteis Mesentericis & Tho-
 racicis, vobis & omnibus notum fieri, vt
 non amplius ea de re dubitetur in homine,
 facile erit ab æquissimo Senatu, boni publici
 amantissimo, cuius interest ista sciri à Me-
 dicis salutis publicæ custodibus & conserva-
 toribus, impetrare, vt homines ad patibu-
 lum damnati, priusquam iudicium mortis
 eis denuntietur, Medicorum curâ & sollici-
 tudine dapibus recreentur, & quatuor, vel
 quinque horis à pastu ad supplicium dedu-
 cantur; Ad huius rei demonstrationem me
 semper paratum inuenietis, nec parcam huic
 piæ charitati & eleemosynæ. Id priscis
 vsitatum fuisse docuit Baronius in suis
 Annalibus, art. 94. ad passionem Iesu

EPISTOLA.

Christi, confirmavit Casaubonus, dam
examinant vinum myrrhatum oblatum
Christo. Atque Parisiis ædificatio Cænobij
Monialium, quæ dicuntur Filix Dei, eo
fine condita fuit, ut prætereuntibus miseris
patibularijs ad mortem Falconis, olim locum
supplicij deducendis, post preces in sacello
fusas vinum & cupedias offerrent, ad refo-
cillationem, quod erat apud Iudeos hone-
starum matronarum officium. Id non potest
hodie denegari, neque à Theologis impro-
bari, & à R. P. Iesuitis in Belgio con-
ceditur. Valete colendissimi Collegæ, meis-
que cæptis fauete, atque à vestra Schola
Hippocratica, in Arte nostra Nouatores
& talium opinionum fautores arcete:

IVDICIVM

IVDICIVM NOVVM

DE VENIS LACTEIS,

Siue de Vnione, vel Synanastomosi
Venæ Portæ cum Caua:

*Et Examen libri Thomæ Bartholini,
Hafniensis, Professoris Regij,*

De lacteis thoracicis in homine brutis-
que nuperrimè obseruatis,

*Authore Ioanne Riolano, Doctore Medico
& Professore Regio in Academia
Parisiensi.*

REVSVAM Iudicium nouum
proferam de Venis lacteis mesente-
ricis & thoracicis, operæ pretium
dixi libellum Thomæ Bartholini
examinare, quoniam id viam præ-
parabit, lucemque maiorem adferet legenti
meum nouum iudicium.

In hoc libello frontispicij titulus modestus

est, de lacteis thoracicis, in homine brutisquæ
nuperrimè inuentis historia Anatomica. Sed
superba & insolens dedicatio Regi Danorum
inscripta, inuentum chyli nouum, nunquam à
condito homine, in homine hæcenus obserua-
tum.

*Grande aliquid quod pulmo anima prælatus
anbelat.*

Tandem ubi multa de isto admirabili inuento
disseruit,

Parturient montes, nascetur ridiculus mæus.
Quia nubem pro Iunone, & umbram tantum
huius mirabilis inuenti demonstrauit, in duo-
bus cadaueribus humanis: Ideoque artificiosa
& subtilis est hæc inscriptio, ut magis extolleret
suam industriam, in perquisitione istarum Ve-
narum lactearum, quæ rectius inuenisse, & in-
dagasse, ac descripsisse, quàm Pecquetum pu-
tat, atque se primùm illud in homine tentasse.
Quare de eius fide & sinceritate nemo candidus
dubitet, nunquam publico imposuit, aut verba
dedit. Post istas assertiones, quis non ei crederet,
lubensque subscriberet? Sunt istæ inscriptio-
nes & pollicitationes, propter quas *Vadimonium*
deseri possit, ut loquar cum Plinio.

Felicitatem huius seculi prædicat, quod in-
ventionum nouarum adeo ferax est, ut maxima
pars illorum, quæ scierunt antiqui, minima
pars sit eorum, quæ sequentium temporum in-
dustria docuit. Sic deprimat, & despiciat anti-
quos Authores, ut iis nunc abiectis, & repudia-
tis, nouos, quos nominabit, sequamur. Atque in
primis eius *Anatomen reformatam*, quam

omnibus Anatomicis gloriam præripuisse sibi
persuasit Iuuenis iste Anatomicus, vnus Iustri
Professor, qui vt Riolanum eliminaret è Cho-
ro *Lynceorum Anatomicorum*, appellat nunc
Emeritum Anatomicum, modò *Veteranum*,
& passim eum mordet, ac suggillat, at ipse ri-
det. *Lymphatici conuitia in suo Collegio Ana-
tomico effutita*, & in ea ætate quam adeptus est
per Dei gratiam, contentionum, & nouitatum
in rebus Anatomicis, se Iudicem & Arbitrum
merito suo nunc interponit, me absente, ac de-
nato *Bartholinus* liberius suas alas expandet,
instar Pauonis, triumphaturus de *Riolano*, cui
suam ignorantiam in rebus Anatomicis audacter
exprobrabit. Sed cum mortuis non nisi larua lu-
stantur, inquiebat *Plancus apud Plinium*, in
præfatione magni Operis.

Postquam *Bartholinus* de viis, per quas Chy-
lus ad hepar deferri potest, disseruit ad libitum,
agnoscit veras & legitimas vias *Asellium* de-
prehendisse, ac demonstrasse per venas lacteas,
quæ sunt nunc omnibus notæ ac receptæ: iis ad-
iunxit *Pecquetus* duas venas chyliferas, per
thoracem traductas, vsque ad axillares venas:
sed pag. 31. observationes suas *Pecquetus*, adeo
verborum, sententiarumque flosculis exornauit,
vt *Lectores repetita lectione dubios semper di-
mittat*, sic laudat *Pecquetum*, nec immetitò;
nam R. Iesuitarum Rhetorum ornamenta sunt,
vbi aliquot annos vixit *Parisis*, in Collegio
Claromontano, Nobilium adolescentum præda-
gogus; cum scripsit, erat adhuc philiatè, nul-
lum vnquam gradum in Academia *Parisiensi* est

assequutus: Noli igitur ipsum appellare *Medicum Parisiensem*; nam talia ingenij monstra nunquam nostra Schola protulit, aut passa est.

Diuisit *Bartholinus* *venas lacteas in lumbares, & thoracicas*, quoniam earum exortus est in parte inferiore mesenterij, quæ sita est supra lumbos, inter duos renes. Ibi *Pecquetus* constituit suum receptaculum chyli, quem venæ Mesaraicæ vndique corriuatae effundunt. At *Bartholinus* istud receptaculum mauult appellare *glandulas lumbares*, quia tales in hominibus visæ, & brutorum glandulæ parum hinc abluunt.

Pag. 24. Receptaculi substantiâ variat in brutis, nonnunquam est membranosa, rupta, cavitat. quadam chylo vel sero repleta obseruatur, nonnunquam deest cavitat: In hominibus prorsus est diuersa substantia, glandulosa instar aliarum glandularum mesenterij, venulis lacteis quasi irrigata, an venæ lacteæ penetrent in cavitatem receptaculi, siue substantiam, quanquam oculis discernere nequeamus, dubitari non debet, quia chylum admittit, quemadmodum nec manifesta sunt ostia lactearum in mesenterio.

Ista *Bartholinus* testatur se vidisse in duobus cadaueribus humanis & animalibus. Ex ista descriptione venarum lactearum ventris inferioris, quam decerpfi ex *Bartholino*, hîc planè diuersus est à *Pecqueto*, qui constituit grande receptaculum membranofum, lacteas venas vndique conuehere chylum ad istam cavitatem; nullam mentionem facit glandularum, vel magnæ

glandulæ ad hoc officium destinatæ; *Pecquetus* nullas venas lacteas ad hepar pertingere asseuerat, quam plures eò tendere vidit *Bartholinus*; *Highborum* sibi fauentem adducit, & alios Anatomicos oculatissimos.

An ridiculus ero, si istis duobus iuuenibus Anatomicis me interponam, & dicam istas venas lacteas esse propagines mesenterici rami, quidum distribuitur chylus per istas venas, candidæ apparent, vbi verò chylus ad truncum Portæ peruenit, permistione sanguinis color albicans euanescit, atque ita ingreditur cauitatem hepatis, propterea non reperiuntur rami lactei ad hepar pertingentes. Nam *Bartholinus* fateatur manifestas non esse venas lacteas, quæ ingrediuntur iecur; attamen alibi asseuerat se manifestas vidisse in Orbe pisce, & demonstrasse suis Collegis, quos nominat, atque credit tales reperiri in homine, & quadrupedibus. Nunc fidit relationi *Highbori*, quia plures dissecuit canes, & varias figuras huius rei depinxit. Incertus fluitat hac in re; scribit enim venas lacteas ad glandulam mediam mesenterij perductas instar capteolorum vitis implicati, inde partim ad hepar cum Porta abire rectâ, partim ad Emulgentes, partim ad Cauam.

In ista contrarietate *Pecqueti* & *Bartholini*, produco meæ coniecturæ de venis lacteis, falsò introductis & excogitatis, fautorem *Vesalium*, qui lib. 5. cap. 5. de mesenterio, notat: ad mesenterij centrum, vbi prima fit vasorum mesentericorum distributio, grande corpus glandulosum exstruitur, insigniores ac primas vasorum

dissectiones secure admodum suffulciens, in canibus vasorum per mesenterium incessum adinvenire promptum est, quod illis macilentius, quam homini obtigerit mesenterium, at in homine præpingue est abdomen. Videtur Vesalius digito designare istas venas lacteas in canibus manifestas, & in homine obscuras. Addit postea. *Porta propagines in intestina insertæ simul ad cremoris traiectionis & sanguinis enutriendis intestinis idonei deductum subseruire mihi videntur*, neque satis assequor, quid Galenus sibi velit, quando intestinis, ipsique adeo mesenterio venas offerri testatur, in iecur non terminatas, aut (ut alij vertunt) ad iecur non traicientes, nisi fortè aliquis vena Cava propagines in intestina disseminari iudicauerit, quamquam & illa in iecur tandem vel ipsius sententiâ terminarentur, etiamsi forsan cremorem ex intestinis hecori non offerrent. Nonne Vesalius aliquatenus adumbravit istas venas lacteas: nam ista lacuna, quam fingit Pecquetus, sita est sub illa magna glandula, quam Pancreas vocat *Asellius*, implexus venarum Mesaraicarum est in ista glandula; Venas reperiri notavit Galenus, quæ non terminantur in hepar, illæ offerunt cremorem ex intestinis, non hepati, sed Cava: Attamen per venas Mesaraïcas chylum deferri decernit.

Pag. 31. Bartholinus venarum lactearum mesenterij vsus tres assignat. *Auctus homo numero partium, hætenus imperfectus, perfectior Anatome reddita, & functiones clariùs elucens. Quomodo potest esse homo auctus numero*

partium, si ex te priuatur hepatis functione, & pars sit ignaua, vt quondam fuit Lien reputatus ab *Erasistrato*? Non potest esse perfectior Anarome, si iecur reiiciatur, & funerata sit illa pars; functiones clariùs non elucet, introductis istis lacteis imaginariis.

Secundus pressior vsus glandularum lactearum est, vt ex lacteis venis Mesenterij chylum excipiant aliquem, & breuiter preparatum ad thoracicas, aliasque partes protrudant. Id verum fateor, & quomodo fieri possit, exposui in nouo iudicio lactearum.

Tertius vsus est, serum à chylo in leui illa preparatione, & expulsionis conatu separatum in adiacentes, vel renes exprimunt, vel emulgentes arterias, quibus ramos mittunt. Si in secundo vsu à te proposito, vasa lactea mesenterica deferant chylum ad thoracica, & alias partes non possunt serum aliò deducere: at ex te serum, siue aqua limpida per vasa lactea ad Cor defertur. Nunc *Bartholinus* inuenti noui multa commoda numerat. *In diabete potus per istas venas lacteas in renes deriuatur.* Quomodo id fieri potest, cum ostia venarum lactearum in mesenterio ex te non pateant? quomodo potus vel serum permixtum chylo non euadit crassius? quomodo potus per longa intestinorum volumina penetrare potest, per istas exiles venulas, quæ sunt spongiosæ in suo principio, si credimus *Pecqueto*? Videmus aquas metallicas, si deerent in intestina, per aluum excerni; breuior est via duplex: vna per splenem, qui exsugit, trahitque, ex *Aristotele* & *Hippocrate*, ventri-

culi superfluas humiditates, & arteria lienalis deducit ad renes. Altera via per venas Portæ insertas ventriculo, quibus hepar, *ex Vesalio*, tenuiorem chyli portionem exsugit, quidni potum etiam eliciet? Si potores egregij parem potus quantitatem reddunt per vripas, liquor secum abripiet chylum, & fraudabitur hepar, simulque Cor chylo, si transeat potus quotidie per istas venas lacteas, & istud receptaculum constitutum à lacteis & musteis Anatomicis.

Fateor in quibusdam diu observatas fuisse vrinas lacteas, quæ habebant hypostasim similem puri, cum tamen essent sani, sine vlla suspitione purulenti renis, vel abscessus alicuius supra renes, quod est notandum, & in abscessibus mesenterij, quos quidam imaginantur, quando vident talem materiam albam per aluum excerni, etiam absque dolore præcedenti vel præsentis, abdominis. Infantium vrinæ ut plurimum sunt lacteæ, ab isto chylo effluente per vrinas. *Galenus Comment. in prognost. Hippocratis*, notat interdum in vrinis & deiectionibus puriformem materiam reperiri, cuius origo ignoratur.

Addit *Nephriticos lithontripticis statim subinde leuari*. Impropiè loquitur, Nephritici non leuantur lithontripticis, sed magis excruciantur: Calculosi putant, vel sperant lithontripticis calculum atteri & effringi posse, vel deturbari; calculosus potest dici Nephriticus, sed Nephriticus, variis de causis ita nuncupatur; quibus nocent lithontriptica & diuretica; non es in arte Medica multum versatus:

-----Disce docendus adhuc.

Color & odor medicamenti hausti traducitur per istas venas lacteas: nonne via breuior per Hepar, & Lienem? Non possum comprehendere quomodo crassa corpora deglutita possint per istas venas lacteas tam exiles, & oculis imperuias, deduci ad emulgentes, inde ad renes: nam per longitudinem intestinorum recta est via: quam habere possunt inclinationem ad penetrandum per istas venas lacteas?

Pag. 41. Patet praterea nobis iam oculatiorem, quomodo per diuretica hydrops saepe terminetur, perque vrinas solvatur. Raro vel nunquam per diuretica etiam validissima solvitur hydrops ascites per vrinas: si aqua fluitet intra capacitatem abdominis, quomodo potest resorberi? Sed qui diffusus est per habitum corporis humor in Anasarca, potest euacuati per vrinas, facile per aluum, interdum ascites per aluum exhauritur, vbi iecur adhuc robustum est: sed per quas vias aqua traducatur & expellatur vi medicamenti hydragogi, nondum explicatum.

** Olim existimaui referatis viis mesenterij à venis mesenterium extrinsecus ambientibus, exsugere serum illud stagnans in Abdomine, vel lienem spongiosum absorbere, & expurgare per vrinas, tam per venas, quàm arterias splenis; sed mihi succurrit via faciliior & breuior: glandula illa magna, quæ est in centro mesenterij iuxta renes, potest ebibere & resorbere istas aquas, si viæ fuerint meabiles & liberæ, diligenter prius expurgato mesenterio, vel si rupta fuerit membrana mesenterij chylicondi, per eandem viam resorberi aquas vi trahentis medicamentæ.*

orrhagogi. Atque ista observatio ad praxim præpoller tuæ observationi *de Venis lacteis*. Interim addo, ubi fuerit *præruptus aqua mons*, primâ dosi medicamento orrhagogi, non est desistendum ab illa euacuatione, continuato usu orrhagogon quotidie, donec exhaustæ fuerint aquæ, ne chylus ex alimento putrefactus vias mesenterij denuo obtureret, sistâtque istud profluvium, sed tum vberriimè nutriendum corpus ex illa immodica euacuatione debilitatum, cibis euchymis, consummatis, expressis carniū, lacteasinino copiosè nocturnis horis propinato, ad viscerum humectationem: Atque ita multos hydropicos, Deo fauente, persanaui.

Pag. 43. Manifestè declaras te parum versatum in morbis mulierum, quando maximam lactis copiam, in puerperis per vterum & vesicam excretam, refers ad lacteos ductus ad vterum exporrectos. Id familiare est puerperis, & dicunt lac è mammis profluere deorsum, sentiunt perfrigerationē in pectore & abdomine, ex lacte per venas rectorum muscutorum abdominis delabente, liquorem glutinosum, lacteum, qui fluit in mulieribus instante partu, putas manare ab istis tubulis lacteis, cū sit mucus, aut pituitosus, aut oleaginosus, quem natura eò transmittit, ad partium istarum inunctionem & dilatationem.

Cut non dixisti etiam fluores albos mulierum curatu difficiles, ab istis tubulis lacteis emanare, qui referuntur ad seminis profluvium, vel humorum è toto corpore decursum ad partes vterinas, quæ sunt per accidens emissaria, vel emun-

& toria corporis, quamvis destinata ad præcreationem.

Pag. 46. Nunc lactearum venarum propagationes ad thoracem *Bartholinus* prosequitur. *A* suprema receptaculi parte statim sub diaphragmate prodeunt in canibus nonnullis duo rami, sæpius in quibusdam unicus, ut in ouibus, in homine duntaxat unicus: In hoc tubulo valvulae sunt potius deforis per ligaturam conspicuae, quam oculis. Inseritur hic tubulus ad venam axillarem sinistram iuxta iugularem, interdum simplici ramo, interdum triplici, per exigua foramina, vel unicum, si unica sit insertio, statim ubi externa iugularis vena se in axillarem infundit, ubi unica tantum est insertio simplici rami. Observavit in homine & canibus foramen esse oblongius, & valvulam mitralem, in axillaris cavitate foramini superpositam, quæ inhibet regressum chyli, sanguinisque ad inferiora, & ascensum eiusdem ad artus.

In ista descriptione multa noto contraria *Pecqueto*: ille duplicem ramum constituit, *Bartholinus* rarò id contingere asserit, sed sæpius simplicem adesse, & in homine semper unicum. Valvulas manifestas *Pecquetus* collocat in toto ductu canalis; *Bartholinus* obscuras & visu inaspectabiles. Insertionem trifidam fingit *Pecquetus*: raram esse tradit *Bartholinus*, sæpius unicam reperiri, foramini esse obtensam valvulam mitralem deprehendit *Bartholinus*, quæ inhibet regressum sanguinis ad inferiora, iuxta iugulares externas, venam lacteam inferi *Bartholinus* scripsit, & in sua figura secunda exprimit

insertionem venæ lactæ intra iugularem inter-
nam apertam: littera N, notat valuulam istius
venæ lactæ: *Pecquetus* circa iugulares externas
insertionem designauit.

*Pag. 58. Ex subclauis, quorsum abeat chylus
si queras, ad cor cum decurrente per circulatio-
nem sanguine. Quod probat Pecquetus, & eius
rationes profert Bartholinus, atque experimen-
tum suum adiunxit pag. 59. inflatâ venâ lacteâ
thoracicâ, vidit flatum peruenisse ad auriculam
dextram per ventriculos & pulmones, per ve-
nam arteriosam, quod miror, cùm sit patentior
via flatibus per canalem directum & continuum
venæ Causæ ad iugulares & axillares, quàm fle-
xuoso cursu descendere, & diuertere ad cor, cu-
ius ingressus non adeo facilis propter impedi-
menta, quæ reperiuntur in eius orificio dextro.
Sit ita, facile est id experiri, & credendum
Bartholino, qui in rebus Anatomicis veridicus
semper fuit, nec vnquam, vt ipse de se testatur,
imposuit.*

Nunc expendamus huius canalis lactei tho-
racici vtilitates in praxi Medica, quas adduxit &
excogitauit.

*Pag. 60. Restaurantia cordialia per eas ve-
nas ad cor eunt, imò ad axillares venas, & po-
sitiones vulnerariæ ad cor & pulmones hæc viâ.
Ad hoc Conringij responsio mihi probabilior
videretur, quam tamen refutauit Bartholinus. Si
consideraret cor vicinum esse ventriculo, nec
distare, nisi interuallo centri neruei diaphra-
gmatis, agnosceret cordialia calida spirituoza
ad cor proximum peruenire, & è ventriculo per*

venas portæ ad hepar & lienem distribui posse celeriter, absque villo transitu per venas lacteas ad intestina, ab his ad receptaculum, ab isto loco ascendere debent ad axillares, inde relabi ad cor. Deinde non semper apertæ sunt illæ viæ, quas imaginaris, ut tu ipse vidisti in homine, aliquot horis ante strangulationem bene pasto, in quo lacteas venas, neque in ventre, neque in thorace inuenisti.

Pag. 63. Variorum affectuum generationem, facilem & expeditiorem nuper inuenta lactea thoracica propalant, in primis consensus ventriculi cum corde iam manifestus est, nec ad nervos, amplius obscuras vias, & alia effugia confugimus, quia patent manifestæ.

Nescit *Bartholinus*, cor contiguum esse ventriculo, quem contactu & calore suo fouet ex *Vesalio*, mediante centro nerueo diaphragmatis: Ac proinde quæ recitat, dependent ab ista vicinia, ut sunt palpitationes cordis post cibum copiosum, pulsuum mutationes sumpto cibo, mors inopinata, copioso cibo ingesto, quod accidit frequenter in Septentrionalibus regionibus, ex ingluvie & ebrietate subortâ apoplexiâ, vel syncope cardiaca. Sed miror istum experientissimum Medicum omisisse ex istis thoracicis venis effuso chylo putri, generari hydropem thoracis, vel pulmonum. Cuius quidem hydropis ortum repetunt à vitio hepatis, alij à labe pulmonum, alij à vitio Cordis, ut *Rondeletius*: atque ita confirmaret *Bartholinus*, actionem cordis ad chylicationem, & hydrocardiam inde generari in pericardio.

Pag. 68. Nunc quærit an omnis chylus ad cor deferatur per istas venas lacteas, ut viri docti sensere cum *Pecqueto*, *Mantellus* & *Mersennus*. Vult ipsos amicè conciliare cum iis, qui contendunt chylum omnem ad hepar traduci: *Existimat hepar*, & *cor operas suas partiri*, ita ut cor tantum fruatur chyli tenuiore portione, hepar crassiorem chylum ad se rapiat: siquidem asseuerat ad hepar venas lacteas quamplures, sed tenues deduci, quas ipse vidit ac demonstrauit, & *Higbmorus accuratus scriptor*, & *in Anatomicis animalium bene versatus*, sæpe conspexit, ac depinxit. Ideoque fallitur *Pecquetus*, dum eas eximere conatur, ut suas venas lacteas mirabiliores reddat. Ipsum refutauit *pag. 70.*

Attamen Bartholinus fatetur *pag. 72.* Nemo hactenus insertionem in homine inuenit, quamquam de illa dubitarit nemo. Demonstravi in responsione ad *Pecquetum*, & contra *Guiffartum*, chylum ad cor neutiquam deferri, ut in sanguinem mutetur. Eisdem rationes produco aduersus illam portionem chyli, quam *Bartholinus* naturaliter quotidie deduci ad cor, per venas lacteas thoracicas asseuerat, quas ideo non repeto.

Pag. 72. Ridiculus *Bartholinus* quum scribit, *Hepate male affecto in hydropo*, aliisque morbis, ubi leditur sanguificatio, cor fungi officio hepatis ad sanguificationem. Cur potius tribuis cordi istud officium, quàm lieni; quem periti Anatomici & Medici agnoscunt vices hepatis supplere,

Pag. 75. Hepar sanum sanguinem conficere debet, ubi cor patitur, & venæ thoracica nihil deferunt chyli: Ita in homine vidimus, & canibus plurimis hepar sine omni noxa, at pulmones vitiatos, unde lactearum in abdomine vberimus proventus: sed thoracica sine manifesto succo lacteo flaccida erant. Tu nobis imponis, ac illudis, dum talia scribis; duo tantum corpora humana ad indagacionem & inspectionem venarum lactearum, tui Regis indulgentiâ obtinuisti, in vnico duntaxat apparuere, & tu nunc audacter affirmas, quæcumque narraſti in homine vidisse: oportet mendacem esse memorem, à sex septemve annis doces & exerces Medicinam & Anatomem, & vis videri omnium Medicorum experientissimus.

Pag. 76. Proportio esse debet vasorum lacteorum ad vasa chylum recipientia, siue hepar, siue cor, at nulla est ductuum lacteorum pancreatis, & thoracicorum ad cor, vel hepar proportio, si vel soli hi, vel illi chylum deferunt, lactei meatus in thorace sic satis exiles sunt, & foramina ad axillares quoque nimis exigua, quam pro copia chylo transuehendo, & lactearum in abdomine pari pacto minores sunt lactea communes mesenterica, quæ ex pancreate ad hepar serpunt, quàm sunt in mesenterio toto igitur; nec hac nec illac omnis chylus potest amandari, sed partim hac, partim illac; pars enim chyli ad cor per receptaculum Pecqueti, & lacteos thoracicos labitur, pars ad hepar, vel immediatè per lacteas Asellij ex Pancreate, vel mediatè per Canuam, Portam, & Emulgentes.

Hic articulus inconsideratè à te scriptus, destruit tuam doctrinam de *Venis lacteis*, dum contendis duas partes contrarias conciliare: Nam ostendis vtriusque semitæ difficultates ac remoras ad traductionem chyli, propter vasorum exilitatem & angustiam, nec alterutrum sanguificandi organum recipere posse totum chylum: quis non rideat vanitatem istarum venarum lactearum ad hepar desinentium? si nequeant totum chylum ad hepar vicinum traducere, & necessum sit tenuiorem chyli portionem ascendere ad cor, quam non attrahit, quia non indiget, quum habeat sufficientem, & interdum vberiore per circulationem, sanguinem. Quo fine ad partes superas deuchitur tenuior chyli portio? *An vt cor citâ mutatione ad sui corporis restaurationem transformet; opinione Bartholini: ego Cor nutritur chylo.*

Si non attrahitur à corde, vt existimat *Pecquetus* (à quo semipedis intervallo canalis lacteus distat, dum ad axillares assurgit & inseritur) quo impulsore celeriter per exilem & angustam viam sursum agitur? *Pecquetus vim attractricem repudiat, & ægris auribus admittit: pulmo instar Anthliæ, vel hydraulici instrumenti non potest attrahere istum chylum, quia nullam habet communionem cum istis venis lacteis, quæ sunt instratæ & affixæ dorso, superiectâ tunicâ pleurâ, ita vt videantur extra capacitatem thoracis locatæ; intestina incumben-
tia mesenterio non possunt propellere, quia *Pecquetus illis denegavit motum, quem nunquam potuit observare.* Deinde in recto homi-
ne*

ne procumbunt in hypogastrium; *Non potest iecur vicem pistilli subire*, quia in recto corpore id officium præstare nequit, neque in brutis, quæ prona terram spectant.

Quis sanæ mentis credat, chylum impurum, sæpe biliosum ad axillares delatum relabi ad Cor, & momento transire per dextrum Cordis Ventriculum in pulmones, inde in sinistrum, ut per vniuersum corpus distribuatur, cum sanguine arterioso?

Nonne sanguis iste redditur in Corde impurius, illo sanguine, qui conficitur in Hepate ex alterâ portione chyli, quia suis sordibus est defæcata, quas retinet altera portio, per Cordis Ventriculos traducta. Quænam hæc confusio sanguinis ab istis nouitiis Anatomicis introducta, qui Viuorum Anatomiis delectantur. Apagete istos Nouatores & Perturbatores Medicinæ, quos omnes Academiæ, quæ veram Medicinam colunt, & amplectuntur, à se suisque finibus arcerere deberent.

Pag. 81. Ex Bartholino. Ductuum thoracicorum angustia, imò exilia foraminula, quibus patent in subclauias, nonnunquam vnicum tantum tenui valvula munitum facile à crasso chylō rumpenda, demonstrant tenuiorem chylum eò deferri.

Chylus igitur pulsare debet fores, ut ingrediat, et si eius descensum impediat valvula illa Mitralis: singulis momentis attolli debet, ac deprimi, vel potius inutilis erit; atque si impedit descensum chyli, deberet canalis ille semper albescere, quum nequeat descendere san-

guis ex doctrina circulationis: At omnes lactei Anatomici testantur, paulò post mortem animalis, colorem album euanescere, & Venas istas lacteas thoracicas repleti sanguine, an ascendente, vel descendente? Attamen, cùm sint istæ Venæ lacteæ separatæ à Mesaraïcis, ex eorum opinione deberent semper albescere, & tales apparere spectantium & timantium oculis.

Pag. 81. Non desunt, quæ contrarium euincunt, tenuem nempe chylum ad Hepar pergere, ad Cor crassiores, nam Author libri quarti de morbis, biliosa ab Hepate solum deduci contendit.

Credo te intelligere librum Spurium Hipp. de Morbis, at nil tale in eo libro reperitur; scribit ille Author bilis locum esse in Hepate, & trahere ex Ventriculo, cùm sint purgamenta massæ sanguineæ, atque inter humores hominem lædentes bilem annumerauit; forsan hic error, peccatum est memoriæ, vt in fine tui libri, dum in Democriti spelunca scribis, *Deos inueniet Sætor*. Disces ex Aristotele, Heraclitum hoc dixisse prætereuntibus, cùm esset in casa furnaria, inuiraretque prætereuntes, vt ingrederentur istud tuguriolum, nam & hîc Dî sunt, vt ostenderet vbique præsentem esse Deum.

Pag. 20. Narrat Bartholinus se regni Daniæ Cancellario, aliisque generosis & Nobilissimis Viris, Excellentissimis Medicis, & Anatomicarum rerum peritissimis, ad spectaculum demonstrationis Venarum lactearum conuocatis, istas Venas lacteas tam Mesenterij, quàm thoracis demonstrasse, in duobus cadaveribus

hominum strangulorum: Ipsos nominatos viros interpellat pro testibus: attamen pag. 83. dum fideliter recitat, quid obseruauerit, nihil eis repræsentauit, nisi vmbra istius miraculi; nam dissectus publicè infanticida, jentaculo copioso sex circiter horis ante strangulationem resectus, vinoque intermedia mora, in Ventriculo adhuc cibi chylique crassi, tenuisque partem reconditam seruabat. Lactea thoracica non ita conspicua, in illo glandula Vena lactea nonæ plene chylo albo, & circa Hepar candicantes fibra, Mesenteriumque candidis Venis referat. Alter fur eodem modo pastus, & largius potus nihil chyli ostendit nobis, siue in lacteis abdominis, siue thoracicis, cum tamen valde sanus fuerit, & Ventriculum utroque chylo adhuc satis repletum haberet.

Pag. 18. Contrarium scribit, in primo cadauere, Lacteas thoracicas & Mesentericas chylo repletas inuenit: in altero ne chyli quidem in illis vasis vestigium. Debebas ista reticere, ne turpis fabula fias, nam cum intraueris, *Dij Deaque, quorum tamen nihil in medio inuenies, inquit Plinius.* Ac proinde credo figuras Bartholini in homine, ex eius imaginatione potius fictas, quàm ex subiecto corpore depictas, quia nihil tale vidit in istis duobus cadaueribus, qualia descripsit.

Pag. 90. Quærit, an ad mammâs lactea thoracica ferantur, ut eleganter disceptatum fuit ab erudito Medico D. Petro Guiffarto. Illertamen dubius hæret, & addit, in femina prægnante & lactante post pastum dissecta, facile erit

experimentum. Videtur ille suadere necem mulieris pręgnantis, vel lactantis post pastum. Abstineas quęso à tali & nefaria operatione: Debebas addere, *Post pastum subito mortuā & dissectā.* Ego verò dicam vno verbo, Venam thoracicam lacteam ex te solitariam esse, atque sinistram reperiri in homine, qui mammas habet, non ad lactis procreationem, sed ad alios usus. Ergo tua perquisitio futilis & superflua; ut sunt plurima in tuo Tractatu, ut molem libri augeas, cuiusmodi sunt tot inanes historię; siue exempla historica ex *Schenchio* deprompta, quibus tuum librum referisti.

IOANNIS RIOLANI

IUDICIUM NOVVM

DE VENIS LACTEIS.

NON equidem inuideo *Bartholino* eam felicitatem, quam se adeptum putat, cum *Pecqueto*, ut loquitur, *mortalium felicissimo*, ex sua *historia Anatomica de Venis lacteis*. Miror magis eius industriam, ac indefessum laborem in rimandis ac perscrutandis extis Viuentium animalium, ut aliquid noui inueniat, vel eorum quæ vulgata sunt, tanquam noua, veritatem inquirat.

*Ac vnum quodque paulatim protrahit atas
In medium, ratioque in luminis eruit auras.*

Quum igitur *Bartholinus* sedulo & curiosè oculatis manibus indagaret, quæ sunt animaduersa & descripta à *Pecqueto*, de Venis lacteis, tam in animalibus, quàm in hominum cadaueribus, ante supplicium bene pastis ut decet, magnum discrimen deprehendit à scriptura & relatione *Pecqueti*; Nam istam lacunam, siue *Receptaculum* ab eo descriptum, non inuenit, sed eius loco magnam glandulam, quam vocat *A-sellinus*, *Pancreas nouum*, & ei accumbentes

glandulas chylo differtas : Iſtam glandulam magnam eleganter à *Vefalio* deſcriptam *Pecquetus* exemiſit , nec extare voluit , vt ſuum receptaculum introduceret. Rarò in brutis inuenit *Bartholinus* , duos tubulos lacteos aſcendentes ad Venas ſubclauias , ſed vnicum , atque in homine ſemper vnicum adeſſe affirmat , eumque ſiniſtrum : Totum chylum ad ſubclauias aſcendere per iſtos canales aſſeuerat , & depinxit *Pecquetus* : contrà *Bartholinus* tantùm dimidiam chyli partem tenuiorem , eò deferri contendit. *Pecquetus* prodidit nullas venulas ex lacteis ad Hepar extendi , quæ chylum deferant : At *Bartholinus* plures obſeruauit Venæ Portæ truncum comitantes , quales *Higbormus* deſcripſit , ac depinxit : Proinde chyli alteram dimidiam partem ad Hepar transferri aſſeuerat , atque ita Cor & Hepar ſimul laborare ad confectionem ſanguinis , & ad iſtud officium ſibi mutuas tradere operas , & amicè conſpirare.

Ego verò in iſta obſeruationum & opiniorum varietate & contrarietate , quæ rei propoſitæ falſitatem arguit , meum Iudicium interpoſui , idque iure ac merito meo , ſi æſtimio *Bartholini Riolanus eſt Emeritus Anatomicus , & Veteranus* , ſed inſtar illius *Vejanij* , apud *Poëtam* , *nondum armis*

Herculis ad poſtem fixis , latet abditus agro.
Nunc in arenam prodiſt , duellum inter duos iuvenes Anatomicos , eiſdem ætatis , muſteos , & lacteos compoſiturus , vel meliorem doctrinam de iſtis Venis lacteis indicaturus.

Poteſt dubitari de veritate alienius rei , quo-

ties cum incertis experimenta non consentiunt, ait *Quintilianus*. Sed prius cupio septem præcognita verissima sciri & notari ab *Anatomico*, qui meas cogitationes attentè leger.

1. In primis admittendam esse circulationem sanguinis, siue *Harueianam*, siue *Riolaneam*, ad conseruationem humidi primigenij in Corde, & reliquis partibus infixi, & ad continuationem motus Cordis.

2. Truncum Venæ Cavae à iugulis, vsque ad os sacrum directum esse, nullomodo in Hepate intercisum, quamuis sit proximus, illudque tangat.

3. Truncum admittere vnam, aut duas venas ab Hepate longè minores trunco, quæ sanguinem ab Hepate haustum deriuant in truncum Venæ Cavae. Fuit id demonstratum à *Vesalio*, in sua *Anatome*, lib. 3. & *Riolano*, lib. 3. *Anthropographiæ*.

4. Dein istas duas venas posse obstrui in medio Hepate, vel in earum ostiis iuxta insertiones in truncum Cavae, quia nullum viscus magis obstructionibus obnoxium, quàm iecur, ex *Galenno*.

5. Præterea, dari mutuas anastomoses Venarum & Arteriarum, atque etiam Venarum inter se, vt docuit *Galenus*, & post eum *Vesalius*, & primus *Hippocrates* indicauit.

6. Insuper Venam Portam & Cavam per anastomoses inter se communicare; quod voluit *Galenus*, & prodidit 6. de locis affectis, cap. 4.

7. Postremò, chyli tenuiorem portionem per Venas trunci Portæ, & rami splenici, qui

in Ventriculum inferuntur, ab Hepate trahi & exsugì, priusquam è Ventriculo descendat chylus in intestina, ne desit alimentum Hepati interdum egeno & famelico, quod fuit notatum à *Vesalio*, cap. de *Ventriculo*, cuius autoritas debet esse magni ponderis, in Medicina rebusque Anatomicis.

At dicet aliquis, nihil tale observatum ab aliis Anatomicis, nec istæ Venæ chylo refertæ apparuere. Respondeo, quia partes istas non investigarunt in mortuis, paulò post pàstum largiorem dissectis: Si contingat totum Mesenterium fieri scirrhum, vt in Steatmate vniuersali fuit sæpius observatum, absque Diarrhœa chylosa, Venis Mesentericis, siue lacteis tunc penitus obstructis, necessum est chylum per alias vias adduci ad Hepar; at non potest per alias, quàm per Venas, quæ ab Hepate in Ventriculum feruntur, tùmque non tantùm tenuior chyli portio, sed etiam crassior elicietur.

His positis terminis, vel hypothesebus veris: Nunc meam sententiam super istis Venis lacteis aperiam. Laudo labores *Asellij*, *Vallæi*, *Conringij*, *Pecqueti* & *Bartholini*, in Venarum lactearum indagatione: sed eorum pace dixerrim, verum vsum earum non sunt assequuti. Nam inter eos rerum est discolor vsus. Non diffiteor venas illas lacteas, certis temporibus existare conspicuas, tam Mesentericas, quàm thoracicas, sed esse propagines trunci Mesenterici sustineo, quia tribus aut quatuor horis à pastu incipiunt manifestari, dum turgent chylo, quem devehunt ad Hepar: Aliæ Venæ lacteæ,

quæ inferuntur in Cauæ truncum Emulgentes, & ad subclauias ascendunt, sunt eiusdem trunci Mesenterici soboles. Nam quandiu opus chylificationis absoluitur, Venæ omnes Mesentericæ quotquot repetiuntur, chylô distenduntur, qui rapitur ab Hepate, per Venas Mesentericas, tanquam hirudines affixas intestinis, simulque diffunditur chylus in propagines eiusdem rami Mesenterici, quôcumque extenditur. Peraçto isto distributionis chyli opere, euanescent Venæ lacteæ, nec alio tempore comparent, quia sanguis redit ad illas Venas vacuas, qui antea repulsus fuerat, ac reuulsus versus suos fontes, durante illa tractione chyli. Idcirco extincto animali etiam bene pasto, nisi celeriter conspiciantur, vi attractrice Hepatis perennte, relabitur sanguis in illas Venas Mesenterij.

Huius rei experimentum facio & produco. Si truncus Mesentericus exsuffletur paulò post mortem hominis adhuc calens, Venæ lacteæ distenduntur, manifesto indicio ipsas cum Venis Mesentericis Portæ communicare, vel potius easdem esse ipsas Mesentericas. Tentanda etiam per exsufflationem distensio Venarum lactearum thoracicarum, in eas introductâ tenui fistulâ: quod si Venæ lacteæ ubique non turgescant, an ideo separatae à Mesentericis, exploranda erit adhuc exsufflatio in vacuis Venis lacteis?

Si quis obiiciat, neque in trunco Venæ Portæ, neque in trunco Mesenterico lacteus liquor apparet, forsan quia ab istis scrutatoribus partes istæ non fuere inuestigatæ, si non conspiciantur in istis locis, qui sunt lati & ampli, ibi incipit rubescere chylus.

Nónne confessione Medicorum & Anatomicorum, Venæ Portæ rami proximi sanguificantur aut saltem in illis Hepati vicinis rudimentum sanguinis chylus adipiscitur, aut tincturam? ita ut chyli color oblitescat, nec amplius compareat: Ideoque cùm non potuerunt deprehendere continuitatem chyli albescentis, in trunco Mesenterico, & trunco Venæ Portæ, inde chylum ad Hepar non deferri existimârunt.

Maior nunc difficultas exsurgit, de illis propaginibus rami Mesenterici, quæ in Cavam & thoracem distribuuntur. Ad hæc respondet *Riolanus*: Chylus turgescens intra Mesenterij vascula, quoquouersum diffunditur, vbi pertinent eius ramuli, quemadmodum mare turgescens in suo fluxu, per loca expanditur, quæ refluxum postea deferit, sic chylus omnes propagines Mesentericorum ramorum inundat, vbi maior portio ad Hepar confluit, sanguis ab Hepate in Venas Mesaraïcas relabitur: quod si Venæ lacteæ essent separatæ à Venis Mesaraïcis, deberent etiam chylo depletæ, vacuæ & exangues remanere: at illæ chylo priuatæ, confestim replentur sanguine, ergo communionem habent cum Mesaraïcis, vel sunt ipsæ Mesaraïcæ.

An satius esset dicere, ex Mesaraïcis quasdam esse destinatas chylo, quem devehunt ad Hepar, vacuas & exangues chylo exhaustas remanere, quia sanguinis descensum inhibent valvulæ, quas fingunt adesse frequentes in Venis lacteis, & primus proposuit *Columbus in sua Anatomie*, vel Mesentericis adscripsit.

Instabit aliquis: nulla necessitas chyli in Ca-

ua inferiore prope renes, & in Cava superiore iuxta subclavias, nisi admittatur chyli anadosis ad Cor. Imò, magna naturæ providentiâ isti rami Mesenterici ad ista loca extenduntur, & communicant, ut in omnimoda obstructione canalis Hepatici, qui transmittit sanguinem in truncum Venæ Cavae proximum Hepati, sanguis Portæ, (quæ sola tum fungitur officio Cavae ad distributionem sanguinis) suppeditet sanguinem Cavae, tam in abdomine, quam thorace ad replendam Cavam, quæ tum non amplius recipit sanguinem immediatè ab Hepate, sed interuentu Portæ, atque ita sanguis traductus in Cavam inferiorem ad Cor defertur, ut materiam suppediter sanguini arterioso conficiendo.

Si quæras, cur ramus ille Mesentericus ascendit ad subclavias. Respondeo, ut præbeat sanguinem partibus superioribus in illa obstructione Hepatis commemoratâ, quæ fraudarentur isto pabulo, quoniam in ascensu suo per truncum Cavae, sanguis à Corde famelico præteriretur, & deorsum descenderet, contra doctrinam Circulationis.

Si quæras, cur chylo turgidæ reperiuntur istæ Venæ lacteæ thoracicæ, quia sunt propagines, ut dixi, rami Mesenterici, nec chylus ibi prorsus inutilis, propter causas à me commemoratas in *responsione ad Pecquetum*, pag. 187. & pag. 369.

Itaque magnâ naturæ providentiâ communicant inter se Vena Cava & Vena Portæ, per mutuas anastomoses Venarum, quas *Hippocrates* & *Galenus* agnouerunt, ut si forsan functio

Hepatis prorsus aboleretur, possit Lien eius officio fungi, per easdem propagines Portæ, sanguinem distribuens Venæ Cavae, vel ipsemet chylus per easdem propagines directè feratur ad Cor, ad sanguificationem, adeo fuit sollicita Natura de conseruatione hominis, vel si mauis, animalis in sua specie.

Notabilis est *apud Vesalium textus, cap. de Mesenterio*, de ramis Venæ Cavae, quos Omento & Mesenterio distribui *Galenus* credidit: *dum à me*, inquit *Vesalius, in dissectionibus fuisse expetiti, respondi eiusmodi propagines me adhuc latere*. Debemus hoc curiosis oculis & manibus Anatomicorum *Asellij, Vallæi, Conringij, Pecqueti, & Bartholini*, quibus gratias ago in ea ætate prouecta & infirma, quæ non mihi permittit nunc istos labores Anatomicos sedulò agitare, vt olim feci: Attamen non minùs agit, qui ad clauum sedet in mari gubernator, quàm qui malos scandunt, & qui per foros cursitant, *ait Tullius, lib. de Senectute*. Imò multò maiora & meliora facit autoritate & consilio. Ita seniores Medici in artis operibus longo usu & exercitatione versati, rectiùs sapiunt, & iudicant de alienis laboribus, quàm iuniores & inexercitati gloriæ & laudum auidi aucupes, in re leuissima ex Musca elephantem faciunt.

Porro, vt Medicum usum nouarum Venarum lactearum exponam, obseruabis per istas propagines Venæ Portæ communicantes cum Cava, Pus empyicorum interdum per aluum excerni, de qua viâ fuit dubitatum apud Authores anti-

quos & recentiores. Difficultatem istam enodavi in *Anthropographia*, cap. de *Pulmonibus*.

Si laxiores sint istæ Venæ lacteæ Mesentericæ, serum chyli, vel ipsemet chylus potest per vrinæ, & per uterum expurgari, inde fluores albi, uterini diuturni, & curatu difficillimi, absque vlla acrimonia & feruore, qui vel gonorrhœæ simplici tribuuntur, vel humoribus pituitosis è toto corpore ad uterum confluentibus. Propterea si mulieres fluentibus istis humoribus lacteis concipiant & pariant, certum est non à partibus genitalibus istud vitium manare: sed à laxitate istarum Venarum lactearum Portæ, ac proinde potionibus adstringentibus, & aquis mineralibus utendum esse, & fomentis adstringentibus ad partes lumbares adhibitis, non omissis generalibus remediis, quæ præmitti debent, & sæpius iterari.

Si lacteus humor puriformis in deiectionibus observatur, nullo dolore colico progressu, sine febre, ad fluxum istius lactei chyli putris in intestina regurgitantis causa referri debet: Si vrinæ lacteæ reddantur, vel habeant hypostasim lacteam puriformem, nullo præcedente dolore in visceribus, & renibus, sine vlla suspitione ulceris in istis partibus, suspicari licet lacteum esse chylum effusum in emulgentes. Qui detractus fuerit sanguis, si lacteus appareat, ne putes semper à putredine summa vitium istud genitum in Hepate, sed ab isto chylo decerrante in Venas brachij, vel pedis, vel propter Venæ sectionem copiosam tandem attracto. Non inficior tamen

à corruptione summa sanguinis id enasci in febribus malignis, ex doctrina *Galeni*, sed conditio morbi, vel febris discrimen istud iudicabit.

Iudicium istud nouum, quod nunc propono de *Venis lacteis*, non destruit, quas attuli coniecturas in responsione ad *Pecquetum*, & possunt simul stare, quia istæ communicationes vasorum inter Cavam & Portam locum habent, dumtaxat, in casu necessitatis. Itaque disquisitio de *Venis lacteis*, non est inutilis, sed maximi momenti in Medicina: nam si sint separatæ à Venis Mesaraïcis, considerari debent tanquam causæ, & sedes morborum, vel seorsim, vel simul cum Venis Mesentericis sunt diuersorum alui fluxuum causæ, vt demonstraui in responsione ad *Valerium*, pag. 608. & in *Encheiridio Anatomico*, cap. de *Ventriculo*.

Quod si Venæ lacteæ sint propagines rami Mesenterici, nec earum cognitio & indagatio erit infructuosa, nam docebit tempus coctionis alimentorum in Ventriculo, & chyli distribuendi tempus, vsque ad Hepar, vt inde discamus tempus idoneum sumendo cathartico, eoque sumpto, quo tempore alimentum dari debeat, ne chylus deorsum raptus, vel in Venas Mesaraïcas, siue lacteas intrusus sistat, aut retardet effectum medicamenti. Inde discimus, an liceat alimentis admiscere purgantia, & an satius fuerit mane duas doses purgantes exhibere, interposito spatio trium vel quatuor horarum, quam horis quatuor à pastu, alteram dosim exhibere. Quomodo, quibusque viis feratur ac distribua-

tur medicamentum ad Iecur, Lienem, & alias partes diffitas. Quomodo Lienis euacuationes directæ fiant, criticæ, salutare, sanguine fluente per narem sinistram, interuentu rami istius lactei sinistri, qui iungitur iugulari externæ, & Lienis affecti depositiones in crurâ & tibias, per anastomoses Venæ Portæ cum Caux inferiore trunco.

Istam communionem Vasorum superiorum notam, vel adumbratam fuisse Hippocrati, licet colligere, ex fine libri de Natura Ossium. *Vena ex sinistris emergens in Hepar non se ingerit, sed in splenem inseritur iuxta caput, quod in crassitudine ipsius consistit, inde verò internas splenis partes subit, ipsasque venulis sanguinolentis instar aranearum tela intertextit: hic verò totus ex omento eleuatur, venulis ex seipso sanguine plenum reddens.* Notate graphicè descriptum esse Venæ Portæ ramum splenicum, quem accipere oportet pro Vena Porta. Subiungit.

Quæ verò à capite splenis ad spinam accedunt, per septum transversum penetrant, inde sursum, & dextra & sinistra sub Pulmonem extenduntur: Quæ autem sanguine plenæ sunt, sub ipsum & in ipsum corruantur, quæ paucæ sunt sanguinis & tenues à Pulmone intra sinus procedentes, qui naturâ rarus existit, utpote ab ipso emulsa in Cor frangantur circa auriculas ipsius, & in cavitates internas diffuunt. Aliquis hoc interpretaretur de chyli delatione ad Cor, per Venas à Porta tractas, & ad thoracem ascendentes, ut proditum est ab Hippocrate.

Claudam hunc tractatum liberâ & ingenuâ confessione de meo sensu, qualis fuerit olim & nunc circa Venas lacteas. Semper existimaui cum *Galenô*, & recentioribus Anatomicis *Vesalio*, & *Fallopio*, chylum in intestina delapsum à Venis Mesaraïcis per Mesenterium dispersis, & intestino affixis exsugî, ac deferri ad Hepar; Venas istas cum Mesenterio dictas fuisse lacteas à candore lactis; Mesenterium lactes, ut Onomasticum Græcum interpretatur; Vbi autem fuit editus liber *Asellij de Venis lacteis*, non potui mutare sententiam, & noua hæc vasa lactea admittere separata à Venis Mesaraïcis, quum scirem istas venas posse & vehere chylum ad Hepar, & inde sanguinem reuehere ad intestinorum nutritionem. Quum verò animaduerti in epistolis *Valæi*, & in libro *Conringij de motu sanguinis*, Venas lacteas communicari trunco & tubulis Venæ Cavae, id mihi suspicionem iniecit synanastomosis Venæ Portæ cum Cava, quam constituit *Galenus*. Verum ubi *Pecqueti* furculus, soboles Mesenterici rami, ex suo receptaculo enatus, & ascendens ad subclauias Venas mihi innotuit, tunc non amplius dubitavi de ista Vnione, & synanastomosi Venæ Cavae cum Porta, & occasionem dedit huic nouo iudicio, quod nunc audacter pronuncio. Quum animaduertam istud mysterium Naturæ detectum fuisse à *Vesalio*, quem nunc intelligo, olim à me repudiatum; scilicet in centro Mesenterij appositam esse magnam glandulam, & sitam inter duos renes, ubi prima fuit vasorum distributio. Et cap. de Intestinis, Vasa Mesenterica

ſenterica quemadmodum in duodeno, ſecundum Jeiuni & Ilei longitudinem non deducuntur, ſed velut ex Meſenterij centro, ex alto ſurſum tendunt, rectaque antrorſum in inteſtina per- tingunt, in qua numeroſa ſobole, arboris radicum modo implantantur, oſculis ſuis in internam inteſtinorum ſedem hiantia. Nōne hīc Veſalius depingit in iſta magna glandula, quam Aſellius nouum Pancreas vocat, receptaculum chyli Aſellij & Pecqueti? Ab iſta glandula Meſentericus ramus chylum vndique corruatum deducit ad Hepar; In trunco rami Meſenterici & Portæ, chylus incipit rubescere, ex permixtione ſanguinis: Nec alius truncus eſt inquirendus Venarum lactearum. Propterea ineptæ ſunt iſtæ fibrillæ, quas depingit Hiſſigmorus, truncum Venæ Portæ amplexantes, & ad verum Pancreas pertingentes, quibus fauet Bartholinus, vt eas reddat lymphaticas. Atque ita compono omnes Anatomicorum de Venis lacteis diſſenſiones. Picturę Veſalij decima quinti libri & vndecima diligenter inſpiciantur, & expendantur.

FINIS.

LYMPHATICA
ANATOMICA
THOMÆ BARTHOLINI,
Refutata à IOANNE RIOLANO.

RVEDITISSIME D. Bartholine, tui Libri de Vasis Lymphaticis dedicatio meo Nomini honorificè inscripta, me anxium, tibi-que deuinctum detinet. Nescio etenim quò me vertam, eloquar, an fileam? nam si in gratiarum actione & approbatione Libri consistam, quæ duo exigit à me Inscriptio facta Riolano, maximo Orbis, & Urbis Parisiensis Anatomico, id risum mouebit sapientibus, nec absque adulatione præstare queo, quod moribus meis aduersatur: si conticescam, silentium reputabitur pro ignorantia & obliuione rei Anatomicæ, aut ingenij hebetudine in hac ætate prouecta: cùm tamen per Dei misericordiam,

-----non tarda senectus

Debilitat vires animi, mutatque vigorem.

Quare si Bartholinus nullum agnoscit in rebus Anatomicis, me Veterano doctiorem, vel incensendæ rigidiorē, offertque mibi pagellas

suas legendas sine inuidia, videtur ille me inuitare, ac prouocare ad examen sui Libri, quod tamen modestè faciam & sine inuidia:

Iam fractus senio, blandisq; modestior annis.
 Hac in re sequutus est *consilium Galeni, lib. de cognoscendis & curandis animi morbis. Viri probi cuiquam permittere debent, vt de suis rebus cognoscant, & iudicent: nec quoslibet huic negotio præficiendos esse, censet Galenus, sed seniores in rebus humanis bene versatos, qui sine vlllo affectu sincere iudicent; Nec aduersus istos homines, quoties aliquod nostrum peccatum notarint, indignari, & molestè ferre, sed potius eis gratias agere conuenit.* Id speramus ex humanitate *Bartholini*. Propterea non potuisses, *amicum* acclamare maiorem, quàm *Riolanum*, qui tuæ *Anatomia reformanda* occasionem dedit, dum tuos errores *Anatomicos* modestè demonstrauit, quos tacitè correxisti, indicaturus alios, grauiores quos in hac postremâ reformatâ annotauit, vt in quarta editione correctior tandem prodeat in lucem. Vtinam talem amicum & censorem nactus fuisset, quem non recusabat *Appelles* in suis picturis. *Vallaus, & Hornius* tui amici *Leydenſes Medici & Anatomici*, non tale officium amicitiae tibi præstirere, dum editionis curam susceperunt. Idcirco, si mihi succenseas, & irascaris, dicam cum *Terentio*:

Obsequium amicos, veritas odium parit.
 Lubenter fateor, non posse satis laudari tuum indefessum studium, & accuratum scrutinium *Anatomicum*, dum assiduè vacas & incumbis rebus *Anatomicis* rimandis:

-----*Pecudumque reclusis,*

Pectoribus inhians, spirantia consulis exta;
Vt in viuentium animalium euiscératione aliquid noui reperiās. Neque tuus est inanis ac inutilis labor; *Nam primus venas lacteas thoracicas in hominum cadaueribus deprehendisti, & de ea re Librum edidisti: primus vasa Lymphatica detexisti, res*

Magna, nec ingenio inuestigata priorum,
Quæque diu latuerat.

Fateor me in ea ætate prouecta, quam sum per Dei gratiam assequutus, viuentium animalium sectiones deseruisse propter operis difficultatem; tamen me prouocas ad istud examen his verbis, *de natura si dubitas, ipsam quæso limato cultro excute, &*

Accipe mirandum, nouitate mouebere facti,
Aperto thorace & ventre, non opus est limato cultro, sed vnguibus ad partium diuulsionem.

Malo tibi credere, & alijs hunc laborem relinquere, quàm me inutiliter torquere, & exercere in anatome viuentium animalium. Pro tot laboribus, quos suscipis ad inquirenda & reuelanda Naturæ secreta mysteria, cuius es Amasius, instar Endymionis Lunæ; repono tibi, pro remuneratione, prudens monitum consolatorium Seneca, cap. 32. libri *De Vita beata: Curiosum nobis natura ingenium dedit, & artis sibi ac pulchritudinis sua conscia, spectatores genuit, perditura sui fructum. si tam magna, tam clara, tam subtiliter ducta solitudini ostenderet; hæc qui contemplatur, quid Deo præstat? Ne tanta eius opera sine teste sint. Vereor, ne Bartholinus*

mihī exprobrēt, quod in fauorem Endymionis, scripsit *Plinius*. Non sumus profectō grati erga Eos, qui labore curaque suā lucem nobis in hac luce aperuerunt. Vel cum *Seneca*, iure dicere posset: Omnem operam dedi, ut me multitudini educerem, & aliqua dote me notabilem facerem, quid aliud quā telis me opposui, & maleuolentiæ?

Pro testibus tui inuenti producis summi Doctoris *Olai Vvormij* applausum, cur alios Doctores & Professores, ac Regios Medicos non adhibuisti, ad huius rei fidem certiolem, quos tamen adduxisti in contemplatione venarum Lactearum in Orbepisce, & in venis Lacteis Thoracicis; Nam *Olaus Vvormius* tuus est cognatus, ob id tibi abblanditur, ideōque suspectus esse potest; sed tibi credendum & *Lysero* tuo Discipulo, quia nescis mentiri. Attamen qui semel in notabili mendacio deprehensus fuit, semper præsumitur mendax, nec amplius fidem meretur.

Præter innumeras imposturas, quas affingis *Riolano*, in tua *Anatomia reformata* postremæ Editionis, duo notabilia mendacia declarabo. Primum est pag. 66. Scripserat *Bartholinus* in sua *Anatome*, Editionis secundæ, cap. de Ventriculo, ipsum in fœminis minorem esse, quā in viris: Reposuit *Riolanus* eiusdem esse magnitudinis, quia mulieres sunt viris voraciores, ex *Aristotele*; ideōque ieiuno intestino carere prodidit, quia semper illis intestina plena, nulla vacua, propter assiduas comestationes. *Bartholinus* voluit in *Anatome reformata*, ex-

cusare feminas aduersus *Aristotelem*; & cap. de Intestinis, articulo de ieiuno, irridet *Riolanum*, qui deficere in feminis ieiunum falsò asserit, *ab illis deceptum, qui vel vitio oculorum non viderunt, vel repletum pro ieiuno non habuerunt.*

Attamen *Riolanus* disertè scripsit, pag. 176. *sua Anthropographia*. Falsum est mulieres carere ieiuno intestino, etiamsi traditum ab *Aristotele*, nisi propter earum edacitatem & ingluuiem, nullum in eis dari vacuum intestinum crediderit. En sublesta fides, vel potiùs scelestà *Bartholini*, qui vbique quærit in sua *Anatome reformata*, occasionem carpendi *Riolanum*, nec vllam potest inuenire, nisi malitiosè fingat imposturas.

Riolanus qui quinquaginta annis agitauit, ac demonstrauit Anatomica publicè; semper trecentis, vel quadringentis auditoribus & spectatoribus stipatus, in cadaueribus plusquam centenis, ætatis suæ anno 68. ignorauit ieiunum intestinum? Quis postea fidem adhibebit mendaciis & imposturis *Bartholini*, quum in re tam absurda & falsissima mentiri ausus fuerit. Non potui commotam bilem compescere,

----- *Exclamet Melicerta perisse*
Frontem de rebus.

Alterum mendacium extat pag. 154. dum explicat vasa spermatica præparantia in mulieribus, *lin.* 24. vbi incipit trifidus ramus, sex lineas sequentes *ex Riolo* transcripsit, atque ve suum plagium regeret, subiunxit, de quibus videantur *Zerbus*, *Fallopins* *Platerus*, alijque, qui *Riolo* mihi que viam monstrarunt.

Zerbus est Anatomicus barbarus, & improbus, quem in moribus & in re Anatomica passim sugillat ac reprehendit *Carpus*. Huius liber Anatomicus litteris Gothicis editus vix prostar, tanquam exolitus & neglectus. *Fallopins* & *Platerus* nihil tale scripserunt.

Quàm versipellis est *Bartholinus*, ut suum furtum excuset, & gloriam huius inuenti *Riolano* præripiat, qui primus eâ de re scripsit.

Vides, *Bartholine*, me non posse adulati & fraudulentè tecum agere, ideòque tuum libellum legi sine inuidia. Cur tibi inuiderem de nugis Anatomicis scribenti, putâ de *Vasis Lymphaticis* nuper *Hafnia* in animantibus, scilicet canibus inuentis, & de *Hepatis exsequijs* valdè ridiculis. Ne putes me tibi iniuriam facere in reprehensione huius inscriptionis, consule articulum 4. *Exercitationis* 101. *Scaligeri aduersus Cardanum*. Caue, ne amplius dicas vinum Lymphatum; memini mihi præceptores meos, viros exactissimæ in benedicendo diligentia, ferulam minitari: si vinum amentia dissimularem, quod esset aqua temperatum, nam meracum vupercundumq; efficit, dilutum verò sapientes, soli indocti Grammatici vinum bibunt Lymphaticum. Inde collige, quid sentiendum de isto titulo.

In animantibus scribis inueniri vasa lymphatica, & dumtaxat canes dissecauisti; cur vasa lactea sint euidentiora in canibus, disces ex *Vesalio*, lib. 5. c. 6. In canibus ut vasorum per mesenterium incessum adinuenire promptum est, ita contra ambæ Mesenterii mēbranae in iisdem difficulter expendantur quod illis macilentius, quàm homini ob-

tigerit mesenterium : in homine binæ mesenterij membrane inuentu sunt perquam faciles, quia multā intercedente pinguedine, inuicem distant, ad mesenterij centrum ubi prima fit vasorum distributio (lacteæ) grande corpus glandosum exstruitur (receptaculum Pecqueti) insigniores ac primas vasorum dissectiones secure admodum suffulciens. Vides, ex Vesalio, vasa Lymphaticæ, quia mesenterica, id est per mesenterium spatia sunt, euidentiora in canibus : Cur in aliis animantibus, vitulis, agnis, ouibus, id non explorasti? Ideoque possem obijcere istam aquam in canibus solis reperiri, ad humectationem cordis, totiûsque corporis, vt impediat, & auertat rabiem, cui sunt obnoxij canes : & cùm sit animal domesticum canis, ad solatium, auxilium, & custodiam atque venationem ferarum assiduò & continuato cursu per sex septemve horas, Homini concessus, Natura huic pernicioso morbo auertendo prouidit, istarum aquarum generatione, defectu aquæ potabilis: Adde quod, ceris animantibus quædam, ex te pag. 29. Natura concessit, quæ denegauit homini. Forsan Animalia hunc habent roridum humorem ad refrigerium, quia nequeunt, cùm sitiunt, potare, vt homo.

Noli amplius gloriari de istis vasis Lymphaticis : hæc in retibi præluxit & præiuit Higmorus, Angelus, qui ad venas Lactæas perquirendas in Hepate, & motum pulmonum inuestigandum, multum insudauit, vsque ad extirpationem penè totius speciei canum, quibus in vinorum dissectionibus semper usus est, pag. 184. At ille

tab. 2. & 3. vasa Lactea innumera Hepati adnata, & annulatim more capreolorum vitis circa Porta truncum contorta describit ac depingit, Hepati ac Mesenterio utrimque affixa: Tu non Lactea, sed aquea esse contendis, nec huius inuenti Authorem, vel participem facis Higmorum. Atque ut id dissimules & occultes, vasa hæc Lactea, aliter depingis & describis, alterique officio destinās: Hepati renuncias, & tanquam Viscus ignauum, è principatu corporis deturbas, immemor tui libelli de Venis Lacteis Thoracicis, & tuæ doctrinæ Anatomicæ, quæ continetur cap. de Iecore, & libello de Venis.

Pag. 10. Vidisti Vasa hæc varijs cum Porta annulis connexa, inque eius quasi tunicam immersa. Nonne eadem fuit opinio Higmori? Tandem post varia experimenta tale iudicium profers.

Pap. 19. Venas Lymphaticas pro Lacteis hætenus reputatas, ex Hepate liquorem exportare, nihil hæc via inferre, quod de Lacteis antea credidisti, & circa Hepar hæc vasa semper magis esse conspicua, quàm in artubus, pag. 20. cap. 1. Doces abundare serosis humoribus corpus nostrum. de quibus Authores Medici Anatomici scripsere: At de lymphæ pura altum hætenus silentium, ea tamen non minus, quàm alij serosi humores necessaria est ad corporis complementum & usum necessarium destinanda erat. Ergo ut corpus humanum sit perfectum & completum, hæc aqua necessaria est, & reponi debet inter humores, qui nostrum cor-

pus componunt. Hoc inuentum tibi deberi passim asseris, & ea de re superbè gloriaris, fermè in omnibus paginis tui libelli, instar Archimedis, Ἀρχιμ. Nec amplius dicas, *ab ostentatione semper fui alienissimus, rerum mortalium satur & contemptor*. Neminem adhuc vidi gloriæ & laudum auidiorem; nec aliud personant tua scripta Anatomica, quàm tuas inuentiones nouas Anatomicas.

Verissimè scribis, *in Daniam Africa migravit*, quia quotannis *Hafnia* noua monstra in rebus Anatomicis parit *Bartholinus*, tandèmq; instar noui *Promethei*, nouum hominem finget & fabricabit.

Pag. 21. cap. 4. Laudo quæ scripisti, *minor est inuenti gloria, nisi ad omnia animalium genera diffundatur*. Quare tuum inuentum non explorasti in aliis animalibus, bobus, vitulis, suibus, agnis, ouibus, leporibus, quæ quotidie mactantur à laniis, ad nutritionem hominum? Ergo tuum inuentum inane ac inutile, nisi reperiatur in aliis animantibus, & in homine: cui bono ista perquisitio?

Pag. 23. Postquam in brutis primùm tibi visa fuere ista vasa, quinque vel sex cadauera humana sectionibus tuis patuerunt, in quibus oculatissimâ diligentia nihil aquosum potuisti distinguere, aut vasa siue in artubus, siue in visceribus resplendescencia, quemadmodum in brutis. Ergo ingenuè fateris non reperiri in homine, nequidem eorum vestigium superesse.

Pag. 24. Cur in homine mortuo non reperiuntur, varias causas adducis; *In primis quod*

non liceat humana cadauera viuientia aperire; attamen Lactea supersunt & conspiciuntur. Respondet, quia illis tunica robustior & amplior vasis capacitas. Verum tibi contrarius, pag. 20. scribis, Venula Lactea in Mesenterio multò sunt minores, aquosae iuxta Hepar crassiores.

Pag. 26. Aquosae venae tenuissimis vestiuntur membranulis, telis araneorum similibus, quae euacuato liquore translucente in totum euanescent; sunt verò in homine (si sunt) musculosis artuum anfractibus ita immerse, vt facile comprimantur. Ergo ex tua confessione non sunt in homine venae Lymphaticae aspectabiles, atque dubitas an existant.

Pag. 28. Nonne risum mouebis doctis & sapientibus Medicis, dum scribis: Sunt fateor in brutis particulae, quas homini Natura inuidit, in quo censu numeramus musculum oculi septimum, os triangulare occipitis, cæci intestini amplitudinem, ossis coccygis prolixitatem, panniculi carnosum situm, vteri cellulas, mammarum vbertatem, tunicam allantoidem, & alia in Anatome occurrentia. Cur non addis cornua, belluinam faciem, & quatuor pedes? Ista denegauit homini Natura vt distingueret ab aliis animalibus, tam in partibus externis, quam internis: Omnium partium discrimina in homine & brutis notata leges in mea Anthropographia, pag. 81.

Pag. 29. Ne videatur desipere & decipere, addit. Sum tam certus quàm qui certissimus, aqueos nostros ductus in homine adhuc delite-

scere, laudèmq; inuentionis ilibatam alijs seruari, excitabitur, qui nostra obseruationi vltimam manum in homine sit additurus, cui tantum debebimus, quantum nobis Pecquetus; Ergo ille multum tibi debet, & eiusdem felicitatis estis confortes. Pecquetus in canibus inuenit tubulos lacteos Thoracicos, tu in homine primus diuersos demonstraſti: Si in cadaueribus humanis non inueniſti, deſpero de exiſtentia & eorum inuentione.

Pag. 31. Doces præclaro nomine indigitata tua vasa, aquea, Lymphatica. Quid n̄ Lymphaticum ſignificaret, iam expoſui, nec reperam.

Pag. 32. Nunc deſcribis exortus & inſertiones tuorum vaſorum Lymphaticorum. Exortus vaſorum eſt ab extremis partibus ſeu artubus & viſceribus, nempe Hepate, ex quo cum Porta ramis prodeunt, veſicula fellis; in artubus à partibus nutritijs emergunt; Latè diſſeminantur, & truncum cum artubus ſuo ambitu inuoluunt. Vaſa aquoſa infra ſeptum medium enata inſeruntur in receptaculum chyli, vbi tanquam in alueum limpidam ſuam lympham effundunt, vt recto tramite ad Cor per lacteas Thoracicas deducatur.

Vaſa iſthæc Lymphatica ſunt ex tua figurâ diuiſa, intercifa, nec video in tuis ſcriptis eorum continuitatem, quia ex te nullum truncum habent, pag. 34. Quomodo poteſt aſcendere hæc aqua infra ſeptum à corpore ad receptaculum? ſi ſubeat venas, permiscebitur ſanguini, at ſanguis non fluit ad receptaculum chyli.

Pag. 33. Vaſa Lymphatica ſupra Diaphrag-

ma ex artubus trahunt originem, & axillarem ingrediuntur iuxta iugularem externam. Ergo aquæ, quæ fluunt à partibus supra diaphragma permiscuntur sanguini, vt in Cor deriuentur. Ergo nulla sunt vasa Lymphatica puram aquam ad Cor deferentia.

Pag. 34. Vasorum substantia est tenuissima pellicula, qua disparet effusâ aquâ, quia applicantur membranula venis subiectis, vt discerni nequeant, etiam à Lynceo; amulantur substantiam pia meningis. Si substantia vasorum est telis araneorum similis, & effusâ aquâ euanescit, vt ne quidem à Lynceo discerni queat, sunt vasa ista chimærica & imaginaria, quia pia meningis substantia est palpabilis & visibilis.

Pag. 38. Quæ vasa progrediuntur ad Mesenterium cum Porte ramis, in glandulas inferuntur viâ oculis haud satis conspicuâ. Si vasa inferiora ad receptaculum progredientia viam habent inaspectabilem, quidni adhuc firmiùs affirmabo tua vasa esse chimærica?

Pag. 41. Aqua à partibus nutriendis, siue Hepate, vesicula fellis, siue ab artubus extremis prouenit, & à singularum partium priuata concoctione aqua hæc separatur, peculiaribus vasis expurganda. Ergo isthæc aqua est excrementitia, inutilis, quam natura non debet reuocare à partibus externis ad internas, vt Cor eâ fruatur: cur aqua ex Hepate flueret per ista vasa, cùm habeat iecur patentes vias ad expurgationem aquarum, scilicet per emulgentes venas in renes?

Pag. 44. Cum sanguine arterioso ad partes nutriendas per arteriarum fistulas immixta

*aqua, sed non ita cruoris contagio libera defer-
tur, hoc vtili alimento à partibus separato, &
attracto, sola aqua linquitur. Quis credat istam
aquam per venas ad Cor assurgere, dein cum
sanguine arterioso è Corde refluere, & post exsu-
ctum sanguinem à partibus nutriendis, istam
aquam illibatam remanere & redire ad Mesi-
enterium. Non potes vias istius reuersionis demon-
strare.*

*Pag. 46. & 47. In Cor tanquam Oceanum
lympida aqua confluunt à partibus inferioribus
infra Diaphragma ad receptaculum Mesenterij,
inde per Thoracicas lacteas ad Cor, vasa thoraci-
ca lactea depleta chylo, remanent, splendente
aqua plena. Si tubuli lactei depleti splendente
aqua replentur, serosa est chyli portio residua,
non aqua pura & sincera:*

*Pag. 45. Aqua continua esse debet, ob conti-
nuam absumptorum necessitatem, inde omni fe-
re tempore Venæ Lymphaticæ conspicuæ munere
suo defunguntur. Ergo si omni tempore conspi-
cua sunt Vasa Lymphatica, quia perennis est a-
quæ generatio, ob assiduam absumptorum ne-
cessitatem, necessum est à fonte perenni mana-
re: potestne esse tanta aquarum copia in vniuer-
so corpore, vt moueantur quodam congeneris
Oceanî consensu, id est fluxu, & refluxu instar
maris? vt asseris in Epistola.*

*Vasa Lymphatica sunt magis conspicua in ie-
iuniis, & longius à primis ciborum horis remotis.
Si ex te Venæ Lymphaticæ sunt in ieiunis magis
conspicuæ, & longius à pastu, aquæ fluxus non
est absolutè necessarius, ob continuam absum-
ptorum necessitatem.*

Pag. 48. *Primus vsus vasorum Lymphaticorum est, vt nutriendas partes onere cibi inutilis aqua leuent. Ergo est excrementitia & inutilis isthæc aqua. Attamen secundum vsum illi assignas Cordi vtilem, Ad sanguinem crassiores diluendam, siue calidiorem temperandum, siue ad coctionem sanguinis promouendam. Interea chylum in Mesenterio & lacteis ductibus fluxilem reddit. Quomodo potest aqua inferuire diluendo sanguini crassiori in Corde, cum iste sanguis arteriosus sit calidissimus & tenuissimus? Qui ex te, chylus aduehitur Cordi, per tubulos thoracicos exiles, est tenuis, & sanguini permixtus in venis superioribus ad quas appellit, ideo non indiget isto sero. Quod si refluit cum sanguine arterioso, habet eandem circulationem cum sanguine, vel emulgetur & secernitur in transitu aortæ ab arteriis emulgentibus. Itaque istius aquæ receptaculum erit Mesenterij lacuna, vbi chylus ex te coaceruatur, cum sit isthæc aqua calida instar sanguinis, cui permixta est, nec secreta, non potest calidum sanguinem temperare, multò minus promouere sanguinis coctionem, quæ dependet à feruore Cordis. Dicere debueras promouere sanguinis motum in circulatione, quia fluxilior redditur eius permixtione: Sed tum chylus factus est fluxilior in receptaculo Mesenterij ex istius aquæ confluxu.* Pag. 48. *Istorum vasorum cognitio multorum in corpore accidentium causam reddit expeditiorem, inde copiosi sudores erumpunt. At sine istis vasis possunt effluere per habitum corporis diffusi. Si solum Hepar esset fons & scaturigo aquæ, hoc confir-*

maret opinionem *Fernelij*, qui sudores dumtaxat emanare scribit ab Hepate naturaliter humido, ab exsucco, quale est hydropicorū, nullum sudorem elici, & frustra promoueri: Nam ex pumice potiùs oleum extraheres, quàm sudorem ex corpore hydropico aquis immerso. *Ad pericardium transfertur, & potest illam aquam augere.* At illud serum ex portione potus generari docuisti in tua *Anatome reformata.*

Pag. 49. In sanguinis detractiōe in pelui separata cernitur aqua. Est portio potus, qui diffusus est in Venas.

Pag. 49. Ex te, Hydropis generatio non ab Hepate proficiscitur, sed obstructis venis lymphaticis, quando liquor tenuis à partibus non separatur, oritur Anasarca, quando impedito per eas transitu, ad venas ire cogitur, ascitem excitat. Ergo ab eadem causa isti duo hydropes sede differentes generantur, vel obstructis venis Lymphaticis, vel earum transitu impedito. Istæ duæ loquutiones idem significant. Attamen anasarca in habitu & ambitu corporis continetur, Ascites in abdomine concluditur: ac proinde aqua non potest effundi in ventrem in Ascite.

Pag. 50. In cachecticis & hydropicis vesiculae enatae non demonstrant ista vasa Lymphatica. Et inepta sunt, quæ profers exempla de vesiculis in Mesenterio & in Hepate repertis; nam ex istis vesiculis ruptis continenter fluit serum in cavitatem abdominis; Neque ex articulis corruptis vel ulceratis effluens copiosè serosus humor, dictus à *Paracelso*, Synovia, à *Celso* Meliceris, sæpissime insanabilis, demonstrat tua *Vasa lymphatica,*

phatica, nam serum totius corporis eò deriuatur & confluit.

Tu omifisti Hydræa, sudamina, variolas aquo-
fas, quæ tamen non ostendunt tua *Vasa lymphaticæ*, ad cutem definentia; Si attentè legiffes *librum Hippocratis de glandulis*, deprehendiffes nostrum corpus vndiquaque abundare serosis humoribus, tam intus, quàm extrinsecus circumfluentibus, & istam humiditatem *χένω* vocari. Si tibi notus esset hic liber, iurares non posse intelligi, sine *Vasorum tuorum Lymphaticorum* cognitione accuratâ.

Pag. 55. 54. In hoc postremo capite fundamentum quæstionis, siue noui inuenti *de Vasis lymphaticis* continetur. *Ad Hepar*, vel ex *Hepate* propagari ramulos exiles negari non potest, monstrari semper possunt; si lactei non sunt, si ad *Hepar* nil deferunt, debebant aliud nomen indere, alium usum designare; quia vasula nonnulla circa *Hepar* semper obseruauimus, hætenusque pro lacteis habui, iure iusto, donec aliud persuaderet nature fauor. Chylum ad *Hepar* partim distribui, partim ad *Cor* existimaui, iam verò quia primis nobis *Hæmæ* tam nuper licuit esse oculatis, vt quid sint *Vasa* illa exilia, vnde progrediantur, quem usum præstent in animantibus diligenter euisceratis inuestigauerimus, vidimus *Vasa* illa prope *Hepar* suæ esse generis, à contento liquore *Lymphatica* nobis dicta, ex *Hepate* ad receptaculum àquam inferre, ligatæque intumescere prope *Hepar*, aduersa vinculi parte inaniri, similia & substantia & colore, & contentis, & usu illis, quæ ex artubus, & infimo ven-

*tre alias primi aperuimus. Hoc inuento, spe omnis sanguificationis excidit tot seculorum applausu decantatum Hepar, quod ne salus ipsa serua-
ret amplius.*

Huic articulo sic respondeo. *Si Vasa Lymphatica* ab Hepate feruntur ad receptaculum, cur potius aquam inferte, quàm chylum aduehere asseueras? Quia repleta splendente aqua reperiuntur; non chylo. Forsan chyli portio tenuis & serosa remanet in istis vasis: (vt supra dixisti in Vasis lacteis thoracicis remanere.) *At vasis lymphaticis ligatis obseruatum fuit, ipsa intumescere versus Hepar, inaniri versus receptaculum: Quasi flueret assidue instar fontis salientis ex Hepate aqua.*

Asseuero isthæc experimenta fieri non posse sine confusione magna, ex larga Hæmorrhagia in mortuis, multò minus in viuentibus animalibus, ac proinde Hepar remanebit in sua dignitate & potestate, *inuitis Pecqueto, & Bartholino, iunioribus Anatomicis*, quibus animus est nostram Medicinam funditis euertere.

Addo ex ipso *Bartholino*, non potest chylus deduci per thoracicas lacteas ad Cor, quia in homine vnicus est ductus, isque sinister, exilis & angustus, vt nequeat sufficere toti chylo deuchendo ad Cor, *lege pag. 76. libri de Lacteis Thoracicis*, vt inconstantia hominis innorescat. At inuentis *Vasis lymphaticis* nunc sufficit.

Itaque si tua *Vasa lymphatica* reperiantur; sunt pori vel canaliculi; per carnes dispersi, venis superiecti, qui exsugunt serosum sanguinem purum, vel impurum, & in habitum corporis de-

ducunt, dein per vniuersum corpus inter adipem & musculos diffusus est Viscosus humor, secundum longitudinem spinæ copiosior. Propterea, *Fernelius* voluit per partes posticas spinæ fieri fluxiones à capite manantes. Vel ista vasa reperiuntur duntaxat in canibus, quos dissecuit *Bartholinus*. Ipse conqueritur quod natura multa dederit animantibus, quæ denegauit hominibus, optaret caudatus esse, dum prolixam cecygem inuidet animantibus, quidni etiam cornua de quibuseleganter disseruit, vt sit cornutus; Istorum vasorum cognitio prorsus est inutilis, perquisitio inepta, nec ad bene medendum quidquam confert emolumentum.

Pag. 8. Sed Lymphatici erroris extremum est, funus proclamatum miserrimi Iecoris, nunc destinati ad bilem, cui ereptum est officium sanguificandi à *Pecqueto*, confirmatum à *Bartholino*, qui *Epitaphium* eius monumento inscribit ridiculum.

Quod sani esse hominis non sanus iuret Orestes. Contra te pugnabunt pro Iecore omnes Academix, & nullos Medicos, *antiquæ laudis & artis*, vt loquitur *Virgilius*, inuenies, qui tibi faueant, & tuas partes sequantur. Per tuam Anatomem *non est auctus homo*, sed imminutus, principe corporis parte orbatus.

Ego verò, qui meum iecur mihi salutiferum hactenus expertus sum, ex detractiōe sanguinis, quam sexies vel septies in anno admitto, partim ad minuendam dyspnoeam, partim ad ipsam auertendam, & mei sanguinis inspectionem vt vitiatum corrigatur, cogor Hepatis dignitatem &

principatum tueri, quem *in mea Anatome*, & contra *Pecquetum* sustinui.

Quisquis igitur Iecori istud officium sanguificandi adimit, destruit nostram Medicinam, & nouam condere debet ab ipsis fundamentis, quippe ridicula foret nostra Anatomie, Physiologia, Pathologia & Therapeutica morborum, si iecur fuerit pars ignaua, nec amplius fungatur officio sanguificandi.

Hoc posito & concesso, reliquorum viscerum functiones euertuntur: ad quid Lien inferret si non trahit ab Hepate sanguinem crassiores, an aquam eliciet? sed nullam agnoscit *Bartholinus* præter eam, quæ in *Vasis Lymphaticis continetur*: inde sequetur confusio notabilis in partibus vitalibus & animalibus. Sed maior, ex assiduo refluxu sordium vniuersi corporis ad Cor, ex *Bartholino pag. 89. Anatomie reformatæ*, & alibi, ut inueniant viam ex purgationis per arterias ad renes per emulgentes, per celiacam ad intestina, sic ex permixtione sordium impurissimarum condietur chylus in corde. Horribilis & abominanda hæc hæmatosis in corde, & incidendi methodus inaudita & impossibilis. Nunquam *Aristoteles* minatur iecori destructionem sui officij, nam præparari voluit in Hepate sanguinem, perfici in corde, atque diaphragma aduersum cordi statuit, ne culinæ sordibus offenderetur, tantum abest ut in corde culinam fieri crediderit. Deinceps impostores Medici, & artis suæ prorsus ignari, si repetant causas infinitorum morborum à Iecore malè affecto, per in-

temperies, & obstructions, & sui viciniâ & contage alias partes afficere & offendere: Ac proinde ad eam partem sua remedia ineptè dirigerent, vt ipsi Iecori aliisque partibus medeantur. Defensionem Hepatis leges in mea Responsione ad Pecquetum & Guiffartum. Callidè & artificiosè Bartholinus suum Libellum Lymphaticum honorificè Riolo inscripsit, vt ipsum quoque redderet Lymphaticum, id est sui inuenti fautorem, consortem, atque doctis, cum ipso ridiculum exponeret, simulque opera Anatomica vno ictu & assensu erroris Lymphatici destrueret. Meliorem illi mentem precor, meam quantum potero sanam & integram seruabo, nec aliorum ineptiis vnquam fauebo, ne de me fama loquatur, quod olim de Antisthene dictum, ingeniosus fuit nugator: Nam qui laudat errantem, errorem confirmat, & qui adulatur ad errorem allicit, contrà, qui erranti comiter monstrat viam, is de lumine suo aliud accendit, quod credo me fecisse in hac responsione quam humaniter excipiet Bartholinus: eum non desistam redamare, ob eximiam eruditionem, & ardentissimum artis Anatomicæ studium: Amantium ira, amoris redintegratio est, interim ei gratias ago pro dedicatione sui libri, si per litteras ea de re me consulisset, eodem modo ei rescripsissem: sed quia scripto publico exquirat meum iudicium, non potui, nec debui, aliter respondere quàm scripto publico. Excuso tamen cum Aristotele scriptionis promptitudinem. Veneratione magis, quàm temeritatis obiectione di-

54 Io. Riolani Iudicium de Vasis, &c.
gna est promptitudo illa, si quis propter Phi-
losophiæ sitim, etiam parvas insufficientias a-
mat, de quibus maximas habemus difficulta-
tes. Nec iustum est similiter omnes increpare,
sed videndum, quo pacto se habeat quis in cre-
dendo.

HEPATIS FVNERATI & Resuscitati Querimonia, ad Medicos Parisienses.

IRI PERCELEBRES,

Non vos lateret quamplures
nondum exanimis ad funus
elatos reuixisse, & conquestos
fuisse de impia corporum funeratione. Liceat
mihi apud vos *Antiqua laudis & artis*, ut lo-
quar cum *Virgilio*, conqueri, de iniquo iudicio
aduersus meam potestatem non bene examina-
tam pronunciato, in hac Vrbe Parisiensi à iuvene
Pecqueto, temerario & imprudenti iudice, qui
Medicos vestri ordinis Consiliarios, & facinoris
fautores, ac fideiussores adsciuit, *Scilicet Hepar*
inutile & ignobile membrum, è corpore rescin-
dendum, sua dignitate & potestate sanguifican-
di spoliandum, ab *Adamo* nato vsque ad hunc
diem homines fraudulentò officio decepisse, ac
proinde exterminandum, & obliuione perpetua
sepeliendum, vel ad vile ministerium sordes bi-
liosae colligendi relegandum ac destinandum, ne
deinceps pro parte principe reputetur: In Haf-
nensi Academia *Bartholinus* adhuc iuuenis

Anatomicus, inconsultis aliis Medicis, istud iudicium confirmauit, & post decantatas & celebratas exequias, mihi tanquam funerato *Epitaphium inscripsit*. Solum testem producit *Aristotelem*, nil tale vnquam effatum, mihi iam dudum ruinam minitatum fuisse. Alter Parisiensis Doctor, quia *Patricius*, audacter testatur in *Pecquetum Aristotelis animum migrasse*, vt me condemnaret sine Accusatore. Nunc ex ista sepultura resurgens, prouoco ad Medicos Parisienses æquissimos iudices, & coràm antestor *Pecquetum, Bartholinum, & eorum fautores sectarios*, meam litem disceptaturum. Omnium Medicorum, & Aruspicum confessione sum caput Extorum, naturalis facultatis sedes, ex me reliqua viscera dependent, Primogenituram non cedam cordi, quod sui primordium obtinet à gutta sanguinea in quo latente: consimilis est in animalibus exortus, corusculum palpitat, quia animatum à sanguine. Testem appello *Hartneum*, qui sanguinem, ortum & morum infundere Cordi affirmat. Cordi permixtum est Iecusculum, & separatum laborat, pro Corde, Sanguinem & Spiritus ei subministrando, cum nullam recipiat materiam, nisi ab Hepate, imò plures partes meo sanguine solo nutrio, quàm Cor arterioso è meo sinu deprompto viuificat; vt insigni tabulâ demonstrauit *Vesalius*. Ad hoc opus possideo fabricam internam exquisitè accommodatam; etenim chylum exceptum distribuo quoquouersum per meam substantiam, vt contactu & foru conuertam in sanguinem, quem postea refundo Cordi vicino, quod alioqui breuè

periret, nisi continenter ei opitularer, ad restaurationem humidi primigenii, & sui motus conservationem. Admissum sanguinem Cor momentò transmittit in arterias, calore & spiritu dumtaxat auctiore imprægnatum, Natura nos consociauit inseparabili consortio, vt mutua nobis traderemus officia, per varias Anastomoses Vasorum, in diuersis locis constitutas. Eadem Natura in corporis conformatione sanguinem maternum per Umbilicalem Venam ad Hepar assidue dirigit, priusquam ad Cor perueniat, vt eum ipsi præpararem, istamque gratiam à me reciperet. Ex me sanitas & integritas partium corporis dependet; si vita homini contingit optima, Iecoris virtuti tribuenda est; Vt Hepar valet, ita reliquum corpus, vt mihi male affecto succutatur, mea incommoda in facie patefacio, & Cordi communico. Qualis color Hepatis, talis in vultu efflorescit, quin etiam pulsus index & internuntius est meæ ægritudinis. Olim in Aruspicina Extispicij prima pars semper fuit Hepar, cuius consideratio cæteris Visceribus præpolleret.

Non invideo Cordi suam dignitatem, modò mea mihi conseruetur, Id à vobis expecto, Medici Parisienses, vt meo officio principali sanguificandi recuperato, à vobis redintegratum fuisse gloriari queam, Vestro solemni decreto. Id mihi si denegatum fuerit, præualebunt *Pecqueti sectarij*, Stibiales, vel potius Stygiales Medici, qui suo Stibio, siue Stygio *instrumento Diaboli*, iuxta *Cyprianum*, meam & hominùm ruinam, & excidium inter se syngraphâ coniurârunt. Nul-

58 *Hepatis fun. & res. Quer. ad Med. P.*
lum enim Venenum mihi nocentius ipso stibio,
quo mea substantia atteritur & laceratur, vt te-
stantur omnes periti & cordati Medici Germa-
ni, Itali, Hispani, Angli, qui eius maleficium
iamdudum experti sunt. Hoc prohibete nefas,
& à vestra Schola talem auertite pestem.

FINIS.

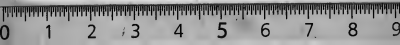
ANIMADVERSIONES
 SECUNDÆ,
 AD
 ANATOMIAM
 REFORMATAM
 THOMÆ BARTHOLINI.

Authore IOANNE RIOLANO.

PARISIIS,
 Apud Viduam MATHVRINI DUPVIS,
 viâ Iacobæâ, sub signo Coronæ Aureæ.

M. DC. LIII.
Cum Privilegio Regis.

PRÆFATIO.

LV BENTER abstinuisssem à secundis Animaduersionibus, in *tertiam Editionem Anatomie Thomæ Bartholini*, quia fuit *reformatà* ex emendatione quam ei præscripsi; nisi spe mea frustratus fuisssem. Cùm enim ab eo expectarem parem gratiarum actionem, pro ista circumlitione, quam referebat Praxiteles Nicix pictori, quando eius tabulis manum admouisset; pro isto beneuolentix officio, hoc lucri ab eo retuli, odium. Nam ille ingratus, ac magis indignatus, me acerbius quàm antea infectatus est.

In hac *Editione postrema*, vbicumque occasionem bene vel malè carpendi nactus est, nullam prætermittit, nec ideo ei succenseo, vel irascor; imò gratias refero, quales *DD. Haxueo & Slegelio*, Anatomicis & Medicis doctissimis reddidi. Parco tamen iuueni, & irato, qui gloriam affectat adeptæ peritiæ in rebus Anatomicis, & alios omnes sibi inferiores reputat ac despicit: Nec contentus istis ineptis reprehensionibus aduersus *Riolanum*, suos etiam Discipulos conuictijs, & cauillationibus armavit, & instruxit in suo *Collegio Anatomico*, (cuius se Authorem

agnoscit pag. 224. *Anatomie reformatæ*) ut insultarent *Riolano*.

Fateor equidem in hac ætate iuuenili, quæ vix excedit 35. annum , ut præse fert effigies libro præmissa , *Bartholinum*, sedulam rebus Anatomicis dedisse operam, atque eius conatus laudo, & ad persequendum exhortor : Sed ipsum amicè monebo, cum Hippocrate, *nostram vitam esse breuem, artem longam*; neque Hippocratem etiam senem peruenisse ad finem artis, ut ipse ingenuè fatetur in *Epistolis*. Propterea si ambitiosè desideras non tantùm videri, sed esse summus Anatomicus, & perfectus Medicus, totum te debes tradere Medicinæ. *Magna ingenia nunquam plus quàm in vno eminuerunt*, inquit Seneca :

Pluribus intentus minor est ad singula sensus.

Scire velle plus quàm conueniat, intemperantiæ signum est : referente Seneca. Polymathiam profiteris, de humanioribus litteris, & de rebus sacris commentaris, nunquam vidi Medicos in aliis scientiis occupatos, & scripturientes perfectè sciuisse, & feliciter exercuisse Medicinâ, quam ignorabant : imò tuus ipse *Patris*, alioqui Vir eruditus, postquam in lucem edidisset suas *Institutiones Anatomicas*, forsan pertæsus tædii & laboris, quæ sustinere conuenit in Medicina ediscenda & exercenda, se totum dedit Theologicæ Professioni. Non improbo quas attribuis laudes tuo Parenti : pietatis officium id à te postulabat , inter quamplures, istas eximias collegi. *Longum foret omnium texere Catalogum,*

P R Æ F A T I O.

qui nihil seculo profuturum latere sunt passi, solus tibi Parens sufficit, qui pluribus ante te doctissimis suffecit: Quoniam ignaris qui cum sequebantur, placebat Methodus scribendi satis perspicua.

Varietate incredibili, parique veritate in sui amorem & laudem eruditos pellexit. Non agnosco varietatem incredibilem, paremque veritatem, imò multa absurda & falsa.

Suos Magistros non tam sequutus est, quam superavit. Iniuriam facis omnibus Anatomicis, tui Parentis præceptoribus; Id non exprimit Præfatio tui Parentis.

Omnes Anatomici, qui post eum scripsere, Bartholiano succo victitarunt. Ergo pinguiores facti multum debent tuo Parenti; ego isto succo non fui adipatus.

Reliquas partes Anatomie non tam omisit, quam alijs reliquit. Ergo multum debent tuo Parenti, Anatomici, quod noluerit laudem completæ Anatomie sibi attribuere & absorbere.

Cultrum quoque commodavit dissectionibus.

Hunc articulum non possum probare. Nam culter est lanionum, non Anatomicorum instrumentum. Non diffiteor tamen Parentem tuum, suum cultrum commodasse dissectionibus. Nam qui peregrinantur, debent semper secum gestare cultrum, non tam ad defensionem, quam ad sectionem ciborum in hospitij, ubi raro singulis conuiuiis cultrum separatum præbent. Forsan iste culter ad mundationem ossium peractâ Anatome commodatus inseruijt.

PRÆFATIO.

Quid autem Filius præstiterit, postea enarrat: *Multa adiecit, relictis pro pietate in Parentem antiquis Authoris manu prius signatis. Id imperitè fecisti: quia (Vasisus) retinuisti, & errores tui Patris non emendasti. Textum Parentis obsoletam interpolavit, suumque fecit, totum ad naturæ fidem examinatum; maiori veritatis fiduciâ, quàm in verba Parentis pietate, Idque prudenter, si verum esset. Nouum opus in publicum protrudit, omnibus quantum confidit, placiturum rerum pondere & varietate, quia panspermiam & confusionem magnam rerum Anatomicarum continet. Innumeros præstantes Viros & Heroes spectatores, & auditores se habuisse Anatomicam demonstrantem, quin etiam, Regem ipsum interfuisse gloriatur.*

Non equidem inuideo, miror magis. Quis auct sit deinceps Patrem & Filium ignorantix & imperitiæ accusare? *Solus Riolanus, utrumque transversa linea signavit, ideoque reprehensione dignus, quod in hac tertia Editione reformata Filius conatus est ostendere. Ego verò contrà, eius imposturas, & ignorantias detegere, & manifestas reddere suscepi. Post istas emendationes poterit in quarta Editione substituere, pro reformatâ reformatiorem; & nisi erga Riolanum, Bartholinus postea gratus fuerit, forsan huius libri lectores pro ista correctione, Riolanum laudabunt, & hoc præmio contentus erit.*

Valde mihi displicet hic articulus tuæ Præfationis: ignorabat se ipsum homo de facie sibi conscius, & externum tantum, velut umbram pi-

Etiam

PRÆFATIO.

*Etam admirabatur, antequam reſerato peſto-
rum clauſtro, & manibus cordatis creuiſſet au-
dacia, vt mortuum odiſſent, quò viuum noſce-
rent, id quod à ſimijs, canibus, ſuibusque, alijs-
que animalibus olim cuiſceratis cum fruſtra im-
petraſſent, ad hominem tandem diuerterunt, in
ipſo homine rectius quarendum.*

--- Grandenetas, & ſæua morte piandum!
*Nec pueros coram populo Medea trucidet,
Aut humana palam coquat exta nefarius
Atreus.*

Conſiſte quæſo in Anatome cadauerum hu-
manorum, quæ non eſt ſatis explorata in qui-
buſdam locis, ſi deſideras exercitium nouum,
indicabo tibi ſpinam hominis diſſecandam, vt
inuenias neruorum origines & traductiones, quæ
non ſunt adhuc perfectè cognitæ, quamuis a-
liquid eâ de re obſeruârim: Si queas id præ-
ſtare & demonſtrare, tuum laborem præfer-
rem tuis occupationibus in minutjs inueſtigandis
Viuentium animalium, cum adhuc vaſo-
rum, Muſculorum, & Oſſium doctrinam igno-
res.

Crede mihi, hæc Anatome viuentium Ani-
malium ſimilis eſt Lanienæ viuentium anima-
lium, qualem exercent Lanij; Iſtis operationi-
bus audaciores facti, non dubitant Viuentes ho-
mines leui de cauſa iugulare, ſic Anatomici
viuentium animalium diſſectionibus aſſuefacti
facilè viuentes adhuc Homines moribundos
clanculum, tanquam mortuos aperirent, vt
ea, quæ in animalibus viuentibus quærunt, in

PRÆFATIO.

hominibus inueniant, Propterea istam Anatomem
nimis curiosam odi, & eius scrutatores & secta-
tores. *Ex Celso, teipso referente pag. 266. Nihil
stultius, quam quale quidque viuo Homine est,
tale existimare esse moriente, imò mortuo.*

ANIMADVERSIONES

SECUNDÆ,

AD

ANATOMIAM REFORMATAM

THOMÆ BARTHOLINI.

Divisio Ventris Inferioris.

A G. 10. In hoc capite multa correxit, monitus à Riolano, noluit tamen corrigere *opercula* & *precordia* dici *Hypochondria*, quod non potest ullâ autoritate probare, nisi adducat *Baubinum*, qui ita loquutus est. Aliter istas voces explicas pag. 217. cum agis de diaphragmate.

Pag. 10. *Ventris Inferioris pars superior*. *Hypochondrium* dicitur; debuit addere *Lateralis*; nec satis est dicere, *Cartilaginibus inferioribus Costarum Vicinam*, quia sub nothis Costis comprehensum est. Retinuit adhuc inter continentes communes, *numeratur Tunica Communis, cuius Musculo propria*; cum tamen sit error crassissimus, ut postea docebo.

Pag. 11. In enumeratione partium Contentarum ad *Hæmatosin* faciunt *Vena Cava*, cum ea

Animadversiones secundæ,
dicibus. Melius dixisset cum propaginibus. Ad-
dit *lienem cum Vase breui, & Hæmorrhoidibus.*
Vas istud ridiculum est, & sub vena Porta conti-
netur. Pro Hæmorrhoidibus, dicere debuit, *Va-*
sa Hæmorrhoidalia, quia Hæmorrhoids vel est
Morbus; vel Symptoma. Cur adiunxit Arteriam
Cœliacam, & omisit Aortam, Truncum Cœliacæ?
Debat monere Testes, & Penem, quamvis
sint penduli, extra peritonæi ambitum eiecti, per-
tinere ad Partes internas genitales contentas. Ra-
tione Vasorum spermaticorum & seminis quod
à Partibus internis emanât. AMOHT

Pag. 13. Quædam desumpsit ex Riolano, & ta-
men innominato, quando scribit de Ludouico
Bohemiæ Rege, & de exspoliatione Cuticulæ in
morbis.

De Cuticula, & Cute.

Cuticula in glande non cuti, sed carni adhæ-
ret, vel potius nulla ibi Cuticula, sed dum-
taxat Cutis tenuissima, immediatè tegit glandu-
lam inseparabilis, qualis apparet in marginibus
labiorum.

Pag. 15. Inter vsus Cutis, quamplures, annu-
merat ineptos, *vt Cheiromantici in manu, Meto-*
poscopi in fronte, fatum agnoscant: Vt Empla-
stra Anodyna Cuti admoueantur; Vt exsiccata
Cutis parturientibus succurrat, Convulsionibus
Epilepticis, & Vulneribus Cranij. Rectius di-
xisset, ex Cutis vario motu mentem Hominis de-
clarari, præsertim in facie. Qua de re. liber extat
insignis Italicus *L'Arte de Cenni.*

De pinguedine Ventris.

PAg. 17. Materiam pinguedinis Lacteum esse succum, seu chyli pinguiorem partem, scripsit *Cacilius Foliu*, ex eoque ossa nutrizi. Inter obiectiones satis imbecillashanc adfert, nullum esse ductum à Mesenterio ad extrema: At reperitis *Tubulis Pecquetianis*, ductus sunt manifesti, tam superne, quam inferne, ad ossium nutritionem, si admittatur distributio chyli ex corde, per arterias.

Pag. 12. *Adeps glandulas habet copiosissimas, quæ excrementa corporis in se recipiunt.* Falsum, sunt portiones pinguedinis induratae, vel sunt contra Naturam, ut in strumosis tales obseruantur.

Pag. 23. *Volis manuum & pedum Natura dedit copiosam pinguedinem.* Dubito an rectè dicatur *Vola Pedis*. Deinde pinguedo ista est peculiaris; dura instar membranæ.

De Panniculo Carnoso.

PAg. 24. Noluit etiam monitus emendare insignem errorem, in homine aliquo, si exacta fiat separatio, apparebit eum (id est Panniculum Carnosum) constare ex quatuor membranis distinctis, hoc impossibile demonstrare, siue sint mutuo incumbentes & superstratae, vel separatae, in diuersis locis sitæ.

Membrana Musculorum demonstrata.

PAg. 25. Quare inter Membranas communes abdominis, enumeras Membranam Musculorum propriam? Maluit cum multis errare, quàm suum errorem fateri: Cognitam fuisse *Vesalio, dissec. lib. 2. cap. 32.* Hanc ita describit; *Cute vnà cum carnosâ Membrana ab vniuerso abdomine & lumborum regionibus, ad femora vs. que ademptis, & Membranâ insuper per quam tenui & fibrosa, quâ Musculis præter carnem obducitur, vnguibus hinc inde leuiter diuisâ, sectionem Musculorum sic aggredieris.* Nonne manifestè declaratur hæc Membrana communis, quam omnes Anatomici ignorarunt, nec *Bartholinus* admittere voluit: inuenies Graphicè descriptam in *Anatome Ambrosij Paræi, Editionis Latinae & Gallicæ.*

Quia *Riolanus* dixerat istam Membranam non posse oriri à Perioestio, in hac Editione addidit: (*sive Pericranio*) Ostendat continuitatem, quia suum errorem deteriores reddidit. Non potest exactè separari in Thorace superiore, ac proinde eius continuitas ostendi in dorso & artubus; sunt enim tantùm quatuor communia integumenta, quæ vbique demonstrantur Cuticula, Cutis, Membrana carnosâ, & adiposâ, si adeps adsit Abdomen habet istam Membranam peculiarem, & tamen communem, quia supertensa extrinsecus omnibus Musculis.

De Musculo.

PAg. 27. *Riolanus contra Vallanum* scripserat, Nerveum semper inferi in caput, siue principium Musculi, usque ad medium Corpus, & Nervi Recurrentis recursum ad superiora in exemplum adduxerat. Eludit hoc *Bartholinus*, & suæ scriptionis immemor pag. 460. *Nervi recursio fieri debebat, quia Musculi Laryngis capita sua habent non superne, sed inferne*. Parum attendit ad ea, quæ profert ad excusationem. *Recurrunt Nervi ad confusionem evitandam*: Si recurrunt Nervi ad Partes superiores, maiorem confusionem adferunt.

Addit, *Si Natura in capita primario intendet, rectè in Laryngem ut alios sexti paris Nervos posset deducere*. At tu Musculos Laryngis, Ossis Hyoidis, linguæ à partibus infernis oriri statuis, ac proinde reflecti Nerveum Recurrentem, ut istis Musculis infundatur. Sunt futiles & ridiculæ rationes, quas adducis pro defensione Opinionis *Valleri*.

Doctrina Galeni, nempe inferi Nerveum in caput Musculi, Musculorum motus obscuriores reddit. Id debebas demonstrare, quod ea regula non reperiatur in Musculo Pectorali, quandoque in alijs Thoracis & Abdominis Musculis. Id falsum: nam Pectoralis Nervos accipit à Nervis Brachij sub axilla transeuntibus.

Cur dicis quandoque Nervorum insertiones variare, in Musculis Thoracis & Abdominis? An nescis intercostales Nervos de se propagines sup.

peditare Musculis Thoracis, & Abdominis, & ad vnamquamque digitationem Musculi obliqui descendentis Neruum inferi, & alios ad transversas Rectorum intersectiones deferri? Exemplum de Pneumaticis instrumentis non conuenit huic disquisitioni, quia ad modulationem spiritus infernè adigitur, fistulis Æneis, vel argenteis intrusus, vt supernè resonent, at in Neruis nullus resonitus.

De Musculis Abdominis.

IN hoc capite quinto multa correxit edoctus *Riolano.*

Pagina 32. Obliqui descendentis ortum malè describis, *Ex te oritur varijs principijs triangularibus, seu pinnis, iuxta serratum pectoris Musculam.* Debebas addere, digitatim pinnis serrati maioris implexum. Addis, *oritur etiam paruo spatio interiecto ab apice transversorum processuum vertebrarum lumborum;* Si interiectum est spatium, quomodo potest inde oriri? Nullo modo partem istam attingit, à qua distat digiti latitudine, propter Musculum Sacrolumbum interiectum.

Præterea istius Musculi adhæSIONem ad Costam ossis Ilium prætermisisti, nunquam legisti *Vesalium*, qui te docuisset verum ortum istius Musculi. Quod spectat ad lineam candidam, cui aliquando *ex te pinguedo adiacet*, est concursus tendinum Musculorum Abdominis, qui ita coeunt ab vtraque parte, vt videantur vnicam formare Tunicam Abdomini obtensam. Quo-

modo distingues istam lineam, si desit pinguedo adiacens? Hæc linea collocanda est, *ex Vesalio*, inter duos rectos Musculos, & huic intervallo semper pinguedo interiecta est; atque istud intervallo à Cartilagine xiphoïde directè extenditur vsque ad Symphysim ossium pubis.

Pag. 34. *Ligamenta uteri rotunda in pudendum propè nympham non desinant.* Sed reponere prope clitorida, nam nympa est intus locata, & contactus, siue approximatio istorum ligamentorum iuxta clitoridem, dum clitoris suauiter attrectatur, libidinem excitant.

Pag. 34. Nugaris dum scribis, *Costæ sunt quiescentes respectu lineæ albae.* Crèdis aponeuroses Musculorum inferi ad lineam albam, quum circa istam lineam albam fiat tantum concursus, nec possint Musculi versus suum principium retracti separatim agere, sed omnes simul comprimentes vndiquaque Abdomen.

De Motu Osseæ compagis in imo Ventre.

Pag. 35. Reprehendis *Riolanum*, quod dixerit Osseam compagem Ossium Ilium cum Osse Sacro seorsim moueri in coniugali congressu, & corporis progressu in ijs, qui carent tibijs & cruribus. Obijcit moueri *Abdomen calibè & casto*, nec ad defectus insperatos Musculorum artificium constructum, sed ad Naturales actiones. Ipse imperitè & maliciosè, quod dixit *Riolanus* de Compagè Osseâ, quæ parte anteriore affixum penem habet, detorquet ad motum Abdominis, etiamsi homo non exerceat Venerem, par-

8 *Animaduersiones secundæ,*

tes habet ad id destinatas, nec potest laborare ad procreationem absque motu istius compagis Osseæ, quæ per accidens inseruit ad corpus mouendum defectu crurum: Si pedes defectu manuum eodem fungantur officio, quidni etiam Ossea compages ad motum trunci corporis?

Eadem pag. *Malè tu & Spigelius in eodem motu Musculorum Thoracem inclinari, & Ossa pubis sursum trahi scribitis.* Quod est impossibile; nam in actione Musculorum principium debet quiescere, dum finis versus suum principium trahitur.

An Musculi recti sunt plures?

E Ad. pag. Recti Musculi secundum inscriptionum multitudinem statuis cum *Carpō & Casserio* esse plures Musculos. Primus *Riolanus* declarauit *Carpum* in ea fuisse sententia, idem proponit *Vesalius*, sed dubitanter. Ridiculæ sunt rationes, quas producis, vt id adstruas, quod *Riolanus* refutauit in sua *Anthropographia*.

De Mammaria Vena.

P Ag. 38. *Ineptè scribis ratione Mammariæ sub recto Musculo decurrentis, in narium Hæmorrhagia Abdomini affigi cucurbitulas.* Quisnam potest esse Narium, & istarum Venarum consensus? Affiguntur cucurbitulæ ad regionem Hepatis in tali casu, ad retrahendum, & sistendum sanguinem in suo fonte, nempe Hepate. Tu affirmas, *Libello de Venis Lacteis*, sæpius deesse

istas Venas in rectis Musculis, quàm adesse. Vnde nutrimentum & sanguinem accipient? Venas alias debebas nominare, loco istarum.

De Vena Epigastrica.

PAg. 38. *Epigastrica, quæ ascendit ad rectum Musculum, in mulieribus ab utero, in viris à Cava oritur.* Tuam ignorantiam in rebus Anatomicis manifestè patefacis: quis vnquam dixit aut vidit Epigastricam ab utero enasci? Idem de Hypogastrica dicere posses. *Riolanus* scripsit Epigastricæ in mulieribus duplicem esse ramum, & vnum ad uterum ire, tu ipse pag. 435. Scribis ab Iliaco ramo exteriori Epigastricam oriri, cuius pars præcipua ascendit sub Musculis rectis ad Mammarias, quibuscum iungitur. Ergo ex te non ab utero oritur,

De motu Musculorum Abdominis.

PAg. 39. *Crassæ est ignorantia omnes Musculorum fibras in eo centro coincidentes centraliter comprimere, hoc modo apud R. Flud expresso* * debebat id refellere, nec vnquam meminisse istius Impostoris, qui meretur execrationem cum *Helmontio* Nebulone, quem passim nominat, & ineptas eius opiniones producit, vt istis nugis ipse nugiuendus suam *Anatomiam reformatam* refeciret. Nunc magna pars hominum non utilitates quærit, sed nouitates, tanquam amœnitates excogitat, & in lucem producit.

Productiones Peritonei.

PAg. 41. *Productiones Peritonei didymos a Veteribus vocari* scribit, debuit adijcere : (*Barbaris*) Per eas Vasa Seminaria descendunt & recurrunt. Clariùs dixisses, Vasa Seminaria differentia descendunt, & eiaculantia supernè remeant; prope testes processus hi magis explicant, fiuntque testium tunicæ, Rectius dixisses : (*explicantur.*)

Sed notabis, *ex Galeno*, testes formari intra Cavum Abdominis, inclusos peritoneo, quod dum extenditur, descendit in scrotum cum testibus ibi conclusis.

Vasa Umbilicalia.

B*artholinus Tabula septima.* Eleganter repræsentat Vasa Umbilicalia ut extant in cadavere: designavit nominibus suis in explicatione Tabulæ: quæ dixerat de Vracho correxit, & tamen non describit ista Vasa Umbilicalia, more aliorum *Anatomicorum*. Sed Patrem decepit *Vesalius*, cuius errorem retinuit *Filius*, qui prætermisit umbilicalia Vasa, & post omentum, agit de Ventriculo.

Attamen si *Bartholinus Filius* legisset *Vesalium*, sub finem lib. 5. cap. 19. ex eo didicisset quomodo sit docenda & demonstranda Anatome, non prætermisissis Vasis Umbilicalibus: Sic ille. *Ea serie Ossium doctrinam studiosis proponebam, priusquam cadaver adduceretur hac de re pri-*

num huius nostri operis librum contexui. Postea in cadauere integram Ossium, cartilaginumque disciplinam, scientiamque aggrediebar, Musculorum, & Ligamentorum, prout lib. 2. descripsi; Post partium externarum Abdominis administrationem doceo quomodo sint administranda Vasa Umbilicalia, eorumque usum in adultis.

Ergo nisi in cadauere post peritoneum demonstrantur, frustra de ijs in reliquo discursu Anatomico agitur: nec locus est in *Foetus Historia*, quia non possunt ostendi, qualia extant in cadauere adulti hominis.

Vides ex *Vesalio*, ut Anatome semper auspicanda est ab Ossibus, & de ijs iterum agendum sub finem Anatomies, resectis Musculis, ac demonstratis, ut eorum articulationes naturales per ligamenta, cartilagines oculis exponantur. Miror *Veslingium* prætermississe Vasa Umbilicalia in sua *Anatomia*.

De Omento.

Pag. 44. *C. Stephanus*, quando scripsit Venatoribus non exstare omentum, intellexit propter summam corporis extenuationem, & macritudinem, ex laboribus assiduis Venationis contractam.

Pag. 45. Quando *Riolanus* scripsit à Mesenterio propagari Omentum, id fecit ut demonstraret continuitatem Omenti cum Mesenterio, atq; quomodo Omentum potest se exonerare in Mesenterium, & vicissim Mesenterium portionem sordium refundere in Omenti Venas, aut cavitatem;

atque exte Omentum & Mesenterium sint propagines peritonei. Non errauit Riolanus, quando scripsit, quartam portionem Omenti esse Mesentericam; vt indicaret propter quatuor adhesiones Omenti in diuersis locis, partes illas se se exonerare in Omentum.

Ead. pag. Reprehendis *Riolanum*, quod naturaliter pats pendula Omenti Vix semilibræ pondus excedit: addis, *Vesalius tamen Omentum quinque librarum vidit*: Sed contra Naturam, & prolapsum in scrotum, vbi tumorem ingentem produxerat, & ex Omento ibi procumbente & stabulante, ingentia saccomata fieri & progigni sustineo, vitiligium vbique quæris. Numquam legisti *Vesalium*, qui notauit in mediocriter pingui corpore, vix libræ aut sesquilibræ pondus excedere, & intelligit totam amplitudinem quam ignoras, delitescentem inter ventriculam & Lienem: Sic enim *Vesalius* Omentum maxima sui parte sinistrorsum Lienem velut retracta conuolutaque secantibus se offert, eius nullam mentionem facis.

Innumeras glandulas in Omento collocas. Non inuenio glandulas, sed tantum portiones adipis indurati, quæ glandulas æmulantur. Quomodo potest Omentum instar puluinaris coctionem promouere? Quia suprà dixisti fouere tantum calorem fundi, quod falsum est de pendula Omenti portione, sed de ea intelligendum, quæ Lieni & Ventriculo interiecta est, & tibi ignota. Verum est, si portio illa conuoluta extenderetur, bis æquaret Abdominis longitudinem, & triplo excederet portionem illam pendulam.

De Ventriculo.

Pag. 50. *Duplex Ventriculus in homine ruminante apud Salmuthum, & alios.* Dubitare licet, quomodo dispositi fuerint duo Ventriculi, quia non explicasti, an vt in pennatis? An vt in ruminantibus animalibus? An eo modo, quem descripsi, si quando duplex Ventriculus reperiatur.

Scribis à Ventriculi voluntaria actione dependere ruminationem, quia per membranam singularem, quiduis pro arbitrio & quouis tempore expellit, quemadmodum ille *Melitenfis* bibo nobis Visus, omnes liquores assumptos pro nutu reieiebat. Idem Parisiis bis diuersis temporibus se ostendit. Credo ipsum & alios ruminantes habuisse œsophagum valdè Musculosum, eamque substantiam vsque ad interiora Ventriculi productam, fibris rectis conspersam, cuius membranae carnosae beneficio, reuulso ac propellente diaphragmate quicquid ingestum fuerat, Ventriculum reiecisse. *Ioannes Faber in Historia Indica, Romae excusa pag. 632. Ex Aquapendente* recitat duas Historias de Hominibus Ruminantibus, & aliam *Germani cuiusdam Sueui*, qui delectabatur ista ruminatione, quia saporem mellis percipiebat in ruminatione cibi.

Pag. 51. *Stomachus dominatur capiti, propter Membranarum consensum, & vaporum certissimorum eleuationem.* Rectius dixisses capiti compatitur, vel nocet, propter insignes Nervos Stomachicos, quos depingis: nescio, quales sint isti

vapores certissimi, qui inde eleuantur.

Pag. 55. *Ad Ventriculum in sinistro latere sub Diaphragmate insignis formatur cauitas Membranis inclusa, partim à Ventriculo, partim à Diaphragmate, partim ab Omento.* Imaginatione hanc fingis cauitatem valde ridiculam, & multi ea in re te deceperunt. Aphorismum Hippocratis, quem citas, sum interpretatus cap. de Omento; & cum huius interpretationem aliam attulerit Tulpinus, lib. 4. *Obseruat.* Quam verissimam esse credit, ipsam examinabo. *Serosa lumborum distensionis mentionem facit, à Medicis hætenus præterita.* Oritur ex tenui distillatione à capite, per dorsi longitudinem, versus Lienis regionem confertim descendente, quò loci biduum, vel triduum plerumque subsistens, inueniebat tandem viam exonerandi se, à renibus per vrinae fluxum adaperit, procul dubio capillaribus osculis *Vena sine pari.* Per istam viam explicat Aphorismum 54. lib. 7. quia inuenit locum, quem designauit Aphorismus, hætenus vacuum, nihilominus tamen amplum, ac satis conuenientem recipiendis humoribus, qui ne descendant impedit manifestè Omentum, membranâ suâ *Receptaculum hoc, quasi velamento omni ex parte ambiens, relicto tamen biatu, per quem ingreditur commodè Vena sine pari, quæ attenuatam pituitam exsugit, vt dilutam per glandulas renibus impositas cum vrina, deinceps expellit, vt huius loci status dissipantur, per insensilem transpirationem.*

Quot verba tot errores obseruo in ista obseruatione. Rheumatismus ille serosi humoris, vel à Venis

Venis Lumbaribus, & externas partes occupat, inter panniculum carnosum & musculum latissimum, qui Trapezio iunctus, vnicum integumentum vtrimque constituit, & spatium laxum relinquit. Inde tam facilis fluxio in dorsum & lumbos. Si Rheumatismus sit internus, vel Musculos Psoas, & Sacrolumbum, & extremitates Musculorum Abdominis occupat, si fuerit paulò profundior, vel Lienem, vel Omenti partem conglobatam Ventriculo & Lieni interiectam obsidet ac replet: inde facilis curatio per hydragoga commemorata, vel per Vrinas, quia Lien expurgatur per renes, simulque portio illa Omenti conglobata, quæ occupat istum locum vacuum, vel per aluum, sed ramus Venæ sine pari descendens infra emulgentes Venas, est dorsi Musculis firmiter applicatus, & ad istas partes distribuitur; Nec Vena illa descendens ad emulgentes defertur, sed infra truncum caux insinuat, ut sanguinis regurgitationem intra Venam Azygon, reuehat ad truncum.

Pag. 59. Ridiculum est, ac incredibile, quod narras ex *Observationibus Salmuthi*, de infante concepto & formato intra *Ventriculum*, perque os deinde exaluso. Debebas eludere hanc Historiam, & monere *Conringium*, de istis absurdis Historijs, quas retinuit in Editione, quam procuravit, & *Prefatione* illustravit. Sed *Bartholinus* parum curat, an falsum, aut verum sit, quod ex alijs depromit, modò istis nugis & fallacibus Historijs *Anatomen suam* referciat.

De Intestinis.

Pag. 62. *Pinguedine extrinſecus obducuntur intestina, intrinſecus muco.* Distingue crassa à tenuibus; illa tantùm fimbrijs adiposis sunt obſita & conſperſa, loco Meſenterij. ad humectationem, cùm adhæreant firmiter peritonæo, vsque ad finem reuolutionis coli, in imò hypo-gastrio, iuxta os ſacrum.

Pag. 63. Nonne ridiculus eſt vsus ſecundarius intestinorum exſiccatorum, vt doloribus colicis aliſque intestinorum affectibus medeantur, &c. Non meministi, quod obijciebas Riolo; Naturam non ad effectus inſpiratos, ſed ad Naturales actiones partes procreare pag. 35. *tua Anatomia reſormata.*

Pag. 66. *Deficere in feminis ieiunum, falſo aſſerit Riolanus, ab illis decepti, qui vel vitio oculorum non viderunt, vel repletum pro ieiuno non habuerunt.* Non repetam, quæ ſcripſi aduerſus iſtum articulum, in *Reſponſione ad Lymphatica Anatomica Bartholini.*

Pag. ead. *Sicuti Ileon ſub vmbilico eſt, ita ieiunum totum ſerè ſedem ſuprà vmbilicum occupat.* Nemo poteſt iſtud ænigma ſoluere, niſi ex mea interpretatione. Ieiunum occupat totam regionem Vmbilicalem, huic Ileum accumbit in toto circuitu lateraliter, & in Hypogaſtrio, vbi maior pars intestini iacet & conſiſtit. Vide quomodo ieiunum poteſt eſſe ſuprà vmbilicum, id eſt extra Cauum Abdominis, & Ileum ſub Vmbilico; Anatomici crassa ignorantia, & intolerabilis.

Pag. 68. Colum ubi reni sinistro alligatur, obli-
quos admodum gyros habet. Tantum circumfle-
ctitur in S Romani modum, dein recta descen-
dit ad anum supra Os sacrum.

Pag. 69. Rolanus frustra Baubino laudem
detrahit inuente valvula coli, cum plures rem-
eandem, vno vel diuerso tempore sine plagio ob-
seruare possint. Cur detrahis laudem inuentæ
circulationis sanguinis Harueo? Ut tribuas Pau-
lo Seruite: quod confirmas etiam in hac refor-
mata Anatomia, quamuis monitus fueris à Ro-
lano, te id inuidiosè scripsisse.

Pag. 70. Rectum intestinum non adhaeret pe-
nis vretbrae, sed ceruici Vesicae, inde consensus
recti intestini cum vesica.

De Musculis Ani.

Pag. 72. Musculi levatores Ani orti à liga-
mentis pubis, Ossis sacri, & coxendicis.
Nullo modo oriuntur ab istis ligamentis; sed si
ortus accipi debeat pro principio & adhaesione
firma, oriuntur à partibus superius Ossis sacri, &
portione Ossis Ilium, nec adhærent ligamentis
articulationis femoris, & connexionis Ossium
pubis.

De Circulatione Sanguinis in Ventre.

Pag. 73. An circulatio sanguinis fiat in Ven-
tre inferiore, disputaui aduersus Harueum
& alios illi fauentes, ideoque non repetam quæ à
me dicta sunt.

De Mesenterio.

Pag. 77. Reprehendis *Riolanum*, qui scripsit, & demonstrauit autoritate, rationibus & experientia, strumarum in his glandulis Mesenterij sedem & radicem esse. Tux obiectiones sunt adeo futes, vt refelli non mereantur.

Tribus præcipuis respondebo; *inter strumas capitis, & Mesenterij glandulas nulla est communio*. Falsum, istam communionem demonstraui in *Responsione ad Pecquetum*, pag. 369.

Secunda Obiectio. *Omnes forent strumosi, quia in omnibus hæ glandulæ*. Non sequitur, non intumescunt glandulæ colli, nisi vitium glandulis Mesenterij inhæreat.

Tertia. *Subalpini aliam haberent Mesenterij conformationem*. Morbus *Subalpinorum* non est strumofus, sed Bronchocele. Nescis utrumque vitium discernere, & vnde nascatur.

Pag. 74. An in ista magna glandula coaceruatur chylus? Quia Venæ Mesaraicæ ibi coeunt in suo progressu ad intestina feruntur quibus applicantur, & sanguinem effundunt, vacuæ reportant chylum ex eadem glandula depromptum, & secundum earum ductum ad truncum Portæ ascendit, Iecorique distribuitur; An verò in ista lacuna, siue oblonga glandula, qualem depingit, *Vesalius* pag. 564. Venæ sunt abruptæ & ex eo loco nouæ Venæ emergunt, referentes ad Hepar chylum?

De Pancreate & ductu Virsungiano.

Pag. 79. Existimat ductum Virsungianum Bilem expurgare, siue in Pancreatis coctione generatam, siue in Liene, vtrumque enim Hepar subsidarium censetur. Non capio quid hoc significet; dixit antea pag. 78. Istum ductum non pertingere ad Lienem, nec ab ea parte quidquam expurgare; postea scribit, ductus iste est quasi Vesicula biliaria Hepatis iuxta duodenum, vt quem vsum præstat hæc Iecori, eundem creditur & illa præstare Lieni, nec dubitemus ea de re. Notate istam contrarietatem in eadem pagina: nescit Bartholinus quid scribat in rebus Anatomicis.

Pag. 80. Laudat Riolanum de inuento doctissimo istius canalisi Virsungiani, & addit non solum vomitu, sed etiam per aluum prolici beneficio medicamentorum Cholagogon, feruentem à bile intemperiem &c.

Pag. 82. Pancreatis affectus difficiliores sunt curatu, quo longius se Pancreas à medicaminum vi remouit intra viscera profunde immersum. Imò facilius bilis in eo collecta expurgatur, quia medicamentum è Ventriculo prolapsum, prolicet ad se bilem. Ignoras situm partium & communicationes inter se:

Omissa Vena Porta.

Pag. ead. Pancreati succedere debet descriptio & demonstratio Venæ Portæ cum suis,

propaginibus ordine dissectionis & demonstrationis partium. Saltem monere deberas reuertendum esse ad *Librum tuum de Venis*, vbi descriptio Venæ Portæ reperitur.

De Venis Lacteis ad Hepar.

PAg. 83. *Venas Lacteas ad Hepar deferri doces, vt secundum partium Hepatis diuersitatem, iam Vasorum trium habeamus insertionem hætenus desideratam, quod tamen inficiaris in tuis postremis libris Anatomicis.*

De Hepate.

PAg. 86. *Hepar membranâ cingitur tenui, ortâ ab alterâ Venarum membranâ, quæ à peritoneo originem habet. In hac vesicula attolluntur aquæ, à quibus hydrops, teste Platero. Supina rei Anatomica & Medicæ ignorantia! Venæ Caux truncus non oritur ab Hepate, nec ab eo egreditur; Truncus Venæ Portæ in Hepatis centro formatur, quomodo membrana cingens Hepar potest oriri à Membrana Venarum? Rectius dixisses à peritoneo succingente diaphragma, & reuoluto supra Hepar istam membranam propagari. Quomodo hydrops ab istis vesiculis procreatur, cum sit hydrops, frustratio sanguificationis, quæ dependet ab Hepatis *νεφρογενία* intemperati, vel male morati? Vesiculæ sunt fissuræ Hepatis, per quas exstillat serum in Cavitatem Abdominis.*

Ead. pag. ~~Hæminum~~ intertos funiculos in alijs

membranis Hepatis non semel inuenit. Nescio
vbi collocet istas alias membranas, an foris, vel
intus? Si intus, nullæ sunt, neque foris ullæ ex-
tant, præter illam peculiarem membranam, quia
communem alterâ & secundariâ caret.

Pag. 86. Ineptè reprehendit *Riolanus*, qui
 tria ligamenta, quæ recitat, pro uno habet, quod
 Venam Umbilicalem esse contendit, & refutat.
 Nisi inlicitiôsè *Bartholinus* fingeret mendacia,
 nihil haberet, quod posset arroderè. Scripsit *Rio-*
lanus vnicum esse ligamentum magnum adnec-
 tens & suspendens Hepat. Diaphragmati, illud-
 que esse membranam à Diaphragmate supra He-
 par reuolutam. Alterum ait esse ligamentū à car-
 tilagine xiphoïde enatum, quod Vena Umbilica-
 lis, subit & ambo reuellant ac suspendunt extre-
 mam partem Hepatis, ne comprimatur pondere
 suo Ventrîculum.

— 001234567891011121314151617181920212223242526272829303132333435363738394041424344454647484950515253545556575859606162636465666768697071727374757677787980818283848586878889909192939495969798991001011021031041051061071081091101111121131141151161171181191201211221231241251261271281291301311321331341351361371381391401411421431441451461471481491501511521531541551561571581591601611621631641651661671681691701711721731741751761771781791801811821831841851861871881891901911921931941951961971981992002012022032042052062072082092102112122132142152162172182192202212222232242252262272282292302312322332342352362372382392402412422432442452462472482492502512522532542552562572582592602612622632642652662672682692702712722732742752762772782792802812822832842852862872882892902912922932942952962972982993003013023033043053063073083093103113123133143153163173183193203213223233243253263273283293303313323333343353363373383393403413423433443453463473483493503513523533543553563573583593603613623633643653663673683693703713723733743753763773783793803813823833843853863873883893903913923933943953963973983994004014024034044054064074084094104114124134144154164174184194204214224234244254264274284294304314324334344354364374384394404414424434444454464474484494504514524534544554564574584594604614624634644654664674684694704714724734744754764774784794804814824834844854864874884894904914924934944954964974984995005015025035045055065075085095105115125135145155165175185195205215225235245255265275285295305315325335345355365375385395405415425435445455465475485495505515525535545555565575585595605615625635645655665675685695705715725735745755765775785795805815825835845855865875885895905915925935945955965975985996006016026036046056066076086096106116126136146156166176186196206216226236246256266276286296306316326336346356366376386396406416426436446456466476486496506516526536546556566576586596606616626636646656666676686696706716726736746756766776786796806816826836846856866876886896906916926936946956966976986997007017027037047057067077087097107117127137147157167177187197207217227237247257267277287297307317327337347357367377387397407417427437447457467477487497507517527537547557567577587597607617627637647657667677687697707717727737747757767777787797807817827837847857867877887897907917927937947957967977987998008018028038048058068078088098108118128138148158168178188198208218228238248258268278288298308318328338348358368378388398408418428438448458468478488498508518528538548558568578588598608618628638648658668678688698708718728738748758768778788798808818828838848858868878888898908918928938948958968978988999009019029039049059069079089099109119129139149159169179189199209219229239249259269279289299309319329339349359369379389399409419429439449459469479489499509519529539549559569579589599609619629639649659669679689699709719729739749759769779789799809819829839849859869879889899909919929939949959969979989991000100110021003100410051006100710081009101010111012101310141015101610171018101910201021102210231024102510261027102810291030103110321033103410351036103710381039104010411042104310441045104610471048104910501051105210531054105510561057105810591060106110621063106410651066106710681069107010711072107310741075107610771078107910801081108210831084108510861087108810891090109110921093109410951096109710981099110011011102110311041105110611071108110911101111111211131114111511161117111811191120112111221123112411251126112711281129113011311132113311341135113611371138113911401141114211431144114511461147114811491150115111521153115411551156115711581159116011611162116311641165116611671168116911701171117211731174117511761177117811791180118111821183118411851186118711881189119011911192119311941195119611971198119912001201120212031204120512061207120812091210121112121213121412151216121712181219122012211222122312241225122612271228122912301231123212331234123512361237123812391240124112421243124412451246124712481249125012511252125312541255125612571258125912601261126212631264126512661267126812691270127112721273127412751276127712781279128012811282128312841285128612871288128912901291129212931294129512961297129812991

Anastomosis Venae Portae & Cavae.

PAg. 88. Reprehendit *Riolanum*, quod negat Anastomoses Venæ Cavae & Portæ, intra Hepar: ipse tamen *pag. 89.* fateri à se diligenter inquirente nusquam apparuisse, etiam si folle usus fuerit in Hepate bubulo & humano, *pag. 409.* *huc mixtaq; bebi: amicolongib; reos*

... ..

Error insignis in Circulatione sanguinis.

Pag. 89. Notate insignem exitorem in Medi-
cina. Materia peccans non ex Porta ad Me-
senterium deducitur, ut haecenus creditum, sed

exinde Cor transiens, per arterias cœliacas effunditur, exinde per aluum, vel per ductus bilarios ad intestinum. Ergo bilis æruginosa, atrabilis, & corruptissimi humores ab Hepate traducuntur in Cor, inde per pulmones feruntur ad Ventrículum sinistrum, vt in aortam deriuentur, inde per cœliacam arteriam in aluum; Atque hæc est naturalis via *ex Bartholino* expurgandi sordes impurissimas Hepatis. Vi Pharmaci per ductus bilarios ad intestinum protruditur, ideoque Cor erit cloaca corporis, per quod transire debent sordes non tantum Hepatis, sed etiam reliquorum viscerum, vt per arterias in aluum deferantur. Absurditates istæ sunt intolerabiles.

De Valuula in trunco Cauæ.

PAg. 90. Quod scribis *de Valuula reperta intra truncum Cauæ suppositum Hepati*, notatione dignum est, de qua iam pridem monuerant *Carolus Stephanus, & Sylvius*, & ab istis ego desumpsi. Nescio an in homine reperiatur, certum est in bobus inueniri, in coitu siue ynone rami Hepatici cum trunco Cauæ, vt obstat refluenti sanguini, quod obseruatione dignum, vt regressus sanguinis & humorum ex trunco ad Hepar dignoscatur: id ad praxim multum conducit.

Error insignis.

PAg. 94. Non possum capere, *quomodo serum à sanguine in artubus segregatum, & hinc per vretes ad vesicam, unde postea urina*

ad cutem abit, & exit per sudores insensibilesque transpirationes. Dormitabas dum hæc scribebas? Nam vrina in vesica collecta, debet per Penem effluere, nisi ductus intercipientur; Naturaliter non potest ex Vesica Vrina transferri ad cutem, & per sudores effluere.

Meatus Cholidocus.

Pag. 98. Si ad ieiunii finem Cholidocus meatus inferitur, deiectiones semper biliosas obtinent, & ij. dicuntur *πυρροκοποι καίτω*. Quum ieiunii finis sit longè dissimilis à Vesicula fellea, & in Umbilicali regione contineatur, quomodo iste meatus potest huc deferri, intra intestinorum volumina; colum intestinum sæpissime tangit Vesiculam, & ab ea tingitur simili colore, quod potest fluidam aluum reddere.

Pag. 106. Non inuenio in tua Anatomia reformatâ, responsionem ad partes contra Riolanî opinionem, de Lienis vltione. Tuum ingenium est adeo occupatum in variis scripturis, vt non inemineris rerum præcedentium, apud te adhuc retines istas responsiones.

Omissa Venæ Cavae descriptio ordine dissectionis.

Pag. 109. Ordine sectionis & demonstrationis, antequam alias partes aggrediatur Bartholinus, debebat exponere Truncum Venæ Cavae descendens & propagines, quod non fecit, & in hoc manifestè declarat suam ignorantiam

in Encheirisi Anatomica, saltem lectorem suum remississet ad talem paginam *libri de Venis*: Nam ridiculum est post administratam omnium partium Anatomien, de Vena Caua, Vena Porta, Aorta descendente tractare, cum nequeant demonstrari nisi suo loco & ordine.

De Renibus. M

PAg. 117. Si secueris Renes secundum longitudinem, numquam carunculas potuisti deprehendere, & perite ostendere spectatoribus. In hoc articulo tuam imperitiam declaras. Quomodo ista operatio fieri debeat, disces ex *Riolo*, no, cap. de Renibus: & ab *Eustachio lib. de Renibus*. Parentem tuum, & te decepit *Kesulius*, impudenter in Collegio tuo Anatomico tui Discipuli *Riolo* conuittantur & insultant. Ad excusationem Præceptoris dicunt, *Dum secantur Renes, secantur etiam caruncule*, & eo modo quo illæ secantur, & secundo etiam, ineptæ hæc excusatio. *Page 118. Nugas profers dum agis de cribro benedicto Renum*. Nescio unde hæc nomen explicatus fueris; addis in hac postrema Editione, sed per carunculas tantum explicat, ut nos tenuissimis foraminibus peruias. Ad quid tu adijcis nouam explicationem? Si per carunculas perfluit serum, ergo sunt perforatæ.

In hoc articulo tuam imperitiam declaras. Quomodo ista operatio fieri debeat, disces ex *Riolo*, no, cap. de Renibus: & ab *Eustachio lib. de Renibus*. Parentem tuum, & te decepit *Kesulius*, impudenter in Collegio tuo Anatomico tui Discipuli *Riolo* conuittantur & insultant. Ad excusationem Præceptoris dicunt, *Dum secantur Renes, secantur etiam caruncule*, & eo modo quo illæ secantur, & secundo etiam, ineptæ hæc excusatio.

De Capsulis Atrabiliaris.

PAg. 120. Semper quamdiu viuet Bartholini-
 nus, pugnabit pro *Capsulis Atrabiliaris*
 tanquam pro aris & focus, quia sunt introductæ
 ab eius Parente, & Filius credit valde auctam, &
 locupletatam Anatomem istarum inuentione &
 accessione. *Fatetur in fœtu ipsos Renes fere adæ-
 quare, quia succo melancholico abundant, qui ibi
 retinetur.* Quod mirum, cur non fluit ad Vesi-
 cam per Renes; Si succus Ater & verè melan-
 cholicus in intestinis fœtus contineatur, qui di-
 citur *Meconium*, quod editi in lucem infantes
 excernunt; non potest in istis Vesiculis contine-
 ri. *In adultis ista Capsula magis arctantur, mi-
 noresque sunt, ergo inutiles.* Rationes, quas pro-
 fert, sunt ridiculæ, quia in adultis est proventus
 vberior melancholiæ atræ. *Sed respondet Bar-
 tholinus: paulatim excernitur ob robur Natura,*
*partim serum exsiccatur, & a Renibus adiun-
 ctis comprimuntur.* Ergo non faciliè bilis atræ
 expurgabitur, quia via non sunt libera, & ma-
 teria crassior. Miratur quomodo Rolanus no-
 luit videre istam cavitatem, quæ multa pisæ
 capiat compressa. Figura varia & inæqualis ma-
 nifestè demonstrat esse glandulam, quæ in fœtu
 vsum habet, in adulto amittit: nam ex te eius fi-
 gura modò est quadrata, modò oblonga, subin-
 de triangularis, rariùs orbicularis, quia raro
 eandem figuram seruat, vt ipse declarasti. **ACT**
 Multùm laborat in vsu probando istarum Ca-
 psularum, sed quæ excogitauit, sunt absurda, &

veteris ægri somnia, quibus recensendis, & examinandis nolo immorari, quia post multa verba, quæ duas paginas implent, concludit, *qui optimè coniecerit, optimus vates esto. V-
sus adhuc ignoratus est.* Mihi placent rationes *Higbomori*, improbantis istas Capsulas, hunc non potes recusare, quoniam appellasti *scriptorem accuratum in Anatomicis, libro de Venis La-
teis.*

1. Attra bilis humor est præter Naturam. 2. Nec in corpore bene disposito reperitur. 3. Neque pro eo conceptaculum præparauit Natura, quia Natura ad vsus contra Naturam non præparauit, neque destinauit partes, inquit *Bartholinus*. 4. Non possunt à Liene haurire, quia non recipiunt ab eo Venas, neque arterias. 5. Nec humor iste Attribiliarius potest ad emulgentes refluere, nisi transeat per Hepar. 6. Nec habent capacitatem proportionatam continendo humori Attribiliario in ijs, qui isto humore vexantur. 7. Quia non reperitur nisi in morboris corporibus. Vt *Veslingius*, Germanus faueret *Bartholino*, Dano, quem videbat auditorem assiduum & Discipulum, in gratiam Filij, & memoriam Parentis, contra suam mentem, istarum Capsularum mentionem fecit, easque depinxit, quales hic repræsentantur dissectæ, formâ rotundâ.

De Valvulis Vreterum.

PAg. 126. Valde se torquet in excusando errore, quem commisit, in *Valvulis duabus, quas constituit in extremitate Vreterum.* Si legisses

Vesalium, ipsum produxisses huius rei Author-
tem.

De Vesica.

Pag. 130. Non potest Vesica in viuis Canibus
pertundi, resectis omnibus Abdominis Mus-
culis, vt leuiter pertusa effundat vrinam, ad di-
stans, quia Vesica superiecta est intestinis, & pro-
xima dorso distat à sumine, ergo falsum est expe-
rimentum *Vallei*. Et si tenuiter pertundatur, ef-
fluat vrina riuulosè, vt sanguis è Vena, id non
probat Musculosam Vesicam.

Pag. 131. *Non sunt Lethalia Vesica vulnera,*
vt putas, quia ratione Membranæ carnosæ dum à
nostris Chirurgis Lithotomis lateraliter acutissi-
mo scalpello aperitur, ad emittendam vrinam
in ischuria, quando catheter non potest penetra-
re Vesicam, quam plures euadunt mortis pericu-
lum, si maturè fiat istæ operatio.

De Vasis Spermaticis.

Pag. 132. Quando Filius voluit addere aliud
de suo, sæpe hallucinatur: *intra Tunicam Ve-*
narum Spermaticarum arteriæ ita copulantur,
quasi vnum esset Vas, & *connectuntur Mem-*
brana à peritoneo enata. Ergo habent commu-
nem Tunicam, quæ capreolos connectit, & ob-
uoluit. *Adco sunt ista Vasa implicita, vt oculus*
accuratior discernere nequeat Venam ab arte-
ria, & tamen ab istis Capreolis redit sanguis ex
te, per Venas Spermaticas ad Cauam. *Hæc Va-*
sa sic intorta feruntur inter peritonæi duplicatu-

ram, & Musculum Cremasterem; Ergo habent Membranam à Peritonæo, priusquam ferantur per eius duplicitatem ad testes. Sed non possum probare *cum Musculo Cremastere*, nisi ipsum eximas, quia Peritonæi processui foris incumbit, & cum eo ad testes descendit.

Pag. 134. Ridiculus est iste vsus Venarum Spermaticarum, *sanguinem à testium nutritione, & seminis generatione superfluum reuehere ad emulgentem sinistram, & ad Venam Cauam*. Quomodo id fieri potest, cum antea dixeris ista Vasa adeo implicita esse, vt oculus accuratior nequeat discernere Venam ab arteria: falsò asseris, *Arterias Spermaticas maiores esse Venis Spermaticis*, cum obseruemus quotidie contrarium, Venæque Spermaticæ in suo progressu nutriunt Psoas Musculos, & productiones carnosas Peritonæi, ipsûmque Peritonæum versus testes. Deinde in mulieribus nullæ sunt Arteriæ Spermaticæ à trunco Aortæ prodeuntes, sed rami hypogastricæ arteriæ ascendunt ad Testes Muliebres; quod confirmauit *Harnæus, lib. de Generatione Animalium*.

De Testibus.

Pag. 135. In alijs Editionibus prætermiserat *Epididymidas*, quia ignorabat: quas à *Riolano* monitus in ista *Editione reformata* addidit.

Pag. 137. Notationem de erythroïde Tunica correxit, vt etiam Cremasteris translationem per processum Peritonæi.

Pag. 141. Consensus Cordis cum Testibus causas, in secunda Editione se ignorare faterur. *Riolanus* indicauit. At ille nunc causam repetit à *Venis dictis* (id est *Spermaticis*) ad Cor remeantibus, quia circulationem in Testibus defendimus. Nunc Venas Spermaticas ad Cor remeare asserit, quæ antea desinebant ad Cauam. Quàm futilis est ista ratiocinatio! applicari remedia cordialia Testibus, quemadmodum extremis manuum, ut vis cordialis & refrigerans ad Cor perueniat. An per Venas Spermaticas? An potius per truncum cruralem Cauræ ad inguina serum citius excurrit?

Pag. 141. Jam capite 21. plexum Vasorum Spermaticorum iuxta Testes, notauit vocari corpus varicosum ac pampiniforme, pyramidale: ac isto capite 23. Parastatis isthæc nomina attribuit, quin etiam Epididymidas appellat, cum tamen precedenti capite dixerit Epididymida separatum corpus esse, suprapositum Testi. Nescit istarum partium structuram & veram appellationem.

Existimat istas partes esse continuas, nempe Vasa præparantia, parastatæ, & Vasa deferentia, & pro vario tantum officio & situ, varia ijs imposita fuisse nomina. Vfus parastatæ est semen perficere & absoluere, vi à Testibus acceptæ; Acti parastatæ sunt Vasa varicosa pampiniformia, pyramidalia, præposita Testibus, quomodo possunt semen absoluere & perficere præparare concedo: Nam medium simpliciter dicuntur Vasa ejaculatoria, vel Vasa Spermatica deferentia, quia semen à Testibus, & corporibus

varicosis ad Vesículas seminarias deferunt. Ac capite de *Testibus*, scripsit vsum Testium esse calore & vi seminifica semen conficere, vt pluribus probat: Ergo Vasa illa varicosa non possunt semen perficere & absoluere, quia præcedunt Testes, atque id verum est ex priscorum & recentiorum doctrina, ex serie & situ partium.

De Prostatis, Vesiculis seminarijs.

PAg. 143. *Vasa deferentia super Vreteres deducuntur, & super recto intestino ad Vesicæ collæ utrimque dilatantur.* Imò longè distant ab vretibus, & si dilatantur super intestino, vt Vesículas seminarias constituent, hæ non possunt esse sitæ inter Vesicæ urinariæ & recti intestini ligamenta ad latera Vasorum deferentium, quia sunt dilatationes ipsorum Vasorum deferentium, desinentium ad istas Vesículas seminarias, sunt affixæ & adhærentes Membranz Peritonæi, quæ Peritonæum constituit cum Musculis & transuerso ligamento, ab vno Osse Ischij ad aliud exporrecto.

Reprehendit *Riolanum*, quod dixerit semen in istis locis contentum [qui sunt extra Cæuum Abdominis, velut antrum separatum] corruptum suis malignis vaporibus Viros non tam malè afficere, ac Mulieres. *Obijcit, Venæ sursum patent:* At semen in Vasis illis deferentibus, prostatis & vesiculis seminarijs continetur, quæ non sunt Venæ: semen muliebri est benignius Virili, quia est aquosum, nec tam facile putrescit, nisi fuerit extra tubam effusum in capacitatem Abdominis,

Abdominis, utrumque magnas turbas excitat, & suum virus momento & longissimè eiacularur, ut docuit *Riolanus*: sed omnia rectè scripta displicent *Bartholino*.

Pag. 144. *Pori dilatati prostatōn propria sedes sunt gonorrhæe*; Ergo semen in ijs continetur, quod inficiaris pag. 145. Attamen compressi prostatæ effundunt seminalem humorem, candidum, & crassum: nec in Testibus tantam seminis copiam inuenit *Vesalius*, quàm in prostaticis. *In capite de Pene*, quater insigniter errauerat, quod emendauit, ex correctione *Riolani*.

De Vasis Spermaticis Mulieris.

Pag. 154. lin. 24. Vbi incipit trifidus ramus. Sex istas lineas ex *Riolano* transcripsit, ac ut suum plagium regeret, subiunxit, *de quibus videantur Zerbus, Fallopius, Platerus, alijque, qui Riolano, mihiq; viam demonstrarunt*. Hanc iniuriam *Riolano* factam, cum insigni mendacio, declaravi in *Refutatione Libelli de Vasis Lymphaticis*.

De Testibus Fæmineis.

Pag. 155. Nescio quomodo fieri possit, ut *Testes fæminei ob caloris augmentum ab anno decimoquarto contrahantur, antea albo succo distenti*. Ergo sunt minores in adultis, quàm Virginibus, quod est falsum, quia in Virginibus puberibus sunt exsuccici ac ferme exsiccati, non au-

Animaduerſiones ſecundæ,
gentur & dilatantur, niſi æſtu, vel æſtro Vene-
ris intumeſcant.

De Tuba Vteri.

Pag. 560. *Caput 27. ſecundæ Editionis ſic ex-*
orditur. De Vaſis ſemen deferentibus nullus
adhuc author quidpiam veri publico ſcripto pro-
didit, vt patet ex ſequentibus. In tertia Editione
mutauit hunc ſuperbum articulum, & modetiùs
egit cum recentioribus Anatomicis; & quamuiſ
monitus, iſtud caput fermè totum ex *Riolano*
correxerit, non poteſt tamen temperare à ſuggil-
latione in rebus inutilibus, vt gloriàm detrahat
Riolano, quum tribuit *Zerbo*, inepto Anatomico
id, de quo numquam loquutus eſt.

Pag. 158. *Tuba Vteri occluſio, ex Fallopij ſen-*
tentia (quam pro ſua venditat, illo poſterior
Riolanus, de qua ipſe non gloriatur, ſed liberè
proſiteretur, ſe rectiùs deſcripſiſſe illam vteri Tu-
bam, quàm fecit Fallopius.)

Nihil poteſt inuenire in *Riolani* ſcriptis, quod
arrodat, niſi falſa ſingat, nec viſa *Riolano* aliæ
viæ, per quas ſemen virile potuerit intrare in tu-
bam, ad formandum fœtum, quàm anfractuſi
Vaſorum ductus. Ipſe reponit (ſed in vina ſe-
men maſculum ſpiritibus fœcundum facile illuc
trahi poterat, per dilatatos ductus. Verum eſt
quod ille ſcribit, ſed affingit *Riolano* id, de quo
numquam ſomniauit, vt per anfractuſos ductus
extra vterum locatos, ſemen virile deferatur ad
Tubam, quod eſt impoſſibile.

Pag. 163. Mihi eſt ignotus, & alijs Medicis

Mondellus Chirurgus Parisiensis. Fungis nomina hominum, qui numquam extiterunt.

Connexio Vteri falsa.

Non potest collum vteri Oſſi ſacro adnaſci, quia ſubiectum habet rectum inteſtinum. *Fundus vteri non annectitur, ſed liber eſt, quia moueri debuit.* At *pagina præcedenti* ſcripſiſti: In medio locatus eſt vterus ad nullum inclinans latus.

Pag. 164. Si ligamenta inferiora rotunda deſcendunt ad clitorida & femora, *quomodo matrice iſs mouetur & ſurſum trahitur, aut ſaltem firmetur, & roboretur in oneribus ferendis, expellendo factu.* Id repetit paulò poſt dum uſum iſtorum ligamentorum deſcribit.

Addit etiam impedire aſcenſum Vteri ad ſuperiora, quod verum eſt; ſed uſus iſte longè diſſimilis à præcedenti. Adiunxit ligamentum rotundum uſque ad genua deſcendit: Poſtea *in interni femoris membranam excurrit.* Hoc ridiculum, deſcendere ad genu, & ſupernè redire.

Vaſa Vteri.

Pag. 166. Si *Vaſa Vteri* tempore geſtationis adeo turgent ſanguine, vt emulgentium amplitudinem, vel *Caua aut Aorta* medium induant, quis non videt, & agnoſcit ſanguinem iſtum non redire per Venas ad Cor, ſed ibi remanere ad nutritionem fœtus; ergo ceſſat circulaſio ſanguinis in iſtis Venis, tempore geſtationis.

Cornua Vteri.

PAg. 172. *Nec Cornua Vteri tumefacta magis oberrant, quàm Vterus, ut suspicatur Riolanus, alligata sunt suis membranulis, & in abdomen semen effundere nequeunt, interclusis vijs.* Cornua Vteri sunt illæ Tubæ seminales Fallopij, quæ laxè adhærent ligamenti latis & laxis Vteri mobilibus: Possunt semen effundere, quia extremitates sunt dumtaxat occlusæ fimbrijs in se se concidentibus: Orgasmus seminis potest vias istas referare, sed nullam Bartholinus prætermisit occasionem pungendi & vellendi Riolanum: bene vel malè, nihil refert.

De Vtero.

PAg. 173. *Fundus Vteri supra os pubis situs est, ut ibi dilatari queat.* Ego contra dico situm esse supra os sacrum, & ascendere supra os pubis in gravidis, ut ibi dilatari queat.

Pag. 174. *Rarissimè Mulieribus Vterus bipartitus, sicut in brutis, credo tamen talem repperitum fuisse in ijs, quæ gestarunt fœtum extra capacitatem Vteri, in illis fuit Vterus bicornis, & semen ex cavitatem Vteri rephisse ad cornua reor.*

Pag. 175. *Ex membranis corrugatis hoc orificium, ut Vterus maxime constat, quæ explicata in immensum dilatari queunt.* Quasi verò Vterus sit plicis contextus, & similiter orificium interna Vteri. Quod est falsissimum: quomodo

hæc ista dilatio cum crassitie, exposui in *Antropographia*.

Pag. 183. *In medio fossæ apparent quatuor Caruncula statim post alias.* Nullæ sunt præcedentes, nec illas exposui. Clariùs situm exposuisses: vna est anterior, vel potiùs in ambitu foraminis meatus urinarij: secunda huic opposita est posterior, reponere, est inferior, duæ reliquæ sunt collaterales.

Pag. 187. Ortum ligamentorum clitoridis corripit, & plurima ex *Riolano* depromsit.

189. Reprehensus à *Riolano*, quod illi imponeret, deleuit Lineas istas: *Foramen inter has alas medium observauit Riolanus, alteram magnam rimæ partem in Virginibus æquare, quæ omnia erant falsissima.*

De Fœtu.

Pag. 192. Quæ proponit discrimina partium in Fœtu, ex *Riolano*, sunt deprompta *lib. 6. de Fœtu Humano, sub finem.*

Pag. 195. *Vnica placenta in ijs, qua gemellos, pluresve Fœtus gestant.* Distingue: gemelli eiusdem sexus, habent eandem placentam communem; qui diuersi sunt sexus, habent suam propriam.

Pag. 196. Dubito de ista obseruatione, quod in Vasis Vterinis motus sanguinis sit diuersus, seruando motus *circulationis Harueiane.*

Pag. 198. Pars sanguinis per arterias Ilicas regreditur ad placentam. Dicere debueras in Fœtu per Vmbilicales arterias enatas ab Iliacis.

De Mamma.

Pag. 210. In hoc capite duos notabiles errores correxit monitus à *Riolano*. Dein monitus fuerat vt emédaret errorem quem adscribit *Hollerio* duplicem papillam in Vtero Mammæ lac reddere: retinuit Vterum pro Mamma.

Pag. 211. *Pericardium Cordis figuram amulat, & ferè magnitudinem.* Imò superat amplitudinem Cordis.

Pag. 212. Quærit an chylus feratur ad Mammæ, ad generationem lactis, & quomodo. Existimat per tubulos chylidochos *Pecqueti*: At illi reperiuntur in Viris, vt in Mulieribus. Dum se torqueret *Guiffartus* in perquirendis vijs, omisit Venas Mammarias, internam & externam ad deducendum hunc chylum ad Mammæ. Dumtaxat mentionem facit Thoracicarum Venarum:

De Diaphragmate.

Pag. 217. Falsum est pulmonem in peripneumonia læsum non inferre delirium: id notauit *Hippocrates*, & quotidie obseruamus.

Pag. 218. Debueras nominare Authorem qui vocauit Diaphragma *Cinctum*, & explicare quomodo duplex Diaphragma existat. Quæcumque ab alijs dicuntur an vera vel falsa, non expendit.

Pag. 220. *Ad cordis ictus sustinendos pars Nervosa Diaphragmatis fortis esse non debuit, vt suspicatur Riolanus, quia mucro cordis in pulsu hoc non alliditur, nam ferit pectus Cor, cum*

in systole erigitur. Declaravi satis dilucidè quomodo fieret Cordis motus, in mea *Anthropographia*, & lib. de circulatione sanguinis. Fateor Cor ferire pectus in sua systole, sed basi sua cum eminente Aorta, quæ medium Cordibasis in sua occupat. Duos insignes errores correxit in *Diaphragmate*, monitus à *Riolano*.

Pag. 221. Nec ineptè *Galenus* risum sardonium tribuit Musculo lato quadrato, quia ad labra peruenit, totamque faciem obuoluit usque ad auriculas, frontem, & tu id ignoras. Non possunt Nervi Diaphragmatis, qui oriuntur inter quartam & quintam vertebram colli Nervulos supernè recurrentes ad faciem transmittere. In castratione risus est convulsivus, similis rictui canino, & dependet à Neruo sextæ coniugationis, qui perreptans totum Peritonæum, usque ad imum hypogastrium, traducitur per processum Peritonæi ad testiculos, quem aliquoties observavi, ut notavit *Vesalius*.

Ead. pag. Foramina patentia Diaphragmatis admittunt ex inferioribus transitum Vaporum crassiorum, cum sanguine, eruc transire possunt per substantiam carneam Diaphragmatis, ac per illa foramina quæ sunt strictè occlusa.

Pag. 222. Male explicat motus Diaphragmatis. In inspiratione tenditur Diaphragma, in expiratione remittitur, id ex dissectionibus vivis didicit. Intestina ascendant in inspiratione, descendunt in expiratione; in inspiratione dilatur Thorax, in expiratione constringitur, quando fuligines expelluntur; & pulmones detumescunt, unde ibi elevatur Diaphragma, hinc de-

primitur. Diaphragmatis vera actio est sui corporis tensio, quæ fit per contractionem; dum abbreviatur, & ad rectam lineam accedit, ex incuruo fit rectum, adducitque deorsum nothas costas, vnam aut alteram veram costam; tumque descendit. Relaxatio Diaphragmatis, est quies, dum sursum ascendit, reuulsum à Mediastino, quod fuerat infernè retractum, & extensum, in tensione Diaphragmatis. In ista Tensione dilatatur Thorax, quia longior. & amplior redditur infernè, tumque compelluntur deorsum intestina. In relaxatione, constringitur Thorax ascensu Diaphragmatis, tumque ascendunt intestina. Tensio illa fit in inspiratione pulmonibus amplificatis; Relaxatio in expiratione detumescens, quando per vulnera Diaphragmatis intestina subeunt Thoracem, id accidit in dilatatione Diaphragmatis descendente, tumque intestina quæ sunt in perpetuo motu, per foramen ingrediuntur cavitatem Thoracis, quod mihi non semel obseruatum; denique vt verbo absoluam motiones Diaphragmatis in libera, facili & naturali Respiratione, sunt quasi fluxu & refluxu, seu ascensu & descensu leui huius partis, cum leui tensione, in inspiratione naturali. In coacta mediocri istæ motiones à me commemoratæ sunt & eduntur.

De Mediastino.

Pag. 225. *De Mediastini cavitare, quam ipse negat, Riolanus ei obijcit ipsum admittere Mediastini cavitatem, in qua humores colligun-*

eur, & putrescunt, & perforato sterno, sine noxa educuntur. Atque in hac duplicatura, si vulnus antèrius inflitum penetrèt, satis tutum est, quod *Anatomes imperitus lethale pronunciatet*. Ita exposuit *Bartholinus*, ut satisfiat *Riolano* ei contrario. Hæc intelligenda sunt, nam maiorem in quo Cor perpetuò mobile est situm, nemo sanus negauerit. Subiungit, in hac cauitate maiore, siue in hac duplicitate, si vulnus antèrius inflitum penetrèt, addidit (leuiter illaso corde subsidente) satis tutum est. Nunc vult vulnus esse leue, ut Cor subsidat & remoueat se ab ictu. Quales sunt istæ nugæ, ut regat suam ignorantiam. Ut agnoscas istam cauitatem accurate descriptam lege *Vesalium capite de Mediastino*: Istum Authorem pro iudice non potes recusare.

De Thymo.

PAg. 228. Noluit agnoscere suum errorem in originatione glândulæ Thymi, quam obstinatè defendit in suo Collegio *Anatomico*: si noluerit cedere rationi, legat *Anatomiã Salomonis Alberti, 2. Editionis. Negat ebullire sanguinem in ira, & efferuescentia sanguinis in hoc loco*: cum tamen sit ibi diuisio trunci Caur, in subclauias, & exortus iugularium, ceruicalium anteriorum, simulque Aortæ ascendentis distributio.

Nullus est in vniuerso corpore locus, ad quem sanguis maiore copiâ confluat, ac proinde feruor ibi adesse potest. Atque ut sanguis maiore copia effundatur in iugulatis animalibus, porcis, bobus, lanij supra sternum cultrum profundè adi-

gunt : hoc loco aperto vniuersi corporis sanguinem momento exhauriunt, è Capite, Thorace, & Ventre inferiore. Addunt Discipuli : *dixit Riolanus, Gallie dici Thymum*, Fagouë, ἀπὸ τοῦ φα-
 λιν, *alias Fressure d'un Veau, quibus præ alijs arridere solet.* Sarcasmus ridiculus, & dignus Bartholino, qui vitulo similis est.

De Pericardio.

Pag. 219. *In secunda Editione scripserat pericardium centro Diaphragmatis adherere in homine, distare in canibus & simijs, non in boue* deleuit inepte quod est verissimum *de boue*, quia scriptum à Riolano.

Pag. 231. Ridiculus es, dum obstinatè contendis *hic & alibi Edito libro*, quem non vidi, nec legi, *ex latere Christi perfosso effluxisse quidem aquam & sanguinem; sed istam aquam conclusam fuisse in cavitate Thoracis, & inde manasse, non autem ex pericardio.* Hæc aqua ex te collecta erat in cavitate Thoracis; at illa duplex Mediastino separata, & naturaliter gravitate sua descendit aqua, incumbitque Diaphragmatis lateribus, versus nothas costas. Ideoque quando latus *Saluatoris nostri* lanceâ perforatum fuit, non potuit effluere, nisi lateraliter versus imas costas latus apertum fuerit, vt nos solemus in Paracentesi Thoracis; An in vtraque cavitate, vel alterutra containeretur aqua, nescis, & quâ quantitate; nam nisi in dextra cavitate ad sesquilibrium, aut libras duas contineatur aqua, perforato latere in veris costis, vt factum fuit in *Sal-*

nature nostro, pernego in corpore recto, quale erat *Corpus Christi* cruci appensum, aquam effluere posse, in cavitare collectum, quia sanum erat Christi corpus, nec hydrope pulmonum laborabat.

Propterea satius est credere miraculosum fuisse istud effluuium aquæ & sanguinis è Christi latere, quàm ineptè philosophari, vt tu fecisti, contra doctrinam Patrum Priscorum Ecclesiæ verè Christianæ.

De Corde.

Pag. 233. *Cor morbo pati certum est. Sed quia longius à remedijs distat, perferre aequè non posse*: Imò, per circulationem sanguinis remedia citò & sæpius eò peruenire possunt. Sed ibi remanere & Cor quiescere nequit.

Pag. 233. A pulmonibus vndique cingitur. Imò non potest cingi, nisi lateraliter propter adhesionem, quam habet cum centro nerueo Diaphragmatis, & sterno, ratione Pericardij, & Mediastini cavitatis.

Pag. ead. Motus Cordis magis in sinistro latere per sentitur, quia in sinistro eius *Ventriculi spiritus vitalis continetur*: quia mucro Cordis sinistram spectat, sub laua papilla, vt Diaphragmati cedat. Quomodo cedere potest Diaphragmati, cum sit reuulsum, & quasi affixum ad Diaphragmatis centrum?

Pag. 236. Reprehendit Riolanum, quod dixerit *Coronariam Venam adipi reparando dicatam esse, per nutritionem*, quia *adeps à vaporibus*

Cordis, sine venis potest generari. Attamen statuis Venam Coronariam reducere sanguinem ex nutritione superfluum in Venam Cavam. Quis vnquam credidit ex vaporibus adipem generari, multo minus in corde?

Pag. 239. In plurimis observatum fuit Cor pilis refertū. Tale Cor habuit *Hermogenes Rhetor*, cuius ingenium præcox ipsum ad dementiam redegit. Cor eius erat stupendæ magnitudinis, *teste Celio Rhodigino*. Præterea, in *Leonida*, ex *Plutarcho*, in parallelis, & in *Lysandro Lacedæmonio*: & in *Cane Alexandri Magni*, Cor similiter hirsutum deprehensum fuit. Nonnulli Recentiores in quibusdam latronibus insignibus testantur se hoc vidisse. *Amatus Lusitanus*, in *suis Centurijs Medicis*: & *Marcus Antonius Muretus*, lib. 12. *Variarum lectionum*, cap. 10. narrat cum Venerijs esset, sumptum esse capitis supplicium denobili quodam latrone, qui cum à carnifice dissecaretur, corde admodum piloso repertus est. Addit, roboris & astutiæ esse id argumentum.

Pilus iste supra Cordis superficiem pullulat contra naturam, estque morbus organicus non innoxius, quia potest incommodare actionibus Cordis, molem eius amplificando, atque libertatem motus impediendo intra Pericardium.

Pilus iste Cordis procreatur, vel ex serosi humoris in Pericardio contenti crassamento Cordi adhærente, vel ex calidi Cordis fuliginosis excrementis condensatis & agglutinatis Cordi. Vtroque modo Cor isto ambitu & amictu piloso circumdatum, sanum esse non potest.

Memini me legisse apud *Hieronymum Mon-
ezum*, in *Therapia infantium*, ijs acerbissimos
dolores in dorso excitari interdum, quibus diu
cruciantur cum eiaculatu perpetuo, tandèmq̃
conuulsionibus Epilepticis intereūt, dum Medici
curam adhibent ad sedandos istos cruciatus; si ni-
hil proficiant remedia Venti adhibita, ad frictio-
nes & forus dorsi deueniendum putat, vt Pili sub-
cutanei erumpant, quibus euulsis, dolor euanescit.

Dubito an isti Pili sint indices aliorum in
Corde enatorum, vel à Corde materia istorum
pilorum in dorsum transmissa fuerit. Eleganter
Rhod. ginus, lib. 4. *Lectiōnum Antiquarum*,
cap. 16. scribit. Periti naturalium risu id exci-
piunt, fabulosum opinati in Corde pilos enasci;
cū ego plusquam centena cadauera suspensorum
ficariorum audacissimorum dissecuerim, nus-
quam tale Cor hirsutum à me deprehensum
fuit, nec ab alijs visum fuisse memini, atque in
calidissimo Corde pilos fruticare vix credide-
rim, quia calidissima & aridissima tellus sterilis
est, nec alias herbas producit.

Pag. 240. *Cor potius pro inuamine auriculis
adiungi, vt viribus pollens maioribus auricula-
rum defectum suppleat.* Atque hic vsus secunda-
rius Cordis à te designatus, qui ridiculus est, quia
numquam defecisse auriculas visum fuit.

Pag. 243. *Systole motus proprius Cordis, &
naturalis, diastole accidentarius est.* Sed nulla po-
test esse systole Cordis nisi præcesserit diastole, per
quam recipitur sanguis, per sui dilatationem, er-
go diastole est æquè proprius motus Cordis, at-
que systole.

Pag. 246. *Abscisso mucrone vini Cordis, vel per medium dissecto Corde, in contractionibus singulis profluit sanguis donec Cor sanum, quod sæpe vidisti. Quid hoc significat? potest ne sanum esse Cor per medium dissectum?*

Pag. 249. Reprehendit *Riolanum*, quod dixerit basim Cordis reuelli versus mucronem. Negat ille & obijcit, quod *Riolanus* scripserit *Basin fortinexu Vasis adnatam, ineptam esse, ut ad conum reducatur*. Id nunquam asseruit *Riolanus*, basis enim mobilis est, propter molli-
tiem & auriculas, quæ reuelli debent, ut euo-
mant suum sanguinem; atque cum truncus cavæ sit patentissimus & valdè laxus iuxta Cor, facile potest reuelli.

Pag. 250. *Anterior Cordis facies versus sternum attollitur præcipuè circa basim, nam pectus basis ferit, ubi pulsus sentitur, quia pars illa sub-
blata est sternoque vicinior, maxime autem in sinistro latere pectori sentitur pulsus, quia ibidem Aortæ orificium*. Atque hæc est *Riolani* opinio, contra omnes Anatomicos, quam pro tua produxisti. Contrarium scripsisti, pag. 220. cum agis de centro Diaphragmatis, quod Cor mucrone suo non tangit.

Pag. 251. *A sanguine continuo mouetur Cor instar rotæ molendinariae, perpetuo insultu aquarum agitata, quo intercepto cessat*. Istam comparisonem desumpxisti ex *Riolano*, qui primus dixit, hanc esse veram causam motus continui in Corde per circulationem sanguinis assiduam.

Pag. 264. Cur ossicula in sinistro Cordis Ventriculo reperiantur, rationes profert ineptissi-

mas: vitetur hoc defectu Natura ad tardio-
 rem motum sanguinis incitandum & accelerandū, sicut
 aqua iniecto ligno facilius labuntur, vel ne sanguis
 totus grūmescat, sicut muliercula & laniones ba-
 cillo agitant sanguinem, ne in grumos concre-
 scat. At os Cordis est immobile, firmiter infixum, nec
 aliud est quàm radix Aortæ indurata in senibus.

Pag. 267. Mihi valdè placet demonstratio
 Bartholini de septo Cordis peruo. Quamvis
 contrarium scripserit Vesalius, diuersis in locis,
 & ab eo istam opinionem deprompserat Colum-
 bus, eius Auditor & Discipulus.

Pag. 268. Reuēcentes arteriæ Aorta & Ve-
 na arteriosa, valvulis gaudent Sigmoidēis seu Mi-
 tralibus. Attramen, pag. 271. Arteriæ Veno-
 sæ tribuis duas valvulas quæ innētæ mitram E-
 piscopalem referunt. Incogitanter ista scripsisti.

Pag. 266. Prudenter mones ex Celso, nihil
 stultius, quàm quale quidque viuo Homine est,
 tale existimare esse moriente, imò mortuo. Id
 obijcio aduersus tuam supputationem de circu-
 lato sanguine per Cordis Ventriculos, & de tua
 Anatomia viuentium animalium, nimis curio-
 sam: & quęcumque dixisti de motu Cordis in ani-
 malibus viuentibus, ex aliorum relatione, &
 tua obseruatione, falsa esse credo.

Pag. 274. Non intelligo quid velis, cū agis
 de vsu vnionis Vasorum Cordis in Fœtu. Cor in
 Fœtu etiam imperfecto post tertium mensem mo-
 uetur, vt ouæ testantur & embryones; Credo te
 intelligere tertium diem, pro tertio mense,
 nam oua post tertium diem micare certum est,
 ex Aristotele, & aliorum obseruatione.

Dubitationes Vesalij de Corde.

Multa proponit *Bartholinus* in Historia Cordis, quæ credit esse noua, præcedentibus Anatomicis indicta & ignorata; vt igitur illi hanc credulitatem adimam, decerpſi ex *Vesalio*, ei incognita, pag. 746.

Ipſe *Vesalius* dubitat de transſu sanguinis per medium ſeptum Cordis, ab eo deprompſit ſuam doctrinam *Columbus*, eius *Discipulus*.

Venæ habent vbique comites arterias, atque Venæ communicant inter ſe, & inter arterias, quod variis in locis demonſtrauit. Dubitat an ſolius natiui caloris gratiâ tantæ arteriæ Ventriculo, Intestiſ, Lienique inſertæ fuerint; quia credit etiam Arterias deferre chylum ad Hepar & Lienem.

Membranulas intra Venas conſtituit, quæ impetum fluentis sanguinis impediunt variis in locis: intelligit Valuulas.

Mutuus eſt fluxus & refluxus sanguinis per Venas & Arterias. Nonne ſubolefecit iſtam circulationem sanguinis adeo celebratam?

Valuulæ Cordis non ſunt adeo occluſæ, vt impediunt reſreſſum materierum.

Aures Corde viuo, per tranſuerſum diſſectio, & Cordis motu proruſ quieſcente, adhuc mouentur & palpitant.

In Fœtibus & nuper natis tam grandes occurrunt, vt ſint adultis æquales.

Dextro Cordis Ventriculo aperto, Cor nihilominus

hilominus mouetur, aperto sinistro Cor cessat, remanente motu auricularum.

Exsecto Corde animal adhuc viuit, & ligatis Vasis Cordis, ac exempto Corde canes & feles cucurrisse vidit *Vesalius*.

Situbulum intra asperam arteriam intrudas, & insufflaueris, pulmones inflantur, Cor immobile resurgit, & motus suos pulchrè exercet. *Hæc administratio* (inquit ille) *huiusmodi est, qua optimè pulsum naturam, Medicinæ candidatis proponere soleo.*

Dubitat de actione Lienis, nec audet quid sentiat pronuntiare, ratione substantiæ, quam aliter describit cōtra doctrinam Anatomicorum.

Crystallinum humorem non putat esse præcipuam oculi partem, & ab eo videndi facultatem dependere.

De Neruis Pulmonum.

PAg. 282. *Riolanus* dixerat à Stomachicorum Neruorum implexu sub Pulmonibus Neruos deferri ad Pulmones. *In secunda Editione* reprehendit *Riolanum*. Istam reprehensionem deleuit, & addidit, *se vidisse ex sexto pari plures intus disseminatos*: Nonne stomachici sunt portiones sexti paris Neruorum? Altera portio intra Thoracem constituit Neruos recurrentes, quos debebat nominare, vel stomachicos, cū sint ambo portiones sexti paris iuxta clauiculam bifidi.

De Larynge.

Pag. 295. Vera est Riolani exprobratio, quia tu monitus, Musculorum origines & insertiones correxisti, & quædam ad excusationem addidisti. Nolo in istis correctionibus designandis immorari: curiosus Lector, qui *secundam & tertiam Editionem* habuerit, id annotabit, ex vtriusque comparatione.

Pag. 296. *Cricoidis instar annuli Turcici totam Laryngem ambit.* Imò est intrusa Tyroidi cartilagini. Addis, *est basis reliquarum cartilaginum, quare & immobilis*, quod verum est.

At pag. 294. Ut euitaret reprehensionem Musculi, quem imperitè vocat, Tyrocricoideum, quia non inseritur in Cricoidem, addit, trahit annularem ad cartilagineam scutiformem leuiter, quia fermè immobilis; Ergo leuiter mouetur.

Ridiculæ Vesiculæ.

Pag. 297. Noluit corrigere de Vesiculis, quæ adstant amygdalis, in quibus simiæ castaneas nuces recondunt, & Gallicè vocantur *des Bouges*. Riolanus notauit, quid in homine locum teneat istarum Vesicularum, in *Antropographia*, cum nullæ sint Vesiculæ.

Musculi Oesophagi.

Pag. 300. Musculos Oesophagi ex Riolano correxit, & appellationes retinuit, quas tri-

buit Spigelio, & Veslingio. Attamen in quarto Musculo inuerecundè retinuit hæc verba : *Oritur communiter à mento, sed iuxta recentiores, à capitis superioris infimo loco : nec pudet gloriari, se descripsisse Musculos œsophagi, qui ab alijs sicco pede prateruntur.* Cùm igitur tacitè agnosceret istum Cephalopharyngeum rectiùs descripsisse quàm antea, duas lineas deleuit in hac Editione. *Hic Musculus est, in cuius fabrica omnes errant, vsum rerum aut ignorant, aut masticationi tribuunt, & lingua motioni.*

De Pilis.

Pag. 303. Mihi valde suspecta est Historia *Ambrosij Parai*, de incremento Pilorum per viginti quatuor annos, post tonsuram diuersis temporibus factam; Nam rescui ab antiquis Medicis, qui familiariter hominis ingenium nouerant, sæpius Medicis & Chirurgis imposuisse: Non est verisimile in homine mortuo Pilos crescere & pullulare, defectu caloris, & materiæ conuenientis.

Pag. 304. Dum explicat, cur potius homines caluescant in sincipite, rectè causam assignauit. Voluit emendare secundam Editionem, & aliquid immutare, & turbauit sensum: nam pinguedo & muscoli sunt in occipitio, in temporibus desunt. Vide si aliquis sensus extat in tuis verbis, *nam aut pinguedo sicut in occipitio & temporibus, ideo ibi cute quasi restacea redditâ, capilli decidunt.* Nolo sigillatim annotare, quæ ex *Riolano* deprompisti, mihi sufficit monuisse.

De Cerebro.

PAg. 308. Productionem pericranij à dura Meninge ex *Riolano* mutuatus es, suppresso nomine.

Pag. 309. *Cerebri motus, qui constat diastole & systole ex te*, me iudice, pertinet ad duram Meningem, quæ tota conspersa est arterijs à carotidibus ad verticem ascendentibus, ut suum sanguinem effundant in sinus, ruptâ vel discissâ hac Membranâ; Verus motus Cerebri, fit per eleuationem & depressionem totius substantiæ, ad excipiendos spiritus intra Ventriculos, & compellendos in spinalem medullam. Propterea dura meninx futuris affixa est, & intra Cerebrum in duas partes diuisum descendit, vsque ad corpus callosum, ut Cerebrum suspendat & sustineat.

In magna capitis contusione percussio fortiter capite, istæ cōnexiones laxari vel dissolui possunt, tum Cerebri moles non potest postea attolli, quod diligenter notandum in percussionibus capitis. Repetit istum motum Cerebri, pag. 321. & 323. Sustinuit in Cerebro contineri spiritus animales pro sensu, in spinali medulla, alios pro motu. Quod est prorsus falsum. Vnus idemque spiritus in istis locis continetur deriuatus à Cerebro.

Pag. 326. *Ventriculus quartus ab eo statuitur, ut sit locus generationis, & elaborationis animalium spirituum; in eo enim loco est situs, ut vndique circa se in omnes Nervos spiritum animale effundere possit.* Id repetit paginâ sequenti. Sed

non admitto superfluum animale spiritum conseruari & retineri in toto Cerebro tanquam promptuario, debet ab eo loco reflueret. Fateor equidem spiritum animale diffusum esse per totum Cerebrum non tanquam in promptuario, quod est in Ventriculis anterioribus Cerebri, & aliis cavitatibus superioribus intra sinus duræ Meningis, quia Cerebri substantia mollis & cerea non est permeabilis, & transpirabilis.

Pag. 329. *Rete mirabile abesse memini.* Hoc impossibile: nam totius Cerebri structura peruerteretur; Ex ipso *Bartholino* istius rei usus est, ut fiat prima præparatio pro generatione animalis spiritus.

Pag. ead. *Rete mirabile ad basim Cerebri eandem collocat Riolanus*, nempe propaginem choroidæ plexus, qui anteriores Ventriculos perperat. Impositura. Scripsi plexum choroidem descendere ad basim Cerebri, sed numquam esse rete mirabile dixi.

Pag. ead. Glandulam pituitariam unicam describit, & pagina sequenti, glandulas duas constituit, quod inuentum est *Riolani*, cum quatuor canaliculis choanæ.

Pag. 337. Laudo refutationem *Cartesij* & aliorum, qui constituunt nidulum anime in Conario: Addo Conarium esse amplius & maius in pueris, & in brutis, quæ non ratiocinantur. Ergo nouitas hæc prorsus reiicienda.

Pag. 339. Ista inflatio carotidum in collo, fieri potest commodè in ijs, qui non fuere laqueo strangulati; nam Vasa in parte superiore colli iuxta caput, sunt plerumque abrupta, & summa

52 *Animadversiones secundæ,*
dexteritate opus est in rescindenda calua, ne dura
meninx rescindatur. Id sæpius exequutus sum, vt
demonstrarem distantiam duræ meningis à Ce-
rebro.

Pag. ead. *Nec absrefuerit, quoties noua secan-
di datur occasio, toties in aliqua parte sectionem
immutare, sic enim fiet vt semper aliquid offera-
tur, quod prius inobseruatum, aut neglectum, aut
non satis distinctè fuerit animaduersum.* In ad-
ministracione Anatomica Cerebri, non potest vna
pars secari, intactâ alterâ, propterea ambæ debent
administrari, tuâque admonitio est inutilis.

De Oculo.

Pag. 340. Oculi siti sunt in antris osseis *Pe-
riostio* succinctis. Falsum est, interim nota-
bis & antrum Oculi, siue orbitam interiorem, &
palati Ossa, & cauitates aurium, & internam
caluariæ superficiem carere Periostio.

Pag. 342. Quæ reprehendit de orbiculari Mus-
culo palpebrarum *Spigelius*, vel potius *Bucce-
rius*, hausit ex *Riolano*. Atque sustineo *Spigeliij*
& meam opinionem verissimam, inuito *Bartho-
lino*. Tu non es adeo oculatissimus, & expertissi-
mus, vt tibi credatur, Non potes recusare *Vesa-
lium*, qui duos constituit ortu & progressu & a-
ctione differentes, *cap. 9. lib. 2* Ille docet quomo-
do sit intelligenda palpebra retorta, apud *Hippo-
cratem, libris Prasagiorum*, cuius Oraculi gra-
tiâ non oscitanter palpebrarum Musculos à stu-
diosis obseruari vult.

Pag. 343. *Musculus attollens palpebram supe-*

riorem circa Nervum opticum exortus, & tendine in palpebra extrema desinit. Debebas aliter explicare. Oritur à parte profunda orbitæ iuxta foramen opticum osseum, & Musculo attolenti Oculum supertensus desinit in extrema palpebræ. Tu numquam istum Musculum dissecurasti, nec vidisti in suo situ.

Pag. 344. *Musculi Oculorum humanorum sex sunt, siti omnes intra calvaria cavitatem, Nervum opticum comitantes.* Scio orbitam esse calvaria cavitatem externam. Debebas dicere enasci à profunda parte orbitæ. Addis, *horum tendines omnes simul ad corneam iuncti sub adnata constituunt tunicam innominatam.* At obliquus minor est externus & obliquè situs, nec eò pertingit. Neque tendo Trochlearis Musculi siue obliqui maioris non comitantur Nervum Opticum, sed tantùm quatuor recti perveniunt ad corneam. Postea in enumeratione rectè ipsos describis, semper tamen tibi contrarius.

Pag. 345. In fistula lacrymali curanda per vstionem, Chirurghi longè recedunt ab ista cartilagine annulari, quæ est infra glandulam lacrymalem, propterea inutilis tua admonitio, cum numquam videris istam operationem.

Pag. 347. Pupillæ circuitum non esse separabilem Plempius existimavit, quem sequutus est Bartholinus. Sed plerasque rationes, quas profert Rolanus, non est assequutus. Nam cuspidæ scalpelli ambitus Vucæ tractus, orbiculatim diuellitur, sine laceratione, in bouis oculo ebullito separatus cernitur. Præterea fibras habet peculiare, & motum.

Pag. 350. Ineptè addis vitream tunicam, quæ vitreum humorem vestit, ne diffuset, & à crystallino separat: eadem præstat Retina, siue amphiblistroides, idcòque non est opus tuâ vitreâ tunicâ imaginariâ.

Omisisti in Oculo spiritum Visuum insitum, qualis est in aure, & iste spiritus implet format-que cum humoribus rotunditatem Oculi, in Medicina magnæ considerationis.

De Canali à Concha ad Palati latera.

Pag. 356. *Ductus exiguus cartilagineus ab oris Cœcha, iuxta latera apophyseos pterygoidea ad Palatum abiens valuulâ donatus est, quam tamen negat reperiri Riolanus, veteranus in re Anatomica doctor.* Ironicòs ista dixit, sed merito meo de ista parte Medicinæ possum gloriari, ringente, & invidente Bartholino, qui numquam vidit & ineptè descripsit istum canale, cùm apophysis pterygoidea sit in basi Cerebri extra Concham, quomodo potest esse. ille ductus in Concha iuxta latera istius apophysis? Quo fine ista valuula non explicat, nam iste meatus semper patere debet, & per eum portio Nervi auditorij traducitur.

Ex te Nicotianæ fumum ore haustum quidam reddunt per aures, oscitando, interdum aer affatim haustus fertur ad Concham, & susurros parit per aliquot horas, donec discussus fuerit. Per masticatoria depletur auris, surdi ore aperto audiunt.

Nasi Musculi.

Pag. 358. Nasi Musculos cum Casserio multiplicas inutiliter : vis videri peritus Anatomicus in istis minutiis, cum tamen in grandioribus Musculis appareas valdè imperitus.

De Lato Musculo Colli.

Pag. 361. *Latus ille Musculus sub colli cute iacens, quem veteres à cute non distinxerunt.* Nunquam legisti Galeni librum de *Dissectione Musculorum*, nam ipsum peculiari capite describit, initio libri. Et hic primus, ex Galeno, in spasmo Cynico conuellitur : extendi per faciem notat. Attamen pag. 211. linea 2. ad labia non peruenire scribit.

Pag. 362. Serui apud Persas pellibus vinciebantur ne spuerent, aut loquerentur, teste Marcellino : debebas exponere, quomodo pellibus vinciebantur, an in ventre, vel in ore.

Labiorum Musculi.

Pag. 361. 362. 363. *Labiorum Musculos imperite describis, ac imprimis illos qui sunt buccis & labijs communes. Quadratus extenditur supra faciem: si ita est, nulli alij Musculi sunt perquirendi, sed Musculus iste prout variis partibus adhæret, mouebit Nasum, labia: sed peritiores Anatomici inuenere Musculos separatos, labijs destinatos, qui non sunt portiones Musculi la-*

tissimi, quia mento affigitur, & lateraliter versus aures protenditur, propterea remouendus à Musculis labiorum quadratus, sed admittendus buccinator; alius in centro huius obseruatus non reperitur, commentum est Casserij.

Male describis Musculos labiorum proprios, quia duos assignas labro superiori atollendo, nullum deprimendo. Inferius labrum vnum par mouet paruum, quum tamen duplex adesse debeat, ut sursum erigatur, deorsum deprimatur; secundum par labiorum quod vocas commune, non potest istas actiones obire.

Pag. 363. Musculos maxillæ inferioris, more *Spigelij & Veslingij*, ex *Riolano* transcribis, mutatis quibusdam verbis ad tegendum plagiū.

De Gargareone.

Pag. 368. *Ligamenta duo lata utrimque Gargareonem connectentia* describit *Riolanus*, qui legi meretur. Hoc in loco dumtaxat *Riolanum* lectione dignum iudicasti, & ligamenta illa homo habet pro vesiculis simiarum, quas tribuisti supra homini.

De Osse Hyoide.

Pag. 369. *Os Hyoides mobile est obscure, ne ut putas Vallens, perpetuò gula incumberet, & ita ciborum impediret deglutitionem.* Imò Laryngis & Pharyngis ascensu & descensu mouetur in deglutitione: Nam linguae basis est, & alis Thyroidis cartilaginis adnectitur.

De Lingua.

Pag. 370. *Franulum in plurimis recens natis adeo totam Linguam alligat, vt diuelli obstricticum vngue (quod tamen perniciosum, nec admittendum) aut Chirurgi scalpello soleat, ne suctioni & futurae loquela impedimento sit, & vt liberè volui ac moueri queat. Caterum imperite omnibus indifferenter infantibus intersecant, quum ex mille, quibus remansit, vix vnus balbutiat. Fallax est tua experientia, & tuum consilium improuidum, satius est prolongatum istud franulum mature rescindere quam relinquere. Nam successu temporis, septimo vel octauo anno adeo crassescit & obfirmatur carni linguæ intrusum, vt postea difficile separetur, remanente balbutie. Quod tamen cum moderatione fieri debet, nisi enim id esset ligamentum, lingua nimium aliquando retrorsum in se colligeretur, nec facile exerta intro traheretur, neque sedem obtineret stabilem & tutam, vt quæ vndique esset soluta, ex Vesalio.*

Pag. 371. Linguam negat esse Musculum quia fibras non habet: eleganter prome respondebit *Vesalius*, conflatur lingua ex duobus muscularis corporibus, quæ id rarum atque peculiare obtinent, quum ceteri corporis Musculi vnicum fibrarum genus, aut rectum, aut transuersum, aut obliquum dumtaxat obtineant. Hæc tamen corpora obliquas, transuersas rectasque fibras simul adepta mihi videntur, quæ inuicem adeo coeunt commiscenturque, vt in his fibrarum

aliquod genus sectione assequi prope modum sit impossibile ; imò Musculosa hæc corpora , quidpiam non ab simile substantiæ Cordis, in ea fibrarum diuersarum commixtione adipiscuntur. Potesne recusare *Vesalij* iudicium?

• *Cur Manus dextra agilior.*

PAg. 376. *Quærit cur manus dextra agilior, & ad motum promptior? Istas causas assignat, quia in dextro latere homini est Vena sine pari, quæ fortè in ambidextris gemina est. Vel quia truncus arteriæ subclavius dexter, est amplior quam sinister, (diligenter considerantibus contra Riolanum, quamquam non adeo magna sit differentia, necesse debuerat.) Non potest abstinere à reprehensione Riolani, quem tamen hic excusat, erroris sui confessione.*

De Musculis Scapulae.

PAg. 382. Quæ scripserat de Musculo coracoideo correxit, monitus à *Riolano*, & melius restituit.

Pag. 383. *Lenatoris usus est, Scapulam antrosum trahere & attollere.* Reprehendit *Riolanus*, quod non potest antrosum trahere, quia directè trahit: adde quod interiecta clauicula impedit motum Scapulæ in anteriora. Idcirco addidit *attollere Scapulam cum brachio, monitus à Riolo.* Sed hoc inutile ad excusationem.

De Sacrolumbo.

PAg. 385. Reprehensus fuerat, quod vsum & actionem Sacrolumbi ignoraret, rectius exposuit ex *Riolano* suppresso nomine, & tribuit *Veslingio* & *Spigelio*, qui doctrinam Musculorum ex *Riolano* transcribere.

Pag. 385. Motus capitis correxit edoctus a *Riolano*.

De Motu Lumborum.

PAg. 387. De Musculis dorsi, addidit & *Lumborum*. Dubitat adhuc de motu Lumborum, & istius compagis Ossæ, & inscienter longissimum paradiunxit Musculis dorsi, quod est Sacrolumbus Musculus, quem descripsit inter Musculos Thoracis.

De Musculis Cubiti & Manus.

PAg. 390. Vt *Riolano* præripiat laudem *Antagonæ* Musculi, coniungit *Riolanum* & *Veslingium*.

Pag. 391. Pronatores radij non pronant manum, sed radium quia manus sequitur reuolutionem radij. *Nuga sunt, quæ profert de duobus parvis Musculis à Caserio repertis in flexu Cubiti.* Correxuit monitus, sed addit ad excusationem, se vidisse Musculum triangularem in musculoso homine à summo cubito ortum, & desinentem circa medium eiusdem Ossis. Quis vnquam

60 *Animaduerſiones ſecundæ,*
vidit, vel audiuit Muſculum in eodem oſſe, or-
tum, & inſertionem habere?

In deſcriptione Muſculorum carpi & digito-
rum, quæcumque addidit, pag. 393. & 394.
ſupra ſecundam Editionem; ſunt deſumpta ex
Riolano.

Nouus Pſoas ridiculus.

Pag. 395. Ridicula inſertio & uſus iſtius Muſ-
culi noui Pſoæ, inuenti à Bartholino, qui
*Muſculo maiori Pſoæ ſub iacet, inſeritur in ſupe-
riorem Oſſis Ilij marginem poſterioris, ubi Iliaci
interni eſt ortus, ut ſuſtineret os Ile, erectum, ne
nimium ſtante homine eſſet oneri.*

Sed quæſo cuinam parti poteſt eſſe oneri os
Ilium, an lumbis, vel femori, cui innititur? Ergo
ſuſpenſa tenetur oſſea compages Ilium? Quis
non rideat iſtius Muſculi uſum aſſignatum in-
cogitanter à Bartholino, ut aliquid noui profer-
ret *Riolano* incognitum?

Pag. 397. Muſculos tibiæ correxit, & multa
adiunxit ex *Riolano.*

De Circulatione ſanguinis.

Pag. 404. Circulationis ſanguinis apud an-
tiquos obſcura extant veſtigia, ut ipſe demon-
ſtrauit, lib. de *Luce animalium*, & poſtea *Val-
leus* & *Riolanus* deducunt. Ergo ex ipſo de-
prompſere. Antequam librum de *Luce* edidiſſet,
Vallæus ſuas Epistoſas ediderat in lucem; &

Riolanus de Circulatione sanguinis scripserat, ergo ex ipso non deprompsere.

Pag. 404. *Inuentum circulationis tribuerat Paulo Sarpe in secunda Editione*, id ei Riolanus exprobrauit. Noluit mutare sententiam, & addidit *ex Schedis Sarpe id Fulgentium retulisse*, quod est falsissimum.

Pag. 404. *Hepar ad solum Cor mittit sanguinem, Cor ad solos pulmones & arterias, ut supra de Corde demonstratum*; ergo falsum scripsisti pag. 267. Cor expellere in Aortam sanguinem tenuiorem transeuntem per septum Cordis.

De Anastomosi Venarum intra Hepar.

Pag. 406. Admittit Anastomoses Venarum & Arteriarum, quod verum est, *sed in Hepate bubulo & humano nunquam inuenire potuit inter Cauam & Portam, quamuis apertæ sint in viuis, ubi omnia calore dilatantur. Vesalius vidit & scripto consignauit*; dubito an ei credendum, quia in multis deceptus fuit, & posteritati imposuit.

Pag. 409. Vbi agit de valvulis Venæ Iugularis, non exposuerat qualem intelligebat, monitus à Riolano, internam Iugularem addidit.

De Venis Lacteis.

Pag. 417. Scripsit Riolanus tempore necessitatis in omnimoda obstructione Venarum Lactearum, per Mesaraïcas chylum deferri. Obijcit ille, *sed nullo argumento, nec enim hiant in*

intestina, alioquin effunderetur sanguis, quod in lienteria videre est illis obstructis. Venæ Mesentericæ sugunt chylum instar hirudinum, nec recludi possunt nisi erosæ fuerint, ut in lienteria intestinali & hepatica. Illis obstructis non accidit lienteria, sed vitio ventriculi, vel tenuium intestinorum superiorum quæ sunt læuigata, & relaxata propter intemperiem, vi retentrice debilitata. Earum obstructio potius impediret lienteriam, alternis vicibus sanguis & chylus distribuitur per Venas Mesaraicas, & duo liquores possunt eodem tempore traduci per eosdem tubulos angustos, ut iam demonstraui si fuerint diuersa trahētia: sed per istam glandulam magnā in centro Mesenterij sitam inter duos renes, quæ excipit Vasa Mesenterica, & ab eo loco assurgunt in intestina, suis osculis in interiorē tunicam hiantia. Nonne *Vesalius* aperuit Vasa illa Lactea, cap. de Intestinis & de Mesenterio?

Pag. 418. Negat per Venas Mesaraicas prauos & excrementitios humores ad intestina deferri: sed per arterias sordes ad Cor transferri, à Corde in Pulmones, dein in Aortam per sinistrum Ventriculum, & tandem per cœliacam & Mesentericas arterias ad intestina expurgantur: quod est valde absurdum. Credo valde perniciosum & exitiale.

Pag. 420. Falsum est *Fallopium* appellare magnam glandulam Mesenterij, *Pancreas*: Id quidem reperi in *Institutionibus*, sed hic liber indignus est *Fallopio*, & describit verum Pancreas substratum Ventriculo.

De Venis Hæmorrhoidalibus.

Pag. 426. *Interna Hæmorrhoidalis inseritur in recti intestini substantiam, quæ membranosa est; sanguinemque requirebat crassiorem in Liene genitum: Ergo agnoscis duplicem sanguinem, & in Liene crassiorem generati. Externa inseritur in musculosam ani substantiam, qui sanguinem requirebat puriorem in Corde elaboratum, & per ramos arteriarum huc aduectum. Internarum sanguis est crassus, & niger: externarum tenuior, rubicundior. Internæ Venam Portæ depleunt; externæ depleunt Venam Cavam & Hepar, earum euacuatio morbos sanguineos curat Capitis & Thoracis. Vide si ista quadrant & conueniunt tuæ circulationi sanguinis. Nam isti sanguines differunt ortu, qualitate, colore. Aperitis sponte Venis Hæmorrhoidalibus sanguis deorsum fluit, non deberet si sursum remeat semper ex doctrina circulationis.*

De Vena Cava.

Pag. 427. *Malè describis distributionem trunci Cavae ab Hepate egredientis. Statim dividitur in superiorem seu ascendentem, & inferiorem seu descendentem. Debebas monere truncum esse continuum à Iugulis, vsque ad Os sacrum, neque ab Hepate emergere, ut docuit Vesalius pag. 748. & ante ipsum, Aristoteles & Arctæus prodidere, quod plene demonstraui in me Anthropographia. Prudenter tradidisti truncum Ve-*

64 *Animaduersiones secundæ,*
næ Cauæ iuxta Clauēs vtrīque non distribui in
duos ramos, vt Anatomicos decēpere *Vesalij Pī,*
Etura, tua figura est correctior.

De Cœliaca Arteria.

Pag. 445. Cœliaca Arteria dicitur, *non quod*
plurimos ramos mittat ad Ventericulum, sed
quia visceribus nutritiis in ventre conclusis di-
stribuitur, qui *colica* nuncupatur.

De Vena Azygo.

Pag. 428. Vena Azygos prope octauam co-
stam diuiditur in duos ramos, vnus ad fini-
stram *sub Diaphragmate ascendit,* vt inferatur
modò in cauam supra vel infra emulgentem. Pro
ascendit, substituendum *descendit,* & miror in
præcedentibus Editionibus ita scriptū esse, & po-
stea addit *magnum secretum ratione suæ insertio-
nis, in pleuritidis initio: Vena Poplitis aperiri*
*pōtēst substracto sanguine, qui ex arterijs & mi-
nimis venulis sursum ad Venam hanc (intelligit*
Azygon) erat perrepturus. Ergo per arterias san-
guis sursum fertur, contra motum circulatorium
sanguinis. *Tu Venam Poplitis rarò secari nota-*
sti, pag. 436. & tamen eius apertionem suades.

Pag. 428. Magna oscitantia *Bartholini,* qui
negat valvulas Azygæ adeo manifestas, quas nun-
quam inquisiuit, ipsas credo me demonstrasse *Si-*
moni Pauli tuo Collegæ, dum erat Lutetiæ. Di-
cis *Fallopium* eas negare, quia vidit flatum &
sanguinem inde regurgitantem. Vt contradiceret

Vesalio qui ipsas admittit, & valuulas Venarum eleganter descripsit pag. 447. *sua Anatomia*. Inde colligere debebat extare, si impediunt progressum flatus & sanguinis: nam impediunt repentinum affluxum sanguinis ad Venam Azygon, non obstant remeanti.

An ab Arterijs fluant menstrua?

P Ag. 435. Si in fluxu Menstruorum aperirentur arteria, vt credis, non facile sanguis sistetur, magnæ profusiones sanguinis non aliunde, quàm ab arterijs Vteri in mulieribus, in Viris ex Arterijs podicis, & narium oriuntur.

Vena Epigastrica.

E Ad. pag. Vena Epigastrica oritur ab Iliaco Ramo, pars precipua ascendit sub Musculis rectis ad Mammarias, quibuscum iunguntur, ergo non ab Vtero Vena Rectos Musculos petent nascitur in mulieribus, vt dixisti lib. 1.

De Arteriotomia.

P Ag. 441. Imperitè admodum loqueris de Arteriotomia; nam monere debueras, non secari arterias securè, nisi os subiectum habeant, vt post sectionem & euacuationem sanguinis supra os, comprimantur forti ligatura, alioqui intra carnes si brachium obesum & carnosum fuerit, aneurisma succedet. Tutò secantur arteriæ supra

tempora, in fronte, in occipite, in manu supra carpum.

Diuisio Aortæ superioris.

P Ag. 442. *Truncus Aortæ Thymo suffultus in duas carotides abit.* Imò vnicam producit carotidem dextram, nam sinistra oritur à trifida diuisione trunci in fra clauiculam sinistram, nec ascendit ad Thymum.

Error notabilis.

P Ag. 443. *Supina ignorantia in hoc articulo.* Arteriæ carotides sursum ascendunt ad caput, *Iugularibus internis connexæ: nam interna Vena non comitantur arterias.* Parens tuus ita scripsit in prima & secunda Editione ipso viuente, nec Filius in triplici Editione id correxit. Legendum externæ Iugulares non comitantur arterias, atque Venæ Iugulari internæ & carotidi interiectus est neruus sextæ coniugationis.

De Circulatione sanguinis.

P Ag. 446. *De Circulatione sanguinis in Abdomine,* iam disserui contra *Harueum & Slegelium*, ista non repetam, nec ijs refellendis immorabor.

De Nervo recurrente.

P Ag. 460. *Nervi recurrentis recursio fieri debebat, quia Musculi Laryngis sua capita habent non supernè, sed infernè.* Attamen scripsisti Nervos non inseri in capita Musculorum, sed in ventrem & tendonem, & æquè mouere, ac si in capita inserti fuissent.

Secunda Osteologia Riolani necessaria.

P Ag. 469. Antequam Anatomix studiosus ad inspectionem partium internarum accedat, debet accuratè nosse Osteologiam aridorum Ossium, ut intelligat in demonstracione Musculorum Abdominis, & reliquarum partium Musculis, origines & insertiones, quoniam in aridis ossibus non possunt articulationes perfectè demonstrari, neque particularis structura ossium & connexio per cartilagines, ligamenta, ideo altera demonstratio ossium sub finem Anatomies, detractis Musculis est pernecessaria, & præcedente utilior ad curationem morborum per fracturas & luxationes qui ossibus accidunt. Nulla iucundior speculatio *Vesalio*, quàm videre seiunctis ossibus, articulationem scapulæ cum brachio, & eiusdem Ossis cum vulua & radio, & utriusque Ossis inter se articulationes: quomodo in sceletro possis demonstrare ligamenta ossibus interiecta cruenta, de quibus nihil dixisti, atque cartilagines mobiles intermedias, tibi ignotas.

Propterea ineptè scribis, in sceletro Osteologia

68 *Animaduerſiones ſecundæ,*
 nullus eſt uſus, niſi ad memoriam ſubleuandam.
Nec ſine priori perfectè cognoscitur: At illa ſine
hac eſſe poteſt: Contrarium tamen ſcribis pag.
 472. Ex naturalibus partim ligamentiſ cum oſſi-
 bus exſiccatis, partim artificialibus compactum
 ſceletum, quod ad Anatomem propriè non ſpe-
 ctat, ſed naturalis altera *Oſteologia per naturam*
conſtructa, ſuiſque ligamentiſ humidis ornata.
 Ergo malitioſè & iniquè reprehendis *Riolanum.*

De Roberto Constantino.

PAg. 481. Miror *Bartholinum*, quì polyma-
 thiam affectat, ignorare, quiſ fuerit, & quo
 tempore vixerit *Robertus Constantinus*; nam
 poſterior eſt *Fallopio* & *Columbo*: nec iſti vide-
 tunt Editionem *Celſi*, cum Scholijs *Constantini*,
 vt poſſent *Celſum* cõciliare cum *Constantino*. Ma-
 niſteſto indicio numquam locum iſtum *Celſi*, l. 8.
ſtatim initio, Bartholinum legiſſe, quia non opus
 erat eiſ conciliatione, quam prius attulit ipſe
Constantinus.

Omiſſiones in Caluarie Oſſibus.

PAg. 485. Omiſit communes ſuturas capi-
 tiſ.

Pag. 495. Ignorat oſſa ſpongioſa narium, &
 malè deſcribit.

An Ossa Pubis laxentur in partu?

PAg. 511. Inquirat an ossa pubis laxentur in partu. *Non semper quando fœtus mollis & pro loci angustia flexilis, lubrica via, ossa latius distita, &c. Tum laxatio cartilaginis sufficit.* Non potest laxari cartilago interiecta, nisi disiungantur ossa.

Quærit an ossa Pubis moueantur, non ossa separatim, sed compages ossæ ex tribus ossibus constructa: mouetur supra ossa femoris tunc immobilia. Ineptæ sunt, quas attulit, obiectiones.

Cruentum ligamentum femoris.

PAg. 523. In articulatione femoris om̃ sit ligamentum cruentum intra acetabulum interiectum ossibus, notatum à *Vesalio*, quod non potest dignosci, nisi in altera Osteologia, qualem descripsi: tale ligamentum reperitur in articulatione Tibiæ cum femore, in osse scaphoide cum Astragalo, in articulatione Ossis sacri cum Osse Ilium, quod apparet manifestum in puerperis.

De Paracentesi Thoracis.

PAg. 513. Ineptatua admonitio ad Chirurgos, *ut notent in apertione Thoracis, quæ sit inter quintam & sextam costam:* debebas designare quomodo erant numerandæ costæ, an à clauicula, vel ab ultimâ nothâ costâ. Passim *Observationes Tulpij* adducis: si exactè legisses, notasses

70 *Animad. secunda, ad Anat. reform. &c.*
verum locum designatum aperiendi Thoracem
ad euacuandos humores in eius capacitate con-
tentos, inter tertiam & quartam, numerando à
costis infernis.

Omissiones in spina.

P Ag. 510. Ignorat figuram naturalem spinæ ad-
mirabilem ab *Hippocrate* descriptam, nec
potuit comprehendere, quia prætermisit, inue-
niet eius Iconem eleganter, & verè depictam
apud *Vesalium*, & omisit diuersam articulatione-
nem duodecimæ vertebræ dorsi, cum prima lum-
borum, qua de re plurimum gloriatur *Galenus*;
& *Vesalius* amplissime ea de re scripsit, quæ est
in Medicina magni momenti.

Ridiculus est dum refert ex observatione *Sal-
muti*, in *suspensis ruptam spinam in dorso*: debe-
bat hoc refellere & reponere, posse auelli caput
humeris, ut vidi in feminis separatum caput à
cervice, à chorda tenui in primæ vertebræ arti-
culatione cum capite dissecta cervice, alibi im-
possibile effringi.

FINIS.

THOMÆ BARTHOLINI
DOCTORIS ET PROF. REGII

DVBIA ANATOMICA,
DE LACTEIS THORACICIS,

A IOANNE RIOLANO resoluta:

Et demonstratum Hepatis funus im-
mutare medendi methodum.

*Hepatis Funerati & Ressuscitati
Vindiciæ.*

VDET me toties contentionis ser-
ram reciprocare in rebus vilibus ex-
scindendis, *de Venis Lacteis* denuo
altercari, vel potius de nugis rixari,
nisi quod *interdum nugæ seria du-
cunt*; nam dum in istis nugis *Venarum Lactea-
rum* examinandis & refellendis occupatus fui,
tandem detexi, quod Veteres & Recentiores A-
natomici quæsiere; scilicet admirabiles & veris-
simas vniones, siue Synanastomoses Venarum
Cauæ & Portæ, atque multorum morborum cau-
sas, antea Medicis indictas & ignotas aperui;
Quod declaravi in iudicio nouo *de Venis La-
cteis*. Sed *Thomas Bartholinus* nouitatis auidis,

72 *Dubia Anatomica Bartholini*,
simus, si quis vnquam extitit, laudum & gloriæ
cupidissimus auceps, pro *Lacteis Venis*, & *suis*
Lymphaticis, tanquam pro aris & focus decertat,
etiam famæ dispendio, pag. 10. in ruinam & de-
structionem *Hepatis*, & *Cordis*, dum huic faue-
re studet.

Ac proinde Veterem Medicinam destruendo,
perniciem humano generi intentat, exemplo *Ro-*
berti Flud in *Anglia*, *Helmontij* in *Belgio*, &
Paracelsi, nunc vbiq; terrarum. Signum homi-
nis malè animati pathognomonicum est, fasti-
dium ingens, & contemptus insolens Veteris
Medicinæ cum perpetuo innouandi pruritu con-
iunctus; quo morbo laborat *Bartholinus*. Sym-
ptoma hoc consimile mihi videtur mulieribus
gravidis, quæ bonos cibos auersantur, vt prauis
fruantur.

Ad curationem istorum ingeniorum præce-
ptum *Platonis* sequendum in *Charmide*: si velis
curare oculum, prius cures caput; si vis curare
caput, oportet prius curare corpus; si corpus,
prius cures animum, id est temperantiam ægro
persuadeas: plerumque enim sublati animi mor-
bis, salus corpori succedit.

Si posset *Bartholinus* exuere istam Philau-
tiam ambitiosam, & bene monentem auscultare,
spes foret resipiscendi, sed suis opinionibus falsis
adeo delectatur & insolescit, vt desperem de eius
curatione. Distinguiamus igitur sanabilia inge-
nia ab insanabilibus (quale est ingenium *Bar-*
tholini) quæ prognosticis sunt relinquenda, id
est sapientum iudiciis. Eleganter *Cassiodorus*: li-
ber est speculum mentis, produnt se tales libri

suis, tanquam sorices, videmusque eos apud verè sapientes, nil nisi risum excitare.

Pauca sunt quæ dicam & obijciam *Bartholino*, si illa eius animus bene exceperit, conualescet. Multa hodie quæruntur, quæ præstat ignorare, solemusque minutula videre, in crassioribus cæcutire, ut in *Animaduersionibus ad opera Anatomica Bartholini* demonstraui.

Pergo ad illa Dubia Anatomica de *Venis Lacteis Thoracicis* resoluenda. Cur loqueris de *Venis Lacteis Thoracicis* in plurali? cum adsit unica in homine, & brutis à te reperta: si velis retractare quæ à te scripta sunt & depicta, leuitatem & inconstantiam ingenij demonstras; Veteris ægri somnia in chartam coniicis, ut in publicum emittas, quod desipientiæ vel deceptionis specimen est.

Pag. 4. In ista muliere lactante post partum strangulata (quæ prima est à te dissecta) *Lacteum Thoracis Vas* agrè discernebatur, propter nimiam pinguedinem. Id in obesitis potest ascensum chyli ad axillares præpedire. Attamen in *Mesenterio Lactea* tibi apparuerunt.

Pag. 5. Quamuis *Bartholinus* in muliere non inuenerit *Lacteam Venam* ad vterum pertinentem, neque in Cane prægnante propè paritura, *Lacteus liquor* potest in emulgentes, quibus sunt affixæ *Lactea Venæ*, deriuari, & per *Venam spermaticam* deferri in locos muliebres.

Pag. 6. In catellis dissectis singulare notauit *Bartholinus*, præter *umbilicalem Venam*, *Vræchum*, *umbilicales arterias*, duos alios funiculos minores, tenuioresque, ex *umbilico* progredi ad

74 *Dubia Anatomica Bartholini,*
Mesenterium, illiusque centro ferè insigi, quod
& observatum video Auzotio, viro erudito, in
Epistola ad Pecquetum.

Istud singulare non rectè observasti, nam vnicus adest ramus, *ex Auzotio* : credis illum, & te id deprehendisse, cùm antea notum & descriptum fuerit à *Visalio*, pag. 481. cap. de *Vena Umbilicali*; quæ postquam Umbilicum subiit, ramum quoque ad Mesenterij centrum deducit, quæ Portæ Venæ præcipuo trunco in Mesenterium disperso committitur. Hunc ramum multoties vidi in canibus, & neglexi, quia non reperitur in foetu humano; cui potissimùm exactè cognoscendo attentus fui.

Pag. 8. Ingenuè fateris : *ductum Lacteum Thoracicum ad axillarem sinistram protensum: constans sex hominum, pluriùmque animalium sectio firmanit.* In vna sola femina cane bifidum semel inuenit, & ad utramque axillarem inferi. Ergo vnicus est Lacteus Tubulus, isque sinister: *Duos tamen vidiisti, minores quàm si solitarii, more consueto subclauiam intret: ita varijs modis ludit Natura in Thoracicarum progressu.*

Hoc si verum est, ridiculus tui rami Lactei Thoracici vsus, quia in partibus necessariis, qualis est iste ductus ex tua relatione, non solet ludere Natura; nam in vnico chylum deducente debet esse recta via, non ambagiosa. Tales lusus Naturæ non obseruamus in canalibus Venæ Portæ, Caux, & Aortæ, neque in Iugularibus venis, & carotidibus arterijs, neque in truncis axillarium & cruralium Vasorum.

Pag. 9. Multa pollicetur *Bartholinus Natura rara, ex Historijs suis Anatomicis rarioribus, breuē per centurias edendis*. Iuuenis iste Anatomicus sex septēme annorum, vult videri omnium Anatomicorum *scientissimus & experientissimus*, vt loquar in superlatiuo gradu, quem eius ambitio efflagitat. In artibus, *inquit Galenus*, duo sunt præceptorum genera; vnum eorum, quæ perpetuam habent veritatem; alterum, quæ vt plurimum ita se habent, & tolerantur: quæ rarò fiunt, ibi locum non habent. At hodie multi sibi placent in scribendis & obtrudendis obseruationibus raris, tanquam nouis artium mysterijs; sed rara non sunt artis. Et *Vesalius* semper ista neglexit. *Vide pag. 462.*

Pag. 10. Cùm in sinistro latere mihi demonstrata fuisset Vena Lactea Thoracica ascendens versus axillarem, non ad eam pertingens, nolui repudiare istam Venam, sed coniecturas meas diuinando, more Aruspicum, proposui, *quas contraxit Bartholinus*, essentialia verba omit- tens, vt ridiculas redderet, quod postea demon- strabo.

Obijcit Riolano, *Debebat negare chylum in Corde transmutari, si voluit antiquum Hepati munus sartum totum conseruare*. Ita scripsit *Riolanus*: Forſan iste chylus trunco Venæ Cavae iuxta axillares infunditur, vt sanguinis portio ex permixtione chyli craſſior facta hæreat Cordi, & inſtar fermenti inferuiat ad elaborationem noui sanguinis arterioſi, talisque ſanguis craſſior in- trusus Cordis foveolis & ſcrobiculis, & ſub co- lumnis carneis aliquantisper remanere poteſt.

Agnosce, *Bartholine*, tuam suppositionem, siue imposturam. Aliud est dicere totum chylum deduci, aliud portionem, instar fermenti, ad elaborationem sanguinis arteriosi facti ex Venoso Hepatico.

Addit: *Rarè sine publico detrimento chylus crudus sanguini cocto permiscetur, nisi ille idem in Corde proximo mutetur.* Tu mammas Lacteo succo chyloso nutriri dixisti, in *Historia Anatomica, de Venis Lacteis.*

Pag. 11. Quid hoc significat? *Chylus per axillares Cordi infusus ad Hepar non peruenit, nisi finita circulatione.* Tunc non est amplius chylus, quando redit sanguis Venæ Portæ ad Hepar per circulationem *Harueianam*.

Pag. ead. *Iam dicat mihi ingeniosus, cur distributionis tempore sanguis indigeat remorâ, vel crassioris substantia mixturâ.* Tu ignoras circulationis leges & regulas. Distributio sanguinis fit per arterias ad nutritionem corporis, ex doctrina *Haruei*, quem tu sequeris. In arteriis non continetur ista chyli portio, sed intra Venas iuxta diremptum trunci Caux in axillaribus, & infra truncum Caux inferioris iuxta crurales. Ideoque ratiocinatio vel coniectura *Riolani* non est inepta, ibi crassiorem substantiam contineri ex chylo huc delato, ut sanguis crassior euadat in trunco Caux, nec pari celeritate ascendat ad Cor, ut expulsus fuit à Corde, per rectum tramitem trunci Aortæ tam ascendentis, quam descendens.

Pag. 12. Meas coniecturas quatuor producit, quarum quasdam sustineo probabiles, si chyli

portio traducatur per Venas Lacteas Thoracicas & Mesentericas in Cauæ truncum.

Pag. 13. *Fibras sanguinis ex portione chyli tenuioris Cauæ infusi potiùs formari quàm in Hepate suspicatur Riolanus. Miror tanto Anatomico hac excidisse. Credis Lymphaticum esse errorem, tibi paucis demonstrabo meam opinionem tuâ longè meliorem.*

In Ventriculo ex alimentis, quamuis dissimilibus, non possunt ex chylo generari fibræ, quia crassities chyli in eius colatura dum truditur in Venas Mesaraïcas, per carnes spongiosas, seceratur & retinetur, abiturque in fæces: tenuior chylus ad Hepar delatus, ibique denuò defæcatus crassitie sua, quæ est fæx sanguinis, ad splenem ablegatur: sanguis sic depuratus ex Hepate in Cauam transfertur, vbi fibrosum sanguinem nactus, ei permiscetur, augétque istum fibrarum cumulum, qui nihil est aliud, quàm crassa materia sanguinis intra Venas, vt apparet in sanguine ducto & manibus contrectato: quod extrahitur, in aqua albicat, & decerptam lanam refert: si fibrosus fuerit chylus, quomodo perueniet ad axillares per vnicum, cùmque tenuem tubulum Lactæum, interdum ambagiosum, & adipe circumfuso constrictum?

Pag. 15. *Riolanus vrget ad, Cor tubulos novos Lacteos deferre chylum, esse impossibile, propter distantiam Cordis recto itinere à receptaculo, & reflexo ab axillaribus ad Cor. Condonanda hæc Anatomico summo dubitatio, ex nondum accurate visis Lacteis Thoracicis orta, quod futurum in posterum confidimus, si ad plures annos*

78 *Dubia Anatomica Bartholini,*
claram illius senectutem, ut vouemus, perduxerit Deus.

Gratias ago D. Bartholino, pro isto benigno voto, ei consimile exopto, & à Deo ex animo precor: Doleo, quod mortale domicilium agrè circumfert, laboribus quidem fessum, confectumque in publica commoda, à iuvene exantlatis, & vix invidentium moribus amplius superstes, in Epistola Liminari suæ Anatomiae reformata.

Sincerè & cordatè dabo tibi consilium de recuperanda valetudine, & ad senectutem producenda & conseruanda ! Moderationem adferas in tuis studijs, & præsertim Anatomicis, quæ laboriosa sunt, accuratè disseccando cadauera humana, & corpora viuentium animalium. Interdum teter halitus inde expirat valdè noxius : exemplum habes in Marquarto Slegelio, Medico & Anatomico eruditissimo, cuius mortem præmaturam lugeo.

Immodicis brevis est ætas, & rara senectus.

Quidquid ames, cupias non placuisse nimis.

Modum imponet tuæ philautiæ & ambitioni : In ætate tua iuuenili vis reformare Medicinam & Anatomem, destruendo artis fundamenta : compara tibi senile iudicium, & expecta donec tui fructus maturuerint, ætas est sapientiæ condimentum : sic euitabis invidentium morsus, & securus viues, si puncturæ istæ te lædunt : hæc si feceris, spero fore, ut pacato animo si legeris iudicium nouum Riolani, de Venis Lacteis Mesentericis & Thoracicis, cum præcedentibus coniecturis, aduersus Pecquetum, & Animaduersiones ad tua Opera Anatomica, tuis opinionibus renuntiabis,

tiabis, & Iecur restitues in antiquam possessionem sui officij : sed vereor ne mihi exprobres cum iniurijs, quod alter fecit apud *Horatium*.

----- Pol me occidistis amici,

Non seruaſtis, ait, cui ſic extorta voluptas,

Et demptus per vim mentis gratiſſimus error.

*Ad penſum redeo. Vidit *Bartholinas* chylum ex axillaribus Cordi infundi: inflauit Thoracicus Lactæas, & dictum factum, in tumorem eleuabatur axillaris, quâ Cor respicit, ipsūque Cor flatibus & liquore per fistulam immisso tumidum. Non diffiteor te id vidisse, & admitto Lacteam Venam vnicam, non duas: Cur in plurali nominas Lacteam Venam sinistram, quam solam reperisti, non duas, vt *Peequetus*? Lactea ad axillarem pertingente exsufflatâ, potuit flatus ad Cor peruenire, sed quæstio est de fluxu chyli continuo ad Cor. Nescis hunc tubulum Thoracicum notum fuisse *Vesalio*, quemadmodum fuit glandula magna Mesenterij cum distributione Vasorum Mesentericorum, eo modo, quo à te & *Pecqueto* describuntur. Sic ille, lib. 3. cap. 7. *Mibi persuadeo quamuis id nunquam viderim, interdum à sinistro Cauæ caudicis latere, vbi iugulum contingit, Venam depromi, quæ secundum sinistrum vertebrarum latus decliuus ducta, sinistris costis ramos offerat, atque huiusmodi Venæ ortum, non tantum à iugulo primùm posse fieri, sed paulo inferiùs, etiam agnus attestatur, in quo tale aliquid semel obseruauit.*

Credo eandem esse Venam, quæ notatur à *Rondeletio*, præstantissimo Medico & Ana,

80 *Dubia Anatomica Bartholini,*
tomico Monspeliensi, cap. 7. lib. 1. de Morbis, qui
docebat Anatomica *Monspelij,* quo tempore *Ve-*
salius Patavij demonstrabat Anatomem. Sic ait
Rondeletius. In tetano alijsque colli conuulsio-
nibus, vt & in epilepsia, *secare prodest Venam*
non omnibus cognitam, qua in prima dorsi verte-
bra conspicitur elata : (vbi est insertio Lactæ
Thoracicæ) & *per summum vertebrarum spine*
os, vsque ad os sacrum deorsum perreptat, & pau-
lò supra primam dorsi vertebra in spinam occu-
litur. Mendum extat in vltimis verbis, quia pro
(Paulò supra) legendum (Paulò infra) & in
spinam subiens, id est supra spinam subiens. Inde
cognosces supra humerum sinistrum cucurbitu-
las cruentas affigi salutariter, & secundum lon-
gitudinem dorsi sinistri iuxta spinam, ratione
istius tubuli sanguinei interdum Lactei, qui cor-
poribus vertebrarum instratus est.

Pag. 16. *Cur ex inferioribus breuius iter non*
elegerit Natura ad traductionem chyli ad Cor,
nostrum non est inuestigare scrupulosius, ita na-
tura placuit : Lactæ enim Venas per intestino-
rum gyros longius deduxit, cum breuiorem viam
ex Ventriculo vicino ad Hepar, illi condere fuif-
set facile, Nervum sexti paris recurrentem fle-
xuoso itinere ad linguam retorfit.

Meliorẽ rationem assignabo. Non potuit
separari crassior chylus à tenuiore in tam breui
spatio Ventriculi ad Hepar, per Venas Portæ
Ventriculo concessas : per anfractus intestinorum
chylum reuolui oportuit, vt fieret commodè ista
secretio, per innumeras Venas Lactæas sugentes
tenuiorem chylum. Nervus sexti paris recurrens

non est canalis, & recurrit sursum, vt inferatur in Musculos Laryngis, Hyoidis & Capitis, qui oriuntur à sterno & clauiculis; non inferitur in linguam, quæ duos habet Nervos, vnum ad gustum, alterum ad motum.

Pag. 17. *Considerata insertione & progressu Lactearum Thoracicarum inuenit Bartholinus viam, quæ in Vena sectione nonnunquam lacseri loco prodijt, etiam in sanis, quod in puella Hafnienfi obseruauit.* Non meministi quod scripseris pag. 15. *Neque ad extremos artus ob valvularum impedimentum, & decurrentem cruoris riuum chylus descendit, neque ad caput per iugulares ascendit, propter easdem rationes.*

Hoc si verum est ex doctrinâ tuâ circulationis, non potuit descendere chylus ad Venam apertam brachij. Concedamus fluxisse, potuit etiam fluere apertâ iugulari externâ, quæ nullas habet valvulas: Cùmque tubulus ille Lactæus inferatur in axillarem iuxta iugularem externam, eamque tangat, vidistine Neapoli dum istam Venam multoties *Aurelius Seuerinus*, te præsentente aperuit, vt recitas *Libello de Angina*, fluentem ex ea chylum? Vacuato sanguine potuit aliqua gutta chyli effluere non immixta sanguini. Istud experimentum manifestè refellit, excursum tui chyli per axillares ad Cor.

Pag. 18. *Quod si in sanis fluentem cum cruore chylum obseruauit Anatomicus insignis, Riolanus vidit sæpius in vasculis albicantem superficiem sanguinis coacti.* Si chylus perueniat ad axillares, potuit portio fluere cum sanguine, quæ supernatat: an sit à chylo, vel à putredine san-

82 *Dubia Anatomica Bartholini*,
guinis, natura morbi & conditio febris id deno-
tabit,

Pag. ead. Inter vsus practicos ab ipso inuentos
signatosque, valde laudat vim restauratiuam cum
medicamentis alimentis cordialibus citissimè ad
Cor perferri. Huic articulo responsum dedi in
Examine Historia Anatomica, de Lacteis Ve-
nis, pag. 12.

Sed quia defendit *Guiffartum* ^{op. cit. lib. 1. cap. 1.}, exa-
minabo rationes. Primò longa non est via, quia
ex œsophago, cui *Lactearum Thoracicarum* ra-
mus implantatur circa Cordis regionem, statim
per axillares ad Cor rapiuntur subtilia alimen-
ta, & cordialia, nec ambages Mesenterij expe-
ctant. Neque *Pecquetus*, nec tu, in *Historia*
Anatomica de Venis Lacteis Thoracicis, obser-
uastis ramulum œsophago implantari, ex quo ra-
piuntur alimenta subtilia & cordialia per axilla-
res ad Cor translata: semel dumtaxat vidisse scri-
pisti, pag. 8. & lusum Naturæ puras. Libenter
scirem, quomodo fiat iste raptus siue attractatio,
an ab axillari? an à corde? quod nullam habet
communione[m] cum isto tubulo. Deinde subti-
lia alimenta sine transitu per intestina & recepta-
culum ad Cor feruntur inalterata, nec præpa-
rata.

Iste ramus œsophago insertus nouum est in-
uentum *Bartholini*, ignotum *Pecqueto* & alijs
Anatomicis Lacteis, de quo nullam mentionem
fecit in *Historia Anatomica, de Venis Lacteis*.
Figmentum est *Bartholini*, vt haberet vias no-
uas, & facilius responderet *Riolani* obiection-
ibus.

Quæ sequuntur obiectiones dependent ex doctrina circulationis *Harueiana*, quæ admittit circulationem in ventre inferiore: *Riolanus* nullam fieri demonstravit firmis, & inexpugnabilibus rationibus, aduersus *Harueum* & *Slegelium*.

Pag. 20. *Rapi* quidquam ad Iecur per *Laëteas Mesaraicas* dicere amplius, erubesco, quia clariss nobis velut ex tripode nuper nobis loquuta est *Natura* ex reuelatione *Vasorum Lymphaticorum*.

Ergo *Bartholinus* est Naturæ *Amasius*, instar *Endimionis Luna*, quæ eum introduxit in sua penetralia, & alijs occultos Thesauros suos patefecit, quàm gloriosus *Bartholinus*, qui ab ipsa *Natura* edoctus & instructus fuit.

Pag. 21. Reprehendit *Riolanum*, quod dixerit, cordialium vim è Ventriculo in Lienem momentò deduci, per Venas & Arterias utriusque communes, inde fluere per arteriam Lienalem secundum longitudinem transversalem Diaphragmatis, in Aortam iuxta Cor. Aliam viam indicavit *Riolanus*. Ventriculus tangit centrum Diaphragmatis, Ventriculi orificium superius intra Thoracem subditum est Cordi. Cum igitur nostrum corpus sit perspirabile, cordialia spirituosissima & calida momento possunt communicari Cordi, si non totâ substantiâ, saltem qualitate sua, trans membranam Ventriculi & Diaphragmatis, & per orificium superius, ista qualitas potest exspirare, vel exhalare.

Pag. 22. In tua *Anatome reformata* negasti consensum & sympathiam colli cum Mesente,

84 *Dubia Anatomica Bartholini,*
rio, nunc admittis, & fateris chylum feculentum ex Mesenterio non rectè disposito, vitiòque Ventriculi, posse vicinas glandulas in axillis inficere.

Pag. 24. Hoc capite quarto, profitetur se causam Pecqueti tueri, & obiectionibus Riolani, quibus repudiavit chyli traductionem ad Cor, respondere. Non repetam meas rationes, sed responsiones dumtaxat examinabo, quo liber iste fuit excusus cum mea disputatione.

1. Cor admittit impurum chylum & refundit pulmonibus. Respondet *Per Lacteas tenuissimas receptaculum, Thoracicas, multum exsugitur inutilis chyli.* Peto quò abit, quænam partes emulgent & excipiunt?

2. Impuritates bilis excrementitiæ in chylo sic excusat. *Bilis in chylo est accuratè sanguini permixta, atque Cor & pulmones sanguine calidiori debent nutriri, si quod remansit impurum in pulmonibus & in capite, tanquam priuata excrementa expurgantur.* Nonne utilius erat pulmonibus & capiti, puro & defecato sanguine nutriri? Nonne excursus ille excrementorum, bis terve in die repetitus, pro varijs partibus, potest Cor, pulmònes & caput inquinare & lædere? Tu præterea cum chylo adiungis tuam Lympham, excrementum tertiæ coctionis post nutritionem factam, refluens cum chylo per Lacteas Thoracicas ad Cor, & per Venas, cum sanguine undique, & rediens ad Cor, pro refrigeratione istius partis.

3. *Si bilis excrementitia ab Hepate per meatus chilidochos delapsa in intestina ex veteri opinio-*

ne permiscetur chylo delato ad Hepar, cur non per Lacteas Venas Thoracicas permixta deducetur? Respondet Riolanus. Ista bilis à sanguine secernitur in Hepate priusquam sanguis deferatur ad Cor per Venas, atque ita purissimus sanguis Cordi diditur, bile excrementitia spoliatus, quam retinet chylus per Thoracicam Lacteam deductus.

4. Quartam obiectionem non intelligit, nec appositè ei respondet. *Praeus & impurus chylus potest ab Hepate emulgeri, & in sanguinem qualemcumque verti, separatis sordibus.* At talis chylus per Lacteas ad Cor delatus nocebit Cordi, pulmonibus, totique Venoso generi. Respondet. *Non video quid grauius ex isto succo crasso pati posset Cor, magis quàm Hepar: primò enim succus quicumque facilius ad Cor per Lacteas Thoracicas ampliores decurrit, quàm per exiles Lacteas putatitias ad Hepar.*

Tu nunc Venas Thoracicas amplas depingis, quas alibi tenues esse dixisti: duas assignas, cum tantùm vnica inueneris: tu credis in veteri opinione exiles Lacteas (quæ tamen sunt innumerae) non posse faciliùs traducere chylum, quàm vnica Venam Lacteam. Tu ignoras dispositionem Venarum Mesaraicarum, ex descriptione *Vesali*: vbi truncus Mesentericus peruenit ad glandulam magnam in Venas innumeras finditur & dispergitur, quæ tendunt ad intestina, inde reuehunt chylum ad istam glandulam magnam siue receptaculum, ex quo truncus Mesentericus ad Hepar reuehit chylum, qui in eò trunco incipit rubescere, propterea quæ pro-

gressus Lactæus ad Hepar non potest obseruari, sed inflato isto trunco Mesenterio omnes istæ propagines distenduntur.

Pag. 26. *Riolanus sine damno chylum ad Cor admittit pro sanguinis crassitie temperanda, & fermentatione.* Falsum, nunquam dixit pro sanguinis crassitie temperanda, sed portionem reperere posse pro fermentatione, si chylus ascendat ad axillares.

Pag. 27. 5. *E refuit sordium, si quæ chylum conspurcarunt, huc transire, ut calore Cordis & perpetuo motu concoquantur, agitentur, & edo-mentur.* Istis cordialibus recreatur Cor, opinione Bartholini, cuius tamen habendam esse rationem monet, dum malè se habet corpus, ne humorum vitio inquinetur.

Pag. eadem. 6. In contorsione spinæ possunt istæ Venæ Lactææ effringi, quæ sunt instratæ vertebris & contactæ pleurâ. Respondet : *Singulari Natura providentia ita sunt dispositæ Lactææ, ut cedere possint violentis motibus, sicut œsophagus, arteria magna, quam comitantur, iisdem difficultatibus expositæ.*

Non est par ratio, quia œsophagus est corpus carnosum, quod distensionem pati potest sine ruptura : arteria magna durissima est, & ratione Cordis suspensi, etiam sublimis extat, nec incumbit vertebris, nisi infra Diaphragma : ipsam non comitatur intra Thoracem tuus tubulus Lactæus solitarius. Ne dicas amplius in plurali tubulos, nisi fateariste deceptum fuisse in Historia Anatomica de *Venis Lactæis*. Itaque Vena Lactæa tenuis instrata spinæ, & tecta pleuræ vela-

mento, potest in contorsione spinæ effringi.

Octava obiection nullius est momenti, nec à me prolata, tu ipsam excogitasti, ut tuam inconstantiam in *Venis Lacteis Thoracis* excusares, introductis tuis *Vasis Lymphaticis*, quæ aquam ex Hepate referencia ad receptaculum, te cœgerunt mutare sententiam, ut receptaculum solum pro loco communi agnosceres, & *Lymphatica tua* infra Diaphragma referrent aquam ad receptaculum, inde ad tubulum Lacteum.

Nona obiection *Riolani*. Si contingat totum Mesenterium scirrhum fieri, isthæc anadosis chyli erit intercepta, & moriendum; sed in ista calamitate Iecur, Lien, habent Venas in Ventriculum productas, quæ exsugunt chylum. Cum videret *Bartholinus* vrgeri ab ista obiectione, ex *Parao*, admirabilem historiam refert de steatomate prægrandi, occupante rotum Mesenterium per octo annos, sensim accreuit, atque ista mulier sexagenaria suas functiones animales, vitales & naturales habebat integras, & duobus tantum mensibus decubuit lecto affixa: Hepar erat scirrhum cum abscessu, Lien putrefactus. Malè recitas hanc Historiam. Nam extat *lib. 7. de Tumoribus, cap. 21.* & octauo anno tumore Abdominis vexatam fuisse malè refert Quærit ille. *Dicat mihi qui vir est, qua via chylus ex ventriculo ad organum sanguificationis fuerit perductus, aut quomodo per octo annorum decursum laesis omnibus in Abdomine nutriri potuerit Isabella: res expeditior erit ex ductibus Lacteis, quamquam receptaculum fuerit corruptum, chylus subtilior ex œsophago, & assumpto*

88 *Dubia Anatomica Bartholini,*
liquida, per ramulum Lacteum ex Thoracis
deriuatum, axillari infunduntur, sicque infe-
rioribus Lacteis interceptis vita sustineri potest.

Ineptissima hæc responsio, & videris excogitasse istum ranculum œsophago distributum, antea tibi indictum & ignoratum, vt posses respondere huic difficillimæ obiectioni, quæ destruit tuum tubulum Lacteum Thoracicum. Rectius dixisses, quamdiu integras habuit functiones animales, vitales, & naturales, Iecur & Lienem per Venas Ventriculo insertas suxisse & rapuisse tenuiorem chyli portionem, vt in sanguinem mutaret, atque per ramos ab Hepate in truncum Cavae insertos sanguinem deditum fuisse, & per Portæ ramos alijs partibus Aortæ & Cavae trunci, quia sunt extra capacitatem Peritonæi locati, supra dorsum duplicato Peritonæo inclusi, liberum habuere suum com meatum: At quando incepit languere Isabella, & Iecur deprauari, tunc decubuit duobus mensibus ante obitum, sic sensim Iecore & Liene putrescentibus occubuit.

Pag. 31. Inuentor tubuli Lactei *Pecquetus*, qui plusquam centum canes dissecuit, ad inuestigationem istius canalis Lactei Thoracici, faterur *mortuo animali disparere Venas Lactæas Mesentericas & ipsas Thoracicas*. Tu contrarium sustines *in canibus reperiri posse*, quod fieri potest, quia Vasa Mesenterica sunt euidentiora, teste *Vesalio*, quàm in homine, cuius pinguedo impedit operationem, & in Mesenterio & in Thorace obeso. Ergo non sunt visibiles in homine.

Pag. ead. Dux venulæ ab ista lacuna deriuatæ nequeunt æquiparari omnibus Venis Chyliferis

ad delationem chyli in axillares & Cor. Respondet Bartholinus : si rectè amplitudinem nostrarum Thoracicarum metiamur, satis sunt capaces pro deferendo chylo, ex Venis chyliferis valde exilibus, quia successiva fit seu tractio chyli, seu pulsio, unde Cordi sufficiens materia suppeditatur ad sanguinis generationem, nec moram in Corde requirit, quia subita fit mutatio crebris circulationibus perficienda.

Valde miror nunc Bartholinum laudare amplitudinem duarum Venarum Lactearum Thoracicarum, quum in *Historia Anatomica de Venis Lacteis*, vnicam depinxerit & descripserit, aduersus Pecqueti observationem : atque initio huius Libelli, vnicam tantum vidit in muliere à se dissecta : mentionem facit tractionis siue pulsionis chyli, nec à quo fiat ista tractio, siue pulsio exposuit, idque tacitè prætermisit, quum debuisset explicare, non mechanicis instrumentis, ut Pecquetus, sed veram causam assignare, nempe partes vel pellentes chylum, vel attrahentes, quia Cor directè non potest attrahere, lacuna Mesenterij non potest expellere, ergo *Naturæ providentiâ id perficitur, ad quam confugit Bartholinus*, quum rationem nequit reddere.

Chylus in Corde vnicâ & celeri transitione non elaboratur, sed crebris circulationibus, ergo crudus & incoctus partibus tam superis, quàm inferis traditur ; qualis hæc nutritio cerebri totiusque Corporis !

Duodecima obiectio. Si in Lacteis dorsalibus contingat vtramque obstrui, actum est de vita,

defectu chyli ad Cor affluentis, & quo modo meatus isti referari possunt, si vis liquidi medicamenti non possit eò assurgere? Responder *Bartholinus*, communes *Lactea* pari incommodo onerantur, difficilior in dorsalibus obstructio, ob Cordis viciniam, & *Lympham* diluentem. Chylus crassissimus vel impurissimus potest obstruere tubulum *Lacteum Thoracicum*, istam obstructionem Cor non potest discutere, quia longè dissitum, in toto excursu *Lactei* tubuli, *Lymphata* non potest diluere, quia nullam habet impulsionem supernè. Respondes.

In vitij magnitudine sua tam diu succo victabit Cor, corpusque cochleæ instar, donec seu robor renaturæ, seu commodis medicamentis onere leventur. Vascula illa Lactea non habent carnes musculosas accubentes, quibus foueantur, per incrementum caloris. Medicamenta per Venas istas exiles ascendere nequeunt, agunt per irritationem, excretio, siue expulsio fieri debet à parte, quæ excipit humorem. Videant Medici exercitati, & in artis operibus frequenter confirmati, quo modo id absolui queat.

Pag. 33. Negat *Riolanus*, vinum & aquas minerales per has Venas deduci, quia per Cor & pulmones transitura vim visceribus inferrent: Hanc viam indicauit Vir doctissimus, *Herm. Coringius*, sequutus est *Pecquetus*; *Bartholinus* aliam semitam ostendit. *Arterijs emulgentibus coniunctæ sunt Lactea proximæ per renes viâ, vinum liberaliùs houstum, & thermæles aquas eliminant.* Attamen, pag. 37. notat calidam frigidamque largius sumptam per *Thoracicas* cele-

riter & viâ breuissimâ peruenire ad Cor.

Alij Anatomici venis emulgentibus vniri Venas Lacteas dicunt. *Bartholinus* voluit cum arterijs emulgentibus istam vnionem fieri, vt inueniat viam commodiorem seruâtâ circulatione. Sed cùm vinum & aquæ thermæ non possint eò peruenire per intestina, cur non decurrunt potiùs ad anum? Quid istas aquas minerales, & vinum largiùs haustum cogit ire in Venas Lacteas? Impulsores vel attractores nondum declarasti.

Nunc cap. 4. & vltimo pro conclusione *deplorat miseriam Hepatis, & exequias olim à Pecqueto iniquiùs intentatas, sinistrum tantì visceris fatum madidis oculis intuetur, nec potest ei succurrere contra veritatem. Non dubitat plures Anatomicos illius defensionem nunc renunciaturos: istis annumerat Riolanum, qui visis Lymphaticis causam Hepatis sit deserturus.*

Si tibi consentirem & suffragarer, in hac ætate senili repuerascerem, quia pueri, ex *Hippocrate*, Cor Hepar vocant. Quàm subdolu es, proditor & versipellis veterator, miserias Hepatis deploras, & ei dedecus istud procuraisti, introductis tuis *Venis Lymphaticis*. Obijciat tibi id à te inconsideratè factum: adspice eius substantiam rubicundam foris & intus, à Liene diuersam, quia sanguinem elaborat ad nutritionem corporis, Lien diuersicolor faciem sanguinis attrahit, & immutat ad alios vsus.

Si destinatum esset Hepar bili secernendæ & colligendæ, ratione fellis lutei, deberet consimili colore tingi, vt vesicula fellea, nec eius caro fo-

ret suauiter vesca, quia biliosa, Lienis caro non escitatur vt Hepar. Quo fine duplex cholidochus meatus in Hepate, si bilis debet asseruari in folliculo? Dices forsan: ad expurgationem sordium Hepatis maior meatus cholidochus ei concessus, cur Lien sordibus abundans non habuit talem canalem expurgatorium? An quia cum sanguine per Venas ad Cor deferuntur? Cur non similiter sordes ex Hepate cum sanguine Portæ transceunte, recurrunt ad Cor?

Hepatis magnitudo, eiusque incrementum naturale pastis ficibus, demonstrat non esse seruile membrum, sed principale viscus; quippe truncus Venæ Portæ æqualis est trunco Cauæ inferioris, intra & extra Hepar duplo patentior, & amplior trunco arteriæ Cœliacæ, etiam additâ Mesentericâ arteriâ.

At si sanguis arteriæ Cœliacæ cuius portio impenditur & absumitur in nutritionem omnium partium aluinæ regionis, *ex doctrina circulationis Harueianæ*, reflueret ad truncum Venæ Portæ, deberet iste truncus esse minor arteriâ Cœliacâ, cum ipsa Mesenterica. Quo fine finderetur in radices innumeras per totam substantiam Hepatis dispersas; si truncus Portæ destinatus esset ad reuehendum dumtaxat sanguinem per medium Hepar in truncum Cauæ; Natura cessante officio sanguificationis, truncum Portæ iunxisset duabus venis, quæ sanguinem siue ex chylo confectum in Hepate, siue remeantem an Cor, traducunt in truncum Cauæ.

Si in homine non sanguificat Hepar, in alijs animalibus Hepar eodem officio priuabitur, &

ad bilem exsugendam destinatum erit: At multa animalia carent felle, & istum folliculum habent valde remotum à Iecore, nec ei villo modo communicantem, vt *Aristoteles* demonstrauit, & post eum *Plinius lib. 11. Hist. Natur.*

Bilis quæ cum chylo per tubulum Lacteum defertur ad Cor, inde per arterias quoquò versum deducta *expurgatur in renibus per emulgentes, in aluo per Cæliacam, vt scripsisti*, Ergo nulla bilis ad Hepar refluere potest, aut exigua quæ in sanguine Venæ Portæ continetur ad Hepar refluat.

Si vnquam *Bartholinus* deceptus fuit, id indicauit in hoc capite postremo, pro coronide suæ *Lymphaticæ* doctrinæ. Intendit demonstrare, propter ademptum *Hepati sanguificationis munus*, non esse immutandam medendi methodum. Absurda & ridicula est hæc proposito quia falsis hypothefibus innixa, ac proinde explodenda. *Antiquos non moramur, & si ab orco reuocati Theatris nostris Anatomicis inducerentur, in alium terrarum orbem se crederent delatos, plurimique visis circulatione Haruæi, Lacteis Aselli, & Pecqueti, Lymphaticis Bartholini, ductu Virsungiano, multisque Riolani observationibus, damnarent suam, & abrogatarum observationum volumen nobis relinquerent, antequam stygias redirent ad vndas.*

Mihi videris imitari arrogantiam & insolentiam *Paracelsi*, qui iactitabat se ab inferis reuocasse *Hipocratem, Galenum, Auicennam*, & alios antiquiores Medicos, quibus cum ad Portas inferi disputauit demonstrauitque eorum Medicinam

esse fallacem ac perniciosam, quod confessi sunt, atque *Paracelsi* Medicinam laudarunt & approbarunt. Non video in Anatomicis supra *Aristotelem*; *Hippocratem* & *Galenum*, Recentiores, *Vesalium*, *Fallopium*, atque alios, nouas partes adhuc absconditas inuenisse, nec aliud cerebrum, alios oculos, aliud Cor, alios pulmones, nouum Hepar, nouumque Lienem, alia membra genitalia deprehendisse; partes siquidem omnes corporis humani compositiores, & integrantes ab *Hippocrate*, *Aristotele*, & *Galeno* fuisse animaduersæ, & primum ab ijs descriptæ: sed posteriores Anatomici quasdam particulas in cerebri structura veteribus indictas & ignotas obseruauerunt, alias in Pulmonum, Cordis, Hepatis, Renum, partiumque genitalium fabrica, animaduuerunt: ita de cæteris partibus corporis compositis sentiendum, in quibus recentiores Anatomici noua quædam notarunt, aut prauè scripta emendarunt.

Circulatio sanguinis prout descripta est *Harueo*, non est admittenda, eam correxit *Riolanus*, & vsum circulationis ad morûs Cordis continui conseruationem necessarium, quem ignorauit *Harueus* demonstrauit. Lactearum Mesentericarum & Thoracicarum vsus, idem *Riolanus* rectius declarauit: ductus *Virsungiani* vsum primus exposuit *Riolanus*, teste *Bartholino*. Lymphatica Vasa *Bartholini*, cum suis capsulis atrabiliaris *Riolanus* reiicienda demonstrauit.

Tu hæc minutula mirabilia putas, quæ *Riolanus* non putat esse magni momenti; *Circulatio Harueana* te decepit in hac probatione, quam
insticuis

instituis, non immutari veterem Medicinam, introductis Venis Lymphaticis, & destructo Hepatis officio; Omnes tuæ rationes dependent ex ista circulatione; quum tamen admittat *Hærueum* chylum per Venam Portam deduci ad Hepar, & flocci faciat Venas Lacteas Mesentericas: Tu negas chylum ad Hepar deferri, quoniam tuæ Venæ Lymphaticæ, chimeticæ & fictitiæ dissuadent id credere.

In primis sustineo, & probavi contra *Hærueum*, nullam esse circulationem sanguinis in ventre inferiore, inter Venam Portam & arteriam Cœliacani: Negamus etiam sanguinem arteriosum solum nutrire, sed venosum inseruire, cumque posse descendere per easdem Venas, vsque ad artus. Sanguinem tertiæ regionis non recurrere ad Cor, nisi in summa necessitate & defectu sanguinis in maioribus canalibus Venæ Cavae & Aortæ. Hæc tibi probanda sunt, alioquin falsas tuas hypotheses, ex circulatione *Hærueana* depromptas asseuerabo, quas destruxi, nec potes quidquam recti stabilire de proposita questione, nisi veritatem tuæ circulationis manifestè demonstraueris. Ac proinde constanter affirmabo, contra tuas assertiones, & conclusiones.

1. Methodum antiquam receptamque medendi prorsus immutari, quod *Auzotius*, ex tuo iudicio Vir doctus contendit, imò scribit nouam *Physiologiam*, *Pathologiam* & *Therapeuticam* stabiliendam esse, euerso Hepatis officio, ut opus sit nouam Medicinam condere.

2. Causas morborum nouas, nouis ijs inuentis nullas certas & veras assignari posse.

3. Ab Hepatis obstructionibus alijsque affectibus non dependere vitia sanguinis, si Hepar non sanguificet, quia bilis pauca & tenuis, quæ segregatur in Hepate, non potest ibi obstructiones parere.

4. Falsissimum nihil sanguinis ex Hepate ad Mesenterium deriuari, ex circulationis principijs, nec vllum chylum ad Hepar peruenire, ex obseruationibus Vasculorum tuorum *Lymphaticorum* illusorijs & ineptissimis.

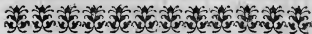
5. Veterum authoritatem constantem & firmam præponendam esse tuæ experientiæ fallaci.

6. Admitte quidem propter circulationem sanguinis, prout eam descripsi, in morborum curatione interdum Cordis habendam esse rationem, si manifestè læsum appareat. Quapropter officium colligendi bilem ex sanguine Venæ Portæ transeunte per Hepar, ei assignatum stare non potest, quia bilis permixta chylō delato ad Cor, vbi in sanguinem arteriosum versus est, portio per Aortam ascendentem ad partes supra Cor, nempe caput & artus superiore defertur.

Isthæc bilis non potest ex doctrina circulationis, descendere ad Hepar per Venas. Altera portio sanguinis per Aortam descendentem excurrens, partim per emulgentes ad renes facessit, partim per Cœliacam migrat in alium; ac proinde exigua portio sanguinis arteriosi ex Cœliaca arteria per Portam recurrit. Ergo nulla aut exigua bilis colligitur in Hepate: ac proinde falsum istud ministerium colligendi bilem Hepati demandatum.

Si Bartholinus meas rationes aduersus *La-*

Etas Mesentericas & Thoracicas, & contra Lymphatica Vasa diligenter, ac pacato animo expendat, vel retractabit suas falsas opiniones, aut deinceps cautior erit in promulgandis nouis inuentis Anatomicis, vel expectabit obitum Riolani, vt possit de rebus Anatomicis tam veris, quàm falsis, nemine contradicente, triumphare.

MONITVM AD LECTOREM.

VVM essent quatuor folia huius Editionis absoluta, Accepi ab eruditissimo & peritissimo Medico Collega Amantissimo D. Guidone Patino, *Dubia Anatomica* ei transmissa ab Authore, cum Epistola, qua rogat vt responsum differat Riolanus ad *Venas Lacteas*, donec apud te videbit *Dubia noua Anatomica de Venis Lacteis*, nuperrime hic promulgatis; Mutauit enim multa, non inconstantia, sed quia alia suasit experientia. Eius opusculis modestè respondi: causam mutandi multa, præbuit nuperum quoddam meum inuentum *Vasorum Lymphaticorum*, quod Riolani nomini inscripsi, quod ille & in *Anatomicis* sit *Veteranus*, & ad examinandam veritatem rigidissimus. *Vasa* sunt quæ ex singulis partibus referunt, *Lympham puram* ad *Cor*, & *Mesenterium* vt icon, & liber ipse impressus monstrat *Hafniæ* 5. *Augusti* 1653.

Quoniam D. Bartholinus causam Pecque-

ti; nunc suam facit, introductis suis *Vasis Lymphaticis*, & eius *Dubia Anatomica* directè pugnant aduersus *Riolanum*: eius rationes oppositas *Pecqueto* refutare voluit, easque mutilauit, vt suo sensui accommodaret. Breuem illam *Commentationem* quam à sesquianno scripsi aduersus *Pecquetum*, assuere istis *Dubijs* à me resolutis, non inutile & iniucundum *Lectori* iudicaui, vt pleniorẽ haberet de *Venis Lacteis* instructionem, nec repudio meas primas coniecturas de istis *Venis Lacteis*. Si rerus sit ascensus chyli ad axillares.

COMMENTATIO

aduersus nouum de Venis

Lacteis Commentum.

A R A temporum felicitas, *inquie-*
bat Tacitus, vbi sentire quæ velis,
& quæ sentias dicere licet; Id ni-
 mis hodie licitum, neque legibus
 veritum in Religione, & Medicina,
 magno Reipublicæ detrimento, dum nouis opi-
 nionibus, erroneis, ac perniciosis, quisque ad li-
 bitum indulget: prisca auorum nostrorum vera
 Religio destruitur; atque Medicina verus ac ve-
 ra, tot sæculorum experiētijs confirmata cor-
 rumpitur, nouis figmentis opinionum, & vene-
 natis pigmentis medicamentorum, ad necandos
 hominēs introductis, & impune exhibitis. Nunc
 vt quisque vult, fingit facitque Medicinam, li-
 bertas vnicuique concessa dandi quidquid lubet
 pro medicamento. Iam non sanat Medicina, sed
 quidquid videtur sanasse, Medicina est. Imò iam
 maxima pars scientiæ cœpit esse, sanare non pos-
 se. Id accidit ex veræ Medicinæ ignorantia, do-
 cti, peritique Medici contemptu. Nec mirum si
 tot falsis opinionibus conspurcata & deformata
 spectetur Medicina, vt pristinam faciem vix re-
 tineat, ac præseferat.

Ad euertendam hominis structuram symbolam suam attulit *Pecquetus*, sua doctrina noua, ac inaudita, quæ veterem atque hodiernam siue nostram Medicinam funditus euertit, tam in Physiologia, quàm Pathologia, & Therapeutica. Quippe si iecur non est amplius pars princeps, naturalis facultatis sedes, sanguificationis opifex, sed vili ministerio addictum, nempe bilis excrementitiæ expurgationi in Sanguine Venæ Portæ contentæ; morbi, qui in Hepate collocantur in eius actione læsa, scilicet imminuta vel abolita attractione, & retentione chyli, vel ex frustratione sanguificationis, quales sunt diarrhœa chylosa, diarrhœa hepatica, cachexia, atrophia, hydrops; non amplius dependebunt ab hepate, sed ex istis Vasis Lacteis nuper detectis, vel ab ipso Corde, & pulmonibus.

In istorum morborum commemoratorum curatione non amplius respiciendum erit iecur; Nec ad id viscus dirigenda erunt remedia.

Propterea nouam medendi methodum inuenire, & condere necessum est; Nam si Hepar non sit amplius hæmatoseos officina, frustra corruptiones massæ sanguinæ repetuntur ab Hepate, frustra laboratur in eius correctione, & expurgatione, frustra accusatur Hepar, author hydropis, ex frustrata sanguificatione; frustra in profluuio Sanguinis recurritur ad Hepar tanquam ad fontem Sanguinis, eique adhibentur remedia.

Turpiter hallucinatus est *Hippocrates* cum sanitatem, & integritatem partium corporis, florenti jecori tribuit.

Ipsemet *Aristoteles* etiam deceptus fuit, &

contra suam opinionem scripsit, iecur ad temperiem sanitatemque corporis plurimum conferre, quia finis est eorum, quæ sunt in Sanguine, & omnium viscerum, excepto Corde, refertissimum. Desipiebat adhuc, cum asseruit, naturam excrementorum receptacula iuxta iecur appo-
suisse, ut genitus Sanguis ab humoribus excrementitijs expurgaretur, qui innoxie ad Cor deferri non poterant.

Delirabat *Arctæus*, quando scriptis prodidit, quanto ad sanitatem iecur melius est, tanto deterius à morbis afficitur.

Si Lien parem habet usum & officium cum iecore ad expurgationem massæ sanguinæ sugendo aciditatem, nullatenus ad sanguificationem opitulabitur. Delirarunt omnes Medici & Anatomici, quando de actione Lienis tractarunt. An humori melancholico secernendo, vel excipiendo inferuiret, an hæmatosi defectu iecinoris male affecti aut corrupti, an superfluas humiditates chyli emulgeret & absorberet, ut voluit *Aristoteles*.

Omnes Peripatetici, qui ex professo patrocinantur *Aristoteli*, statuunt in iecore præparari Sanguinem, perfici in Corde, ibique vim nutritivam, ac vitalem, atque calorem assumere, eo in loco adhuc recoctum, ut fiat vitalis.

Decipiuntur quotidie Medici, falluntque suos ægrotantes, quum ortum, & fundamentum morborum pene omnium constituunt in obstructionibus Hepatis, Lienis, Mesenterij, Pancreatis, & ad partes illas referendas remedia sua dirigunt.

Nullum viscus magis obstructionibus obno-

xium prodidit *Galenus*, quam Hepar, propter variam alimentorum mixturam, quibus conflatur chylus; quinetiam propter vasorum exilitatem, quæ in Hepatis substantiam disseminantur. At si iecur non amplius admittat chylum, isthæ morborum causa cessat. Nec amplius querendæ morborum diuturnorum & contumacium causæ in obstructionibus istarum partium iam commemoratarum.

Itaque crudus, indigestusque chylus ex variis eduliis conflatus, per longissimas venas, à lumbis ad subclauios ramos Venæ Causæ deductus Cordi diditur. Ac proinde Cor erit chyli cacabus, (ut loquitur ille) ollaque coquinaria elaborando Sanguini destinata, atque per ventriculum dextrum in pulmones suas sordes ibi relinquit, vel secum reuehit in ventriculum sinistrum Cordis, inde in Aorram, quæ prima recipiet sordes, antequam ad venas perueniant.

Si Sanguinis per Venam Cauam labentis bilis secernitur in renibus, si bilis Sanguinis per Venam Portæ fluentis separatur in iecore, vtraque bilis continebatur chylo, & sic impurus traditur in Cor & pulmones, nec fit istius excrementi secretio, nisi post multas reuolutiones Sanguinis per venas & arterias. Ergo Cor & pulmones deterius nutriuntur quam reliquæ partes corporis, quia primæ excipiunt imparum chylum. Atque eodem Sanguine impuro per carotidas arterias transmissio, cum spiritu vitali cerebrum nutritur, ex quo suum animale spiritum cudet, & formabit (qui debet esse purissimus & subtilissimus) quod ipsi cerebro, eiusque functioni-

bus, tam ministris, quàm principalibus non potest non officere, & incommodare.

Nam portio Sanguinis arteriosi, qui per truncum superiorem Aortæ transfertur in partes superiores, si comprehendas caput, æqualis erit alteri, qui ad partes inferiores ablegatur. Ac proinde in omnibus pulsationibus Cordis admissus in Corde chylus & expulsus cum Sanguine, cerebro non leuem noxam inferre potest.

Præterea, in Hepate fatetur duplicem bilem contineri, vnā subtilem in cysti: alteram crassiorem, quæ per meatum fluit, vtramque expurgari per intestina. Ac proinde inquinabit chylum, qui cum isto inquinamento per Venas Lacteas dorsales deferetur ad Cor,

Sed quorsum in isto Sanguine Portæ eiusdem naturæ duplex bilis reperitur in Hepate diuersis locis secreta, & recondita (quod deprompsit ex *Riolano*, qui causas assignauit in sua *Anthropographia*, capite de cysti fellea) ipse non explicat.

Si ab Hepate diatrhexa biliosa assidue fluat per intestina, chylus erit conspurcatus, biliosus, prauisque humoribus refertus, qui ad Cor ascendent.

Interdum alimentum liquidum in valetudinarijs, & ægrotantibus non potest in chylum verti à ventriculo male affecto. At tamen si istud alimentum fuerit succi non il laudabilis, attrahitur & emulgetur ab Hepate ex succo, vt queat alimoniam famelicis partibus suppeditare, tumque in Sanguinem qualemcumque vertitur. At si iste succus à Venis Lacteis exsugatur, loco chyli delatus ad Cor, periculose nocebit Cordi & pulmonibus, totique arterioso, & venoso generi.

Scriptum est ab *Aristotele*, & repetitum à *Plinio*, solum Cor in corpore vitiiis non maccatur, nec vitæ supplicia trahit; si putredinem intra se concipiat, nullum est remedium tam potens, & efficax, quod eam possit eluere, aut emendare, ex *Galeno*.

Itaque non est probabile naturam voluisse, Cor principem corporis partem sordibus obruere. Nam eius gratia sunt reliquæ partes corporis conditæ.

Cum igitur anima multorum opinione habitet in Corde, & Sanguis arteriosus perhibeatur animatus beneficio animæ: Quis sanæ mentis credat Cordis viscus, solum animæ, Solis astrum, in suo conclauiculinam corporis exercere, & omnes impuritates aluinæ regionis eò transferri; si hoc ita fieret, miserabilis & ærumnosa foret hominis vita, multis incommodis obnoxia, ex sordibus chyli supernè remeantibus.

Si venæ istæ Lactæ sint instratæ, & firmiter affixæ vertebris lumborum, & dorsi, cumque sint tenuissimæ, ac proinde frangibiles, si luxantur vertebræ plurimæ in cyphosi magna, dum violentè spina in lumbis & dorso contorquetur; possunt istæ venæ simulque receptaculum chyli estringi in violentis motionibus lumborum.

Et si supra lumbos iacet inter duos renes & musculos Psoas, istud Receptaculum, quid opus est incitabulo per Hepatis pistillum, beneficio respirationis? quid contractione musculari? Nec alia opus est probatione, per mechanica artificia, si solus motus lumborum sufficit ad pellendum chylum, quod tu ignorabas.

Quamuis Venæ Lactææ exstent reuera, non omnes tamen Anatomici, qui eas admittunt, in vsu, & officio conueniunt. Nam *Gassendus*, cuius auctoritatem adducis, ad alios vsus ipsas accommodat, & chylum bile infectum esse statuit, ac in Venis Lacteis flauelcentem reperiri. Quod refutaui in meæ Anthropographiæ Mantissa; Eodem tempore *Follius Venetus*, tum Iuuenis quando scripsit, eandem opinionem Italicè proposuit, cui respondit paucis verbis *Bartolinus filius* in sua *Anatome secunda Editionis*.

Harueus peritissimus *Anatomicus*, inuentor & author *Circulationis Sanguinis per Cor & pulmones*, Venas Lactæas flocci facit, & chylum per Venas Mesaraicas exsugere ab Hepate putat, & sustinet, quod miror, cum reuera exstent, & manifeste spectentur. Hoc me dubitare facit de eius experienciis, in viuentibus animalibus.

Alij per canalem *Virsungi*, chylum ad pancreas deferri putant, & in viuis Lacteo succo refferum inueniri.

Ego non inutiles esse credo Venas Lactæas; sed ad reuehendum chylum ab intestinis ad Hepar conditas fuisse. Ad Cor verò chylum deferre impossibile, propter distantiam Cordis octo digitorum interuallo ab insertionem venarum in ramos subclauios (rectius axillares dicerentur;) Nam si Naturæ fuisset intentio ad Cor per venam Cavam tuum transmittere chylum ad Sanguinis confectionem, potuisset iuxta diaphragma duorum digitorum distantia vel potius diaphragmatis interuallo, à dextro ventriculo Cordis, Venas Lactæas inserere in Cavam, ut cum ascendens

106 *Commentatio aduersus nouum*
te Sanguine chylus permistus Cor ipsum adiret
ac penetraret.

Atque cum istud Receptaculum chyli habeat
vicinam ac finitimam sibi Cauam in lumbis ,
poterat in ipsum Cauæ truncum chylus deriuari,
cum per istum truncum descendente Cauæ,
Sanguis assidue nocte dieque ascendat ad Cor,
ex doctrina Circulationis.

Conringius, lib. de Sanguinis generatione &
motu, pag. 81. Notat Lacteum chylum omnem
non tendere in Hepar, sed portionem eius sta-
tim in venam Cauam transire subinde, ne qui-
dem omnis Lacteus chylus ab Hepate coquitur,
&c. Quia pars eius aliqua statim rectà in Cauam
venam defluit, pag. 123. Quod ab *Asellio* pri-
mum est obseruatum, dein à *Vallæo*, in 1. *Epist.*

Cum autem Lactææ venæ non habeant trun-
cum ut Mesentericæ, ad quem confluunt & v-
niuntur, debent habere locum communem, in
quem chylum refundant. Talis est glandula illa
magna diffusa chylo, non est utriculus, sed spon-
giosum corpus, ex quo depromunt suum chy-
lum, canales ad Hepar delati, alij duo *Pecque-*
tiani ad superiorem truncum Cauæ ascendentes;
alij in truncum inferiorem Venæ Cauæ insinuati.

Nunc libere meum iudicium interponam de
Venis Lacteis; Post multas cogitationes & ob-
seruationes super ea re peritior factus, *dies diei*
eruētat verbum, & nox nocti indicat scientiam,
ut est in Scriptura sacra. Quamuis existent & re-
periantur in animalibus bene pastis, & post qua-
tuor horas aperto abdomine; non sequitur in
hominibus consimiles reperiri.

Si reperiuntur, credo esse furculos rami Mesenterici Venæ Portæ, qui tunc temporis referti sunt chylo, quem deferunt ad Hepar per truncum Venæ Portæ; Alios verò ramos interspersos per Mesenterium, qui rubri comparent, & sanguinei sunt, esse ramos arteriæ Cœliacæ, qui præbent etiam alimentum intestinis, quando Venæ Mesaraicæ sunt refertæ chylo. Traductio illa forsan non durat ultra duas tresve horas, postea remeat Sanguis per Venas Mesaraicas ad intestina. Cum autem in vivente animali continua fiat attractio chyli ab Hepate per Venam Portam, retrahitur Sanguis intra Hepar: cum iam sint oppletæ chylo Venæ Mesentericæ, extincto animali, & facultate attractrice exoluta, relabitur Sanguis in Venas Mesaraicas, tumque evanescent istæ venæ Lactææ, propter affluxum Sanguinis, qui candorem illum destruit.

Ac sane venæ Lactææ ex inuentore *Afello*, & aliorum obseruatione, non sunt visibiles, nisi in viuenteadhuc animali, in mortuo disparent: Atque ex ipso inuentore nullum habent truncum, propterea frustra multi laborant in trunci inuestigatione.

Nec propterea discedendum ab antiqua doctrina, de chyli anadofi: nempe, per eadem vasa, diuersis temporibus, & alternis, diuersos humores fluere posse; chylum, & Sanguinem; imo chylum in trunco Portæ assumere tincturam Sanguinis, quin etiam eodem tempore diuersos humores labi per eadem vasa possibile est, modò sint diuersa trahentia. Intestina trahunt Sanguinem per Venas Mesentericas; vicissim Hepar

chylum, quamdiu in istis vasis continebitur. Sic videmus in vasculo vitreo colatorio vini & aque, nostra lingua dicitur *Monteuin* per eodem tubulos istius vasis, vinum ascendere, & aquam descendere. Obseruamus etiam pus à partibus supernis per venas & arterias sincerum excerni, sine tinctura, aut leui Sanguinis. Flumina quædam per medium mare aquas suas dulces traducunt, & conseruant.

*Actibicum fluctus subterabere Sicanos,
Doris amara suam non intermisceat vndam.*

Si quis à me quærat quid sentiam de istis venis Lacteis duabus nouiter inuentis, quales describuntur à *Pecqueto*, respondebo cum *Plinio*, *omnium rerum sunt quedam in alto secreta, & suo cuique Corde prouidenda*. Ideoque repide ac trepide meam sententiam more aruspicum coniecturis diuinando proponam. Quia didici ex Philosopho, doctrinam esse *φρόνημα ταπεινόν*, & doctam esse aliquam ignorantiam, nec leuem scientiæ partem, scire te multa nescire.

Sunt igitur istæ venæ duæ Lactæ ita conditæ, & dispositæ, forsan vt Sanguini violenter fluenti intra arterias per Circulationem, in venis crassities addatur, circa diremptus trunci Cauæ, versus axillares ramos, & iuxta iliacos. Nam in istis duobus locis truncus Cauæ venas Lactæas admittit.

Partim etiam ad nutritionem diuersarum partium corporis, quæ diuerso gaudent alimento, vt ossa & medulla, partim ad generationem & reparationem adipis per vniuersum corpus extensi; partim etiam ad fibrosæ materiæ productionem in Sanguine, quæ remoram addit

Sanguini, quod est verisimilius.

Forſan etiam iſte chylus trunco venæ Cauæ iuxta axillares infunditur, vt Sanguinis portio ex permiſtione chyli craſſior facta, hæreat Cordi, & inſtar fermenti calidioris & acidioris, inferuiat ad elaborationem noui Sanguinis arterioſi, atque talis Sanguis craſſior intruſus Cordis foueolis, & ſcrobiculis, & ſub columnis carneis, ſiue muſculofis aliquantiſper remanere poteſt: ſiquidem non totus Sanguis in ſyſtole euacuatur, ſed reſtitat exigua portio in iſtis locis latitans, à me commemoratis.

Ac ſane oportuit Sanguinem ex diuerſis ſubſtantiis conſtari ad nutritionem diuerſarum partium corporis, vt haberent aliquid ſibi familiare quod ex Sanguine vniuerſum corpus peragrante eligerent, ac elicerent, & in ſuam ſubſtantiam verterent: Inde craſſities, & fibroſa ſubſtantia, maſſæ ſanguineæ addita, atque pituitoſus humor inde natus & coneretus, Sanguini permixtus.

Videntur potius Sanguinis fibræ, ex illa portione chyli tenuioris ſuperne & inferne trunco Cauæ infuſi formari, quam in Hepate, cum ibi procreetur Sanguis vniſormis, nec fibræ Sanguinis in ventriculo ſingi, formarique queunt, quamuis id proditum fuerit à *Fernelio*, quia ventriculus licet neruoſus, de ſua ſubſtantia nihil chylo impertit; quia ſi de eius ſubſtantia quotidie bis terve fibræ detraherentur vel eraderentur, breui consumeretur. Itaque verisimilius eſt ex craſſa & pituitoſa materia, qualis eſt chyli portio tenuior, per illas Venas Lacteas ſuper-

110 *Commentatio aduersus nouam*
nè & inferne trunco Cauæ intrusa, fibras as-
sugi.

Atque dum in Sanguine educto per phlebotomiam, & vasculis excepto, superficies digiti minimi crassitie albicans apparet, non tam à putredine Sanguinis nascitur, quam ab ista chyli portione profluente cum Sanguine, quæ supernat. Quod si corrupta fuerit, excisis & putrefactis fibris, in serum vertitur, ineptum alendo, inde atrophia & tabes. Ideoque Medici post detra-ctum Sanguinem è pede aquæ calidæ immerso, diligenter explorant lato baculo fibras Sanguinis: quæ si appareant, laudabilem iudicant Sanguinem: si defuerint, valde corruptum pronuntiant.

Forsan etiam chylus ad axillares ramos Venæ Cauæ, & ad iliacos distribuitur in homine, si reperiantur isti tubuli Lactei, vt Sanguini permixtus, alimentum viscidum glutinosum præbeant supérne, variis glandulis vicinis, quales sunt glandulæ axillæ, laryngis, faucium, & sub mento, & aliis in collo secundum longitudinem iugularis externæ, parotidibus, quin etiam mammis mulierum. Chylus inferne permixtus Sanguini, nutrimentum exhibet glandulis inguinum, supra & infra pubis ossa, sed qui canalibus coërcetur in Mesenterio, alimentum præbet innumeris glandulis, & ipsi Pancreati glanduloso, atque iuxta partes illas glandulosas à me commemoratas, multus adeps colligitur, cui reparando videtur inferuire, vt in brachiis, thorace, partibus inferioribus ad nates & femora, Abdominis adeps circumfusus, ab isto chylò

chylo Mesenterij etiam suum ortum habere potest versus lumbos.

Interea notanda Mesenterij sympathia mirabilis, cum collo, axillis & mammis, per istos tubulos Lacteos nouos. Ac proinde vitium glandularum stumofu, non elucere solet in istis locis, nisi radices egerit in Mesenterio. Atque prudenter Veteres Medici, & Recentiores, radicem Scrophularum constituunt in Mesenterij glandulis, nec possunt perfecte sanari, nisi radicibus eruatur humor crassus, viscidus, ibi incuneatus. Cur potius circa iugularem externam emergunt, & adnascuntur isti tumores? quia proximior est insertioni tubulorum Lacteorum, & partes istas externas alit.

Prætermissa suis locis signatis inserranda.

PAg. 30. lin. 4. Dignoscitur confluxus mutuus humorum à vena Porta in Cauam, & vicissim à Caua in Portam, per illas Anastomoses venæ Portæ cum Caua, in emulgentibus venis, & intrunco Cauæ. Inde fit vrinæ nocturnæ plurima, paucam significet deiectionem, & vice versa, copiosæ deiectiones minuunt vrinæ fluxum, ex Hippocrate. Sordes venæ Cauæ per aluum expurgantur, & vicissim in morbis illuuiæ crassæ Venæ Portæ, per vrinæ euacuantur. Itaque ex vniuerso corpore, etiam è capite, impuritas

partium fuperiorum & inferiorum, quæ in vafa transfertur, poteft expurgari, vel per vrinas, vel per alium, Naturæ beneficio, vel ope medicamentorum, quæ poffunt vires fuas extendere ad tertiam regionem, ac proinde in morbis non funt negligenda diuretica: detracto fanguine è pede poteft depleri vena Porta non tantum per arteriam Cœliacam in Aortam descendentem, fed etiam per venam Cauam ratione Venarum Lactearum, quæ in truncum Cauæ inferuntur. An in affectibus capitis fit fecunda vena pedis, præferenda finiftra faphena dextræ, ratione iftius Lactex Thoracicæ, quæ pertingit ad axillarem finiftram, iuxta originem iugularis externæ, vt feruetur rectitudo Vaforum, & fitus partium?

Pag. 31. lin. 8. Porro diligenter confiderandus eft rami Mefenterici progressus vſque ad magnam iftam glandulam in centro Mefenterij ſitam, & in ea Receptaculum chyli, deinde Venarum Lactearum ab ifta magna glandula oblonga prognatarum difſeminatio per totum Mefenterium, vſque ad inteſtina tenuia notanda venit, quia in iftis locis poteſt fieri obſtructio, quæ impedit diſtributionem chyli: locos certo definire difficile, ſed coniecturis id poſſumus aſequi, nam ſi in venis Lacteis & Receptaculo adſit obſtructio, deiectiones erunt albicantes chyloſæ, ſi fuerint cineritiæ, in ramo Mefenterico & Receptaculo, ſi deiectiones appareant ſubrubræ obſtructio erit in trunco Portæ.

Pag. 46. Animadu. lin. 6. Truncum Venæ Cauæ oriri à Corde ſuſtinet lib. 3 & lib. 6.

Pag. 89. lin. 31. Non metuis chylum crudum
confundere in Corde cum sanguine arterioso, &
reprehendis *Harueum* pag. 47. tua *Anatomie*
Reformata, quod chylum per Venas Mesarai-
cas ad Hepar deferri crediderit, cum sanguine
refluo ad Circulationem: *sic confunderentur di-*
versa, concocta cum incoctis.

ERRATA CORRIGENDA

FINIS.

ERRATA CORRIGENDA.

Epistola pag. 6. lin. 3. finditur.

PAg. 2. lin. 17. *lege* quas, pag. 16. lin. 18. *lege* ergo cor, pag. 26. lin. vltima pro qui, *lege* quæ, pag. 29. lin. 21. *lege* prægresso, pag. 31. lin. 26. *lege* sub ipso, pag. 32. lin. penult. *lege* fit, pag. 48. lin. 24. post ascire *adde* si ad venas ire cogitur. pag. 16. animaduers. lin. 13. *lege* imperatos. pag. 23. lin. 19. *lege* Actione pro Vstione, pag. 24. lin. 19. *lege* secandæ, pag. 37. lin. 15. *lege* Cordis in sua basi occupat, pag. ead. lin. 23. pro erue *lege* æquæ. pag. 39. lin. 7. *lege* in qua. pag. 41. lin. 3. *lege* collectam, pag. 67. lin. 24. *lege* Vlra. page 85. lin. 12. post verti *adde* non, pag. 88. lin. 30. pro operationem, *lege* distributionem, pag. 92. lin. 31. pro an *lege* ad, pag. 96. lin. 22. *lege* superiores, pag. 108. lin. 16. peruidenda.

THOMÆ 4.
BARTHOLINI
DOCTORIS
ET PROFESSORIS REGII
DE LACTEIS
THORACICIS,

In Homine brutisque nuperrimè
obseruatis ,

HISTORIA ANATOMICA.

PARISIIS,

Apud Viduam MATHVRINI DV PVIS,
viâ Iacobeâ, sub signo Coronæ Aureæ.

M. DC. LIII.

Cum Privilegio Regis.

THE OFFICE

OF THE

SECRETARY

OF THE

NAVY

AND

THE

OFFICE

OF THE

NAVY

AND

THE

OFFICE

OF THE

NAVY

AVGVSTO
DANORVM REGI
FREDERICO III.
VERE PRINCIPI,
INVENTVM CHYLI
NOVVM

NVNQVAM A CONDITO
Homine, in Homine haëtenus
obseruatum,

*Seque, Fortunamque suam hu-
millimo studio*

Iustissimo Majestatis illius
Imperio

SUBIECTVS

THOMAS BARTHOLINVS
DICAT, CONSECRAT.

THE HISTORY OF THE

PROGRESS OF THE
HUMAN MIND

FROM THE EARLIEST PERIODS
TO THE PRESENT

OF THE
HUMAN MIND

IN THE
PROGRESS OF THE

ARTS AND
SCIENCES

FROM THE
EARLIEST PERIODS

TO THE
PRESENT

OF THE
HUMAN MIND

IN THE
PROGRESS OF THE

THOMÆ BARTHOLINI DE LACTEIS THORACICIS.

HISTORIA ANATOMICA.

CAPVT I.

Prefatio, & Summa tractandorum.

— — — *Non omnia grandior ætas
Nos qua scimus habet, seris venit vsus ab annis.*

pag. 1.

Enimverò :

Nunquam ita quisquam bene subductâ ratione ad vitam,
Quin res, ætas, vsus semper aliquid adportet noui,
Aliquid moneat, vt illa, quæ te scire credas, nescias,
Et quæ tibi putaris prima, in experiundo vt repudies.

Errè ex quo corporum humanorum
profectio apud maiores nostros conce-
pta primum fuit & nata, nunquam ad
illum perfectionis gradum adoleuit,
quin naturam à se sollicitatam, in sui augmentum *p. 2.*
sæpius pertraxerit. Sapiens & vnius ætatis pertaxa
Natura, nobiscum ludit, vt per partes & tempò-
rum spiramenta imis abscondita visceribus secre-
ta pro cuiusque modulo distribuat. Debemus se-
culis scientiam, & posteris sapientiâ fortassis illu-
strioribus meritò inuidemus, quia necdum vni-
uersam à nobis exhaustam naturam haud ignora-

mus, & serio dolemus. Multum restat operis, multumque restabit, nec ulli nato post mille secula præcludetur occasio aliquid adhuc adjiciendi. Nulla tamen vnquam ætas aut inueniendis naturæ arcanis felicior, aut indagandis curiosior hæc nostrâ illuxit, cuius felicitatem cælo referimus acceptam, & oculatis scrutantium manibus. Vix vmbra ex antiquis seruamus, quos non tam sequimur quod naturæ instituta aut æterna placita adinuenerint, quam quia ætate præcesserunt. Multum egerunt illi, sed tantum abest peregerint omnia, vt ignorarint potius infinita, quam maxima pars illorum quæ sciuerunt, minima sit pars illorum quæ sequentium temporum nos docuit industria. Nolo in venerandæ antiquitatis inuidiam singula per partes repetere, nec in sexcentis obseruationibus rædioso sermone iam nunc immorabor: nuperrimum chyli vas eiusque per corpus progressum, quo nihil vnquam aut naturæ consultius, aut vtilius nobis in lucem prodiit, certissimæ ex cadaueribus humanis brutisque experientiæ ductum sequutus, aggrediar.

Summa rei circa distributionem alimentorum versatur. Alimenta in ore præuia per dentes masticatione præparari primum, omnibus est in confesso: eadem masticata per cesophagum in ventriculi capacitatem detrudi nemo est qui ambigat. In ventriculo concoqui, & in chylum lacti simillimum mutari, humido diluente, acore incidente, & calore fundente, ab aliis fusè est probatum, & alibi à nobis. Factus autem hac coctione chylus, quia in ventriculo qui solo nutritur sanguine, morari non debet, & in totum cor-

pus est distribuendus, ex ventriculo deferri debet, ut termino à quo, ad partes quæ in sanguinem transmutent, ut terminum ad quem, per vias in omni motu necessarias. Et de his distributionis viis serrarum controuersiarum duxere omnino Anatomici, ut tot sensus numeremus, quot capita. Quidam enim immediatè ex ventriculo ad terminum seu organum sanguificationis progredi existimarunt; aliis per pylorum in intestina eiusque vasa protrudi fuit visum. Paucis nos in singulorum veritatem inquiremus, omiſſis in præſenti quæ de termino ad quem dici diffusa oratione possent.

CAPVT II.

Chylum non ferri immediatè ex ventriculo ad organum sanguificationis.

Qui ex ventriculo statim abripi chylum, omiſſis intestinis, crediderunt, varias sibi vias elegerunt. *Galenus* l. 4. Vſ. Part. c. i. pernicioſa pelli infernè tradidit, reliquum verò omne, quod fuerit natura vtile, vtilius adhuc ab ipſo ventriculo redditum, *venis* quæ tum ad ipſum ventriculum, tum ad intestina perueniunt, distribuui. Vbi vtramque traductionem ad Hepar admittit & immediatam & mediatam. *Aquapendens* l. de Ventr. consentit, sed de chylo tantum tenuiore, *venasque gastricas* expreſſius nominat. *Carolus Piſo* in Præf. l. de Seroſa Colluv. *gastricas* easdem eligit, *Epiploicas*, ut & *vas breue*, per

A iijj

quæ ad Lienem chylum deducit. Sed suspectæ sunt omnes hæ venæ, quia Sanguinis sunt, non chyli vehicula. In gastricis quoque valuulam locavit Natura, quæ nihil ad Lienem per ramum splenicum admittit. Vas autem breue, quando Lieni inseritur, defert potius acidum ex Liene succum, sæpius tamen ex ramo splenico oritur, liene præterito. *Pisonis* sententia falsâ nititur suppositione, quum lien nec chylum recipiat, nec arteriosum sanguinem conficiat, sicut alibi probatum à nobis. Aquosiori verò chylo *Galen* & *Aquapendentis*, commodiores infra vias assignabimus.

2. 6. Poros ventriculi & Hepatis vel Lienis vicini porositates tenuiorem chylum exsugere verosimile iudicarunt *Cassendus* & *Veslingius*, aliisque *Italus*, qui huius rei titulum diuulgauit; Sed me repugnante, quum communis hæc fuliginum sit via, angustioresque sint pori quàm pro chyli substantia. Nec vllum huius ventriculi raritatis indicium in Anatome viuorum deprehendimus, taceo eadem via parere & sanguini ex Gastricis & Epiploicis, multo tenuioribus, exitum. Quis denique, prohiberet, quo minus alibi quàm ad Hepar, quàm Lienem diuerteret, siquidem ex *Hipp.* l. de Alim. *ἑρπύσια μία, ἑρμπύσια μία, ἑρμπύσια πάντα.*

Per distinctum Vasorum genus peculiare deriuat ad Lienem *Cl. Conringius* l. de Gen. Sang. c. 6. aliquando detegendum, sed solum potulentum chylum, non expectata pylori apertione. Variis opinionem argumentis eruditè probat, de quibus in *Reformata Anatome* nuper egimus.

Nam suppositione tali nituntur, quam ipse postmodum pro candore suo damnauit. Pylorum enim nondum concocto alimento crassiore aperiri, chylumque per intestina distribui, quotidie in sectionibus animalium hominumque experimur. Et ad vias ignotas confugere infra Anatomici est dignitatem, ubi apparent manifestè; In minori certè adhæsione Lienis, nunquam huiusmodi vias inuenimus, quanquam post pastum potumque fuerint suffocati. Iamque summum Virum in aliam propendere sententiam certo indicio suspicor.

CAPVT III.

Chylo vehendo nec Cholidochum, nec Pancreas, nec Mesaraicas vulgares esse destinatas.

AD intestina qui chylum transire concedunt, quod multorum fuit placitum, illudque verissimum, illa vasa admitttere debent quæ seu in Mesenterio, seu intestinis primis conspiciuntur. In primis intestinis seu duodeno occurrit Cholidochus porus, & ductus Pancreatis p. 8. Virsunganus. Cholidochum, seu Chylodochum amat Gassendus in Appar. de Nutrit. Anim. destinatum ob situs commoditatem, non tam egerendæ cholerae, quàm ingerendo chylo. Verum enimvero, traiectio chyli in nonnullis fit animalibus, cholidochus destitutus. Imò valuula adest in exitu meatus, vel potius obliquus ductus ingressum prohibens, vetansque in distributione

hac nutritium succum excrementis misceri. Præterea obseruatur in Mesenterio distributus chylus satis copiosè, & terminum finesque cholidochi præterisse. Nihili est Riolani in *Antrop.* Noua necessitas, obstructis tenuibus & Mesenterio; nam ex istis obstructionibus potius mors sequeretur & atrophia, imò in voluulo, vbi circa cæcum fit obstructio, experientia N. *Fontani*, vel ipsum cæcum obstruit Ileum, obseruante *Hildano*, vel planè *Ileon* conuolvitur, vt in dissectis vidit *Panarolus*, cur cita mors sequitur? Cur nulla per Cholidochum chyli tractio? Abscessus autem in Mesenterio & colo, vxorem Mengacij p. 10. strangulauit apud *Lal. à Fonte* in *Cons.* In ductu *Virsungiano* valuula obstat, siue interior intestini tunica valuulæ æmula, quæ ne stylum quidem ex intestino admittit, nisi accedente vi, multò minus seu bilem ex cholidochi vicinia, vt contra me suspicatur *Higbmorus* lib. 1. Anat. Disq. part. 2. cap. 8. siue chylum, quod experimento, me iudice, impossibili, inductus *I. Bachius* de Cord. Sect. 2. c. 3. defendit. De qua opinione videnda *Anatome nostra Reformata.*

In Mesenterio hætenus nota occurrunt tria vasorum genera, nerui, arteriæ & venæ. Nerui nullos meruerunt calculos, quia sensui tantum dicati sunt & obscuro motui, ad hæc exiles sunt in Mesenterio, absque humiditate, nec caui. Arterias Mesaraicas exsugere chylum distribuendum voluerunt *Galenus* lib. 4. Vt. Part. cap. 17. sed modicum tantum, *Varolius* l. 5. Anat. c. 4. *Spigelius*, sed in sano tantum statu. Cæterum quanquam *Erasistratus* in hædis lactantibus vi-

derit arterias lacte turgidas, arteriæ tamen non fuerunt, sed Venæ Lactææ per nebulam ipsi obseruata. In arteriis enim chylus visus nunquam, nec eo munere defungi debent, si quidem ex certissimis Circulationis demonstrationibus nutritium sanguinem intestinis aduehunt, nihil reuehunt siue ad Cor siue Lienem. Igitur in *Venis Mesaraicis* acq̃ueuerunt iam à *Galen*i temporibus ferè omnes, qui & ipsi, difficultatibus hinc inde obfiti, in varias sententias scinduntur. Quidam eas diuidunt, vt aliæ sanguinem, chylum aliæ vehant. In tempore alij discrimen ponunt, vt alio tempore sanguinem, chylum aliò deducant. Sunt tandem qui eodem tempore easdem & sanguinem perferre, & reuehere chylum credant, quemadmodum in fluminibus contrarias subinde ferri aquas obseruamus. Sed nulli ex illis Naturæ institutum vnquam sunt assequuti. Nos tantum credimus, quantum manibus palpamus, oculisque videmus. At in *Venis Mesaraicis* nunquam visus fuit chylus, siue dilutus, siue purus, sed constans semper & in omnibus sanguis. Reuehendi vero ex Hepate sanguinis officio, miserè exciderunt venæ, siquidem & ligaturæ in viuis & valuularum situs demonstrent per eas reduci sanguinis reliquias ad Hepar, nihilque remeare. Nec cum *Riolano* credimus, necessitatis tempore in omnimodâ obstructione Lactearum, hac chylum perferri. Cessabit, potius, vt dictum, nutritio, & atrophîa marcescet animal. Et quid ad chylosum intestinorum fluxum reponet? *Harueio* autem oculatissimo in Anatomicis condonare non possumus antiquum errorem, quum

opus non sit vasa confundere, quæ distinxit natura, sciamusque diuersum esse vasorum vmbilicalium vsum in embryone & adulto, nec denique Mesaraicas venas chylo impleri videamus, si aliunde influxus impediatur.

P. 12.

CAPVT IV.

Compendiosa Lactearum Asellij Historia.

HAtenus per inanes aliorum coniecturas iuimus, qui re vera operam luserunt, quod seposito sensu naturam ad rationis normam examinarent. In quo luto adhuc hæreremus, nisi quantum in Mesenterio vasorum genus *Cass.* *Asellij* Anatomici Ticinensis felicitas Anno 1622. nobis detexisset, quod *Venas Lactæas* à coloris splendore nominauit, quibus vniuersum hoc distributionis chyli negocium natura demandauit. Docet profectò ocularis inspectio, Venas sui generis quamplurimas per Mesenterium sparsas lacteo chylo turgere in viuorum animalium iuxta & strangulatum post partum sectione, ipsisque hominibus, quod cum *Tulpio*, *Veslingio*, *Folio*, *Gassendo*, *Higbmoro*, nos Hafniæ non semel demonstrauius. Religio sit tam manifestæ experientiæ fidem denegare. Progressus Lactearum ab omnibus intestinis, etiam cæco, frequentius tamen à tenuibus & copiosissimæ ad ieiunum, vnde ad glandulam Mesenterij mediam perductæ instar capreolorum vitium implicantur, indeque partim ad Hepar cum porta

P. 13.

variis insertionibus abeunt recta, partim ad Emulgentes, partim ad Cauam, quemadmodum post *Asellium Vvalans*, & omnes oculati obseruarunt, vt chylum hac semita incedere dubitare amplius non liceat, quod adhibitâ quoque ligaturâ in viuis certius deprehendes. Distincta autem esse à *Mesaraicis Venis* vasa, humor contentus indicat, qui vel constans manet post mortem, vel distributione finita disparet, relictâ tantum fibrillarum specie. Nec *arterias* esse, simplex tunica permittit, quies & candidus succus. Neque cum *Nervis* esse confundenda cauitas probat & ramorum multitudo. Tandem neque *adipem* esse, aut adiposæ materiæ receptacula, quod dubium *Gassendus* mouit, vel hinc patet, quod accedente cadaueris frigiditate densarentur potius, quam dispacerent. Chylum autem proximam pinguedinis materiam esse, *Hippocrati Folioque* adhuc non concedimus, ob rationes in *Anatome Reformata* à nobis allatas, laudatasque à *Riolano*, præter morem hîc nobis amico.

CAPVT V.

*Novum Pecqueti Lactearum complementum in
Hominibus à nobis obseruatum.*

STetit hîc obseruantium industria, & confectum distribuendi chyli pensum malè creduli existimarunt. *Asellio* tantum debuisse visi sumus, vt nihil ultra de Lacteis scrutaremur, nisi

quorum ipse duxisset lineas & signasset. In Pancreas terminari siue mediam glandulam ratum fuit, & angustius abdominis circumscribi. Excitatae mentes difficultates viderunt, de ramorum inter Pancreas Heparque exilitate, diuersasque sed ignotas adhuc vias præsagi futurorum diuinarunt. *Asellius* Tab. III. lit. T. originem Mesenterij designauit, sed eandem si prosequutus fuisset vltcrius spinam versus, plura inuenisset. Cæterum hanc curæ laudem & inuentionis, reliquit posteris. *Hippocrates* quoque, cumque sequuti *Martianus* & *Castellus*, chylum ex Mesenterio ad mammas detrudi plurimis coniecturis suspicati sunt, sed vias nominarunt nullas præter incognitas, & corporis porositates. Nuper verò æternâ nominis sui famâ venarum Lactearum Terminum auxit produxitque *Ioannes Poquetus*, Diepæus, Medicus Parisiensis, editis Experimentis nouis Anatomicis, quibus incognita hactenus chyli vasa detexit, & publico asseruit Parisiis 1651. trium annorum obseruatione, quod tamen tribus sectionibus, imò minoribus, aliis videre dabitur. In his duo primus adinuenit in ouibus, canibus aliisque animalibus viuis post pastum quarta circiter hora dissectis. Primum, à Mesenterio seu venis *Asellij* Lacteis iam notis, prodire sub iisdem *Receptaculum* quoddam chyli, in quod per varios Lacteos ex Mesenterio deriuatur omnis chylus. *Deinde*, ex eodem Receptaculo sursum per Thoracem ad subclauias serpere alios *ductus chyliferos*. Vtrumque, tot seculis inauditum, casus aperuit nihil tale cogitanti, sed circa cordis motum in viuis occupato : Exem-

ptis enim visceribus, copiaque cruoris abstersâ,
in conspectum felici augurio prodire Lacteus
liquor & candicantes Thoracis ductus, quos vl-
terius deinde inquirens, circa Diaphragma &
Mesenterium originem deprehendit. Mirum
profectò rem manifestam omnium hætenus
oculis se subduxisse, etiam illorum qui vano su-
percilio vltimum se Anatomix complementum
addidisse gloriantur. Nos verò facilem meremur
veniam, qui naturam quotidie ad noua sollicita-
tamus, nec tamen assequuturos ingenuè fatemur.
Vnde *Pecqueto* gratiam referimus, quod hæc
præteruisa infelicitati nostræ potius tribuat cap.
1. p. 3. quam incuriæ. Monitus per Epistolam à
fratre Cl. V. *Erasmo Bartholino* Medico & Ma-
thematico insigni, qui Blësis experimēti veritatem
comprobauerat, anxie Pecquetianis obseruatio-
nibus inhiaui, nouæque rei sollicitudine excita-
tus, cum primum libri copia mihi facta fuit, dili-
genter cum *M. Michaele Lysero*, amico meo &
in Anatomicis optimè versato, inquisiui in viuo
canè quarta post pastum largiorem hora, reperi-
que pleraque ab ipso obseruata & iconè expressa.
Putabam autem, siquidem in tanto viui animalis
motu & extremo torturæ conatu, citius pereant
Vasa Lactea, & ego aliàs in hominibus strangula-
tis obseruauerim Lacteas Venas superstites, suc-
cessurum quoque experimentum, si vel animal
post pastum aliquot interiectis horis celeri chor-
dâ strangularetur, vel homo cruci destinatus post
largius ientaculum suffocatus aperiretur, quia
tum Thoracis motu cessante inhibitâ respiratio-
ne eodem situ permanent humiditates distributæ,

nec à dolore secantis facilè mouentur. Meditatio
consilio optatus euentus adspirauit, plurimisque
in canibus factis experimentis, humana tandem
cadauera ex voto publico, Serenissimo Rege

p. 18. FRIDERICO III. clementer annuente, ro-
tæ alioquin & perpetuæ cruci adiudicata bene-
que pasta; nacti in singula accuratius tam in pu-
blico Theatro Anatomico solenni demonstratio-
ne, quam priuata opera, tanto maiori studio in-
quisiuius, quod primi hæc in homine tentaue-
rimus. Primum cadauer infanticidæ fuit, furis
alterum, illud macilentum vixque ossibus hæ-
rens, hoc obesum planeque omnibus numeris
sanum. Vtrumque quinque ante interceptum spi-
ritum horis, cibo vinoque, fuit ad satietatem re-
pletum: in primo Lacteas Mesentericas & Tho-
racicas chylo repletas inuenimus, in altero verò,
ne chyli in vasis illis vestigium vsquam visum,
nectamen spe frustrati aut expectatione; com-
parebant enim in Mesenterio glandulæ lumbaræ,
& in Thorace ductus chylo destinati, quos ea fa-
cilitate eruimus quo superiores loco nobis & mo-
do tot ante in animalium sectione experimentis
factis ad vnguem cognito. In primo glandulas
plenas tres lumbaræ loco Receptaculi Pecque-

p. 19. tiani, monstrauius publicè, & Thoracicarum
Lactearum in axillarem sinistram insertionem
externam triplici ramulo conspicuam. In altero
maxima cura nostra occupabatur, visis glandulis
iisdem, in interna insertionem Lactearum Thora-
cicarum, quam cum valuula, explicatâ axillari
egregiè vidimus, adhibito folle aliisque cultri
adminiculis. De fide nostrâ & sinceritate nemo
candidus

candidus dubitet. Nunquam publico imposuimus aut verba dedimus. Non defuturos tamen scio quos vel inuidia vel contemptus transuersos rapiet. Sed apage hanc hominum nationem, lex habet comperendinationem, ipsi experiantur si possint, sin minus nostra vestigia sequantur, & desinant malè agere & audire. Interea si actionem falsi instituant, tabulas pro me habeo & testes, maximos, minimos, omniumque ordinum spectatores honoratissimos, qui demonstrantibus nobis secantibusque publice priuatim adfuerunt, in primis Illustrem & Magnificum Heroem, Dn. *Christianum Thomeum* de Stougaard, Equitem P. 207
Auratum, Ser. Reg. Cancellarium Magnum, & Academiæ literatorumque Conseruatorem perbenignum, aliosque Generosos nobilissimosque Viros, quos rei nouitas & in me fauor solitus ad hoc Naturæ spectaculum inuitauerat, nunquam non hoc nomine laudandos, necnon Medicos quamplures Excellentissimos & Anatomicarum rerum peritissimos, *Iacobum Fabricium*, *Olaum Vvormium*, *Simonem Pauli*, *Paulum Mathium*, *Henricum Fuires*, *Iacobum Finckium*, aliosque Professores Regios, & lectissimorum studiosorum splendidam coronam. Quisquis tot tantisque nominibus fidem detrahit, ipse in æternam cassa sit fide. Diuersam autem in homine & brutis obseruauimus vasorum nouorum fabricam, & in brutis quoque pro specierum indiuiduorumque diuersitate, quemadmodum accuratius & methodo solitâ in sequentibus sumus explicaturi, ad hominem præsertim digressuri, quia inuentor primus bruta sola cultro Anatomico subiecit, &

2. 21. observationes suas obscuris adeo verborum sententiatumque flosculis exornauit, ut lectores repetita lectione, dubios semper dimittat.

CAPVT VI.

Anatomica Glandularum Lactearum lumbarium Historia.

- P**rimum quod sub Mesenterio nuper inuentum diximus, quia ex Lacteis Venis Mesentericis chylum recipit, tanquam in Cisterna, *Receptaculum* vocat *Pecquetus*, subinde *Lacteos latrices, chyli stagnum, chyli penus, vesicam, &c.* Sed hæc in brutis solis nomenclaturæ obtinent, quibus manifestior quam homini cauitas. Vesica tamen non ita commoda est, quia nutritium succum, non excrementum continet. *Cl. Io. Hornius*, *Anatomicus Leïdensis*, *succi Lactei* nomine dignabatur, quum necdum viso Pecqueto simile quid in Mesenterio canis ipsi occurrisset. Nos communi appellatione *Glandulas Lactecas lumbares* vocabimus, quia tales reuera in homine nobis visæ & brutorum parum hinc abludunt.

Situs. Infra centrum Mesenterij, quod subinde alteri exactè superponitur, sub cœliaca & emulgentibus, circa lumbares vertebrae inter eandem musculos *foas*, media ferè regione inter renes & capsulas atrabilarias, quas vtri & renes subinde tangit vel immediato contactu, vel missis ramis. Non prius medium lumborum locum seruat, sed subinde ad dextrum deflectit,

plerumque ad sinistrum in brutis iuxta cauatam descendentem, prope renem sinistrum, interdum ad utrumque latus inter musculos lumbares sub caua. Superior glandula in homine dextrum eligit, statim sub appendicum Diaphragmatis exortu, reliquæ inferiores cum Receptaculo brutorum parem situm occupant.

Profundior situs & ad tutelam spectat, & calorem, ob vicinas arterias, & ad faciliorem chyli expressionem. Anteriori enim parte Mesenterium instat, ad latus vel postica parte vertebræ, à quibus in angustias compellitur, ut tanquam in p. 23. situla, butyrum vel aqua, superposito pondere, chylus exprimitur. Quam pressionem iuuare credit *Pecquetus* Appendices Diaphragmatis vicinas illi subiectas, quæ distendi nequeunt in respiratione, quin ipsum Receptaculum distendant, adeoque contentum chylum propellant. Has vices glandula humana superior iustius commodiusque experitur, quam appendices septi arctius inuoluunt & complectuntur. Meo iudicio muscoli lumbares suas quoque huc operas conferunt.

Substantia variat. In brutis nonnunquam est membranosa, sed tenuis ex peritonæo, apparetque prima fronte viscida pituita concreta, aut pinguedo. Ad tactum niollis est, & glabra, digitifque pressa lubrica est & flaccida, indicatque intus contineri humiditatem. Interius, si vel cultro vel digitis rumpatur, apparet inter duas membranas cauitas quædam chylo repleta vel sero, quo educto manifestius conspicitur nunc duos digitos capiens, nunc vnicum, nunc vix sensibili

p. 24. cavitatem, repletum viscido & coagulato lacte. In hominibus prorsus diuersa substantia. Glandulosa enim est & solida instar aliarum glandularum Mesenterij, venulis Lacteis quasi irrigata, chyli tamen per minimos anfractus capax. Cur verò canibus cavitatem sit excavata magis quàm hominibus, dicere non possum, nisi in voracitatem illorum causa sit referenda.

Numerus. Vnicum est brutis, ut respondeat glandulæ maiori Mesenterij, unicaque cavitatem. Obseruauimus tamen & in cane duplex, utrinque vnum, oblongius inter musculos lumbares & vertebrae situm, in quo dextrum ad Thoracem mittebat tumidum ramum, sinistrum ad glandulam Mesenterij, quod tamen cum dextro ramulos communicabat. In hominibus tres glandulas notauimus, duas maiores inuicem superpositas, sed mutuis ramulis Lacteis coniunctas, inter cauam descendentem & Aortam in angulo, quem emulgentes cum caua faciunt. Tertia superior Diaphragmati vicinior, eiusque principio nerueo sub appendice immersa. Credo tamen varium esse in variis numerum, siquidem in quodam homine plures in Mesenterio comparebant glandulæ quam in aliis hactenus à me dissectis, ut etiam quamplures Aortam ad Illia usque comitarentur.

Magnitudo. In brutis à Diaphragmate ad tertiam lumborum vertebrae nonnunquam protenditur, latum, ut impleat spatium inter lumbares musculos, ad renes eiusque capsulas extensum, nonnunquam minus, & curiosè inueniendum. Interior verò cavitatem non est adeo ampla,

sed ad digitos duos, vel unum vel medium capiendos accommodata. In hominibus, quia plures glandulae, singulae trium transuersorum digitorum aequant longitudinem.

Figura. Externa, inaequalis in brutis, glabra tamen: Oualet nobis depingit *Pecquetus*, siue pyramidalem; Sed ea figura apparet tantum reclinatis ad latera intestinis; quae quum trahant quoque secum sequax Receptaculum, istam figuram extorquent. Formae enim est compressae in situ suo relictum. Subinde tamen & nobis oblongiori forma apparuit: In hominibus vel rotundae sunt glandulae, vel oblongiores. p. 26.

Color. Candidus est & lacti simillimus, qui non perit facile cum vita, sed constans est, siue ob duplicem tunicam in brutis, quae quasi lacte coagulato imbuta vestigium sui non facile obliuerat; siue ob natium glandularum candorem, & contentum humorem Lacteum. Interdum tamen difficilius discernitur ob pinguedinem adiacentem in obesiss, & chylum aquosiores. Notauimus quoque in homine altero, alteram glandulam candidam fuisse, alteram obscurioris coloris instar carnis, vitio quodam quantum ex corpore minus sano colligere potuimus, contracti.

Connexio. Postica parte adhæret vertebris lumbaribus; Antica Mesenterio per ramusculos Lacteos, qui chylum ad hanc cisternam deriuant. Eos videbis, si reclinato Mesenterio cum intestinis ad sinistrum latus, intuearis diligenter. An autem penetrent in cavitatem eius, siue substantiam, quanquam oculis discernere nequeamus, dubitari non debet, quia chylum admittit, p. 27.

quemadmodum nec manifesta sunt ostia Lactearum in Mesenterio. In his truncis Lactearum iuxta Receptaculum notat in Explicatione fig. I. *Pecquetus*, ampliorem tunicam valvulas indicare, quæ refluentem chylum inhibeant. *Adlateræ* glandulis seu capsulis atrabilariis, & renibus apponitur, siue immediatè, vt in canibus nonnullis, ita tamen, vt cultro separari facillè possit, siue mediatè per ramulos Lacteos. Manifestius id in homine obseruauimus. Spargebant glandulæ Lactææ nouæ ramulos ad Pancreatis partem duodeno subiectam, emulgentem venam sinistram transcendentem, alios quoque ad arteriam emulgentem dextram. Quin imò inuicem glandulæ ramulos Lacteos mittebant, superior rotunda ad inferiores, hæc rursum & sibi communicatos ductus largiebantur & vicinis locis, quemadmodum sequenti figura expressimus. Mirum obseruauimus in cane quodam satis magno & sano septima post pastum hora, aperto, ductus Lacteis simillimos, sed modo lacte, modo sero pellucidos, à Mesenterio siue Receptaculo nouo serpere, partim sursum ad Hepar cum Porta, modò ad renes per emulgentes, modò inferiora versus secundum cauæ descendentes ad Ilia tractum, cui insternebantur & media membranula iungebantur, donec vesicæ alueus conspectum intercepteretur vltiorem, qui vinculo leui intercepti inferiora versus tumebant; versus Mesenterium verò inaniebantur, vt suspicio nobis stupentibus nata sit, peculiare hoc esse vasorum genus sero destinatum, de quo iudicium in alias *Observationes* distulimus. Perscripsit ad me Leida

Io. van Horne duos tantum Lacteos ramos versus diuarcationem Aortæ prope crurales sparsos à se obseruatos. *Superius* autem prope Diaphragma ex Receptaculo seu glandulis Lacteis prodeunt rami Lactei Thoracici, de quibus postea sumus acturi.

CAPVT VIII.

P. 33.

Vsus glandularum nouarum.

CÆterum quia stulta est gloria, nisi vtile est quod facimus, maximos noui Receptaculi seu glandularum Lactearum *Vsus* depromam, quantum in uisæ rei nouitas permiserit.

I. Auctus homo numero partium hætenus imperfectus, vel nobis non ad vnguem perspectus. Perfectior Anatome reddita, & functiones clariùs elucent.

II. Pressior *Vsus* glandularum Lactearum est, vt ex Lacteis Mesenterij Venis chylum excipiant aliquem, eundem nonnihil præparent beneficio calidorum vasorum vicinorum, arteriarum venaque, & breuiter præparatum ad Thoracicas, aliasque partes protrudant. Contineri ibi chylum sensus docet, illumque recipere ex Lacteis Mesaraicis, pressione illarum innotescit, sursum denique promouere, ramificatio Lactearum exinde prodeuntium facit fidem, imò compresso Mesenterio & vulneratis Lacteis in Thorace vel ligatis, vel digito adactis, chylus illac vel prodit, vel in tumorem tollit vicinum Me-

P. 34.

ſenterio locum. Ad hæc in Lacteï liquoris defectu, talis humiditas ſeroſa in illis reperitur, qualis in glandulis conſpicitur.

III. Serum à chylo in leui illa præparatione & expulſionis conatu ſeparatum in adiacentes vel *renes* exprimunt, vel *Emulgentes arterias* quibus ramos mittunt, vel *capsulas atrabilarias* ſero melancholico deſtinatas, vel denique per *Peritonæi* duplicaturam, in qua morantur.

CAPVT IX.

Plurima inuenti noui commoda.

HIncque ratio multorum affectuum in corpore humano reddi facilis poteſt, quos hætenus vel ignorare coacti ſumus, vel longè per ambages reperere.

I. Manifeſtum iam eſt & certa breuiſſimaque via inuenta eſt, qua potatores, qui cum Promacho
 p. 35. congios vini vel quatuor hauriunt, vel cum Bonaso, qui bibit quantum hominum nemo, non vt viuant nati ſunt, ſed vt bibant, citiſſimè & copioſè meiant. Longior enim vulgata via per Hepar, Cor, Arterias, Emulgentes, Renes, Vreteres, Veſicam; & quanquam in breuiori inuenienda deſudent *Aquapendens* per Hepar ex ventriculi venis gaſtricis, & *Piſo Conringiusque* per Lienem; tamen ille inuentâ circulatione ſine ſuo excidit, hi verò vias conceptas ex ingenio, monſtrare non poſſunt ad ſenſum.

II. In Diabete legitima potus talis per veſi-

cam redditur, qualis fuit assumptus, idque bre-
 ui interpositâ morâ. Docet id *Galenus* passim,
Trallianus, *Aëtius*, aliique; & testatur experien-
 tia. *Amatus Lusitanus* Cent. 2. Cur. 94. Ro-
 mani cuiusdam meminit, qui vini meracioris
 potui indulgens in diabetem lapsus est, & quid-
 quid bibisset, statim & quale sumpisset, per vri-
 nam reddiderit. *Saxonia* parte 2. Præl. Pract. c.
 34. vidit Nobilem Venetum, qui in prandio per p. 36.
 aliquot annos biberat triginta quatuor phialas
 vini, citò tamen omnia excreuerit. *Trincavellius*
 l. 10. Prax. c. 11. quendam scribit febre maligna
 laborantem, cum nihil biberet, nisi aquam geli-
 dam, in Diabetem incidisse, ut potus omnino im-
 mutatus redderetur, seruans eundem colorem,
 consistentiam, saporem atque odorem. *Zacutus*
Lusitanus, lib. 2. Prax. Adm. Obs. 71. narrat de
 quodam meracioris vini potui nimium indul-
 gente, paruo tempore plures ingentesque calices
 exsicasse, sed quidquid bibisset, illico odore, sa-
 pore, colore inalteratum minxisse, & quod om-
 nem fidem superat, intra horæ spatium, 20. li-
 bras aquæ ebibentem, eundem potum qualem
 hauserat, limpidissimum per urinam excreuisse.
Salmuth Cent. 2. Obs. 95. virum nouit qui vino
 Neustadiano se crebrius ingurgitans, illud per
 urinam crudum planè in substantia, colore &
 odore (sed gustare se noluisse) rejiceret. Patauij
 mihi referebat *Benedictus Syluaticus* summus
 Practicus, vidisse se meientem vinum rubrum co p. 37.
 colore & odore, quo hauserat. Externa nolo
 exempla, quia in me ipso nuper sum expertus in
 calculosis insultibus, qui me per viçes carnificis

instar (vt cum *Erasmo* conquerat) torquent, potum exigua mensura vinum Rhenanum, tanquam diureticum, breui post clarissimum in matula prodiisse, colore & substantia persimile, taleque per aliquot dies immutatum mansisse. Laborent quantum velint Practici in renum interperie, viarum laxitate, attractricis vel reentricis imbecillitate, numquam tamen se expedient, nisi breues has vias habuerint perspectas, per quas sine substantiæ mutatione aut sanguinis miscella, cito meatu transeunt assumpta.

III. Iam demum assequimur, vnde in quibusdam lac seu chylus cum vrina sit redditus. Vidit *Nicolus Florentinus*, Serm. 5. tr. 10. c. 21. in castro Itri iuuenem trigenarium, qui omni die meiebat vrinam multam, in qua residebat sicut lac coagulatum album ad quantitatem medii vrinalis, præter substantiam vrinæ, quæ illi supereminebat. *Schenckius* refert animaduersum fuisse à Petro Spererio, Polonum quendam exulceratione (vt putabant) renum laborantem in Nosocomio S. S. subinde vrinam Lactis instar albam & crassam reddidisse, sæpius à se visam. Ne verò hanc Lacteam materiam de pure interpreteris, prædeat *Felix Platerus*, qui lib. 3. Obs. p. m. 836. in se ipso expertus est longo tempore sine noxâ vllâ aut incommodo vrinam Lacteam, quæ quiescens nonnihil materiam albam lactis crassioris instar in fundo, cochlearis vnus vel duorum mensurâ deponebat. D. uxore D. Du Boutlabé, quæ cum vrinis quid meiebat, lacteum, & referens albore, æqualitate & leuitate verum pus sine Nephritidis suspicione, contra senio-

rum Medicorum decretum statuit *Ballonius*, lib. 2. Consil. Med. 39. forte latentem subesse Mesenterij abscessum, urinae Lactæ causam, quod à mente nostra paruo distat inreruallo. Alia quæ de urina alba producuntur ab *Actuario* l. 1. Præv. Vrin. cap. 2. & *Theophilo*, quanquam ad rem nostram trahi possent, dato studio præteruehor.

IV. Promptum nobis videre, cur nephriticos exhibita remedia lithonriptica statim subin- *p. 39.*
de subleuent, vel quo modo Venerem stimulantia, legumina, &c. breui mora, & sine impedimento viarum ad arterias emulgentes deueniant & spermaticas, quia in consueto & hætenus recepto itinere longiore, virtus alioquin remediorum facile hebesceret.

V. Nec amplius dubitamus, cur hausta Diuretica in urinis odorem & colorem imprimant, vt de Terebinthinâ, Cassiâ, Iunipero, aliisque notum. In quam rem elegans extat apud *Actuarium* lib. 1. de Iud. Vrin. cap. 20. historia serui eiusdem, qui sumpto, heri iussu, trochisco amaro oxymelle mixto, quem morosus æger & delicatulus auersabatur, in itinere nigrum meiebat metu mortis, nisi medicamenti hausti memoria recurrisset.

VI. Quomodo, & qua via expedita, cum ci- *p. 40.*
bis deglutita multa, simul per urinas sint reddita, nemo est qui non diuinare possit. Virginis Venetæ historia apud *Alexandrum Benedictum*, *Schenkium* l. 3. Obs. 9. *Sanctorium* l. 14. Meth. Vit. Err. c. 11. *Paræum*, l. 24. c. 19. aliosque extat consignata, quæ acum crinalem quatuor di-

gitos longam deglutiuerat, eandemque citra noxam post biennium ex vesica calculosâ materiâ inuolutam cum vrina reddidit. Torquent se in viis indagandis *Claudius*, in Resp. Med. 40. *Langius* in Epist. pag. 745. *Sanctorius* l. d. sed quascunque elegerint, & longæ erunt & à vulnere nunquam immunes. Nostra autem perbreuis, nec ita periculosa. Idem de aliis esto iudicium. Nihil mictione pilorum tritius, periodicam obseruauit *Tulpius* l. 2. Obs. c. 52. in filio Consulis Hornani, cui quolibet XIV. die mictus pilorum æquantium digitum integrum per 4. dies superuenit cum insigni vrinæ difficultate. Eius magnitudinis & vidit *Nic. Florentinus*. Fasciculos pilorum ex vesica excretos feminæ, habuit p. 41. *Schenkius*. Pilos palmi longitudine crassos & duros instar setarum porci excretos vidit *Zacutus* l. 2. Prax. Adm. Obs. 63. Disputat quidem *Hildanus* in Obs. ad *Horstium*, omnes fieri ex humoribus, sed irritò de singulis conatu, quum veri pili & cum cibis assumpti ab assatis humoribus facillè discernantur. Miraculo vicina videntur, nisi nostræ viæ nuper repertæ ad partes vocentur, quæ passim apud alios leguntur per urinam reiecta, nempe apij radices, teste *Iulio Alexandrino*, fungi apud *Nic. Florentinum*, muscæ, referente *Zacuto* l. 2. Prax. adm. Obs. 101. Semen anisi post pastum sumptum, & carbones, & grana alkekengi, norante *Hildano* in Obs. Paleæ hordeaceæ, apud *Plutarchum* l. 8. Symp. probi. 9. & olus integrum in cœna à virgine Amstelodamensi comestum, quod nuper ibidem *Io. van Horne* Anatom. Leidensis obseruauit.

VII. Patet præterea nobis iam oculationibus, cur hydrops interdum hausto potu statim distendat ventrem, quod in amico meo intimo non ita pridem obseruavi, nempe ob Peritonæi tunicam, cui glandulæ Lactææ immersæ latent, impletam. Nec difficile explicatu est, quomodo per Diuretica Hydrops sæpe terminetur, perque urinas soluatur.

VIII. Denique vnde atrophia partium, præsertim Thoracicarum, quæ ex glandulis Lacteis chylum sugunt, premitur subinde Receptaculum Lactæum & *ductus* chyli remoratur, obstruitur, & inflammationes aliosque tumores patitur. Vidimus id in cadauere humano, in quo ad atrophiam omnia, excepto Hepate sano, vergabant, flaccidis pulmonibus & marmoris instar variegatis, bubonibus in inguine, gangrænâ in pede & aliis pessimi habitus indiciis. Sana erat altera glandula Lactea, rubra altera, quasi inflammata & phlegmonodes. Vnde Hepar quidem sanum & multæ Mesaraicæ Lactææ, at Thoracicæ Lactææ non ita plenæ aut tumentes chylo. Plura de inuenti noui vtilitatibus in aliam differo occasionem, vt ex immensa segete stipulam relinquam.

CAPVT X.

Lacteos ramos ad Vterum quoque derivari.

p. 43.

Distributionem ramorum Lacteorum ex glandulis hisce nouis Lacteis in abdomine,

supra pertexuimus. An autem ad vterum quoque deriuentur, in prægnantibus fieri debet experimentum. Dubitare non ausim, quia *Hippocrates* l. de Natura pueri, lac in vterum confluere monuit, nempe succum alimentorum candidum, (qui exprimitur quoque ad mammas,) ad embryonis nutritionem, eumque attrahi in vtero per os embryonis. Sententiam Magni Cuius, hætenus derelictam, nuper defendendam suscipit *Guil. Harueius* de Gen. Anim. Exetc. 57. Quia 1. in ore pulli in ovo aqua reperitur. 2. In ventriculis ex ingluvie, & intestinis primis similis materia, & instar lactis coagulati visitur. 3. Excrementitia in crassioribus intestinis in vtero adsunt. Meconium vocant Anatomici, quod in nuper natis quotidie obseruamus. 4. Prope anum

P. 44. stercora in pullis circa XVII. diem, eademque ante partum in secundinas egesta sunt. 5. Bile & urinâ vtraque vesica scatet. 6. Infans in vteri ceruice hærens, & nuper natus vehementer admore digito fugit, & ægrè sugendi consuetudinem adultior dediscit. Verosimile igitur diu assuetum hoc modo nutrirî. 7. Addo, obseruasse *Cartesium*, vitulum necdum exclusum gramen in collo digiti longitudine habuisse. 8. Adhæc vagitus subinde auditur vterinus, qui ore elauso difficiliter editur. Talem in nondum natis annotauerunt *Libanius*, *Albertus Magnus*, *Linus* l. 24. *Veinrichius* de Monstr. c. 26. *Fincelius*, *Caußinus* l. 3. Hier. §. 2. *Sennertus* lib. 4. Prax. part. 2. Sect. 3. c. 8. *Cl. Salmasius* in Resp. ad *Beuerouicium*, *Huitfeldius* noster in Hist. Christiani secundi Regis, & nos bina huius in patria nuper

habuimus exempla. Sed vrgentiora huius distributionis indicia subministrat lac seu chylus ex vtero profluens. *Laurentius* lib. 2. Anat. quæst. 10. testatur se vidisse quamplurimas puerperas per vterum & vesicam maximam lactis copiam excreuisse. Quod ille ad consensum vteri cum mammis refert, ego facilius ad communes hos ductus Lacteos, siquidem memini me quoque in mulieribus grauidis instante partu lacti simillimam materiam, substantia, colore, consistentia ex vtero fluentem obseruasse, & id imminētis partus certum habent indicium obstertrices. *Zacutus* lib. 2. Prax. Adm. Obs. 143. notat in femina molam gestante, 20. diebus per vterum velut per perennem fontem, tanquam aquæ sero lactis simillimæ copiā emanasse, vti iudicio eius quoto die, quinque aut sex libræ profluerent, sine dolore, ardore, pruritu aut acredine vlla. Non raro quoque medicamenta assumpta ad vterum illæsa perueniunt breuissimo hoc tractu. De croco *Jo. Heurnius* l. 2. Meth. ad Prax. cap. 14. quod raptim vterum petat, adeo vt cum quædam excludere fœtum non posset, dato, croco, prodierit fœtus croco tinctus. *Henricus ab Heer* Obs. Spad. 14. refert, se vxori gregarij militis in difficili partu crocum cum aliis exhibuisse, & dimidio quadrante citius puerum enixum esse croceo colore tinctum, vt aliquot post menses color non euauerit.

CAPVT XI.

Lactearum ad Thoracem propagationes.

Lactearum per abdomen dispersiones stricte videmus. Vltcrius iam in Thorace sunt persequendæ. *Asellius* quidem venarum Lactearum auctor primus Cap. XIX. nusquam illas extra abdomen admittit, quemadmodum nec ipsas quæ à Porta proficiscuntur, alibi inueniri. Quod cum illo hætenus credidimus. Sed idem *Pecquetus* sua obseruatione aliud nos docuit, & ipsi obseruauimus hoc ordine.

p. 47. A superna Receptaculi parte statim sub Diaphragmate prodeunt in canibus nonnullis duo rami tumidiusculi, sæpius in quibusdam vnicus tantum crassiorque, quemadmodum & in ouibus, spinæ mediæ incumbentes. In homine totidem rami Lactei exsurgunt, quot glandulæ nouæ, qui per mediam spinam Diaphragma penetrant, & circa primam lumborum vertebram duo iunguntur, mutua insertione, circa duodecimam dorsi alius ramus ex secunda glandula emergens paulo supra priorum insertionem intrat, prope vndecimam verò dorsi vertebram tertius visitur à tertia glandula ortus, exinde solitarius ramus per dorsi medium ad Aortæ & Venæ *αζυγæ* latus inter vtrumque sub œsophago, cui, ut illi firmiter membranulis suis necitur, ascendit. Vel si distributionem à supernis partibus placeat ordiri, circa vndecimam dorsi vertebram solitarius

Solitarius ductus Lacteus diuiditur in duos ramos, quorum sinister ad sinistrum rectà descendit ad glandulas Lacteas, dexter infra ad duodecimam vertebram in totidem ramos iterum distribuitur, quorū dexter pari pacto in vertebra lumbari prima bifariam secatur, vnusque ramulus ad elatiorem glandulam rotundam descendit, alter ad oblongiores. In canibus nonnullis, duo, vt diximus, à Receptaculo prodeunt rami candidi, quorū sinistrum supra Diaphragma *ampullam* vocat *Pesquetius*, tumidiorem dextro, dextrum vero *alveum* nuncupat in expl. fig. 1. quanquam p. 14. vtrumque *ampullascentem alveum* appelleret sinistrorsum vergentem. Ambo in spina dorsi recumbentes, quando adsunt, regionem Diaphragmatis permeant, & sensim angustati sursum vergunt, distincto tramite ad vertebram vndecimam, vbi transuerso ramo inuicem iunguntur, qualis nexus quoque ad vertebram dorsi decimam occurrit, siue ad robur, siue humoris commercium. Fluctuantis modo ita bifidi incedunt ad vertebram seprimam, sextam & quintam, vbi tres huiusmodi rami transuersi iterum visuntur, parallelas lineas inter se copulantes, donec ad vertebram quartam peruenerint, vbi paulatim à spina media declinare incipiunt, prius tamen iunguntur & mutuis osculis coeunt. Ita quidem in omnibus depingit & describit canibus *Pesquetius*, quod & nos in cane vidimus, sed sæpius p. 49. vnicus ramus à Diaphragmate occurrit sine sociis incilibus rectè sursum repense, iuxta Diaphragma tamen tumidior & amplior, vt credam naturam in singulis variare, nec certam huius

distributionis rationem determinari posse.

Sunt toto hoc itinere *candicantes* ob succum Lacteum contentum, quem digito sursum adigimus, vel ex apertis exprimimus sua sponte quoque proruentem. Subinde tamen instar hyatidum pellucet seroso humore turgentes. Interdum chylo absente apparent quidem, sed difficilias separantur. Fistula autem indita facile discernuntur. Ligati intumescunt inferiora versus, & si digito adigas, non reduces humorem contentum; imò si inferiora lædas, subsistet liquor Lacteus inter valvulas superiores. *Valvulas* enim habent depictas à *Pecqueto* fig. 1. impediētes chyli descensum, humoris consistentia & ligaturâ potius de foris conspicuas, quam oculis; quippe in apertis difficilias patent ob vasorum subtilitatem. Eas valvulas videmus quoque indita fistula,

p. 50. quæ spiritum seu flatum non potest deorsum pellere. *Tenuis* valde Lactearum harum substantia, vt, nisi summâ adhibitâ cautione, facillimè lædantur, & euacuato liquore, dispareant, vel ægrè noscantur. *Exiles* sunt in Thorace, versus Diaphragma crassiores, vbi apparent glandularum specie, interdum vel digitum crassæ. *Connectuntur* inferius, vt dictum Receptaculo vel glandulis Lacteis, postica parte spinæ dorsæ, antica œsophago, ad quem & ramulos mittunt, ad latera venæ sine pati & Aortæ arteriæ arctius per membranulas plevræ nectuntur, nullum tamen ramum ad illam mittit, nec debuit, quia chylus per arterias ad partes nutriendas deferri non debet, quæ solo sanguine arterioso nutriuntur. Alia autem in venis ratio. Nam observavit Cl.

Conringius, ad hanc observationem à me inuitatus, ramulos varios in Cavam venam sparfos, vt data ad me Epistola testatur, *superius* clauiculis, vt post dicitur.

CAPVT XII.

Lactearum Thoracicarum in axillarem sinistram insertio.

INsertio iam Thoracicarum Lactearum inquit. p. 51
 Irenda. A tertia dorsi vertebra, vel quintâ, vbi recedunt à spina dorsi, per cuius medium toto hoc itinere serpebant, paulatim ad sinistram deflectunt, & sursum sub œsophago, Aorta-que serpunt, & sub arteria subclauia & thymic glandulis ad clauiculam sinistram procedunt. Diuersus hîc est *Pecquetus*, qui à tertia dorsi spina, in duos ramos diffindi scribit pingitque, quorum sinister ad clauiculam sinistram tendat, dexter ad dextram. Sed inuento vero pictor aliquid addidisse videtur vel inuentoris conjectura. Enim vero vtrunque diffindi obseruare non potuimus, siue in brutis, siue homine, nisi aliter in Gallia, aliter in Dania ludat Natura; Sed semper tantum à tertia vertebra sinistrorsum deflectere, sicut in humana figura exprimi curauimus. Folle in inferioribus indito nullum à dextris vestigium vasis comparuit, nec quidquam p. 52
 huic simile visus potuit explorare. Neque aliter fieri posse existimo, quod in homine diligenter, pluribus etiam oculis inuestigaturus, deprehendi, quia ad spinæ dorsi ortum iuxta iugulum in

dextris statim axillaris Vena à Caua oritur cordis basi vicina; in sinistris verò longior est protensio, ut videatur Natura huic insertioni commodum locum designasse. Vtrinque quidem ligatum hoc vas per multos dies seruatum à se visumque refert Vir profundæ eruditionis *Adrianus Auzorius*, quemadmodum fratri meo *Erasmo Bartholino*, antea laudato, confessus est. Sed fide mea apud magnum Auzorium omnesque exciderim si dextram insertionem in vlllo cadauere obseruauerim. Ludit sæpe Natura, & in vnico subiecto illi forsan reuelauit, quod nobis infinita denegarunt.

P. 53. Solitarius igitur ramus sinister sub œsophago, thymo, & arteria Thoracica, & clauicula sinistra, ad axillarem venam sinistram tendit, idque interdum simplici ramo, interdum triplici, nonnunquam numerosiori diuisione per exigua foramina vel vnicum si vnica sit insertio, statim vbi externa Iugularis Vena in axillarem se infundit. Obseruavi & statim sub internæ iugularis progressu ingressum, incumbereque glandulis exiguis in musculorum colli intercapedine. Vbi vnica tantum est insertio simplicis rami, obseruauimus in homine & canibus foramen esse oblongius, & valvulam mitralem tenerrimæ texturæ in axillaris cavitae foramini suprapositam, quæ inhibet regressum chyli sanguinisque ad inferiora, & adscensum eiusdem ad artus, quia cor tantum respicit, & postica parte obuertitur axillari.

Non obseruatæ sunt Lactæx vltcrius siue ad caput tendere, quia in iugulari obstat valvula, siue ad artus, tam propter valvulas Venarum brachij,

quam perpetuum sanguinis decursum, vnde nec ullus chylus ad illas partes ferri pressione innotuit. Singulare est quod in cane quodam septimâ post pastum horâ dissecto vidimus, ad pedes anteriores serosa quædam vasa, quemadmodum in abdomine, venas pedis comitari, vtrinque pellucida instar illorum quæ in Thorace & Abdomine aliàs obseruauimus, quorum neque ingressum, neque egressum potuimus tum distinguere, sed vinculo intercepta tuebant versus ipsos artus. p. 54.

CAPVT XIII.

Lactearum Thoracicarum Vfus.

V*Sus* Lactearum Thoracicarum idem, qui Mesaraicarum, si terminum à quo & ad quem distinxeris. Nempe nouæ chylum vehunt ex glandulis Lacteis nouis seu Receptaculo Mesenterij, ad subclauias. Mesaraicæ verò Lactear ab intestinis deferunt chylum, siue ad Hepar, siue Receptaculum. Chylum vehere patet, quia continent chylum manifestè in dissectionis diffluentem, & ligatura testatur. Eundem subclauis venis infundi insertio docet, quod etiam exstillet liquor Lacteus, flatusque perumpit, si vinculum laxes, vt quandoque surculi Venæ Cauæ exinde liueant, & Thoracis cavitatis candore inficiatur. Aliàs vi- p. 55.
sum nonnunquam lac ex venis brachij sectionis prodisse. Sæpius in sanguine per Venæ sectionem exhausto, alioquin bono, vidi serum lactis instar, Puellæ Hafniensi suppressione mensium labo-

ranti paucis abhinc annis suasi saphanzæ sectionem consueto menstruorum tempore, intermedio verò cubiti. Posterius consilium antequam exsequeretur puella, lac, solitas delicias hausit. Vnde loco feri in sanguine lac conspiciebam, quod quidem pro putrido sanguine interpretabar primum, mox sententiam mutavi, quum nihil grauius experta puella optimè conualuerit. Nam Lacteus color sanguini admixtus puri simillimus, calidi natiui extinctionem signat, mortēque præsentem minatur, ut, præter alios, annotat *Fr. Ioel* l. 4. Prax. Sect. 5. & recte monet *Actuarius* l. 1. de Caus. Vr. c. 15. ratione compertum esse, sanguinem ad album colorem vergere, quum de colore suo transmutatur legibus Naturæ alteratus, atque transuersus, quod ex lacte, secundum *Galeni* doctrinam, & semine confirmatur. Ita in ca-

p. 56. cochymicis & scorbuticis non semel in misso sanguine serum Lacteum vidi, & à se quoque visum per sæpe in hac vrbe narrauit Vir summus *Olaus Vvorm*, patriæ nostræ & orbis ornamentum. Mirum est, & pro fabula vel miraculo hætenus à multis æstimatum, quod Annales quidam Ecclesiastici referunt, ex *S. Pauli* sub Neronis dominatu decollati collo lactis vndam profluxisse. Narratio auctores habet quamplurimos, præcipuè verò *Acta* Sanctorum Nerei & Achillei, *S. Ambrosium* Serm. 68. *Io. Chrysostomum*, quorum verba affert *Baronius* ad Ann. Chr. 69. §. 11. approbatque. Si vera est historia, inuentis Lacteis Thoracicis facilè viam modumque inueniemus. Axillares rami, seu potius insertio Lactearum in axillares ampliata fuit,

& solito maioribus ostiis hiabat. Alij non lac sincerum, sed fontes tres aquarum concedunt manasse dulcium, qui adhuc inter Ostiensem Ardeatinamque viam conspiciuntur, & nomen dedere & Ecclesiæ & Monasterio, de quibus videnti *Blondus* l. 3. *Inst. Rom.* *Onuphrius Panuinius* de Basil. Roman. *Schottus* part. 2. *Irin. Ital.* alii *p. 57.* que. Addunt verò narrationis auctores nonnulli, abscissum quoque caput ter Iesu nomen inclamasse, siquidem aqua fluxit. Sciendum & ex axillaribus per Lacteas Thoracicas serum subinde à nobis prodire, visum, quo & abdominis Vasa & Thoracis, aliàs Lactea, turgabant: Virum autem sanctum longa captiuitate, & plurimis itineribus & perpeffis malis debilitatum, serosi sanguinis & chyli prouentum cumulasse. Quod si & caput abscissum nomen Iesu inclamauit, eadem hic ratio fuit quæ in illo homine apud *Fr. Verulamium*, *Hist. Vir. & Mort. Art. 15. Sect. 32.* qui eo supplicij genere apud Anglos versus proditores recepto euisceratus, postquam Cor aulsum penitus esset & in carnificis manu, tria aut quatuor verba precum auditus est proferre.

Ex Receptaculo seu glandulis Lacteis nouis Mesenterij prodire chylum in Thoracicis Venis contentum variis indiciis demonstrati potest. Nam 1. non à superioribus deriuatur, quippe stricto & compresso collo, & artubus nihil præter sanguinem prodit. 2. Si comprimamus abdomen, turgere Vasa Thoracis videmus, & ad subclauias deduci liquorem. Quod etiam apparet, si diffindamus vasa, ab inferioribus serpere sursum. 3. Valuulæ sursum spectantes eiusdem cursus

viam nobis monstrant. 4. Quin injecto paulò infra clauiculas vel in medio Thoracis, vínculo, à ligatura sursum flaccescunt, versus inferiora tument. 5. Denique qualis chylus est in glandulis seu Receptaculo, talis quoque in Lacteis Thoracis conspicitur, siue candidus, siue serosus, & vidimus alternare has vices, subitoque expulso chilo, intumuisse Thoracicas sero in glandulis antea contento.

Ex subclauis autem quorsum abeat chylus, si quæras; certum habebis responsum, non caput, aut artus petere ob rationes supra allatas, sed ad Cor cum decurrente per circulationem sanguine deduci, ut in cruorem transmutetur, quemadmodum ex parte voluit *Aristoteles*. Varia id experimenta docuerunt inuentorem primum *Pecquetum*, cap. 1. signata. 1. Resecti viui canis corde & adhærentibus, absterso cruore, albicans liquor intra Venæ Cavae fistulam, circa dextri ventriculi sedem, effluebat. 2. Venam Cavam à Diaphragmate ad iugulum aperuit, ubi apparuit liquor hic fluens, expurgatus à sanguinis mixtura. 3. A ramis usque subclauis ad pericardium intra venam subsidebat candidus liquor, planè similis Lacteo in Mesenterio. 4. Aliud experimentum nos Hafniæ sæpius fecimus folle & fistula excavata, quam leui foramine facto, in Lacteam Thoracicam infra clauiculas inseruimus, spiritumque & aquam sufflatu immisimus. In tumorem dictum factum attollebantur non hæc tantum vasa axillarem versus, sed & axillaris pars prope Cor, mox auricula dextra, & ipse Cordis ventriculus dexter, tum ipsi pulmones per tumi-

dam flatu & aqua venam arteriosam. Quicunque huius rei periculum est facturus, me sponse, spem nunquam exidet, nisi tenuis valde Thoracicarum tunica lassa & collapsa foramen factum p. 60. obliteret,

CAPVT XIV.

Earundem in Praxi Medica Utilitates.

EX Vsu primo Lactearum varia in Praxi phenomena explicabo, de quibus inuentor primus vel non cogitauit, vel neglexit, quæque hætenus Medicos ambiguos suspenderunt.

I. Vim restauratiuam cum medicamentis, alimentis, cordialibus Lactæ Thoracicæ recipiunt vel ex ventriculo per glandulas Lactæas, vel œsophago, statimque ad Cor deferunt. Hinc citissimè adeo cordialia, vini potus, acetum & alia huius census vires reficiunt, & subinde inter sumptum cibum sedatur fames, roburque Naturæ accedit, ob ramum Lactæum œsophago conterminum, & Lactearum reliquarum ad Cor breuem commeatum. Ad hæc poriones vulnerariæ vel pectorales mora breuissima & tutissima via peruadunt ad Cor & pulmones, quum per longas venarum ambages non ita facta recta perferantur. Deleteria quoque & venena eadem celeritate ad cor eunt, eius *exigias* destruunt, & spiritus inficiunt. p. 61.

Herm. Conringius Professor Helmstadiensis celeberrimus, sententiam de nouo hoc usu à me

per literas rogatus, multum dubitat. Primo enim æquè expeditam & breuem viam videri in cor ex Hepate aut Vena Caua abdominis ; & omnino ante illam connexionem ramulos spargi in Cauam qua parte Cordi est propinquior. Secundo in illâ Thoracicâ Lacteâ nihil reperiri nisi aliquot à pastu horis : vt proinde chylus ex cibo crassiore confectus videatur per hunc meatum deducti, qui non sit adeo facilis & idoneus ad restaurandas corporis vires. Tertiò, vires corporis sitas potius in illo animali igne, quem pinguissimis sanguinis partibus ali fortassis haud vanis argumentis probauit Vir idem summus, libro de *Animali igne*.

P. 62.

Certè, vt amicè magno Amico respondeam, per ramulos Lacteos Cauæ insertos ab ipso primum obseruatos, eadem breuitate deferri chylum & refici vires, planè est manifestum. Cæterum dispar omnino in Caua per Hepar vergente est ratio, nec ita breuis aut tuta via, per Hepatis enim parenchyma & dispersa venulas morâ trahit, & virtus cordialium vel imminuitur vel ad plures dispergitur. Caua autem abdominis nihil à Lacteis, vel per exiguum fugit, circa arteriosum sanguinem reuertentem ferè occupata. In Thoracicâ Lacteâ statim à pastu subtilioris cibi chylum reperiri certum est ; sin deficiat interdum, subito transeunti ad Cor imputabimus. Id quoque visus sum mihi in cadauere humano sano nuper videre. Bene aliquot horis ante strangulationem fuerat pastum, & circa tempus exsequutionis iusto liberalius vinum propinatum. At in aperto cadauere neque Lactex venæ vsquam conspicitur, neque Thoracicæ chylo villo scate-

bant, & tamen Cor petiisse vinum certum est, ex intrepido animo mortem contemnente, & sero *p. 63.* bilioso ex mammariis effluente. An crassus vel tenuior chylus hac solum vergat vel vterque, infra dispiciemus. Denique vires animalis ignis pingui sanguine ali, dubium non est, quod eruditè euicit more suo Vir laudatus, & nobis similia in mentem venerunt lib. de *Luce Animalium*; sed res eodem recidit, quia sanguis pinguior à chylo pinguescit, de cuius viis nunc disputamus.

II. Variorum affectuum generationem facilem & expeditam nuper inuentæ Lactæ Thoracicæ propalant.

1. Consensus ventriculi cum Corde iam est manifestus, hætenus satis controuersus, nec ad neruos amplius, obscuras vias, & alia effugia confugiemus, quia patent manifestæ.
2. Syncopalis febris ex humore crudo hinc trahit exortum, quem *Galenus* 12. Meth. Med. c. 3. ab oris ventriculi deducit offensione.
3. Palpitationes Cordis post cibum copiosum, *p. 64.* vel à sero copioso ex potibus exinde dependent. De aliis videndus *Piso*, vt & de Hydrope Thoracis.
4. Pulsuum mutationes cibo sumpto, qui dignosci à Medico prudente idcirco non debent. Imò pulsus interceptio in ἀσφυξία, obstructis his Thoracicis inducitur, vnde sanguis, copiosus alioquin, humore necessario dilui nequit, sed concrefcit. Hinc vidit *Guido Patinus* Medicus Parisiensis summæ eruditionis ingenique, & saluberrimæ Facultatis ibidem Deca-

canus meritissimus, Lutetia Virum diutius
αεφυζία laborantem, in cuius cadauere dis-
 secto, Cordis magna vasa sanguine concreto
 erant repleta. Sæpius id quoque obseruavi in
 subito demortuorum cadaueribus, passim à me
 dissectis. *Panarolus* Pentec. 1. Obs. 31. in fe-
 bre ardentissima mortuo vidit Romæ Cor tor-
 refactum pyri tosti instar, absque vlla pericar-
 dii aqua. Vnde febricitantes & potu indigent,
 & eundem appetunt. Iisdem Lacteis obstructis
 sine dubio animi deliquio occubuit Rober-
 tus de Marca apud *Smetium* l. 10. Miscell. cu-
 ius ventriculi Cordis coagulato sanguine sca-
 tebant. Et passim talia occurrunt exempla.

p. 65.

5. Mors inopinata copioso cibo ingesto, qui qui-
 dem per deuia Hepatis peruadere ea non po-
 tuit celeritate. *Platerus* l. 3. Obs. p. m. 652.
 refert hydropicam quandam euacuata aqua,
 auidè cibum præter modum sumpsisse, vnde
 vomitu & cardialgia superueniente subitò sic
 extincta.
6. Gibbositate quacunque, vbi vel ad exteriora
 vt in *κίφωσι*, vel ad interiora vt in *λόρδωσι*,
 vel ad latera, vt in *σκολίωσι*, vertebræ dorsi
 torquentur, deprauantur quoque Lactei Tho-
 racici, & premuntur, vnde corporis atrophia,
 deiecta appetentia, & vomitus. Videnda
 exempla apud *Galenum* variis locis, *Hilda-
 num* Cent. 5. Obs. 65. aliosque.

CAPVT XV.

*Non omnem chylum per Thoracicas Lacteas
ad Cor ferri, sed aliquem ad Hepar
per Lacteas Mesenterij.*

ARdua restat controuersia, an omnis chylus p. 66.
per nouos ductus Thoracicos ad Cor ten-
dat. Ita quidem credit *Pecquetus*, & cum eo tres
illi Viri Doctissimi, *Mentellus*, *Mersennus*, &
Anzotius, quorum elegantibus literis Dissertatio
Pecquetiana exornatur, quia Venas Lacteas in-
uenerunt nullas ad Hepar vergentes, adeoque de-
ceptos hactenus omnes qui hepaticum *Galenus*
sanguificationis opus concesserunt, quum *Ari-
stoteles* potius verus sit, Cor solum sanguifica-
re.

Sed illi cum aliis Anatomicis & nobisipsis
sunt conciliandi, si fieri vlllo modo potest, ne He-
pati, tot seculis opere sanguificationis gloriôsè
defuncto, planè eamus exsequias. Meo iudicio
inuenta noua ambabus vlnis sunt excipienda, sed
quantum veritas & natura permiserit, antiqua
placita, sine prægnanti ratione nunquam sunt p. 67.
damnanda.

Si aliquid placata coniectura assequor, existi-
mo operas inter se partiri Hepar & Cor, vt vel
promiscuos humores alimentarios admittat vter-
que vel diuiso munere, hoc tenuem, illud cras-
sum. Quicquid veritati naturæque magis vide-
bitur consonum, quiuis eligat, quia certum est

folas Thoracicas pares non esse omni chylo vehendo. Mihi suspensiones non leues videntur persuadere, Hepar chyli partem quæ tardius in ventriculo concoquitur, & diuturniori coctione ad sanguinem indiget, ad se vel trahere vel admittere pulsam: Cor verò per Pecquetianas venas & subtiliorem & tenuiorem chylum ante totius in ventriculo perfectionem sorbere, vt cita mutatione ad sui corporisque restorationem transformet. Sunt tamen quæ testentur ab utroque viscere & tenuem chylum & crassiorem siue simul siue successiue & pervices, siue sponte sua, siue urgente necessitate absorberi. Primò videamus, ex hac classe Hepar non esse excludendum, quia

I. Venas Lacteas Mesenterij per pancreas seu glandulam maiorem, per Portæ latera in ipsum Hepar inseri *avulsiæ* plurimi observant, quibus minus deneganda fides quam Pecqueto; *Fallopianus* Obs. 3. de Venis, quanquam Lactearum verarum noticiam seculi vitio non habuerit, inuenit tamen in sinu Hepatis parte meatus quosdam minimos, qui desinunt & terminantur in Pancreas & in glandulas illi proximas; qui succum quendam oleaginosum, album, & ad aliquam amaritudinem tendentem deferunt. Quas ad ductum Virsungianum malè detorquet *Riolanus*.

Postea *Asellius* primus Lactearum detector, insertionem earundem inuenit ad Hepar, & figuris duabus III. & IV. illustravit, duobus ramis distinctam.

Post eum omnes, qui sectionibus operam

suam cultrumque accommodarunt, idem obser-
uarunt, quorum numerus iniri facile non potest.
Inter eos *Io. Vvalaus* Præceptor olim noster p. 69.
meritissimus, in magnis macilentisque canibus
animaduertit, Venarum Lactearum quasdam ab
intestinis, vno & continuato ductu in *ramum*
Mesentericum, quasdam in ipsam *Porta* venam,
in *Cava* Hepatis quasdam, paucissimas quando-
que in *Venam Cavam* prope *Emulgentes* desi-
nere. Quod apud eum vidimus, sæpius exinde
ipsi experti sumus, & contra *Riolanum* demon-
strauit nuper Eruditus Vir *Io. van Horne*, ami-
cus veteri necessitudine mihi coniunctissimus
Exerc. 2. th. 5.

Nat. Highmorus Anglus, nuperrimus scri-
ptor accuratus & in Anatomis animalium bene
versatus, vidit, & elegantibus figuris lib. 1. p. 2.
c. 7. demonstrauit Lacteas Venas à Pancreate ma-
ioribus paulò surculis per *Portæ* latera vndiqua-
que, quam quibusdam in locis annuli instar cin-
gunt, in Iecoris *Cauam*, non duobus tantum ra-
mis, sed pluribus, imò septenis, etiam post mor-
tem facile monstrandis, subire, indeque illatas in p. 70.
Hepatis parenchyma, ibi quaquaversum disse-
minari, dum obliterentur.

Ipsæ ego ante annos paucos in Orbe pisce v-
triusque sexus non solum Venas Lacteas inueni
sæpius, sed verum in Hepate insertionis locum
semper controuersum, monstrauique pluribus
Viris Anatomix peritissimis, *Vvormio*, *Sperlin-*
gio, *S. Pauli*, *Fuirenio*, *Pouchio*, &c. qui adhuc
de visæ rei veritate testari possunt. Is erat tertius
Hepatis lobus minor ille & mollior, quem la-

cteus candidusque ramus satis magnus ingrediebatur ex glandula haud procul locata, lacteoque humore turgida, ad quam pleræque Lactæ ex Mesenterio & appendicibus ventriculi commeabant. Figurâ id illustravi, quæ extat in *Anatome mea Reformata*. Veritas ut magis mihi innotesceret, totam hanc hyemem extis canum consulendis insumpsi, variisque post pastum in Theatro nostro apertis, experimentum feci pluribus præsentibus, magnis parvisque, an Lactæ Hepar subirent, quod antea sæpius vidimus, & iam negat *Pecquetus*. Ecce multæ candicantes fibrillæ apparuerunt ad Hepar per Portam vergentes membranæ suis immerse, quemadmodum depingunt *Asellius* & *Higlmorus*, nonnunquam manifestè tumidæ, in primis seroso liquore per tunicas transparente, apertæ verò siue hæ siue illæ effundebant chylum ichorosum non usque adeo candidum, qualis esse solet chyli evanescentis, unde *Pecqueto* favens *D. Petrus Bourdeloeius*, Vir Eruditissimus, qui semel fortè operantibus nobis adfuit, in Sueciam ad Serenissimam *CHRISTINAM* Reginam Incomparabilem, & sexus seculique miraculum iturus, & chyli vas & chylum esse pernegabat. Sed quum sanguis non sit, nec Portæ Vena, aliudve vas adhuc cognitum, pro lacteo omnino habendum censui. Color iste chyli evanidus, crudioris pituitæ esse solet, quæ pleniore coctione tamen albet, vel lactis crudioris, qualem in mammis primò apparer, & in utero ex quo embryonem nutriri supra diximus; vel denique est feri à chylo separati, quod eisdem ductus sibi vendicat. Vidimus cer-

tè in

tè in pluribus huiusmodi serosum chylum & in Receptaculo & Laeteis Thoracicis, imò per vi-
ces serum chylo albo succedere in omnibus La-
eteis tam abdominis quam Thoracis. Vnde ea-
dem erit conditio Lactearum ad Hepar, quæ est
Lactearum ad Cor, quum simili per vices liquore
impleantur.

Nemo hactenus insertionem in homine inue-
nit, quanquam de illa dubitarit nemo: Nos ta-
men demonstrauius candicantes fibrillas simi-
li succo ichoroso, cum Portâ Hepatis concavum
reperentes, quæ fibrillæ membranarum esse ne-
queunt, quia 1. caux sunt. 2. humorem profun-
dunt. 3. candidiori colore se quam fibræ mem-
branarum manifestius produnt.

II. Hepate affecto in hydropo, scirrho aliisque
morbis, læditur sanguificatio. Ergo aliquid chyli p. 73
in sano statu assumeret concoquendi. Quanquã hy-
dropes incrementum non tarò, illæso Hepate, tamen
sæpiissime Hepar affectum in dissectionis apparuit, &
externus hypochondrij dextri tumor testatur. A-
pud *Vidieram*, l. 4. de Præst. Dæm. c. 16. in ca-
dauere puellæ hydropicæ Monspelij, duo spitha-
mæ longitudinis vermes inuenti, quorum vnus
meatum vesiculæ bilis duodeno insertum ocu-
parat, alter in ipsummet Hepar progressus gib-
bum Iecoris inuaserat. In cacochymo adolescen-
te Hepar exsanguie & scirrhusum vidit *Hilda-*
nus, in Obs. Chir. & in fabro idem cachectico
apostemata multa exigua. In dissectionis Hydropi-
cis inuenit *Zacutus* l. 2. Prax. adm. Obs. 38. 45.
Hepar modò lapidosum, modò loco eius massam
carneam. Et rectè *Car. Piso* de Illuv. Serqsa, p.

307. monet in demortuorum hydropicorum dissectionibus tumorem aliquem visceris alterutrius (Hepatis vel Lienis) ferè vnā esse, certè frequentissimā Ascitis parentem. Quod & nos non semel vidimus. Militis Angli in India, inflammatione Hepatis primum, mox extrema macie mortui cadauer referans *Iac. Bontius*, Obs. 9.

P. 74. loco Hepatis inuenit solam membranā ipsum vestientem, satis crassā, instar sacci. Alia apud alios occurrunt, longūque foret omnes observationes ad hanc lineam vocare: In huiusmodi vero hydropē superstitem vitam & sanguinis munia supplet Cor, sed quia solum nequit Hepatis auxilio destitutum, perit homo. Non valet *Pecqueti* transcolatorium Hepatis munus solum quia succederet illud in morbis calidis, qui generantur ex sanguine calido non segregata bile, haud quaquā in frigidis morbis, quales vti plurimum sunt aquæ inter eutem, scirrhi, &c. Quod referenda quoque dissectorum exempla in inflammatione Hepatis laborantium apud *Nic. Fontanum*, l. v. Obs. Med. pag. 90. *Dom. Panarolum*, Pentec. 1. Obs. 37.

III. Impedita Hepatis sanguificatione, siue chyli aliqualis com meatu, quia vniuersus chylus ad Thoracem per nouos ductus irruit, suffocatio saepe oritur, & Orthopnæa. Ita de Ioanne l'Alman, Receptore D. de Quarmi, in hospitali D. Antonij, Orthopnæâ mense Maio ingulato refert *Piso* p. 197. in cadauere Hepar scirrhosum valde fuisse inuentum vnâ cum Liene in tabum conuerso. Et saepe, quia omnis chylo præcluditur ad Thoracicas vias, superfluum reuolunt.

Sic Dn. Vigneron in vico Templi, de stomacho querebatur, sentiebatque pondus quoddam, & vomebat sæpe. Aperto cadauere Hepar superiore parte adhærebat Diaphragmati, & idipsum Hepar putre erat. *Ballonius* l.1. Conf. 43. in Ann.

IV. Hepar sanum sanguinem conficere debet, vbi Cor patitur, & Venæ Thoracicæ nihil deferunt chyli siue vitio viarum obstruatarum aut compressarum, siue vitio recipientis Cordis, siue denique mouentium pulmonum, diaphragmatis, musculorum Thoracicorum, aliarumque partium. Ita in homine vidimus, & canibus plurimis Hepar sine omni noxâ, at pulmones vitiatos, vnde quidem in abdomine Lactearum vber-p. 76. rimus prouentus, sed flaccidæ Thoracicæ sine manifesto succo Lacteo. Hic igitur Cordis vices suppleuit Hepar, quemadmodum sæpe Cor Hepati fert suppetias malè affecto, sed nisi vtrumque viscus sanum sit, nunquam perfecta sit nutritio. Vidi Hydropicas virgines, duro & tumido hypochondrio dextro, laudabilem tamen menstrui sanguinis satis copiosi habuisse ex arteriis fluxum. Ita Omento & Mesenterio absumpto miles Germanus apud *Bontium*, Obs. Ind. 87. 7. per integrum annum vixit, in quo certè per Hepar nulla chyli distributio, forsàn per Receptaculum, vel Lacteas Thoracicas œsophago & Cauæ insertas.

V. Proportio esse debet Vasorum Lacteorum ad Vasa chylum recipientia, siue Hepar, siue Cor. At nulla est ductuum Lacteorum Pancreatis & Thoracicorum ad Cor vel Hepar proportio, si vel soli hi vel illi chylum deferunt. Lactei meatus

I. 78.

in Thorace sic satis sunt exiles, & foraminula ad axillares quoque nimis exigua, quam pro copia chyli tranſvehendi & Lactearum in abdomine. Pari pacto minores ſunt Lactæ communes Meſentericæ, quæ ex Pancreate ad Hepar ſerpunt, quam ſunt in Meſenterio toto. Igitur nec hac nec illac omnis chylus poteſt amandari, ſed partim hac, partim illac; pars enim chyli ad Cor per Receptaculum *Pecqueti*, & Lacteos Thoracicis labitur, pars ad Hepar vel immediatè per Lactæas *Aſellij* ex Pancreate, vel mediatè per Portam, Cauam, Emulgentes.

p. 78.

VI. Receptaculum in brutis vnicum plerumque eſt & paruum, quum glandulæ & lactæ ſint copioſiſſimæ. In hominè glandulæ Lactæ nouæ, mole exiles, & cavitatè vix conſpicuæ.

p. 78.

VII. Naturæ id familiare & corporis noſtri œconomix minimè aduerſum, eiſdem generis humiditates per diuerſas vias deriuare. Ita tenuiorem ſanguinem per ſeptum Cordis ad ſiniſtrum ex dextro ventriculo tranſcolat, craſſiorem verò & copioſiorem per pulmones circulari. Ipſe *Pecquetus* p. 84. concedit partem chyli per chyloſam ſemitam ad Cor ire, partem ſeroſiorem ad renes, &c.

VIII. Nec deſunt mihi concordiam viſcerum & ſententiarum molituro, autoritates. *Ariſtoteles* ipſe, Cordi addictiſſimus, lib. 3. de Part. animal. c. 12. fatetur Hepar poſt Cor omnium viſcerum eſſe *ἀπὸ τοῦ καρδίου*. Cl. *Conringius* in Doctiſſimis ad me literis, quanquam minus Hepati tribuat, quam par videtur, tamen per ſolas Thoracicæ omnem chylum ferri, iuxta mecum perne-

get. Ipse audiri meretur; Neque verò copia Lactei chyli & angustia paucitasque hactenus cognitorum Vasorum, aptorum in id vti chylum ex Receptaculo possint aliò transferre, me quidem permittit dubitare de alias hactenus ignotis viis. Ut sanè per illum à Pecquetio inuentum ductum omnis possit meare, *ἡ ἐστὶ τῶν ἀδούκτων*. Nimis etiam paucae sunt & angustae venulae, quas, in Venam Portae, in Cava Hepatis, in Venam p. 79. Cavam inferi dudum cum aliis, tum etiam mihi (quicquid neget Pecquetus) est observatum. Iam ante decennium nonnihil aliquid ea de re sum suspicatus, quod habetur pag. 8. lib. de Sanguine edit. Batavica: in posterum si ferant negotia, curiosius inquiram, imò verò Tn, felicissime Bartholine, inuenies. Efficiunt verò adeo diuersae Lactearum connexiones, ut magis magisque declinem in antiquissimi cui illam mea aequalis sententiam, nempe *ἐξ αὐτῶν* (cen loquitur Aristoteles) siue primum sanguinis rudimentum passim in Venis fieri, adeoque in Hepate non nisi *ἡ ἐκ τοῦ βίου*, in Corde autem, quoniam mihi calor est maximus, ultimum accipi complementum; non quod omne eo momento quo in Cor peruenit statim perficiatur, (id enim vetat me credere is qui sanguini permistus est *ἰχθὺς* crudus, quem per Cor traductum esse nullum est dubium, & tamen nondum plene excoctus est sed quod tamen vi coloris nusquam ita queat perfectionem suam ultimam consequi. Certè paucitas illa & angustia meatuum Lactearum qui in Hepar pergunt, non permittunt, uti credamus in posterum Hepar præcipua quadam vi auctam

ποινίλῃ valere. Et verò videtur Natura rerum certius consultum, si chylus variis multisque in locis cum venoso sanguine misceatur, quàm si omnis vno loco temporeque conficiatur: hoc sane longe est difficilius quam prius illud, &c.

CAPVT XVI.

Qualis Chylus Thoracicas Lacteas pernadat

ITa eleganter diuisit Natura duplicem ductum chylosorum insertionem, quia ad duo sanguificationis organa erat chylus perducendus. Et siquidem insertionem in Hepar dextro latere molita est, in sinistro ferè tantum Thoracicarum Lactearum ingressum firmavit. Partitum munus diuisas vias poscebat. Num verò tenuis chylus per Thoracicas tantum feratur ad Cor, & crassior per Lacteas Mesenterii ad Hepar, paucis dispiciendum.

p. 81. Ad Cor per Receptaculum & Thoracicas, tenuem tantum distribui multa habeo indicia. Certè eius sententiæ videtur fuisse *Plato*, qui Cor non cuiuslibet sanguinis originem voluit, sed eius qui impetu ruit & salit, referente *Galen*o, l. 6. de *Placit. Plat. & Hippoc.* Vasorum Thoracicorum insertio sublimis tenuia & leuia tantum admittit, apta sursum adscendere, Hepar verò depressius crassiorem & pondere suo grauem succum facilè excipit. Quò spectat & corundem ductuum angustia, imò exilia foraminula quibus patent in subclauias, nonnunquam unicum tantum tenui valvula munitum, facile

à crasso chylorumpendâ. Nec debet ad Cor per subclauias crassus chylus inferri nondum satis per moras in Hepate concoctus aut præparatus, nam à calore Cordis adureretur potius vel suffocaret hominem, vel continua eius systole seu contractione impura ad partes nutriendas deuoluerentur, ex quibus Ilias morborum & pessima exurgeret nutritio. Receptaculum ipsum, præter subtilem, nec alium recipit, nec expellit, quia cæca sunt ostia per quæ illabitur chylus & p. 82. elabitur, turgetque chylo antequam crassior in ventriculo sit perfectus. Hinc adhæret renibus, capsulis atrabilaris, & arteriæ emulgenti.

Nec desunt quæ contrarium euincant, tenuem nempe chylum ad Hepar pergere, ad Cor crassiorē. Enimvero *Auctor* lib. 4. de Morb. biliosa solum ab Hepate adduci contendit. Et post pastum interiectis horis tribus vel quatuor, quando crassior in ventriculo concoctus non est, ad Hepar Lactææ conspiciuntur, subinde serosæ, in Thoracicis autem sumpto mox cibo vix liquor reperietur.

Cæterum ad neutram partem consensum flecto, cui media via semper placuit. Scilicet vero ab simile non est, vtrumque chylum crassum tenuemque modo ad Hepar, modo Cor distribui, pro viarum commoditate & necessitate, prima- p. 83. riò tamen liquidiorē & subtiliorē ad Cor, crassiorē ad Hepar, siue simul, siue per vices. In dissectis canibus quibusdam vidimus quarta post escam sumptam hora, Receptaculum, Venas Thoracicas, Lactæas Mesenterij Lacteo chylo abundare, ventriculo nondum à crassioribus

alimentis exonerato. In aliis eadem hora dissectis apparuerunt nominatæ viæ splendente sero plenæ. In aliis per vices, serum & lac cominebant iisdem viis. Placuit alios septimâ horâ inspicere, & nihil à primoribus inuenimus diuersum, quin imò Lacteos ductus serosos tam in Thorace prope axillares, quam in abdomine iuxta Hepar luxuriare & splendescere. Dissectus publicè infanticida ientaculo copioso sex circiter horis ante strangulationem resectus, vinoque intermedia mora, in ventriculo adhuc cibi chylique crassi tenuisque partem reconditam seruabat. Lactæ Thoracicæ non ita conspicuæ in illo, glandulæ vero Lactæ nouæ plenæ chylo albo, & circa Hepar candicantes fibræ, Mesenteriumque candidis venis refertum. Alter fur eodem modo pastus, & largius potus, nihil chyli ostendit nobis, siue in Lacteis abdominis, siue Thoracis, quum tamen valde sanus fuerit, & ventriculum utroque chylo adhuc satis repletum haberet. Ex his similibusque Observationibus, ad vtrumque viscus, vtrumque liquorem Lacteum dispergi colligimus, quacunque horâ. Lactæ sanè quæ in Hepar terminantur, tam sunt, quam Thoracicæ exiles, nisi quod numero & ramorum multitudine superent. Necessitatis tamen tempore subtiliorem statim Thoracicas peruadere dubitare non possum, quia sumpro cibo vel cordiali portione, post ieiunium vel virium lapsum, dictum factum, fames sedatur, vires reficiuntur, quod subtilior peruadere possit viis flacidis & inanibus, crassior verò in ventriculo concoctionem longiorem expectet.

An autem in Receptaculo coaceruatur tantum chylus pro Thoracicis, in pancreate verò pro Hepate, difficile dictu est. In Receptaculum confluere omnem chylum ex Mesenterio eiusque pancreate, *Pecqueti* est placitum. Contrà qui partes *Asellij* tutantur, Pancreas Hepati quoque inferuire contendunt. Confluere ad Receptaculum, pressum Pancreas docet. Hepati aliquid transmitti communio Lactearum ex Pancreate prodeuntium monstrat, & succi identitas, ut barbarè loquar, hic & ibi similis. Imò obseruauimus in homine, canibusque promiscuam Lactearum à Receptaculo in Hepar prope Portam insertionem, ut suspicio sit ex Receptaculo non tantum ad Thoracicas protrudi chylum, sed ad Hepar quoque, quemadmodum ex Pancreate Mesenterij & ad Hepar & Receptaculum distribuitur idem. In communem usum conspirare Receptaculum & Pancreas, situs utriusque indubiam facit fidem. Nam si Receptaculum medio vertebrarum incumbat, Pancreas huic exactè supraiectum obseruauimus. In reliquis, singulæ forsàn Mesenterij glandulæ siue Receptaculo siue Hepati deseruiunt, communicatisque hinc inde ramulis Lacteis, operas diuidunt.

Pecquetus quidem in Mesenterio glandulam illam magnam *Asellij* non inuenit pag. 15. quia ea in domesticis animalibus ut plurimum desit, aut certè in plures paruas, easque quinque ferè ex *Valeo*, diuidatur. Ipse tres inuenit tantum iuxta Emulgentes, in dextro oblongiorem, in sinistro duas rotundiores, quæ recipiunt chylum per suos canaliculos transcurrentem, & in Recept-

culum reddunt. Sed certus glandularum numerus iniri nequit, varius pro subiectorum varietate. Magnam mediam viderunt *Asellius, Highmorus*, nos sæpius, alique non in homine tantum, sed in canibus. Reliquæ minores numero definiri nequaquam possunt, seu in homine, seu brutis, quod Pecquetus obseruasse debuit, si tot extispicinas exercuit quot gloriatur.

CAPVT XVII.

Hepar vterius vindicatur.

HEpati purpuram detracturus *Pecquetus*, quia ad sanguinis elaborationem minus
 p. 87. iudicauit idoneum, ne nobile viscus à Natura frustra conditum existimarem, alia munera illi assignauit. Tres eius sunt, si illi credimus, *Vsus*. *Primus*, vt sit Transcolatorium sanguinis à bile, sicut Lien acidı succi, renes seri, &c. *Alter*, vt pistilli vicem gerat molis grauitate, in extrudendo chylo ex ventriculo. *Tertius*, vt calorem ventriculi elixatione subministret. Omnia faciles largimur, si nobis æquè fuerit benignus. Principem actionem Hepatis meritò *addimus*, chylum aliquem siue crassum siue tenuem in sanguinem concoquere, quod ex dissectis apparet, & Lactearum venarum insertionem, frustranea alioquin futura. Sed de hac actione Hepatis superius actum maiori studio, & saxum illud iam pluri mi volverunt. Quod si diligentior cura aliter rem inuenerit, experientiæ lubens fasces sub-

mittam, supereritque mihi ad veniam regreffus, velut emendaturo si aliquid hac parte fuerit à me peccatum. Præterire non possum eiusdem *Pecqueti* de bile generationem. Vt securius *Hepar* in triumphum ducat, bilem omnem à sanguine in *Hepate* segregat, tanquam secundæ coctionis, non primæ ex chylo, excrementum. Intererat gloriæ eius & damnati à se *Hepatis*, hanc laciniam nouæ tunicæ affuisse. Ante *Pecquetum* iisdem ferè rationum momentis, *Aristoteli* consonus bilem impugnauit *Conringius*, Medicus & Polyhistor magnus de *Gen. Sang.* cap. 15. 16. 17. Contrarius quidem ipse sibi videtur *Pecquetus* cap. 12. de *Mot. chyli* p. 86. nescio an Typographi vitio: probaturus enim transcolatorium iecinoris munus, negat bilem secundæ coctionis esse excrementum. Hinc si primæ erit, iam recta ex Lacteis segregabitur. Credo tamen errasse typothetas, quum Pag. seq. secundam coctionem probet. Quidquid sit, confundit bilem excrementitiam cum alimentari; hæc in toto est sanguine calidiore, at illa in *Hepate* ex chylo separatur. Si hoc minus arrideat, bilem excrementitiam utroque loco excetni, fortasse placebit magis. Bilis enim ex chylo calidiore secer-
nitur in *Hepate*, iterum per *Cœliacam* arteriam alia cum sanguine venit à calidiore corde & partibus generata. Vnde duplex bilis meatus in *Iecore*, alter crassioris, cholidochus, alter tenuioris, cystis; quemadmodum serum sanguinis partim per sudores, partim in pericardium, pilos, partim denique per arterias emulgentes ad renes expurgatur. Ita in negotio nostro; *Hepar* se-

p. 88.

p. 89.

parat bilem ex chylo quem concoquit, & ibidem alia bilis ex sanguine deponitur, qui ex chylo altero per Pecqueti ductus Thoracicos apportato, in Corde fuit confectus. Cibi dulces, pingues, calidi & sicci in chylo sæpissimè bilem relinquunt, præsertim si iecur plus iusto caleat. Negare hæc non debet *Pecquetus*, quia quotidie id biliosi experiuntur, & concedit sæpe laudatus merito suo *Conringius* fin. c. 15. Expertus est in gallo *Helmontius*, tr. Rect. Pyl. §. 24. bilem clauso pyloro & obiecto silice in ventriculo confectam, qui non potuit ex Hepate eiusve vesicula venisse, quum intra stomachum felli aduenienti
 p. 90. silex transitum præclusisset. De felle in fœtu iam satisfecit *Hippocrates* & *Harueius*, qui chylo seu colliquamento nutriti probarunt.

CAPVT XVIII.

*Ad mammas an Thoracica Lactea
 perveniant?*

NON prorsus impossibile videtur ad lactis in mammis distributionem vicinas has Thoracicas conferre aliquid. *Marinum* libr. 4. Anatom. quem *Galenus* in Epitomen contraxit, uti testatur l. de Libris propriis Cap. 3. de Vasis Mammarum, quibus lac continetur, scribentem, si nobis fata servassent, lucem forsan instituto huic fœnerasset. Fuerunt quidem qui in hominis Thorace Lacteos ad Mammas ramos derivatos, sibi affirmarint visos; sed vereor ne nervi

descendentes eos deceperint. Sunt indicia quamplurima, quæ cum *Hippocrate* l. de Nat. Pueri, persuadeant chylum seu lac ad mamas protrudi, de quibus quid olim senserim, in *Anatome Reformata* dixi. Nutrices sanè ipsæ fatentur mamas infantibus præbituræ, lac quasi ex scapulis (ubi Thoracicæ Lactæ inseruntur) descendere, non sine doloris sensu, cauentque sedulo ne sumpto cibo statim vberibus admoueatur, ob metum inconcocti alimenti assumendi. Præterea quam plurima in cibis sumpta cum chylo Lacteo ad mammas mulierum observata sunt deferri. In quam rem *Martianus* exempla à se visa Romæ signavit. Vxor Cæmentarij Romani, assumpto purgante, post horam puellæ anniculæ mammam porrexerat, quam lactabat, vnde tam fortiter statim vel breui interpositâ morâ purgata est, ut de superpurgatione lethali dubitatum sit. Mater verò nullam medicaminis vim est experta. Idem notat de capra & muliere Elaterio sumpto *Hippocrates* in *Epid.* & de aliis lactibus *Theophrastus*, *Dioscorides*, *Varro*, *Massarius*, &c. teste *Aristotele* 7. Hist. An. c. 11. pili poculo hausti ex mammis quandoque excernuntur siue pressis sponte, siue cum lacte. Narrat idem *Martianus* filium Domitiæ de Grisonibus menstruum, sæpius cum stercore excreuisse furfures, quum panem furfuraceum comedere nutritrix. Extractus quoque fuit Romæ è papilla lactantis furculus cithorij, quem priori cœna comederat mulier. Denique Pamphiliæ vxori Melphicum purgationis gratia lib. VI. lactis potasset, citissimè in mammas fluxit, quæ tumidæ maxi-

p. 91.

p. 92.

mum dolorem infercbant. Si deviis quæramus, ipsi ambigunt. *Hippocrates* l. de Nat. Pueri, venas nominat ad mammas & vterum delatas; sed quales illæ sint, non exponit. *Martianus* Annot. in l. de Carnib. cæcos quosdam ductus lactis ad mammas & à mammis approbat. *P. Castellus*, lib. 2. Emet. c. 39. à ventriculo materiam lactis ad mammas ferri suspicatur, vel per vias adhuc incognitas, vel per porositates in corporibus raris. *Veslingius* in Syntagm. vlt. necdum perspectas vias vaporibus lacteis condonat. *Io. Dan. Horstius* Manud. ad Med. p. 1. c. 1. §. 2. n. 4. audacter venas Lactæas & rubras in mammis distinguit. *I. C. Benedictus* l. 4. Epist. Med. 5. Hippocratem quidem tuetur, sed in consensu mammarum cum vtero acquiescit. Nihil promptius quam per Lactæas Thoracicas novas rem hanc controuersam componere. Vicinæ illæ sunt mammarijs & Thoracicis vasis, ramulosque passim diffundunt. In femina prægnante vel lactante, post partum dissecta, facile erit experimentum.

In Viro non ita promptum est obseruare, nisi papillas lacte habeat tumentes, quod rarum quidem, aliquando tamen, & in pueris, obseruatum. Nuper Anatomix nostræ subiectus fur, per mammarias effundebat ex Thorace serum biliosum. Anastomosis certè vasorum Epigastricorum cum mammarijs, adeo decantata Anatomicis, tam est oculis rara, vt sæpius deesse quam adesse deprehenderim. Et quid illa in tanto lactis prouentu posset? Vidit quidem *Riolanus* Anatomicus emeritus l. 3. Anthr. c. 3. in puerpera recen-

ter enixa Mammariam internam & Epigastricam, crassitie & mole calami scriptorij pares: sed sanguini vel diutius retento vel ad motum tardiori id imputandum, vel conatibus puerperæ, siquidem & reliqua vasa sanguinea circa vterum p. 94. eo tempore valde distenduntur, vt ad viuum depingit *Beslerus*, Tab. 3. Vter. Mul. Quin idem *Riolanus* in Prætermiſſis, varicofas easdem obferuauit in Viro Marchienſi cum D. *Matthieu* Collega, ſecundum longitudinem ventris à Thorace ad pubem. Diligentiffimus *Higbmorus* lib. 2. Diſqu. Anat. p. 1. c. 3. in diſſectione canis grauidæ ac viuientis obſeruauit, quum venam ſine pari, in quam ſe exonerant intercoſtales, aperuiſſet, lacteum quendam humorem ſanguine mixtum ab intercoſtalibus effluſiſſe eiufdem proſus Naturæ cum illo in mammis tunc exiſtente, quem humorem ab arterijs Thoracicis & mammariis accepiſſe ſuſpicatur. Credo tamen ramum ex Lacteis Thoracicis, venæ ſine pari inſertum, chyli partem infuſiſſe, quandoquidem in canibus aliisque animalibus ex intercoſtalibus aut Thoracicis arteriis ad mammæ in p. 95. abdomine ſitas rarior tranſitus. Quidquid ſit, feminas canes, tam prægnantes, quam lactantes in hunc uſum conquiſui, quibus, dato ſtudio, finita hæc diſſertatione occupabor.

Negat *Pecquetus* viſas Lactæas ad mammam ferri. Rationes addit *Auzotius* doctiſſimus, quod non facile ſe prodat via, ob ſitum vaſorum Lacteorum in brutis. Sed contrarium verius videtur, quum mammæ viciniore ſint in brutis abdomini, ſecus quam in homine, qui partus

suos attollit, vt censuit *Aristoteles*: Vnde in canibus, à nobis sectis quamplurimis, innumeras in abdomine vidimus lacteas, exiles in Thorace, & sine dubio illas in hædis lactantibus *Erasistratus* ibi obseruauit. Homini ferè soli cur mammae in pectore, brutis verò plerisque in abdomine, causas adducit *Galenus* 7. VI. Part. c. 22. & alias alij. *R. Abba*, dixit, Deum mulieribus vbera è regione Cordis posuisse, vt cordatus & prudens euadat puer, vtque è matris corde sugat, vnde intellectum consequatur: *R. Ichuda*, ne mulierum pudenda puer videre cogeretur; *R. Matthana* verò ne in loco sordido sugeret, sicut ex Rabbi-
 p.96. norum traditione refert *Buxtorfius* Syn. Iud. c. 3. Ego facili coniecturâ adderem, si vera esset *Hippocratis* suppositio, chylum in mammis humanis crudiozem, cordis vicinum calorem desiderasse, qui quidem in ventriculo canum aliorumque est robustior, nec ita externis iniuriis patens ob spinam in prono gressu eminentem, quod innuerat ante *Galenus* cap. dicto extremo. Ad alterum *Auxotij* argumentum, & raram experientiam, in re parum absimili respondeat *Castellus*, l. 2. Emet. c. 59. pag. 180. Nam problema hoc in vtramque partem ventilari potest. Audio Rothomagi editum nuper opusculum *Guiffarti* de substantia seu materia lactis, in quo lac negatur esse chylus per vas Pecquerianum adductus, at quibus rationibus aut experimentis nouis, ignorare cogor, donec ad nos libellum Bibliopolæ pertulerint.

CAPVT XIX.

Cur haftenus noua Vasa Lactea latuerint?

Tantum de Nouis ductibus Lacteis in mentem haftenus nobis venit, experientiam sequutis & rationem. Quod si in posterum vel plura vel ab his diuersa dissecantium culter detexerit, publicè profiteamur & condicimus, vel addituros nos libenter, vel mutatuos modeste quidquid vel desideratum fuerit, vel peccatum. Hanc legem nobis posuimus, quam Naturæ reuerentia sanciuir. P. 97.

Coronidis loco duo superaddimus, 1. Cur haftenus tam illustria Naturæ vasa oculos lynceos Anatomicorum effugerint. 2. Quæ administratione seu *εὑρησις* inuenta iam, ab aliis facillè videri & demonstrari possint. Varia sunt quæ pro neglecta haftenus obseruatione prætendi possunt. In primis Naturam inuidam culpamus, quod seculo huic quam prioribus cunctis magis fauerit. Effascinat illa nobis oculos, ne maxime parentia subinde videamus. Oculorum mentisque hic est defectus, certo diuinæ vindictæ indicio, qui mundum tradidit disputationibus suis, ut non inueniat veritatem, nec vllus sit librorum finis, lectioque multa humanam vitam occupet, *Ecccl. XII. 12.* Venas Lacteas omnes ex Pancreate ad Hepar ferri siquidem pro certo habuimus, vltiori inuestigatione supersedimus. P. 98.

Tantumque *Galen*i apud omnes valuit auctori-
tas, vt solo Hepati omnem chylum in sangui-
nem conuertendi munus consensu communi sit
delatum. Huc accessit situs nouorum Vasorum
profundior, ad quem difficile obseruantium
oculi manusque peruenerunt. In Thorace certè
profundo nihil tale quis vnquam quæsiuisset,
præsertim quum omnis opera circa motum Cor-
dis & Sanguinis ibidem defudarit. Non du-
bium est sæpius huiusmodi canales visos, sed vel
pro neruis habitos, vel venulis inanitis, vel adi-
pe, vel membranulis. Thoracici enim neruos
mentiuntur, quos æmula similitudine referunt,
p. 99. vel certè fibras vbi liquor Lacteus expressus fuit.
Vtrinque per latera vertebræ dorsii descendunt
sexti paris nerui, quos iam demum à Thoracicis
Lacteis distinguere didicimus duplici notâ. 1.
quod illi ad latera serpent, terminenturque in
Diaphragma vel eius appendices; hæ verò vel
mediæ in spina incedant, vel proximè inter sexti
paris neruum & spinam alterutro latere, per
Diaphragma ad abdomen subiectasque glandu-
las Lactæas descendant vterius. 2. quod discissi
illi vel ligati, nec liquorem vllum profundant,
nec vt Thoracicæ Lactææ, intumescant. Quibus
addi potest & vtriusque vasis origo seu insertio.
A cerebro nerui producantur, Lactææ ex abdo-
mine in axillarem terminantur. Sæpe quoque
adipis species nos fefellit. In vacca nupèr pasta
diligenter in Thoracicis Lactæas, eiusque fibras
inquisiui, sed adeo pinguedini immersæ late-
bant, vt præter fibrillas nihil comparuerit sum-

mo labore distinguendas. Glandulæ autem Lactææ nouæ seu Receptaculum tam glandularum p.100.
Mesenterij hæctenus totarum, quam adipis nomine facile imposuerunt scrutatoribus. Quod verò *Pecqueto*, mortalium felicissimo, inuisa omnibus sæculis patuerint, munus esse fortunæ cum inscio ludentis, ingenua confessione ipse Cap. 2. profitetur.

CAPVT XX.

Anatomica Vasorum nouarum Administrationis.

EXemplo *Galen*i Administrationem nouorum Vasorum Anatomicam paucis trademus, illorum in gratiam quibus ea necdum vidisse licuit. Cadauer seu humanum seu brutorum quarta, quinta vel septima hora post pastum ligatum vel strangulatum rudi manu aperito, & remoto sterno cum annexo mediastino, valida manu pulmones alterutrius lateris cum adherentibus visceribus in oppositum latus reflectito, vt dorsi abdita in conspectum prodeant. p.101.
Mox conspicua sub Aortam & œsophagum in medio spinæ dorsi vel circa medium, vasa candida sine ductus sero relucens scalpello à vicinis cautè separato, & vinculo subtili siue sub axillari vena, siue in medio Thoracis ligato. Alio vinculo reliqua Cordis vasa intercipientia infra supraque, ob ruituri sanguinis metum.

Postea abdomen diffinde, & visis in Mesenterio Lacteis, insertioneque, in Hepar, vniuersum Mesenterium cum intestinis ad latus alterutrum reuolvito, vt glandulas Lactecas nouas seu Receptaculum in situ suo & connexionne cum Mesenterio intuearis inter Musculos lumbares, & renes, inque Cœliacæ arteriæ, & descendētis Cauræ confinio iuxta Emulgentes. Hinc intestina ab infimis exordio facto separa, & cum ventriculo, Hepate, Liene ex abdomine elimina, nudo si placuerit Mesenteriq cum glandula media & pancreate, relicto. Videbis glandulas nouas candicantes, & ad tactum molles, chyloque vel sero turgidas, quæ si non compareant, renes eleua, sub quibus solet pars illarum delitescere. Tum, vt ascendentes furculos lacteos contempleris, Diaphragma per partes discinde, & à vertebris accurate libera, vnaque aortam arteriam, Venam Cauram, & œsophagum cum visceribus thoracis, vel exime, vel caput versus supra scapulam dextram reclinato, & totum vasis Lactei ductum in dorso obseruabis, circa Diaphragmatis regionem tumidiorem, circa quintam vertebram dorsi ad sinistram clauiculam serpentem. Denique axillarem Venam sinistram remota costa prima, & clauicula sinistra denudato, iugularemque externam vicinam. In vtraque vtriusque lateris vinculo iniecto versus caput, & artus, sanguinem remorare. Nullo negotio insertionem lacteorum thoracicorum inuenies, sique de fibrillis visis dubitas, fistulâ in thoracicis supra vinculum adige, vel aquam, vel spiritum, vel vinculum laxa, digitoque chy-

lum sursum propelle. Quibus visis aperta axillari inter ligaturas, absterfoque cruore, valvulam quære, vel foraminula, quæ chylum, vel *p. 103* serum, vel spiritum ex thoracicis pressis, vel inflatis manifeste admittunt. Reliqua exercitatio frequens docebit. Quanquam enim in tota Anatome nulla difficilior occurrat administratio, facilius tamen intento digito hæc monstratur, quam describitur. Falluntur, qui non visis acquiescunt, aut auditis credunt. Democriti speculunca, & secessus intrandus, ubi Deos inueniet sector. Non habemus ista odorifera, nec emprorem decipimus nihil inuenturum cum intrauerit, præter illa quæ in fronte suspensa sunt.

FINIS.

THOMÆ
BARTHOLINI

VASA

LYMPHATICA,

Nuper Hafniæ in Animantibus
inuenta ,

Et Hepatis Exsequiæ.

PARISIIS,

Apud Viduam MATHVRINI DV PVIS,
viâ Iacobeâ, sub signo Coronæ Aureæ.

M. DC. LIII.

Cum Priuilegio Regis.

BALESTOLINI

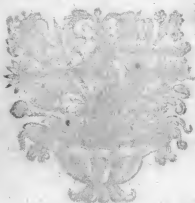
V. A. 2. A. V.

LYMPHATICA

Neque Hæmorrhoides

et Scrophulæ

et Syphilis

BALESTOLINI

Ad Venerabilem et Illustrissimam
et Illustrissimam Consistorii

MD. C. LXX.

Consistorii

IOANNI RIOLANO

Maximo Orbis & Urbis

Parisiensis Anatomico

S. D.

THOMAS BARTHOLINVS.

NOVA inuenire tam artis est, quam fortuna. Hanc illa pronocat, vt propiciam mortales Naturam experiantur. Superis debemus beneficium, quod hactenus ars fauerit in operando, & in inueniendo fortuna. Dum de Neptuni imperio infestis concertatur trabibus, nolunt otiosa in animantibus aqua torpescere. Mouentur illa quodam congeneris Oceani consensu, & vasis nunquam ab hominum memoria notis se nobis prodiderunt. Anatomicam istorum Historiam paucis lineis orbi exhibeo, Natura, vt confido, veritate, & ingenuitate mea se probaturam, quam nomini Tuo inscripturæ nihil aut à Tua, aut Natura dignitate alienum commisero. Literarias inter nos sepono iam dissensiones. Certè de Inuento nostro rectius nemo feret sententiam, si vel otium tuum permiserit, vel ingrauescens gloriosa senectus. Poteram fortassis ami-

cum acclamare maiorem, sed nullum vel in his
 Te veterano doctiorem, vel in censendis rigidio-
 rem. Naturam igitur tibi commendo, & meam
 fidem. De Natura si dubitas, ipsam quæso li-
 mato cultro excute. Me si habes suspectum,
 scias moribus meis receptum esse & ingenio,
 prodesse publico, non mentiri. Hos oculos pro
 rei fide interpono, & summi Doctoris O L A I
 V V O R M I I applausum, qui nec mihi di-
 dicit blandiri, nec Naturæ. Nisi graue sit ata-
 ti inter tot experimenta prouecta laudumque
 plena, pagellas nostras lege cum inuidia, sed
 mihi sine inuidia faue. Hafnia, Calend. Maij,
 M. DC. LIII.

THOMÆ BARTHOLINI
 VASORVM
 LYMPHATICORVM,
 HISTORIA NOVA.

CAPVT I.

Vasorum Lymphaticorum necessitas.

Dmiranda animantium compa-^{pag. 1.}
 ges maximum cum vniuerso ha-
 bet commercium, vtriusque com-
 munes sunt partes, siue ornatum
 spectes, siue necessitatem. Res
 confessa diffuso non indiget con-
 textu. Aquas in vniuerso videamus, illarumque
 per ambitum terrarum distributionem. Quem-
 admodum æquora medias cingentia terras sapo-^{p. 2.}
 ris falsi varietate publico inserviunt, & fluij
 aquarum simplicitate sinuosis flexibus errant,
 fontisque dulcissima Lympha irriguum riuum
 volvit: Ita in viuente corpore, quod aquæ debe-
 re originem veteres prodiderunt, ichores tam fal-
 si quam mites, & purissima Lympha variis vtis
 discurrunt, patulisque hiatibus aguntur. Sero
 excipiendo expurgandoque nota hætenus Vasa

Anatomicorum industria probauit quamplurima. Vreteres vtrunque à renibus pereolatum serum vesicæ anfractuoso tramite infundunt, tanquam riuuli incisternam, vel in mare se exonerantes. Excipit & pericardium stillantem à vasis serositatem, ipsaque Thoracis cavitas, sed modobilis flauedine, modo cruoris mixtura tinctam.

- p. 3. De quouis cavo autor est *Hippocrates*, sanitatis tempore plenum esse spiritu, in morbo verò ichore. Malo suo hydropici id experiuntur, siue thorax siue abdomen, siue vterus aquarum copia distendatur. Ambitus corporis nostri patulis foraminulis serum exprimit, partim sensibili sudoris liquore, partim inconspicua transpiratione subtiliorum. Per oculorum orbitas aqua cerebri stillat, largoque in lacrymis humectat flumine vultum. Est & in articulis humiditas naturalis, vulgo decantata, qua in motu inunguntur, eaque per febrem absumpra membrorum strepitus in ambulando sentitur. De hac Cous noster; Ossium articulatorum pullum est, quod non bene humidum, habeatque cavitates, quas denunciat ichor, qui sauciis illis effluit copiosè, & cum dolore. Alia feri Receptacula apud Profectores nostros videantur.

At de Lympha pura altum hætenus fuit silentium. Ea tamen, non minus, quam illa, necessaria, siquidem ad corporis complementum & vsum necessarium, destinanda erat. Nos primi Hafniæ vasa aquæ huic peculiaria in brutis inuenimus planè aliud agentes. Nempe seculi huius est felicitas, superiora nouis inuentis superare, & patriæ nostræ meritò gratulor, quod au-

Ita experimentorum industria, Naturam intimioraque illius secreta ad se pellexerit. Africa quotannis nouam procreat feram, veteri Anaxila verbo ferebatur. Iam in Daniam Africa migravit, & laudem illi ambiguum cessit. Non monstra loquor, quæ spectatum admissi risum *p. 5.* amici teneant, sed vera Naturæ ostenta & perpetua. Superiori anno Theatrum nostrum in homine Lactæas Thoracicas parturivit. Ne aliquibus inuentis diligentia nostra subsideret, hic annus maiora prodidit, quæ Anatomicorum, quotquot secula cuncta suspexerunt, hætenus oculos effugerunt. Ab ostentatione semper fui alienissimus, sed sincerè dico, quia laureolam in hoc mustaceo non quæro, rerum mortalium satur & contemptor, si aliis laudum aucupatoribus hæc scribendi oblata fuisset & inueniendi materies, non aliena inuenta tantopere aut excoluissent, aut pro suis venditassent. Nos verò, qui officij partibus annumeramus, Naturæ diligentiam nostram amicæ amicos vultus inuentaque noua propagandi, ne vel Naturæ benignitatem videamur spreuisse, vel non satis intellexisse, breuibus lineis pertexamus sine pompa, quæ sine delectu aperuit Natura.

CAPVT II.

Series & occasio Noui Inuenti.

TOti in eo eramus vt Lactea ex abdomine ad *subclauias* per Thoracem discurrentia

accuratius scrutaremur, qua occasione non solumbruta sub cultri examen vocauimus, sed & humana cadauera, in quibus primi hos Lacteos Thoracicos ductus inuenimus, & publico scripto illustrauimus. Dum verò circa brutorum Anatomien versatur diligens industria, ecce quod non querebamus, vltro se obtulit. Obseruauimus quidem sæpe, in canibus dissectis, ex Hepate aquosos ductus prodeuntes, sed qui pro Lacteis eos habuimus, vltiori cogitatione supersedimus, de aliis securi. At quum 18. Febr. ad solita exercitia Anatomica descecterem, adscito in operis societatem Cl. v. *M. Michaele Lyseo*, cui inuentionis huius laudem, si quam meremur, communem volo, canem satis magnum, sanumque, nec pinguedine nimia molestū, septem post pastum horis aperuimus, vt quomodo Lactei Thoracis ductus longiori distributionis mora se haberent, penitius animadueteremus. Venterculus cibo adhuc plenus. In Mesenterio candicantes chylo venæ apparuerunt, sicut in Thorace, more hætenus seruato. In Hepar cum Porta inferebantur plurima Vasa Tumentia, non chylo quidem, sed aqueo liquore per tunicas translucente. Similes aquosi ductus plurimi visebantur Portam transcendere annuli instar, & inferius Cauæ descendente truncum vndique amplexari, vergere supra emulgentes ad capsulam atrabiliaria, infra ventercomitari Cauam ad ramos Iliacos, ad peluim vsque, vbi vesica delitescit. Ligati aliquo loco tuebant inferiora versus, supra Mesenterium versus inaniebantur, vnde & rami Lactei circa Diaphragma ante candicantes,

simili aqua implebantur, lacte protruso, & ex Receptaculo prodiens lacuna, supra Diaphragma, valde tumida, sero hoc distenta apparebat. *p. 9.* Thoracica prope axillares ob vinculum lactea. Sed, quod stuporem iniecit, quum axillarem iuxta pedes anteriores separatam ligaremus, apparere iidem ductus aquosi, antea nobis in abdomine visi, tumentes splendentesque hyatidum instar, axillari venæ superstrati, qui ligati pedem versus, impleti manserunt, in dextro quoque latere per omnia similes, quibus læsis aqua versus pectoris anteriora effundebatur limpidissima. Miraculo vicina res nobis visa, quia insolita, nec satis oculis vnicæque experientiæ, quanquam clarissimæ, fidebant. Variare enim subiecta, & ludere subinde Naturam, nec facile semel visis. *p. 10.* acquiescendum, vbi omnium seculorum repugnat fama. An peculiare esset vasorum genus a-
quæ destinatum ambigua suspitione ventilabamus vltro citroque, aut vnde prouenirent, quòque abirent, an peracta concoctione, vel ea adhuc perdurante, aqua vel his secerneretur vel reciperetur, ancipiti coniectura hærebam. Iudicium igitur in alias experientias differre in re noua necessarium duxi.

Inter has cogitationes sollicitis canis minor commodè offertur. Hunc septima hora post latugum pastum, ne tot martyria frustra exerceremus, chorda celeri strangulatum euiscerauimus, nullaque interposita mora reliquis omnibus missis ad artus progressi & Hepar, aquosa hæc vasa similem in modum obseruauimus, hic variis cum porta annulis connexa; inque eius quasi tunicam *p. 11.*

immersa, ibi cum axillari ramo quoque instar hederæ coherentia. Repetita inde sæpius in aliis canibus sectione, siue ieiunis, siue cibo repletis, nihil diuersum inuenimus, cœpitque constanter animus perpetuam in hoc inuento Naturę legem admirari. Et quo certiores, & crederemus nos, & alij viderent, nec lactantibus grauidisque canibus pepercimus. In lactantibus circa Iliacos ramos iudem aquosi ductus, & in axillaribus visi splendescere. In grauidis quoque venas comitabantur vasa splendida, præsertim in abdominis fundo iuxta Iliacum, & portæ rammum frequentia, imò in vesicula fellis cum Venis copiose externa perreptabant. In vtrisque per axillarem progredientia vasa aquea leui incisio-

- p. 12.* ne aperuimus. Limpidæ aquæ effluxus sequutus, qua occasione fistulam indidimus, vt quò humor ille vergeret, oculis pateret nouitati inhiantibus. Immisso per fistulam spiritu movebatur. Cava prope Cor, ipsumque Cor, in obuersa verò parte prope extremos artus, nullum motum animaduertimus, sine dubio ob valuulæ impedimentum. Quod vt porro pateret, in alio cane fecimus experimentum. In pede anteriore alterius lateris conspicuos hos ductus tumidiore inflauimus, vidimusque attolli iugularem externam & axillarem. Inde ligatis iugulari & axillari ramo obruituri sanguinis metum, absterfoque cruore aperuimus iugularem, axillaremque. Aperuit se illico foramen, seu ingressus aquosi ductus sub maiori valuula iugularis, circa iugularis ingressum in axillarem, cui tenuis valuula obtegebatur, modo à flatu immisso eleuata, modo

do remissa. Perculit inuisa rei nouitas animum,
& communicato consilio fauere multi & ap-
plaudere.

CAPVT III.

Vasa Lymphatica in Hepate.

CÆterum, nisi scrupulis omnibus per sectio-
nes ademptis, necdum assensum obserua-
tioni nouæ spondendi. Iam olim didiceram, à re-
cepta communi Eruditorum sententiâ non esse
recedendum, nisi prægnans causa suaserit, & ine-
uitabilis oculorum fides. Sunt qui sine vltiori
deliberatione semel visa in sententiam trahant,
vt nouitatis laudem primi indispiscantur. Alios
necentes quidem obseruata ostenta à veteribus *p. 14.*
dogmatis diuellunt. Errant vtrique nisi erro ego.
Non facilè receptis Præceptorum dictatis nun-
cium remiserim; sed si pro nouis pugnet Natura
ipsa, huic me libenter subiecerim; nouæ veritati
ex æquo addictus. Nec enim Natura adhuc vni-
uersa patet, multum restat, plusque restabit. Igi-
tur Hepar occurrit querulum, cui cum Anato-
micis hætenus quantum potui, pretium statui
sæt magnum; iam verò officio demandato mise-
rè videretur excidisse. Pugnaui pro eius dignitate
in Historia Lacteorum Thoraciorum contra
Pecquetum, diuisique cum Corde imperium in
opere sanguificationis, partim antiquitatis reue-
rentia, partim rationibus quibusdam, partim *p. 15.*
denique Lactearum Venarum experientia. Enim.

verò Lacteas venas in Hepar ferri obseruarunt
Asellius, VVallem, Highbornus. In Orbe pis-
 ce idipsum visus sum mihi olim videre. Vero a.
 simile iudicaui, si venæ chylum Hepati infun-
 dant, ad sanguinis generationem omnino confer-
 re operas suas Hepar. De insertione igitur La-
 ctæarum in Hepar maius voluitur negotium, sæ-
 pius à supra laudatis viris obseruata & descripta.
 Monstraui eam pæssèpe in canibus euisceratis,
 ea facie qua depicta visitur in iconibus *Asellij*
& Highbornij, nec fibrillas solas esse, ex humore
 contento probaui. Vnde quum pellucido liquo-
 re splenderent, nec aliud vas cognitum adhuc
 esset aut illis aut nobis, tamdiu pro Lacteis ven-
 ditaui, donec nomen sequutura experientia mu-
 taret. Exinde dubitare cœpi, visis aquosis ducti-
 bus in artubus, illis similibus, an diuersi sint pro-
 pe Hepar à Lacteis. Sexta hora post pastum nulli
 Lactei, soli aquosi iuxta Hepar resplendent in
 strangulatis canibus, quibus etiam ligatis nullus
 humoris aquei motus obseruatur, quia nullus
 tractus vitæ cessante. Nodum igitur istum sectio
 viua soluet, quarta post pastum hora, vt vel chy-
 lum ibi vel aquam videamus. Si chylum, vel cum
 Lacteis deinde disparentibus aquosi ductus co-
 mitantur, vel chylo ad Hepar protracto, succe-
 det serum, quemadmodum per Thoracicas La-
 ctæas chylus serumque ad Cor fertur, tumque
 ab inferioribus inferentur aquosi ductus, & in
 glandulam mediam, ex qua ad Hepar, & in Re-
 ceptaculum, ex quo ad Cor. Si sero tumidas ve-
 nas deprehenderimus, mutanda erit sententia,
 renunciandum Hepati; dicendumque erit,

p. 16.

p. 17.

aquam ex Hepate ad Receptaculum commicare, lacteasque hætenus ad Hepar deferri visas; nihil esse præter ductus aquosos.

Ne inter ambiguas coniecturas diutius vacillantes in incerto luto hæreremus, viam canis Anatomen aduocauimus quatuor horis ante passim. Aperto abdomine viuo statim Hepar velut ad atuspicinam consulimus, vidimusque ductus nostros nouos annulatim Portam amplexantes, & quinque septemve ramulis Hepar ingredientes, eosque ad vesiculam fellis pariter dispersos, neutiquam candidos, sed more aliorum in artubus & abdominis recessibus à nobis visorum, translucentes limpidâ aquâ. Inter omnes insignis ramus erat bifurcatus vnus ad Hepar recto tramite progrediens, nec alterius Lactæ apparebat vestigium vllum, licet in Mesenterio adhuc candicantes Lactæ conspicerentur. Ratus autem ob operationis tarditatem, oblato impedimento, effluxisse chylum Lactæum, & successisse illius in locum aquam, vel Lactæas disparuisse, vinculo iussi Venam Portæ cum Vasis his Lymphaticis prope Hepar constingere, vt, intercepto meatu patulo, aquæ cursum obsetuarem manifestius. Ecce intumuerunt Lymphaticæ. Hepar versus satis euidente sensu, præsertim animali sub tortura inspirante, non ita expirante. Portæ vena tumida emerit prope intestina; vacua verò qua Hepar spectabat, ex necessariis Circulationis legibus, quia sanguis Portæ Hepati solet infetri. Lymphaticæ, cum Porta Mesenterij anfractibus immerse, tantum abest in tumorem eleuatae sint, vt conspectum nostrum planè fugerint. Hinc cer-

p. 13.

p. 12.

tum indicium de promptissimis Venas Lymphaticas, pro Lacteis hætenus reputatas, ex Hepate liquorem exportare, nihil hac via inferre, quod de Lacteis antea credidimus. Et quacumque hora aperiatur animal, apparebunt spectantibus eadem facie, accuratòque discrimine à Lacteis in Mesenterio discernuntur, eodem tempore conspicuis, quod illa candida planè, nostra aquei
p. 20. coloris. Nec possumus exilitati causam obscurioris coloris imputare, siquidem venulæ Lactæ in Mesenterio multo sunt minores, aquosæ contra iuxta Hepar crassiores, hæ tamen suum servant semper colorem, illæ tempore distributionis candicant. Et omnino notandum Lymphatica hæc vasa semper magis esse conspicua circa Hepar, quam artus, quia hîc sæpe pinguedine occultantur, quæ nobis non rarò conspectum illorum ademit. Monendi sunt igitur quicumque hæc vasa sunt inuestigaturi, ut canes eligant macilentos, venaticos, vixque ossibus hærentes, & si in pinguiusculo cane non semper offendant, ne falsi dicam nobis scribant, exemplo nostro sæpius sectiones iterent, in primis sexta, septima, octava, decima, &c. horis post sumptum cibum, vel planè in ieiunis, quanquam & vestigia
p. 21. apparebunt in nuper pastis.

CAPVT IV.

In Homine Vasa Lymphatica quaesita.

IN brutis Vasa Lymphatica sic nobis se aperuerunt diligenter inquirantibus. Acquiescere tamen inuentis nec potui nec debui, antequam humana cadauera in consilium adhibuisssem. Minor enim inuenti est gloria, nisi ad omnia animantium genera diffundatur. In immensum augetur, humanis visceribus stipatum, id quod ad futuros vsus magnum momentum conferret. Rara sunt Naturæ mysteria brutis communia, humano verò generi denegata. Fauere huic magis solet Natura Deusque, & in hoc compendio vniuerso contrahuntur. Cæterum non æqua in inueniendo felicitas. *Asellius* in brutis Lacteas venas inuenit primus, *Receptaculum ductusque Lacteos Thoracis Pecquetus*, motum sanguinis circularem *Harueius*, nec in homine quid tale obseruarunt, quanquam eadem illi inesse nemo illorum dubitauerit. Accedens aliorum diligentia suppleuit, quod primi desiderarunt. Lacteas enim Mesenterij venas in homine post alios reperimus & nos Hafniæ non tantum in Suenone Olai ex linguæ bubulæ frustulo statim suffocato, sed in sex vertente hoc anno à me dissectis, tam strangulatis quam decollatis, tam ante exsequias pastis quam ieiunis. Eadem nobis in Lacteio Thoracico inueniendo felicitas adspirauit, quod publico scripto testati sumus.

P. 22.

P. 23.

An igitur aquosos ductus sinu suo complecteretur homo sepositâ de Lacteis curâ, placuit inuestigare. Postquam in brutis primum nobis visa ista vasa, quinque vel sex cadauera humana sectionibus nostris paruerunt, in quibus oculatissima diligentia nihil aquosum potuimus distinguere, aut vasa siue in artubus siue visceribus resplendescencia, quemadmodum in brutis. In vno solo fibrillæ ad Hepar porrigebantur ichore quodam emicantes, cum Portâ ad Hepatis cauum progredientes. Cur in homine inueniri difficiliter possint, causam non vnam habeo. Enimvero exta humana in viuis inspicere humanitas prohibet, & in Deum religio. Damnanda certè ea foret curiositas, & quauis hostiâ expianda, *Quintilianum* si audimus: Actum est de genere humano, si nobis pro salute ægri opus est morte alterius hominis, & penè ratio sanitatis intercidit, si consumit Medicina tantundem. Fuere, teste Celso, qui crudele negarent hominum nocentium & horum quoque paucorum suppliciis, remedia populis innocentibus seculorum omnium quæri, adeoque optimè fecissè Herophilum & Erasistratum, qui nocentes homines à regibus ex carcere acceptos, viuos inciderunt, considerantque etiam spiritu remanente, ea quæ Natura antè clausisset. Medicis Parisiensibus à Ludouico XI. Galliarum Rege in milite id olim permissum, & *Vesalius* & *Carpus* ferinam hanc licentiam exilio expiarunt, quanquam pro tantorum Anatomicorum defensione magis credibilia afferat *Riolani* in Anthropographia Rectius tamen *Celsus* ipse iudicat, Crudele esse viuorum

hominum aluum atque præcordia incidi, & salutis humanæ præsidem artem non solum pestem alicui; sed hanc etiam atrocissimam inferre, cum præsertim ex his quæ tanta violentia quarantur, alia non possint omnino cognosci; alia possint etiam sine scelere. Quapropter cum homines viuos incidere nulla religione aut licentia mihi concedi velim, mirum nemini videbitur, quod aquosi nostri ductus, nuper in brutis inuenti, conspectum fugiant.

Dices: Lacteas venas etiam in demortuorum corporibus conspicuas remanere. Cur de aquosis *p. 26.* dubitas? Sed dispar omnino virtusque conditio. Lactæ venæ præsertim Thoracicæ, in gelidis cadauetibus supersunt, partim quod musculorum compage non adeo premantur arctè, partim quod tunica illis sit robustior, & amplior vasis capacitas. Aquosæ contra venæ tenuissimis vestiuntur membranulis, telis aranearum similibus, quæ euacuato liquore translucente in totum evanescent. Sunt vero in homine, si sunt, musculosis artuum anfractibus ita immersæ, ut facile comprimantur, præsertim in corpore gelido & absente calore constricto, quo pondere arctæ exprimunt liquorem aqueum, & omne sui vestigium obliterant. In brutis calentibus à recenti strangulatione, quia calore adhuc instantur partes, compressionis huius nullus metus. Ad hæc artus illis ferè excarnes, liberioresque à musculorum operoso velamine, quo homo grandiaque animalia muniuntur. Non dubito quin facilius in recenti, & adhuc calente hominis cadauere, à strangulatione detegantur. In femina quam ape-

rui nuper, vix euanuerat tepor. Recentiores ve-
 re nemo libenter aggreditur. Terrent vestigia, &
 redituros in vitam timemus. Exempla refert ali-
 quot *Riolanus* eorum, qui in Theatrum Anato-
 micum deducti revixerunt. Nuperis annis Oxo-
 niæ idem publica fama sparsit, & ipsa hac hyeme
Slegelius, Anatomicus Hamburgensis graui-
 ter decubuit, quod admodum nouaculâ furciferum in
 p. 28. mensâ Anatomica cum horrore viderit se mo-
 uentem. Quippe facilè spiritus reuocatur, non
 rectè vitio seu carnificis, seu ossæ cartilaginis,
 interclusus, si vel calidâ, vt moris est, abluatur
 cadauer, vel leui cultri irritamento excitetur. In
 brutis commodum aperiendi tempus suppetit
 semper, siue adhuc viuentibus, siue à strangula-
 tione calentibus, in quibus chorda faucibus ap-
 pensa relinquatur, ne ad se redeant.

Aliis effugiis absentiam vasorum nostrorum in
 homine subducere non possum, nec enim indu-
 cor vt credam maiorem aquæ in brutis esse pro-
 uentum, præsertim canibus ex se calidioribus
 siccioribusque. Sunt fateor in brutis particulae,
 quas homini inuidit Natura, in quo censu nu-
 p. 29. meramus musculum oculi septimum, os triangu-
 lare occipitis, cœci intestini amplitudinem, ossis
 coccygis prolixitatem, panniculi carnosî situm,
 yteri cellulas, mammarum vbertatem, tunicam
 Allantoides, & alia in Anatome occurrentia; Sed
 tam certus sum quam qui certissimus, aqueos no-
 stros ductus in homine adhuc delitescere, lau-
 demque inuentionis illibatam aliis seruari. Exci-
 tabitur qui nostræ obseruationi vltimam manum
 in homine sit additurus, cui tantum debebimus,

quantum nobis *Pecquetus*. Interea cum brutis amicè transigamus, quia nobis tam beatis esse necdum licuit, homines hac in parte fauentes inuenisse. Quidquid in illis curiosa manus adaperuit, posteritati sine inuidia tradam, quanquam necdum demorsos ungues sapitutum. Quantum *p. 30.* ex pluribus sectionibus colligere potui, in certam Methodum redigam, more nostro, ut paucis curiosi videant, & breui tabella, quod nos operosè quaesiuimus.

CAPVT V.

*Methodica Vasorum Lymphaticorum
Descriptio.*

Quo nomine signanda sint, vasa nuper à nobis detecta, non facilè ipse dixero. Fuere qui *serosa vasa* indiderint, quod serum contineant. Non potui acquiescere huic nomenclaturæ. Serum enim, ut infra patebit, ab aqua hac limpida diuersum est, & serum alia sibi in corpore Receptacula elegit, supra signata. Vreteres sero ex renibus ad vesicam deferendo destinati, *p. 31.* ab his prorsus differunt, substantia, colore, contentis, & distributione. Vreterum enim tunicae crassiores, color candidus quidem, sed non transparens, contentum serum nunquam in ductu sistitur, denique distributio varia siue terminum à quo, renes, siue ad quem, vesicam consideres. Si igitur cavitatem oblongam spectemus liquori continendo aptam, & *vasis* appellationem latam,

& *vena* pressiorem merentur. A contenti liquoris conditione, seu limpida aqua & *lympa*, dicenda vasa seu *Lymphatica*, seu *Aquosa*, prout cuique libido fuerit. Si denique externum splendorem illustrem, hydatidibus æmulum contempleris, nescio quid causæ subfit, cur non *Vasa Crystallina* condigno meritis titulo nominentur.

P. 32. Nos nulli nomenclaturæ adstricti, sine discrimine & his & illis appellationibus dignabimur, donec commodiora alij monuerint.

Exortus Lymphaticorum vasorum est ab extremis partibus seu artubus, & visceribus, Hepate nempe, ex quo cum ramis Portæ prodeunt, vesicula fellis, &c. Qua parte verò ex artubus prodeant, an à venarum extremis, vel musculis, necdum oculus assequi potuit, ob vasorum subtilitatem. Coniecturæ si quis locus, à partibus nutritijs debent emergere, ob vsum postea asserendum, quanquam nec à venis capillaribus impossibilis sit exortus. Qui in nervis circulationem admittunt, nullam commodiorem hac viam

P. 33. inuenient, quippe subtilissimos spiritus in splendidam aquam resolui quotidiano in alembicis experimento constar, tumque ex neruorum summis particulis progredierentur.

Insertio duplex. Alia inferiorum vasorum, superiorum alia. Distinguiamus hæc experientiam sequuti: Latè enim disseminantur, & truncum cum artubus suo ambitu inuolunt. Vasa aquosa infra septum medium enata inferuntur in Receptaculum chyli seu glandulas novas chyli, quo tanquam in alueum limpida suam lympham effundunt, vt porro recto ad Cor* tramite per

Thoracicas Lacteas deducatur. Quæ verò supra Diaphragma ex artubus trahunt originem, in Iugularem externam siue axillaris concursum in- *p. 34.*
grediuntur. Vnde truncum nullum habent, sed ex partibus diuersis hinc inde veluti riuuli salientesque fontes separatis originibus ad fluuios duos tendunt, glandulam nempe mediam Lacteam, & axillarem venam, vt in communem Cordis oceanum pleno gurgite exundent. *Substantia*, est tenuissima pellicula pellucida, instar telæ araneæ subtilis, vt leuissimo vulnere & tactu rum-
patur. Hinc est quod effusa limpida aqua statim dispareat, quia applicantur membranulæ illius venis subiectis, vt discerni nequeant etiam à Lynceo. Non memini tenuiorem in corpore partem, si piam in cerebro matrem excipias, quam æmula substantia refert. Sicut per piam meningem transparent cerebri gyri, colorque, leui offensa dilacerari aptam, sic per nostra vasa fragilia li- *p. 35.*
quor contentus cernitur. Hinc aquosarum venarum

Color est hydatidum, crystalli instar resplendens, quamdiu liquore suo repletæ sunt, inanitæ non videntur. Lactæ euacuata fibrillas visu conspicuas relinquunt, nostræ cum liquore in auras videntur euanescere, vt præter venas sanguifluas nihil compareat. Quæ causa est, quod hætenus in cadaueribus obseruata à nemine fuerint.

Figura vasorum Lymphaticorum interna cana est, venarum aliarum more, externa variat. Maxima pars annulari forma venas ambiunt, hederæque instar amplectuntur, per tenuissima

p. 36. filamenta illis alligata & connexa. Quædam rectâ prope Hepar, & in axillaribus, exprimunt egregiè fluminum anfractuosos alueos, quibus per apertos campos sinuoso tramite currunt errantque.

Valvula tenerrimæ texturæ ingressui in axillarem supra præponitur, quæ regressuræ aquæ obstat. Eaque sola observari potest. Non dubito quin alibi quoque venis aquosis apponantur valvulæ, siquidem ne flatum admittunt versus extrema immissum, ob tunicæ tamen subtilem contextum cultro Anatomico separari non possunt.

p. 37. *Magnitudinem*, quanquam in subiectis pro animalium diuersitate variet, in singulis tamen accuratè demetiri nescias. Pars enim latet, & conspectum fugit. Quas inuenimus cognitasque habemus, exiles sunt & angustæ, styli mediocris crassitiem admittentes. Vinculo tamen interceptæ ingrossantur, & impletæ distenduntur. Prope Hepar crassiores, quia sanguis in illo copiosior. Quodd verò magnitudini vasorum deest, supplet

Numerus, qui in abdomine iniri vix potest. Iliacum ramum plurima ambiunt. Mesenterium ingredientia augentur. Ex Hepate quinque vel septem ut plurimum ramuli in Portæ amplexibus exeunt. In anterioribus prope axillarem vnicus ferè vtrinque ramus conspicitur.

Situs & Progressus Lymphaticorum vasorum, ut nihil ad perfectum Historiæ nostræ ordinem desideres, iste est: In superioribus artubus ad latus venæ brachialis sursum repunt cum venâ ipsa cruenta, cui firmiter annectuntur, per-

guntque cum eadem ad axillarem, in quam exiguo osculo parent valvulâ munito. A cruribus eodem modo permulta adscendunt, socia venæ cruralis & Iliacæ, quam ambiunt modò arctè, modo laxè, circulatorum instar, progrediunturque ad Mesenterium, ibidemque cum Portæ ramis in glandulas inferuntur, via oculis haud satis conspicua. Ab Hepate quoque & vesicula fellis eiusdem Portæ societate per eandem viam decurrunt.

CAPVT VI.

Humor in Vasis Lymphaticis contentus, eiusque motus.

Contentum liquorem expendamus. Venæ cruorem vehunt & arteriæ. Lactæ chylum. Veteres serum. In nostris vasis Lymphaticis planè diuersus liquor & colore & consistentia detinetur. Liquor inquam limpidissimus, sine coloris tinctura, sine odore, aquæ purissimæ persimilis, qui per tunicæ subtilitatem crystallo instar transparet. Ita est profectò, microcosmus cum maiori mundo de perfectione certat, nec in aquarum varietate vlla parte cedit. Sunt aquæ in Oceano salæ, sunt & in fluuiis fontibusque puræ & saporis expertes odorisque, splendidiores vitro, quibus Naiades & Ephydrides, Nymphæ purissimæ præsidebant. Nolumus has extra nos sollicitare. Nymphas corporibus nostris claudimus, & Naiades in Venis Lymphaticis, si super-

stitiosis esse liceret, veneraremur. Serum falsedine notum & vesica excipit, & porî corporis excludunt. Reliqui ichores Medicis celebrati, vel sanguinis sunt crudi, vel corrupti. Nostra aqua limpidissima, sui generis, nec corrupto sanguini ortum debet, nec crudo, siquidem in omnibus & ferè semper per Naturam venas nostras nouas percurrit. Negat quidem *Galenus* terram vsquam videri per se solam in corpore nostro congregatam, aut vsquam aquam, sed ichoras esse quosdam, factos ex mixtione elementi aquei & ignei: Cæterum venia dignus est, quod hæc cum aliis exinde inuentis, ignorauerit. In cunabulis tum voluebat res Anatomica, nunc quotidie adolescit. Nec planè errauit. Aquæ enim nostræ igneus calor à corpore viuente imprimitur. Quod addit, neque hos ichores semper solos, sed

P. 40. sæpe auctos crassamento terreo seu faculento; vel dubitare coëgit de aliis necdum visis, vel de consuetis ichoribus explicandum.

Non leue dubium hinc emergit, *Vnde limpidâ hac aqua per canales nostros nouos deportata; deriuetur?* Quantum ex humorum cursu naturali à nobis obseruato, & Vasorum lymphaticorum progressu conficere possumus, à partibus nutriendis siue Hepate, vesicula fells, siue artubus extremis prouenit. Hinc non absque veri specie dixeris, à singularum partium priuata concoctione aquam separari peculiaribus vasis expurgandam. Inest enim vt alimentis, ita sanguini aquæ elementum, quo diluitur, quod separari in concoctione partium necessario debuit, quia in substantiam earum non cedit. Aqua certè quo

P. 42.

purior, tanto ad alendum magis inepta, quam *Oribasius* in Collectaneis non alere, sed vehiculum tantummodo alimenti esse, ex *Hippocrate* & ceteris præstantissimis Medicis probat, ob eamque causam nec posse vitalem facultatem roborare. Pisces quidem apud *Rondeletium* in vasis vitreis aqua plenis, nutriti fuere, & toto triennio vixere. Si credimus *Alberto Magno*, Melancholicus quidam per plures hebdomadas, sola aqua vitam sustentabat. Alia puella in Hispania per plures annos, solo aquæ usu, in ediam toleravit, teste *Rhodigino*. Sed notandum aquas has puras non fuisse, verum mixtas, quales in usum nostrum trahuntur, de quibus, an nutrant, disputant Eruditi. Abstinentium verò exempla passim decantata, meritò sunt suspecta, quanquam & huius ratio reddi posset ex insito principio, si hoc ageremus. De aqua res est certissima. Vnde in Hydropicis, sero abundantibus, nullam concoctionem Medici aut sperant, aut expectant, sed nulla interposita concoctione expurgant. Quid ex lymphâ nostrâ, sero simpliciore, conficeret facultas partium concoctrix? Optimo potius consilio pro illa expurganda constrictis vasis sollicita fuit Natura. Ne puram dubites, fontium excute generationem. Per subterraneos cuniculos marina aqua variis anfractibus percolatur, admixtasque salis partes velut per cribrum deponit, salitque demum dulcissima lymphâ. *Paria* in animantibus molitur. Cum sanguine arterioso ad partes nutriendas per arteriatum fistulas immixta aqua, sed non ita à cruoris contagio libera, defertur, hinc vrili alimento à parti-

bus separato & attracto, sola aqua linquitur per singulares ductus ad mare iterum aliquod emanatura. Sola igitur percolatione aquosus liquor depuratur & secernitur in statu Naturæ bene se habente. Quo discrimine ichorum productio- nem ab hac linea separo, quos *Aristoteles* à sanguine deducit, aut nondum concocto, aut in se- rum per corruptionem reducto, de quibus, icho- re nempe miti & acri Collectanea C. *Hofmanni* euoluenda. Nostra à bene concocto cruore ex- stillat, nec per corruptionem secreta, nisi corru- ptionem vocemus, sanguinis in partium nutri- mentum appositionem. Ea quia continua esse de- bet, ob continuam absumptorum necessitatem, inde omni ferè tempore Venæ Lymphaticæ con- spiciæ munere suo defunguntur. Ancipites enim & dubij an pro variis chyli distribuendi momen- tis, vel apparerent nobis hæ venæ, vel occultaren- tur, animalia & pasta & ieiuna euiscerauimus, modò quartâ post sumptum cibum horâ, modò sextâ, septimâ, & sic porro, nec defuisse animad- uertimus, magistamen copiosiusque conspicuas in ieiunis & longius à primis ciborum horis re- motis.

Queret nouarum rerum curiosus, quò tandem *cursum dirigat lympba*, vel in quam corporis partem liquorem limpidum effundant descripta à nobis & nuper inuenta vasa? Verbo me expe- diam. In Cor tanquam Oceanum limpidas vndas exonerant. Ex axillari cum sanguine refluxo Cor petere, duplici experimento nobis persuasimus. 1. Ligaturâ. Vinculo enim in artubus anteriori- bus constricta vasa, versus axillarem Venam & Cor ipsum,

sum, flaccida apparuerunt, at versus extrema artuum conspicuo tumore eminebant. 2. Folle. Aperto ramo lymphatico fistulam immisimus, & adacto oris spiritu dictum factum axillaris cum Corde appenso leuiter mouebatur. Ex inferioribus quoque circa Iliacos ramos ligata vasa, magis conspicua, inaniebantur qua parte Mesenterium spectabant, tumebant verò qua artus aduerso situ respiciebant. Quod & de Hepatis *p. 47.* vasis suprà annotatum. Ex Mesenterio Receptaculum chyli iuncto studio omnia inferiora ruerre, id indicium habeo, quod illis inanitis & evanescentibus, Receptaculum splendente lymphâ, non chylo, turgat. Quin ipsæ Lactæe Thoracicæ expulso chylo, acceptaque à Receptaculo lymphâ, more Lymphaticorum vasorum resplendent aqua plenæ, quam exsilire videbis, si leui vulnere pertundantur. Ex his demum Thoracicis eadem viæ rectitudine Cordi transmittitur, qua antea chylus.

CAPVT VII.*Vsus Vasorum Lymphaticorum.*

V*Sus* Venarum Lymphaticum esse potest, 1. Vt nutriendas partes onere inutilis sibi aquæ leuent. 2. Vt aquam aliis partibus certos in fines apportent, in primis Cordi, siue ad sanguinem alioquin crassiorem nonnihil diluendum, siue calidiorem temperandum, siue ad sanguinis concoctionem promouendam. Interea & chy- *p. 48.*

lum in Mesenterio & Lacteis ductibus fluxilem reddunt, quia aqua in vasis suis prope Hepar & Iliacum copiose redundat in chyli distributione. Forsan extrahitur contingata aquæ circulatione, quidquid adhuc utile esse posset; velut crebris destillationibus, amandaturque tandem, ne Sisyphi saxum volumus, sero permista lymphæ siue ad renes, siue corporis habitum. 3. Multorum in corpore accidentium causam reddant expeditiorem. Aucta aquæ huius copia in venis Lymphaticis, sicut in scorbuticis & Melancholicis, sudores copiosi erumpunt, totoque sæpe corpore diffluunt. Eadem in Venæ sectione cum sanguine excernitur, & in pelui separatur, vulnus enim lancettæ ad hæc quoque vasa venis imposita penetrat. Transudat illa ad pericardium, & varia in corpore molitur pro vario statu seu sano seu morbido. Quis spondebit non ad renes quoque partem illius ob viciniam deduci immediate. Illustre planè in hydropis generatione nobis usum præstant. Quantum mente assequor, obstructis venis Lymphaticis, quando liquor tenuis à partibus non separatur, oritur Anasarca p. 49. vel Leucophlegmatia, vel quando impedito per has transitu, ad venas ire cogitur, Ascitidem excitant, vel quando ob tenuitatem tunicæ à copia vel liquoris acrimonia, vel incumbentibus grauioribus rumpuntur, corrumpunturque, in cavitates vicinas seu abdomen seu thoracem effluit aqua, maximi morbi causa. In inflammationibus, calida totius temperie assantur faciliè & exsiccantur, vnde æstuat ob humiditatis huius defectum ebulliens sanguis, & ad febres ardentes produ-

p. 50.

cendas operam conferunt infelicem. In cachecticis & hydropicis sæpe ex partibus expressa aqua hæc limpida vesiculis excipitur. In porcorum Mesenterio frequentes has vesiculas observavit *Platerus*, referente *Schenckio*. Idem ex *Iuanne Aicholtzio* de femina hydropica narrat à se dissecta, aquam in abdomine nullam apparuisse; sed intestina, vna cum reliquis visceribus, angusto spatio contenta apparuisse, ipsum verò abdomen à cute ad peritonæum quasi alba pinguedine dumtaxat contextum videbatur, vesiculis crebrioribus, maioribus minoribusque aqua limpida refertis, inuicem coherentibus. Eisdem vesiculas splendidas in capite sylvestris Hepate frequentes notavi.

An humor in atriculis hinc deriuetur, inquirendum. Si affirmantes inuenerim, ad motus quoque necessitatem hæc aqua nostra confetet. Certè artus, vbi frequentia hæc vasa, à motu perpetuo cursitantium canum & lassantur multum & exsiccantur, nisi à liquore huius modi obliantur. Alias nouarum venarum utilitates, & commoda ad communem mortalium salutem, aliis relinquo accuratiori iudicio pensanda. Nobis inuenisse satis fuit, & aliis non inuidebimus accessionis qualiscunque gloriam. Quin maiora incrementa & progressus sit habiturum cum ætate inuentum nouum, nulli ambigimus, si ingenij & diligentia suæ census huic contulerint Anatomici, quos publicè ad Naturæ istud miraculum quanto possum opere inuito, ea lege, ne vel nondum visa condemnent, vel observata spernant. Optimè *Tullius*: In re noua atque admirabili.

p. 53. inuestigato, si potes, si nullam reperies causam, illud tamen exploratum habeto, nihil potuisse fieri sine causa, eumque errorem, quem tibi rei nouitas atulerit, Naturæ ratione depellito.

CAPVT VIII.

Post inuenta Vasa Lymphatica, Hepatis Exsequia.

p. 54. **D**Ebemus meritis magnorum Virorum, qui donus Reipublicæ cum laude sustinuerunt & plurimorum emolumento, vt quam Natura immortalitatem denegauit, nos repetita memoria & rerum præclare gestarum recordatione præstemus. Quod officij & pietatis opus Hepati nostro Reipublicæ humanæ hactenus præsidij non postremo, libenter soluemus. Eius iam funus effertur, quod è dignitatis suæ solio detrusum, inferiorem conditionis statum ex necessitate elegit: Minabitur illi ante plurima secula *Aristoteles*, & insidias struebat, quas tamen prudentia *Galeni*, & quotquot huic se addixerunt, declinauit, conseruauitque se in præsens tempus, quo magnis capitibus ruina imminet, factum tectumque. Ex inuentis enim à se Lacteis Thoracicis ad axillarem corque tendentibus, *Pecquetus*, miserum Hepar ab officio sanguificationis remouit, quia ad Hepar Lacteas ferri nullas obseruauit, statimque in exitium visceris laudati plures complices inuenit & conspirationis socios. Nohui ego veteranum viscus de ponte leuem ob cau-

sam deicere, sed pro antiquitate eius, & conser-
 uatione varia molitus sum. Particeps sum munia
 Cordis & Hepatis in opere conficiendi sangui-
 nis, quia ad Cor Lacteis Thoracicas ferri obser-
 uavi, & ad Hepar nonnullas. Ad Hepar enim
 vel ex Hepate propagari ramulos exiles negari
 non potest, & tot viderunt, quot accuratè sectio-
 nes animalium instruerunt. Monstrari semper
 possunt, mirorque nuperos Hepatis aduersarios
 antea visa in dubium vocare. Si Lactei non sunt,
 si ad Hepar nihil deferunt, debebant aliud no-
 men indicare, alium usum designare, neutiquam
 in vniuersum negare, cuius progressum & usum
 ignorabant. Igitur siquidem vasa nonnulla
 circa Hepar semper obseruavi, haec enusque pro
 Lacteis habui, iure iusto, donec aliud persuade-
 ret Naturæ fauor, chylum ad Hepar partim idio
 sribui, partim ad Cor existimaui. Iam verò quia
 primis nobis Hæmæ tam nuper licuit esse ocu-
 latis, ut quid sint vasa illa exilia, vnde progre-
 diantur, quem usum præstent, in animalibus
 diligenter euiscoratis, inuestigauerimus, nolui-
 mus antiquatæ opinioni obstinarius inherere
 aut habentes Hepatis derelicti partes diutius se-
 qui. Vidimus quippe vasa illa prope Hepar, suis
 esse generis, à contento liquore *Lymphatica* no-
 bis dicta, ex Hepate ad Receptaculum aquam
 inferre, ligataque intumescere prope Hepar, ad i-
 uersa vinculi parte inaniri, similiaque esse & sub-
 stantia & colore & contentis & usu, illis quæ ex
 artubus & infimo ventre aliàs primi aperuimus.
 Hoc inuento nouo spe omni sanguificationis ex-
 cidit tot seculorum applausu decantatum He-

32 *Thomæ Bartholini Vasa Lymphatica*
par, quod ne Salus ipsa seruetet amplius. Dolui
quidem vices laudati visceris, sed communi fra-
gilitatis humanæ solatio, & incertis lubricæ for-
tunæ ludibriis quantum potui crexi, bono animo
esse iussi, par cum maximis Heroibus fatum ver-
sare, esse vices crescendi & decrescendi, natiui-
tatis & exsequiarum, natos omnes ad interitum
destinari, & immutabilem omnibus esse legem
ut sint mutabiles, fato omnium imperiorum vi-
ces volui, & præfinita Rerumpublicarum esse
decrementa: Ad laudem satis esse & immortalitatem
tot seculorum imperium meliorum suffragiis &
plurimorum negligentia vel meruisse vel
obtinuisse. Bili separandæ primariò siquidem
ablegatur, hanc non in me euersi imperij & prin-
cipatus autorem euomat, sed in Superos, in cæli
omina nuper visa, quia

Nunquam spectatus cælis impune Cometes,
sed in Naturam, quæ obsequij reuerentiam ne-
gat, sed in Pecquetianos, qui sine iusta causa se-
ditionem nuper mouerunt. Ego interim antiquæ
venerationis memor, ne sine publico monumen-
to tot seculorum abdominis nostri Rector, igno-
tus iam busto inferatur, in perpetuam bene felici-
terque per bis octo secula administrati cruenti
impetij memoriam, donec Panegyris condatur,
hanc vltimæ deuotionis *Inscriptionem* tumulo
illius consecraui:

Thomæ Bartholini Vasa Lymphatica
par, quod ne Salus ipsa seruetet amplius. Dolui
quidem vices laudati visceris, sed communi fra-
gilitatis humanæ solatio, & incertis lubricæ for-
tunæ ludibriis quantum potui crexi, bono animo
esse iussi, par cum maximis Heroibus fatum ver-
sare, esse vices crescendi & decrescendi, natiui-
tatis & exsequiarum, natos omnes ad interitum
destinari, & immutabilem omnibus esse legem
ut sint mutabiles, fato omnium imperiorum vi-
ces volui, & præfinita Rerumpublicarum esse
decrementa: Ad laudem satis esse & immortalitatem
tot seculorum imperium meliorum suffragiis &
plurimorum negligentia vel meruisse vel
obtinuisse. Bili separandæ primariò siquidem
ablegatur, hanc non in me euersi imperij & prin-
cipatus autorem euomat, sed in Superos, in cæli
omina nuper visa, quia

SISTE. VIATOR.
CLAUDITVR. HOC. TVMVLO. QVI.
TVMVLAVIT. PLVRIMOS.
PRINCEPS. CORPORIS. TVI. COCVS.
ET. ARBITER.

HEPAR. NOTVM. SECVLIS.
SED.

IGNOTVM. NATVRÆ.
QVOD.

NOMINIS. MAIESTATEM. ET. DIGNITATIS.
FAMA. FIRMAVIT.
OPINIONE. CONSERVAVIT.
TAMDIV. COXIT.
DONEC. CVM. CRVENTO. IMPERIO.
SEIPSV. DECOXERIT.

ABI. SINE. IECORE. VIATOR.
BILEMQVE. HEPATI. CONCÈDE.
VT. SINE. BILE. BENE.
TIBI. COQVAS. IL·LI. PRECERIS.

STATE OF NEW YORK
IN SENATE
JANUARY 10, 1890.
REPORT
OF THE
COMMISSIONERS OF THE LAND OFFICE
IN RESPONSE TO A RESOLUTION
PASSED BY THE SENATE
MAY 1, 1889.
ALBANY: J. B. LEECH, STATE PRINTER.
1890.

THOMÆ 6.
BARTHOLINI
DOCTORIS
ET PROFESSORIS REGII,
DVBIA ANATOMICA
DE LACTEIS
THORACICIS,
Et an Hepatis funus immutet
Medendi Methodum.

PARISIIS,
Apud Viduam MATHVRINI DV PVIS,
viâ Iacobeâ, sub signo Coronæ Aureæ.

M. DC. LIII.
Cum Prinilegio Regis.

GVIDONI
PATINO,
BELLOVACO,
DOCTORI MEDICO
PARISIENSI,

Planè Erudito,

Nuper Decano,

Amico Veteri

L. M. Q. D.

THOMAS BARTHOLINVS.

THOMÆ BARTHOLINI
DE LACTEIS
THORACICIS
DV BIA
ANATOMICA.

CAPVT I.

Vasa Lactea in Mammis.

VÆ post Pecquetum de Lacteis Thoracicis inueni primum & p. 1. demonstraui, typis præteriti anni leguntur impressa. Nunc data per nouum Venarum Lymphaticarum inuentum, nostræ diligentiz debitum, occasione, quicquid Lacteis Thoracicis porro illustrandis operæ conferri potest, lubens impendam, breuiter hic signandum. Hærebatur animus in Lacteis ad Mammam deducendis, & vterum. Sunt quæ persuadeant vtriusque necessitatem. Sed quia necdum experientia litem diremerat, rationibus in medio relictis, ad solam illam prouocaui. Lactantes igitur

p. 2. tur feminas humanas, brutasque & grauidas sedulo quæsitæ inuentaſque aperuimus. Quid ſingula ad dubium contrulerint, breuibus edifferam.

Femina iuuentula, ſana nec indecoro corpore, ſed in necanda prole animo crudeli, ſexta poſt partum hebdomade nuper comprehenſa, capite plectitur, mihiſque ad Anaromen Auguſtam conceditur. Statim ſub recto abdominis musculo Anaſtomoses adeo decantatas inter vaſa Mammaria & Epigaſtrica inquiſiuiſimus. Sed, quod in masculis ſemper apparuit, nullas inuenimus. Ramuli vtriuſque tranſuerſum amplius digitum à ſe remoti, nec vaſa præter ſolitum diſtenta, quanquam & recens fuerit à partu & adhuc lactans. In inteſtinis Lactææ Venæ cum glandulis noſtris nouis Lacteis conſpiciebantur; ſed ad vterum ferri vllas obſeruare nequiuiſimus. Vena ſpermatICA dextra à trunco oriebatur, vr & arteria, quæ in itinere medio anaſtomofibus iungebantur antequam teſticulos variis anſaſtibus eleganter ingrederentur. Iſti teſticles vtrique ſatis magni, viſcilibus externaſque rotunditate nihil cedentes, copioſo ſeroſa veſiculis ſcatabant, admiſta puri æmula materia. Veſperthionum alis pampiniformia vaſa exigua inſpangebantur, ad Tubas porrecta. Tubæ apertæ ſeparatâ membranâ, neruulo ſimile corpusculum candicans, imperuium, ad vterum tranſmiſerunt, cui neruo continuus erat, aliud rubicundius corpus craſſiusque veſiculis ſeminariis in Viris reſpondens, ſeroſo humore plenum, & ad finem cœcum deſinens. Fungoſa yteri ſubſtantia plurimis foraminulis erat peruiâ, quæ oſcula ſunt ſeu

p. 3.

capita vasorum, Acetabula Anatomicis dicta, sanguinem ad fœtum deferentia; his enim per fistulam inflatis, eleuabantur vasa testiculis subiecta ex deferentibus. Ad laterales ceruicis vteri partes vtrinque & posticas magni ex hypogastricis venis arteriisque rami diffundeabantur.

Nec aliæ viæ nobis oculatissimis visæ per quas chylus vllus seu colliquamentum ad vterinum corpus posset peruenire, nisi ad porositates confugiamus. Paret enim in prægnantibus vterus distentus, & per poros parentes tum attrahit facilius, quam aliàs in se contractus. Vnde forsan ob viciniam & chylosorum in abdomine vasorum & Lymphaticorum, similem liquorem nutritium imbibit. Nisi id successerit, non video quid in defensionem magnorum Vitorum dici possit.

Pro Lacte in Mammis solliciti, eas aggressi *p. 4.* sumus eadem cultri acie. Separata pinguedine, qua glandulæ immersæ latebant, in conspectum prodierunt infinitæ minores glandulæ, inspersis hinc inde lineis candicantibus. Papillam Lactei tubuli satis tumidi decem pluresve circuli in morem ambiebant, lacte pleni, quorum singuli in varios diuisi ramos progrediebantur desinebantque in glandularum extrema, vt ex figura Lector ad oculum videbit, quam subiungam.

Nullum venæ rubræ vestigium, nisi quod ex circumfusa pinguedine exiles rami emerferint, & ex pectorali musculo, circa medium ferè, maior venæ ramus ex Thoracica ingrederetur. Remoto tamen pectorali copiosius apparebant vasa sanguinea per exteriora repentia, ex Thoracicis. Certè Thoracica ex axillari prouenit, in quam

Lactea nostra desinunt. In hac vero femina iu-
uencula, propter nimiam pinguedinem Lacteam
Thoracis vas ægrè discernebatur, quanquam in
Mesenterio cum glandulis nostris nouis compa-
ruerint Lactex.

In brutis paria tentauimus. Canem prægnan-
tem sexta post partum hora, euiscerauimus. Par-
tus breui videbatur imminere. Resecta igitur
P. 6. cute pilosa cum Mammis glandulosis secundum
longitudinem protensis, apparuerunt vasa Mam-
maria externa glandulas subire.

Per panniculum carnosum, venas quampluri-
mas comitabantur fibræ Lacteis simillimæ ab ex-
terno Thorace prouenientes, quales in aliis quo-
que canibus obseruaui, sed neruos credidi, qui-
bus ad motum & concussionem panniculus indi-
get, siquidem iis resectis nullus humor exstillare
visus. Ad uterum multiplicem copiosa vasa san-
guinea turgentia diffundebantur, nullæ Lactex.
Placenta uterina singulis (octo autem gestabat)
catellis cinguli instar circumtensa, viridi colore.
In chorio membrana liquor flauescens vrinx
haud absimilis, in amnio candidior. Ipsi catel-
li aquæ huic innatabant ore aperto, & linguis
nonnihil exertis. In ventriculo catellorum humor
illi similis qui in amnio concludebatur, in inte-
stino crasso solida excrementa. Quò hæc tendant
ex Historia de Lacteis quiuis diuinet.

In catellis dissectis singulare notauimus, præ-
ter umbilicales arterias, venam umbilicalem &
vrachum, duos alios funiculos minores tenuio-
resque ex umbilico progredi ad Mesenterium, il-
liusque centro ferè infigi, quod & obseruatum

video *Auzotio*, Viro Erudito, in *Epist. ad Pecq.*

Hinc lactantis canis consuluimus exta. Vtrinque in abdomine tres papillas habuit, vnam in Thorace sed exilem. Interiori loco sub pilosa pelle vtrinque per vniuersum abdomen glandulosum corpus protendebatur, continuum fermè à sterno ad pubem lacte scatens, venulisque sanguineis inspersis. At per quas illuc vias lac perduceretur, inuestigare oculorum acies nequiuit. Inter glandulas quidem & musculos abdominis diffundebantur vasa sanguinea ad Mammæ, & cum illis candicantes fibræ sine succo, iisdem ductibus gyrisque intortæ, quas tamen pro Lacteis venditare non ausim.

CAPVT II.

Observationes quedam de Lacteis Thoracicis.

Historiæ Lacteorum nostrorum pauca ex posterioribus observationibus addamus. p. 2.
Quæ typis signauimus vera semper inuenimus. Glandulas tres pluresque sub Mesenterio Lactæas & ductum Lactæum Thoracicum ad axillarem sinistram protensum, constans seu hominum plurimumque animalium sectio firmavit. In vna sola femina cane bifidum semel inueni, & ad vtramque axillarem inferi.

A Receptaculo etiam bifidi, circa octauana dorsi vertebram peculiari modo vniti, quippe à sinistro Thoracico ramus dextram versus extendebatur, præter illum qui ad sinistram vergebat, & sub œsophago sursum asperam arte-

riam obliquè transcendebat ad axillas. Circa quintam vertebram alius ramus ingrediebatur sinistram Thoracicam, qui à Receptaculo dextrorsum venerat, cruciatimque alteram supergrediebatur. Vtérque hic ramus amplius quidem, minor tamen quam si solitarius more consueto, subclauiam intrer. Ita variis modis ludit in Thoracicorum progressu Natura.

Nuper admodum obseruaui in cane prægrandi inter quintam & sextam vertebram Thoracicum Lacteum solitarium, Isthmum quasi efformasse, per quem arteriæ transcurrerant. In eodem porus cholidochus inusitatæ magnitudinis intestini capacitatem æquabat ab Hepate ad ducendum protensus, cuius exteriorem tunicam venulæ frequentes & Lymphatica vasa nostra perreptabant. In aperto poro obseruatus callus circa intestinam, quo impeditus fuit felliculus ad intestina transitus, eaque causa retentibilis in tantam amplitudinem extendatur, & si ex hominum genere fuisset, Icteri turpitudinem induxisset. Varij rami in illo conspicui, quibus ex Hepate producebantur, totque foramina in Hepar patentia habebant, quot lobi numerabantur. Ceruix vesiculæ in communem potum patula digiti crassitiem admisit, vbi ob distensionem nimiam valvulæ oblitteratæ. Reliqua in hoc aliisque obseruata Naturæ rara, ex Historiis nostris Anatomicis Rarioribus breui per Centurias edendis, Lector curiosus petet.

CAPVT III.

*De Vſu Lacteorum Thoracicorum Ioannis Ri-
olani ſententia examinata.*

CVM Pecqueto chylum Cordi inferri con-
ceſſimus, ibidemque in ſanguinem mutari.
At Io. Riolanus in nupero examine Pecqueti-
anæ obſervationis pag. 187. negat chylum per
Thoracicas ad Cor vergere vt in ſanguinem mu-
tetur, ſed aliam huius itineris diuinavit rationem,
ſiue ad materiæ fibroſæ productionem in ſangu-
ine, quæ ſanguini injiciat remoram, nec in He-
pare generari poteſt, vbi vniformis fit ſanguis;
ſiue vt chylus iſte trunco Cauæ infundatur, quo
ſanguinis portio ex permiſtione chyli craſſior fa-
cta hæreat Cordi, & inſtar fermenti calidioris &
acidioris inferuiat ad elaborationem noui ſan- p. 10.
guinis arterioſi.

Hæc ſumma eſt fuſæ & eruditæ Riolani diſ-
ſertationis in paucas contracta lineas. Certè Vir
ille ſummus & quauis corona digniſſimus, chy-
lum in Corde tranſmutari, debebat negare, ſi-
quidem antiquum Hepati munus ſartum tectum-
que voluit conſeruare. Igitur laudanda eſt tanti
ingenij promptitudo in nouo hoc vſu inuenien-
do, & paſſim perſpecta. Si diſſentire à veterano
Anatomico liceret ſine offeſſâ, exiſtimarem nul-
la remora indigere ſanguinem, potius incita-
mentum eſſe addendum, ne vel vitium capiat, vel
partes idoneo alimento defraudentur, quo con-
tinuus Cordis & arteriarum motus conſpirat.

Quod ſi curſus ſanguinis tardetur p. n. vitio

quodam vel crassi sanguinis, vel Cordis mittentis, vel denique partium recipientium, omni conatu defectum istum supplere & emendare Medicus tentat. In Hepate certè, in quò solo cum veteribus sanguificationem defendit, eadem remora, si necessaria, induci posset. Non ibi vniformis generatur sanguis, quia in illo rudior fit sanguinis elaborario, in Corde demum calore & motu accedente, perficiendi. Nec vniformis in

p. 11. Hepate esse potest, siquidem chylus heterogeneus, qui tam in Corde æqualitatem sanguini conciliaret, quam in Hepate.

Rarò sine publico detrimento chylus crudus sanguini cocto permiscetur, nisi ille idem in Corde proximo mutetur; antequam ad corporis nutrimentum amaderetur. Hoc nihil nisi sãguificatio quam in Corde concedere cogimur, quia chylus per axillares Cordi infusus ad Hepar non peruenit, nisi finita circularione. *Αυτοψία* si adhibeamus in consilium, res erit clarior. Venæ Lactæ Thoracis non semper chylo turgent, nec omni hora eundem axillaribus infundunt, sed quamdiu chylus à Receptaculo & ventriculo subministratur, durante nempe distributionis termino.

Exinde enim deficiente chylo succedit liquor aqueus, quo absumpto, inanes conspiciuntur. Iam causam mihi dicat ingeniosus, cur distributionis tempore sanguis indigeat remorâ, vel crassioris substantiæ mixturâ. Profectò omni tempore sanguis debebat temperari, si à chylo temperamentum dependeret, quia omni momento partes nutriuntur sanguine per continuam circulationem delato.

p. 12.

Hæc maximè probabilis visa fuit sententia Cl. *Riolano*, quam minus vero similem iudico. Alias quidem coniecturas superaddit, pro quibus non æquè pugnat. Nempe 1. Vt circa *diremptus trunci Cavæ*, ubi *Venæ Lactææ* admittuntur, sanguini violenter fluenti intra arterias per circulationem, in venis crassities addatur. Sed circa axillares infunditur quidem chylus venæ Cavæ, qui statim tamen ad Cor decurrat, nec potest venoso sanguini quidquam breui hoc itinere emolumenti adferre. Iuxta Iliacos ramos qui inferuntur, ex nostra observatione, *Lymphatici* sunt, quorum historiam nuperrimè dedimus. 2. Conferre ad nutritionem diuersarum partium corporis, quæ diuerso gaudent alimento, ut ossa & medulla. 3. Facere ad generationem & reparationem adipis per vniuersum corpus extensi. 4. Inseruire glandularum nutritioni, ad quas circa collum, & inguina, & abdomen disperguntur.

Quanquam partium diuersarum nutritionem à chyli diuersitate dependere, nimis quam sit verum, ut homogœneus esse non debuerit; tamen nullo inde argumento conficitur in Corde non præparati, quod omnino necessarium, ne crudo chylo nutrantur seu ossa, seu aliæ partes. Nunquam tam vniformis redditur siue in Corde siue in Hepate, quin ex sanguine arterioso diuersum sibi singulæ corporis particulæ alimentum quasi cum ratione necessariò trahant. Ad adipis generationem chylum conferre, nuperum *Folij* fuit dogma, qui veterum auctoritatem, *Hippocratis* imprimis, suæ opinioni præterdit, cui & *Gassendus* accedere visus est, ab ipso *Riolano* hoc no-

mine in *Prætermiſſis Anthropographicis* reprehensus, ubi & me immerentem vir summus laudat, quod istam opinionem in Anatome mea refutauerim. Glandulas axillares abdominisque, Lactei ductus perreptant vel exterius lambunt, siue ut fulcri vice illis utantur, siue superflua chyli ibi deponant. Habent venas suas & arterias glandulæ omnes, nec vlla in corpore pars vel minima chylo alitur.

Fibras sanguinis ex portione chyli tenuioris caux infusi potius formari, quam in Hepate suspicatur idem *Riolanus*, quum fibræ sanguinis in ventriculo fingi nequeant, quia ventriculus de sua substantia fibrosa nihil chylo impertit. Miror
 p. 14. autem tanto Anatomico hæc excidisse.

Quomodo enim crassiores fibræ ex tenui chylo, aut quo nexu crassa pituita, ex qua fibræ, cum chylo tenui cohererent? Adhæc chylus fibrarum autor, qualis qualis sit, ex ventriculo venit, tam ille qui Thoracicas ingreditur, quam qui Hepar. Hinc si in ventriculo ad fibras non disponitur, quomodo in venis, quæ sanguineas fibras non habent, antequam cum chylo illarum rudimentum accipiant? Fibræ cum chylo in ventriculo ex crassioribus assumptorum partibus per concoctionem delineantur, siue deinde ad Hepar, siue Cor chylus deducatur. Non tamen ex ipsa substantia ventriculi, quæ non diuellitur, sed innata coquendi potestate educuntur hîc & ubique ex ipso liquore concoctione subiecto, quemadmodum per coctionem puls condensatur, non ex ollæ substantia, sed aqua cum frumento in lentorem diducta. Eadem igitur facili-

tate Hepar fibras ex chylo posset effingere, quam
venæ.

Magna tamen veri specie pag. 183. vrget, ad
Cortubulos nouos Lacteos deferre chylum esse
impossibile, propter distantiam Cordis octo di-
gitorum interuallo ab insertione venarum in ra-
mos axillares. nam si Naturæ fuisset intentio ad
Cor per venam Cauam transmittere chylum ad *P. 15.*
sanguinis confectionem, potuisset iuxta Diaphra-
gma duorum digitorum distantia, vel potius Dia-
phragmatis interuallo, à dextro vetriculo Cordis,
Venas Lactæas inserere in Cauam, vt cum adscen-
dente sanguine chylus permixtus Cor ipsum adi-
ret ac penetraret.

Condonanda autem hæc Anatomico summo
dubitatio, ex nondum accuratè visis Lacteis
Thoracicis orta, & non exilem inde laudem me-
rebitur, quod nihil gratis credat. Si verò nobis-
cum humana brutaque cadauera super hoc in-
uento sæpius consuluisset, qua est ingenuitate,
sententiam pro *Pecqueto* amicam pronunciaret,
quod in posterum fore confidimus, si ad plures
annos claram illius senectutem, vt vouemus, pro-
duxerit Deus.

Enimvero teapse chylum ex axillaribus Cor-
di infundi, hi oculi viderunt. Inflauimus Tho-
racicas Lactæas, & dictum factum in tumorem
eleuabatur axillaris, qua Cor respicit, ipsumque
Cor flatibus & liquore per fistulam immisso tu-
midum.

Nec aliud consuetus sanguinis per axillares
cursus suadet, qui ad Cor dirigitur, secumque il-
luc defert quidquid in transitu repperit. Neque

p. 16.

ad extremos artus, ob valvularum impedimentum & decurrentem cruoris riuum, neque ad caput per ingulares chylus adscendit, propter easdem rationes.

Quam igitur ad Cor viam monstrat intento digito Natura, negare non debemus. Cur autem ex inferioribus breuius iter non elegerit Natura, nostrum non est inuestigare scrupulosius. Ita Naturæ placuit. Sæpe illa in corpore nostro ambages quærit, ubi, si ex usu fuisset, recto potuisset tramite incedere. Lacteas enim venas per intestinorum gyros longius deduxit, quum breuiorem viam ex ventriculo vicino ad Hepat illi condere fuisset facile. Nervum sexti paris recurrentem flexuoso itinere ad linguam retorfit, & alibi devia amavit. Nec id unquam sine consilio, quamvis eius non semper assequamur institutum.

Naturæ à consiliis non fui, credo ramen per Thoracicas Lacteas longiori itinere chylum decurrere ad Cor, ut perfectior ad regiam istam perueniat, sicut per aquæ ductus remotiores limpidior aqua fontibus nostris inducitur. Imò commodà hac via nullum aliis visceribus affertur impedimentum, quia sursum commeant velut iuncto fœdere œsophagus & arteria magna, de quo consulat Historiam nostram *de Lacteis Thoracicis*, cui volupe.

p. 17.

Considerata insertione & progressu Lactearum Thoracicarum, visi sumus nobis inuenisse viam, qua in venæ sectione nonnunquam lac loco feri prodiit, quod in puella Hafniensi observavimus.

Lac autem istud secta vena in pelvi conspi-

cum, à putridis humoribus diligenter est distinguendum, qui sæpe sæpius Lactis speciem referunt, & calidi nativi extinctionem norant. Nolle dissentire, accedere tamen non possum *Riolano*, Principi Anatomicorum, qui pag. 188. contra Pecquetum scribit: *dum in educto sanguine per phlebotomiam & vasculis excepto, superficies digiti minimi crassitie albicans apparet, non tam à putredine sanguinis nasci, quam ab ista chyli portione profluente cum sanguine, qua supernatat.*

Enimverò superficies illa candicans gelatinæ similis in emissio sanguine, plerumque in morboſis condensata conspicitur, & vidi corij instar crassam lentamque sæpe in febribus acutis hoc anno observatam.

Quis in chylo concretionem talem animadvertit? Expositus aëri demptus ex Lacteis chylus, permanet liquidus. In quibus superficies sanguinis durior est & candicans, subiectus sanguis in pelui sine fibris planè est putridus, imò vidi in huiusmodi ne guttulam coloris rubri. Nostri p. 18. contrà, quibus Lacteus fuit sanguis, sani erant. A pituita igitur lenta oritur superficies alba crassa, quam à chylo credimus diversam.

Quod si in sanis fluentem cum cruore chylum observavit Anatomicus insignis, egregiè nostram sententiam illustravit. Mucaginem hanc sanguinis spiritalis partem, putat *Harueius*, de *Gen. Anim. Exerc.* 15. quia supernatat, & in emissio sanguine cum impetu exsilit. Ego mucaginem istam oui albumini similem in sanis vidi nunquam, in morboſis per sæpe. Nec credo spiri-

tuosorem partim magis densari, quam reliquas crassiores. Imò non concrefcit nifi spiritibus abfentibus.

Inter vſus Præcticos à nobis inuentos ſignatoſque Cap. XIV. præcipuum diximus, vim reſtauratiuam cum medicamentis, alimentis, cordialibus, citiffimè ad Cor perferri, vnde vinum & acètum ſubitò reſicere vires.

Video in eandem coniecturam conſpirare *Petrum Guiſſartum*, qui *Riolano* pag. 219. non placet, quia longa ſit per venas Lacteas via; nam à ventriculo deber deſcendere in inteſtina, inde in venas Lacteas ad Receptaculum, poſtea per tubulos illos *Pecquetianos* ad ſubclauios ramos aſſurgere, tandem relabi ad Cor. Quia communem cauſam tueor, eruditum dubium ſoluere conabor.

Eandem difficultatem antea mihi mouerat *H. Conringius*, cui modeſtam reddidi reſponſionem cap. 14. de *Lactis Thorac.* iudicio eius ſubjiciendam, quem vt maximum ſeculi decus ſemper ſuſpexi.

Nunc cum *Riolano* ſummi ſubſellij Doctore mihi reſerit, qui *Guiſſartum*, nobis in vſu hoc ἐμὴν ἡμῶν, eodem argumento oppugnauit. Primò longa non eſt via, quia ex œſophago, cui Lactearum Thoracicarum ramus implantatur circa Cordis regionem, ſtatim per axillares ad Cor rapiuntur ſubtilia alimenta & cordialia, nec ambages Meſenterij exſpectant.

Deinde breuior illius via à ventriculo per Venas Portæ ad Hepar & Lienem, vel ab inteſtino ieiuno per Meſaraicas in iecur, mihi ſuſpecta eſt.

Si per Venam Portæ in Hepar & Lienem, cum circulatione illuc ferri debet, quam in Mesenterio vel vena Portæ non facilis admittet. Et nullus ex venis ventriculi ad Lienem est transitus, ad solum ramum splenicum, ex quo deinde Hepati adducitur, quam longam esse ad Cor viam, nemo ibit inficias.

Mesaraicę nec ab intestino ieiuno, nec aliis, chylum ferunt, nisi Lactęas Mesaraicarum nomine complectatur. At rapi quidquam ad iecur per Lactęas Mesaraicas, dicere amplius erubescit. *p. 10. co.*

Hactenus quidem assueui huic Asellianę sententię, & pro viribus illam auxi probauique. Sed experiencię, etiam famę dispendio; sacramentum dixi. Quas enim Lactęas ad Hepar ferri credidimus, nouum vasorum Lymphaticorum genus esse postera cura inuenimus, illudque ex Hepate referre lympham, nihil inferre, ex ligaturis viuorumprehendimus.

Igitur siquidem experientia, Naturę ductu, omnem chylum Hepati inuidit, maior Lactęorum Thoracicorum dignitas exsurgit, quę non cordialia tantum, sed quidquid chylus ambitu suo inuoluit, ad Cor transferunt. Vnde quidquid de chyli distributione hactenus prodidere pręclara ingenia, alijs iam inuentis vijs, erit limittandum, nullo virorum magnorum dedecore, sed ambigua silentis Naturę culpa, quę clarius nobis, velut ex tripode, nuper est loquuta.

Guiffartum nec noui, nec eiusdem pro Pecqueto vidi opusculum, amare tamen cogor, quia simili mecum genio animatur, adeo coniecturas

p. 21. meis similes produxit, vt vel pennam illius me interuulſiſſe crederes, vel illum meam, niſi locorum diſtancia pro vtroque interpellaret. Ex Lacteis Thoracicis conſenſum ventriculi manifeſtum cum Corde demonſtraui in Hiſtoria, pag. 45. In eandem opinionem deuenit *Guiffartus*, quam tamen improbat *Riolanus* pag. 35. Quia 1. vaſa illa Lactea nullam habent communionem cum ventriculo, neque cum Corde, ſi adſcendant ad ſubclauios ramos. 2. Officium Cordis & venarum Lactearum planè à ventriculo diſiunctarum, eſt valde diſſimile. 3. Vera cauſa iſtius ſympathiæ ex vicina Cordis & ventriculi medio Diaphragmate petitur. Rectiſſimè quidem communicationem officij hic negat, quam diuerſam in Corde & ventriculo agnoſcimus, ſed commune vaſorum Lacteorum commercium non pari iure diſſoluet.

p. 31. Enimvero ex ventriculo tam per Lacteas abdominis quam Thoracis prope œſophagum chylus ad Cor fluit, quanquam iuxta Cor ſubclauie venæ prius infundatur. Vicina Cordis ſeu pericardij conſenſum non ſatis aſſequitur. Nerveum Diaphragmatis centrum pericardio quidem adhæret, non ventriculo, inter quem interiectum videtur vt à commercio excludatur. Nec maior iam ventriculi cum Corde quam Hepatis eſſet ſympathia, quod ſubinde, & ſæpiſſime ventriculo ſuperſtratum proximè neruo centro ſubiacet. Per canales igitur communes manifeſtior partium eſt conſenſus, quam vel per vicinitates, quas medio ſepto de induſtria diſiunxit Natura, vel per neruos aliis partibus communes.

Præter Utilitates in Praxi à nobis signatas, inueniuntur alias secunda *Riolani* & *Guiffarti* ingenia, quas, ut illustriores nostræ Lactæ euadant, hic addam.

1. Mesenterij sympathia cum collo, & axillis per tubulos Lacteos nouos clarior. Ex quo infert *Riolanus*, in *Præterm pag.* 369. vitium glandularum strumofum, non elucere in istis locis, nisi radices egerit in Mesenterio, hincque potius circa iugularem externam emergere istos tumores, quia proximior est insertioni Lacteorum. Fateor quidem faculentum chylum ex Mesenterio non rectè disposito, vitioque ventriculi, posse vicinas glandulas in axillis inficere: posse autem partes illas alere, neutiquam credo, quia hoc munus sanguis sibi vendicat per vasa sanguinea copiosè illuc deductus.

2. Per intestina purulenta lactiformis interdum effluit materia, vel sincera, vel stercoribus permixta, sine ullo intestinorum dolore, quæ creditur manare à Mesenterio ulcerato & abscessum passò, quum tamen procedat ab ista collectione chyli in magna glandula Mesenterij. p. 23.

3. Idem in Thorace contingere potest, ruptis istis tubis chyliferis, quod est funestum, ut in ruptura earundem Lactearum in abdomine.

4. Saepe magna chyli corrupti copia ab hoc Receptaculo intra viscerum spatia profusa fuit, & intra cauitatem pelvis, quam ob similitudinem decepti Medici, arbitrantur pus esse quoddam liquidius, ideoque abscessum vel vomitum. Hoc *Guiffarti* est commentum, quod laudat *Riolanus*, & ego amplector. Moneo tamen idem

καρδιῶν explicari posse ex vulgata Lactearum
Asellij cognitione, ignotis *Pecquetianis*.

Quid si in Receptaculo seu glandulis nostris
 nouis febrium intermittentium sedem constitua-
 mus? Cettè in dorso & circa renum regionem
 dolores sentiuntur, imminente paroxysmo.

CAPVT IV.

*Alia contra Lacteas Thoracicas argumenta
 eiusdem Riolani soluuntur.*

2. 24.

THoracicarum Lactearum veritas quanquam
 manifesta sit satis, & ab oculis fidem con-
 fessam mutuetur; chylum tamen per eas ad Cor
 propelli, laudato *Riolano* non potuit persuade-
 ri. Vsum nouum ab illo inductum, iam expen-
 dimus. Videamus in præsentī quibus argumen-
 tis & *Pecquetum* primum vasorum inuentorem,
 & chyli ad Cor translationem impugnet.

1. *Cor erit chyli crudi olla coquinaria, atque
 per ventriculū dextrum in pulmones suas sor-
 des ibi relinquit, vel secum reuehit in ventricu-
 lum sinistrum Cordis, inde in Aortam, que
 prima recipiet sordes; antequam ad venas per-
 ueniant.*

R. Chylum non adeo crudum ad Cor perue-
 nire. Tractu itineris longi, per intestina, ubi
 crassiora excrementa deponuntur, per Lacteas te-
 nuissimas, Receptaculum, Thoracicas, multum
 exsugitur inutilis. Per tot glandulas in Mesente-
 rio perpurgatur. Et si fides oculis, satis ille purus

chylus, quem in Thoracicis obseruamus.

2. *Bilis secreta in renibus & iecore Porta, in chylo continebatur, adeoque eo impuro sanguine nutriuntur Cor & pulmones, & ad caput delato formabitur spiritus animalis.* p. 25.

R. Bilis in chylo antequam per Renes & Hepar separaretur, est accuratè sanguini permixta. Præterea cor & pulmones sanguine calidiori debent nutriri, si quid impuri admistum sit, in coctione priuata separatur, amandaturque siue per sputum halitumque, siue insensilem transpirationem, siue cum sanguine decurrit ad Hepar, aliasque separationis officio deputatas partes. Idque in statu naturali. Si enim Cor & Pulmones imbecilliores in nutritione non possunt calidiora excrementa à se remouere, inflammationes oriuntur, & calidæ intemperies, in Pulmonibus Peripneumoniæ, Pleuritides, Phthises, &c. in Corde febres &c. In cerebro biliosa excrementa per aures, palatum excernuntur, & sanguis calidior natiuo cerebri frigore temperatur, recurritque per iugulares; sin iusto sit calidior, periculum à Mania, Phrenitide aliisque grauissimis capitis affectibus imminet.

3. *Bilis duplex ex poro cholidacho inquinabit chylum, qui cum isto inquinamento per venas lacteas dorsales deferretur ad Cor.*

R. Eadem veteri inest opinioni difficultas. p. 26.
Cum excrementis excreta bilis per aluum expurgatur. Naturæ autem prouidentia adscribimus, quod non nisi vtilem chylum Lactæ fugant. *Helmontio*, paradoxis onusto si credimus, cum chylo attracta bilis balsamū erit totius sanguinis,

4. *Alimentum liquidum in agrotantibus si à ventriculo malè affecto non vertatur in chylum, ab Hepate potest emulgeri, & in sanguinem qualemcumque verti. Si delatus iste succus per Lacteas ad Cor, nocebit Cordi, Pulmonibus, totique venoso generi.*

R. Non absimili argumento in Historia Thoracicarum Lactearum chylum tenuiorem ad Cor tendere suspicatus sum, crassiores ad Hepar. Nunc verò non video, quid grauius ex succo isto crasso pati posset Cor, magis quàm Hepar.

Primò enim succus quicumque facilius ad Cor per Thoracicas Lacteas ampliores decurrit, quam per exiles Lacteas putatitias ad Hepar. Præterea Cor calidius indigestos huiusmodi succos felicius & perferet & concoquet, quam Hepar. Si Cor domare nesciat, actum erit & de Hepate imbecilliore. Ipse *Riolanus* sine damno chylum ad Cor admittit pro sanguinis crassitie temperanda & fermentatione. Repetitis circulationibus per Cor emendari poterit quidquid seu Cordi, seu aliis partibus erat nociturum.

p. 27. 5. *Non est probabile Naturam voluisse, Cor principem corporis partem, quæ ex Aristotele & Plinio vitis non maceratur, sordibus chyli supernè remeantibus obruere.*

R. Dubio satisfecit *VValaus* de sanguinis Motu. Communis enim circulationi fuit obiectio. Cor tam imbellè non est, ut ab humore prauo transeunte citò prosternatur, quemadmodum Medicorum testantur obseruationes. Nec moram in Corde trahunt siue sanguis putris, siue chyli sordes, sed continua systole exprimuntur.

E re fuit sordium, si quæ chylum consputcarunt, hæc transire, ut calore cordis & perpetuo motu concoquantur, agitentur, edomentur. Quanta vitæ supplicia trahat, quibusque vitiis maceretur, in *Anatome Reformata* aliàs à nobis dictum.

6. *Si luxantur vertebra plurimæ in Cyphosi magna, dum violenter spina in lumbis & dorso contorquetur, possunt illa vena cum Receptaculo chyli effringi.*

R. Singulati Naturæ providentia ita sunt dispositæ Lactææ, ut cedere possint violentis motibus, sicut & œsophagus, arteria magna quam comitantur, iisdem difficultatibus exposita. Negandum interim non est, quin in *κυφώσει*, *λορδώσει*, & *εγκολιώσει* deprauentur, premanturque, unde in huiusmodi corporibus atrophia, deiecta appetentia, & vomitus, quod *cap. 14. num. 6. de Lact. Thorac.* suspicatus sum. p. 28.

7. *Natura potuisset iuxta Diaphragma duorum digitorum distantia, ad Cavam & Cor ductus breviores formare.*

R. Hanc dubietatem supra *cap. 3.* expendimus. 8. *Lactææ debent habere locum communem, in quem chylum refundant. Talis est glandula magna Mesenterij, ex qua depromunt suum chylum canales ad Hepar delati, alij duo Pecquetiani ad superiorem truncum cave, &c.*

R. Olim visis Pecquetianis ductibus, ut servarem Hepatis officium & dignitatem, similia commentabar, credidique chyli partem colligi in glandula maiori Mesenterij ad Hepar abduendam, alteram verò in Receptaculo seu glandulis meis novis, ad axillarem per Lactæas Tho-

P. 29. racicasituram. Aliqua tamen inter nos erat differentia, quanquam ex parte conueniamus.

Ego enim Cordi concessi partem chyli vt in sanguinem transmutaret, Hepati partem. *Riolanus* verò, vt dictum ante, ad alios vsus chylum in axillaribus destinat. Cæterum, quum nullas ad Hepar Lactæas postea obseruari, quasque credidimus Lactæas, esse Lymphatica vasa aquam ex Hepate referentia ad Receptaculum, mutare sententiam cogor, & Receptaculum solum pro loco communi agnosco, in quod omnes Lactææ confluunt, & Lymphaticæ ipsæ nostræ infra Diaphragma.

9. Si contingat Mesenterium totum scirrhum fieri, isthac anadosis chyli erit intercepta, & moriendum, sed in ista calamitate Iecur, Pancreas, Lien habent venas in ventriculum productas, quæ exsugunt chylum.

P. 30. R. Scirrhum Mesenterium, apostematatum, putridum, mortis afferre necessitatem, exempla docent apud *Hildanum, Beniuenum, Coiterum, Donatum, Lal. à Fonte, Schenckium, Smetium, Bontium, Salmuthum, aliisque*. Cæterum sæpe Hepar vnà cum Liene aliisque visceribus sanguificationi hætenus dicatis afficitur malè, diutamen vita manet superstes. *Paræus l. 23. c. 38. de Isabella Roland*, octauo anno tumore abdominis vexata refert, Mesenterium totum & pancreas, tumore miro turgens habuisse, adeo vt libras decem & dimidiam penderet, scirrhum omnino extrinsecus, solisque postica parte lumborum vertebris adhærescens, antica autem peritonæo scirrhuso pariter ac penitus cartilaginoso.

noso. Abscessus in illo infiniti, oleosi, mellei, sebacei, albuginei, aquosi. Hepar quoque proprio vitio tenebatur, scirrhus nempe & crebris abscessibus per intimam extimamque eius substantiam varie sparsis. A putredinis labe Lien haud erat immunis, denique in ventre inferiore nihil integrum.

Dicat mihi qui Vir est, qua via chylus ex ventriculo ad organum sanguificationis fuerit perductus, aut quomodo per octo annorum decursum, latis omnibus in abdomine, nutriripotuerit Isabella. Fateor Receptaculum, seu glandulas Lacteas novas Mesenterio subiectas, hic quoque vicinitatis vitio affectas, sed in tali casu Natura sibi inuenit vias, ut totum conseruet, quas sana respuit. Res tamen expeditior erit ex ductibus Lacteis. Quinquam Receptaculum sit corruptum, chylus subtilior ex oesophago, & assumpta liquida per ramulum Lacteam ex Thoracicis derivatam axillari infunduntur, sicque inferioribus Lacteis interceptis vita sustineri potest protrahique, sed ob alimenti paucitatem misera & ad atrophiam destituta.

p. 31.

10. Post animalis interitum, etsi compareant vae Lactee, istius lacunae recipientis chylum & duorum canaliculorum ad subclavas venas, nulla comparent vestigia.

R. Pro se habet consentientes Pecquetum, & Guiffartum, qui in demortuis absente chylo non viderunt. Optarem autem magnum Anatomicum Riolanum, repetitis sectionibus in rem proprio cultio inquireret etiam aestivis mensibus aetati illius amicis. Publice profiteor me quam-

plurimos canes strangulatos hoc fine aperuisse, semperque Lactæas Thoracicas inuenisse, & adhuc inuenire posse manifestas, etiam absente chylo.

In Humanis cadaueribus, siue antè strangulationem pastis, siue non, nil diuersum inuenimus, nisi pinguedine nimia impediende operationem. Verbo me expediam; semper in cadaueribus supersunt, & nullo negotio demonstrantur ab exercitato.

11. *Quomodo duæ venule ab ista lacuna deriuata, equiparari queunt omnibus venis chyliiferis.*

p. 32. R. Si rectè amplitudinem nostrarum Thoracicarum metiamur, satis sunt capaces pro deferendo chylo ex venis chyliiferis valde exilibus, imprimis quia successiua fit seu tractio chyli seu pulsio, vnde Cordi sufficiens materia suppeditatur ad sanguinis generationem, quamquam per partes, idque magno vtriusque commodo. Nec moram in Corde requirit, quia subita fit mutatio crebris circulationibus perficienda.

12. *Si in Lacteis dorsalibus contingat vtramque obstrui, actum est de vita, defectu chyli ad Cor affluentis; & quomodo meatus isti reserari possent, si vis liquidi medicamenti non possit eo assurgere.*

R. Communes Lactæz pari incommodo onerantur. Difficilior tamen in dorsalibus obstructio ob Cordis viciniam & lympham diluentem. Sin vitij magnitudine eueniat, suorum diu succo victitabit Cor corpusque cochleæ instar, donec seu robore Naturæ seu commodis medicamen-

tis onere leuentur, quorum virtus tam ad has penetrat, quam alias remotiores partes obstru-
ctas.

13. *De existentia & hyparxi venarum harum in homine dubitat, donec cruciarios Iudicium indultu ante pastos aperuerit.*

Sed labore istoc ego defunctus sum pridem, & publico scripto testatus sum. Moneo tamen, si Iudices & Confessarios non inuenerit faciles, in quocumque cadauere manifestas esse Thoracicas Lactæas, quanquam chylo vacuas, si Administrationis meæ ductum, *cap. ult. de Thor. Lact.* signatum sequutus fuerit. p. 33.

14. *Vinum & aquas minerales negat per has deduci, quia per Cor & Pulmones transire vim visceribus inferrent.*

Sed circulatione hic opus non est per Cor aut pulmones. Arteriis emulgentibus coniunctæ Lactææ proximâ per renes viâ vinum liberalius haustum & thermales aquas eliminant. Alia Viri doctissimi momenta, temporis operisque parcus, transmittito. De singulis experientia iudicet, cui fasces ex merito submittimus.

CAPVT V.

*Propter ademptum Hepati sanguinis munus,
non esse immutandam Methodum
medendi.*

IN magnas nuper coniectum Iecur angustias,
& è solio dignitatis pristinae detrusum, dum
vium adhuc funeri suo & exsequiis propriis in-
teresse debuit, quas in *Vasis Lymphaticis* nos
nuperrimè adornauimus, à *Pecqueto* iniquius
olim intentatas, Salute Numinis alicuius im-
plorauit auxilium.

P. 34. Optarem sanè causam illius labantem aliquo
fulcro posse suffalciri propter antiqua in Rempu-
blicam Medicam merita, nam sinistrum tanti
visceris fatum madidis oculis intueor. Ipse pro
dignitate illius pugnaui quoad per veritatem li-
cuit, & ne inuentis *Pecquetianis* ductibus planè
in nihilum recideret, aliquam officij veteris par-
tem concedidi; Sed Lymphatica nostra vasa, nu-
per reperta, actionem tutelæ contrariam mihi
indulgent. Nec dubito maiori iam de iure plures
amicitiæ illius & defensioni renunciaturos, et-
iam qui feruide causam illius tutati sunt.

Riolanus antiquarum traditionum propugna-
tor strenuus, sed in nouis inuentis examinandis
arripiendisve nunquam pertinax, ubi Naturæ vi-
dit consilium, pro Hepate tanquam Deus Stator
contra *Pecquetum* stetit. Et omnino *Pecqueti*
inuentum Hepati non potuit omnem sanguifi-

erationis dignitatem facere ambiguam, ut in Hist. de Lact. Thor. demonstraui.

Vndeneutiquam dubito, si rectè *Riolani* candorem noui, visis nostris Lymphaticis nihil ad Hepar referentibus, quin tam futurus sit ab Hepatis antiquato munere alienus, quam illi hactenus fuit addictissimus. Interea sine vlla obtretatione, solo veritatis amore, videamus, quid in subsidium Hepati veteranus in Anatome Imperator miserit. Euerti antiquam Medicinam queritur, impugnari artis nostræ antesignanos, *Hippocratem*, *Aristotelem*, *Aræteum*, *Galenum*, aliosque qui Hepati bene habenti sanguinis confectionem consignarunt, malè verò affecto, morborum plurimorum causam. p. 35.

Cæterum medendi methodus an planè siue per ductus *Pecquetianos*, siue nostros Lymphaticos immutetur, iam iam dispiciam. Nollem sanè falsis suppositionibus inniti nostræ Medicinæ fundamenta, & à Natura alienis. Nolumus Mathematicorum filios imitari, qui hypothésibus seu veris seu petitis, demonstrationes suas superstruunt. Maius in corpore humano negotium voluitur, maiori damno pensandum si falsis hypothésibus fictisque partium functionibus nitatur. Antiquos autem non moramur, quos scimus in Anatomies infantia, ex cognitis sibi partibus creditisque illarum actionibus Medicam artem condidisse. Præter Anatomici est dignitatem, veterum auctoritate vel stare vel cadere. Creuit in immenso Anatomies scientia, & si veteres ab Orco reuocati Theatris nostris Anatomicis induceren-

tur, in alium terrarum orbem se crederent delatos, plurimaque visis Circulatione *Harvei*, Lacteis *Aselli & Pecqueti*, Lymphaticis *nostris*, ductu *Virfurgiano*, multisque *Riolani* observationibus, quibus rem Anatomicam immortalis nominis celebritate auxit, damnarent sua, & abrogatarum observationum Volumen nobis relinquerent antequam stygias redirent ad undas.

Per partes expendamus an & *causa morborum sint immutanda, & varianda curatio*, adempta Hepati sanguificatione. Sanguificationis actionem læsam, morborum matrem, Hepati assignarunt vno ore Medici, quia conquendi sanguinis crediderunt officinam, illique chylum omnem infundi siue per Mesentericas venas, siue Lactæas.

Hæc suppositio siquidem ruit per nostros ductus novos, concidet quoque quod fuit superstructum. Signa ipsa Diagnostica quibus actionem viciatam in Hepate discernunt, tam sunt generalia, ut toti venoso generi, ipsique Cordi possint esse propria. Primum ex *alui excrementis* desumit *Galenus* l. 5. L. A. c. 7. Si aut carnis loturam habeant, aut sanguinea sint.

Huiusmodi autem excrementa quum ab Hepate non prodeant, quomodo malè affectum Hepar indicabunt? Ex Hepate ad Mesenterium peruenit nihil, nisi per novos ductus Lymphaticos vel per porum cholidochum. Venæ Portæ & arteriæ ad Hepar sanguinem perducunt ex *Harveana* Circulatione. Quidquid igitur excrementis alui miscetur, nisi vel bilis sit vel aqua, ex arteriis Mesentericis expurgatur, quæ à Corde de-

pendent, cuius idcirco vitia vniuersum inficiunt corpus. Cor enim chylum vel trahit, vel per Lacteas missum recipit, Hepar nihil, quia ductus nulli ad illud pertingunt per quos trahat.

Taceo, si vitium externum siue à ventriculo, siue alia causa eludat sanguificationem, tam Cordis quam Hepatis damno fieri. Alterum ab *Vrius* signum in pari pono discrimine. Serum enim in renibus percolatum, cum arterioso sanguine per arterias ex Corde fluit, quippe Emulgentes venæ ex renibus superfluum sanguinem ad Cor referunt, nec vel guttulam renes ab Hepate accipiunt. Tertium signum à *coloris* in toto corpore *mutatione*, Cordis potius affecti præbet indicium, ex quo per arterias nutritius sanguis ad totum corpus distribuitur. Denique ex *Causis* quod diuinant, sedem in Corde manifestius prodit. Hoc enim calidi natiui focus, hîc accenduntur febres, huc calida frigidaque largius sumpta per Thoracicas celeriter & via breuissima perueniunt. Igitur nullo indicio satis valido læsam in Hepate sanguificationem assequuntur. Vnde nec ab illius vitio tot affectus deducunt, hydropes, Cachexias, atrophias, diarrhœas, &c. Nempe quod sanguificationis in eo spectat læsionem. Concedo & planè statuo Hepar in huiusmodi affectibus sæpissime laborare, sed non quod ab Hepate sanguificationis opus primariò dependeat, aut eius læsio.

Docuit Anatomica hydropicorum inspectio, Hepar aut apostemate occupatum, aut inflammatione, aut scirrho, aut aliis laborasse, quod variis auctorum obseruationibus probauit in Hist.

de *Lact. Thorac.* cap. 15. Obseruati tamen sunt hydropici saluo Hepate, vitio aliarum partium. Ita atrophia sæpe Hepatis culpa inuasit, sæpe quoque sine illius vitio tabida morte consumptos nouimus. *Riolanus*, l. 2. *Antrop.* c. 21. vidit in tabidis post mortem dissectis, quibus omnes carnes fuerant consumptæ, iecur integrum perstitisse, quod multi credebant eliquatum & exhaustum ex diuturno alui profluuiō. Fuere alij fluxu cruento emaciati, quibus Hepar à natiaua conditione defecerat. Teste *I. Bontio*, *Obs.* 7. *Med. Ind.* iecur in milite post fluxum æruginosum mortuo tam variij erat coloris, luridi, pallidi, flauī, ac viridis, vt miraculo spectantibus esset. Eodem notante *Obs.* 9. miles Anglus inflammatione Hepatis primū, mox dolore se remittente, fluxu Hepatico, & extrema macie mortuus. Aperto cadauere, loco Hepatis inuenerunt. *P. 39.* folam membranam ipsum inuestientem, satis crassam, instar sacci, cui adhuc portio saniei, loturæ carniū similis inerat. *Ioan. de Lamoniere*, fluxu Dysenterico populariter 1635. grassante, in defunctis obseruauit Hepar sphacelatum, siccum & pallidum. Oculatam fidem in his assero, certius Pathologiæ fundamentum, vt appareat in his affectibus lædi subinde Hepar, subinde alias partes.

Sed sæpe vitio corripitur Hepar in Cordis passionibus. *Ballonius* l. 2. *Epid.* p. 140. refert, aperto cadauere filiolæ Scaronij Consulis, quæ duos menses integros laborauerat & febricitauerat, inuentum esse Hepar incanduisse præ calore, vt esset friabile. Sunt hydropes multi partium
aliarum,

aliarum, capitis, Thoracis, vteri, &c. quos ex Hepate aduocare opus non est. Solus hydrops abdominis ad Hepar refertur; nec is omnis, sed alius à Liene, alius à Renibus, alius à Mesenterio.

Quantum coniectura assequor, Hepar ideo in hydrope veteres inuocarunt, quod putauerint sanguine Hepatico omnes partes nutrirī. At falsa iam illa suppositio, quia solus arteriosus ad partes nutriendas ex Corde propellitur. Igitur quando Hepar in hydrope laborat, neutiquam culpa referenda in frustratam illius sanguificationem, qua caret, sed in visum sanguinis per arteriam celiacam & venam Portæ illati, quod in Corde vel alibi contraxit; vel in obstructionem Hepatis, inflammationem, aliosque affectus, quibus Hepar occupatum non potest satis ex voto rem-P. 40.perare sanguinem per dictas venas receptum. Ex nouis vasis Lymphaticis facile hydropis ab Hepate generatio explicatur, non quod Hepar publice sanguificet, sed quod ex priuata nutritione serum separaretur, perque venas Lymphaticas ad Receptaculum expurgeretur, quod serum in abdominis cavitatem effluit siue ruptis Lymphaticarum tenuissimis tunicis, à pondere scirrhusi Hepatis, vel obstructi, vel inflammatione & intemperie, vel alio vitio. Eadem hydropis esse potest causa in aliis partibus, illæso Hepate.

His igitur aliisque observationibus admissis, illustratisque causis affectuum Hepatis, non censemus necessarium veterem & vsu medentium approbatam medendi methodum vel tantillum immutare. Quidquid enim ex antiqua hypo-

thesi profuit Hepati laboranti, proderit & ex nostris inuentis.

Obstructiones tollendæ, emolliendus scirrhus, inflammationes sedandæ, tota Hepatis temperies emendanda, & suo nitore restituenda, non quod sanguificatio ibidem reducatur, sed vt separatio & mixtura sanguinis commodius instituat, quæ eadem remedium genera, indicationes easdem requirit, quas læsa sanguificationis munus putatitium. Nec cordialia omittenda, hic & vbiq; vtramque paginam facientia.

41. Fluxus Hepatici eadem est ratio. Hepate enim frigido, extinctoque calore necessario, quo indiget non tam ad sanguinis generationem, quam temperationem, non poterit aut priuatæ nutritioni sufficere, aut publicæ sanguinis transcolationi. Præterea, quum ex excretis maximè æstiment loci affecti certitudinem, nihil meo iudicio pro Hepate efficient. In legitimo fluxu Hepatico sanguinem serosum, crudum & semicoctum excerni consentiunt. At ille ex Corde per arterias huc expurgatur, non ex Hepate.

Et quamquam ex Hepate venæ Mesaraicæ ad Mesenterium deferrent sanguinem, sicut falso veteres opinati sunt, posset in Hepate vitari sanguis ex obstructione vasorum Lymphaticorum, seu impedita seri à sanguine separatione; vel saluo Hepate, Mesaraicus sanguis nimia seri mora infici. In spurio fluxu Hepar incusat nemo. Sed si causas expendamus, non excludendum. Sanguis enim, si illis credimus, acrimoniam & mordacitatem acquirit ob bilem admixtam, vel mo-

ram in Hepate. Vtrumque obstructioni Hepatis imputandum, unde nulla bilis à sanguine separationis.

Ex inuento nostro commodissima affectus huius petitur enodatio.

Nec tamen immutanda methodus. Calidum enim innatum reficiendum, cuius primaria in Corde sedes, Hepar conseruandum, quod ad sanguinis puritatem, serique segregationem potest plurimum. De chyloso intestinorum fluxu res ab *Afello* c. 3, est confecta, quem vitio venarum chylum sugentium cum Galeno asserit euenire, quanquam *Galenus* venas rubras, ille Lacteas suas intellexerit. Nihil hinc diuersum, nisi vel intrahens Hepar, vel recipiens Receptaculum culpa relegetur, tumque nostris experienciis stabimus, non veterum placitis.

Quidquid igitur siue Pecquetianis ductibus, siue nostris Lymphaticis pro Hepate propugnando opponitur, ex allatis facile discutitur. Ut omnia in compendium redigam, notandum.

1. Methodum antiquam receptamque mendendi non immutari, sed illustrari.

2. Causas morborum nouis his inuentis vtiore elatioreque euadere.

3. Ab Hepatis obstructionibus aliisque affectibus, quanquam non sanguificet, sanguinis vitia dependere.

4. Nihil sanguinis ex Hepate ad Mesenterium deriuari ex Circulationis principiis, nec vllum chylum ad Hepar peruenire, ex observationibus Vasorum nostrorum Lymphaticorum.

5. Veterum auctoritatem experientia certissimam nunquam esse præponendam.

6. Cordis in omnium affectuum curatione habendam quoque esse rationem.

FINIS.

Summa Priuilegij.

Christianissimi Regis Ludouici XIV. Priuilegio, licentia facta est Magistro Ioanni Riolo, Doctori Medico Parisensi, Anatomies & rei Herbaria Professore Regio, regionumque Professorum Decano, & Antiquiori Scholæ Magistro, quando voluerit typis mandare Iudicium nouum de Venis Lacteis, siue de Vnione vel Synanastomosi Vena Porta cum Cava, & Examen Libri Thomæ Bartholini, Hafniensis, Professoris Regij, de Lacteis Thoracis in Homine brutisque nuperrimè obseruatis: Vt & Examen duorum aliorum librorum, quorum vnus est de Vasis Lymphaticis: alter, Dubia Anatomica de Venis Lacteis, auctore eodem Thoma Bartholino, continet, cum Animaduersionibus secundis in Anatomiam reformatam Th. Bartholini, &c. Tali forma & qualibus typis elegerit, idque in annos decem, ab ipso die numerandos quo prima editio perfecta fuerit. Cuius priuilegij vim & facultatem omnem dictus D. Ioannes Riolanus transtulit in viduam Mathurini du Puis, Bibliopolæ Parisiensis. Quod si quis, in hoc Gallia regno, aut extra illud, talia Opuscula D. Riolani aduersus Th. Bartholinum, sine eius consensu excudere aut vñum exponere audeat, nouerit se vltra Exemplarium confiscationem, graui pœnâ multatum iri, qualis habetur in Priuilegio, dato Parisi, 9. Februarij, 1648.

DAVID GIVIER.

Prima hac Editio finem habuit die Sabbathi 8. Nouembris, 1653.

